LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Incipiunt rubrice tractatus fratris Anthonini ordinis predicatoꝝ necnon archiepī florētini de iſtructōe ſeu directōe curā aīaꝝ regētiū. Et p̄mo

De poteſtate ꝯfeſſoris in audiendo confeſſiones et abſoluendo. j.

Quis ſit ꝓpriꝰ ſacerdos. ij.

De caſibꝰ reſuatis dioceſanis et qui ſint iij.

De pericia ꝯfeſſoris quā hr̄e debet. iiij.

De interrogationibꝰ fiēdis a ꝯfeſſore. v.

De caſibꝰ in quibꝰ oportet reiterare ꝯfeſſiōꝫ. vj.

De ꝯtritōe quā debet habere penitens vij.

De condicionibus ꝯfeſſionis. viij.

De excōicatōibꝰ latis a iure cōi poſite ꝑ ordinem ſicut inueniuntur in decretalibus. ix.

De excōicationibus extractis de quibuſdā ꝯſtitutōibꝰ extuagātibꝰ a Bonifacio octauo poſt ꝯpilatione libri ſexti. x.

De excōicatōibꝰ minoribꝰ q̄ ſepāt a ſacr̄mtis. xj.

De modo interrogādi confitentem. xij.

Interrogationes circa decem precepta. Et primo. De primo precepto ſcilicet non habeas deos alienos xiij.

De prenoſticatione.

Quo ad aues.

Quo ad ignem.

Quo ad terram.

Hec omnia in eodem capitulo proximo.

De ſecundo precepto. ſcilicet. Non aſſumes nomen dei tui inuanum.

De blaſphemia.
De periurio.
De adiuratione.
Hec ĩ capitulo decimoquarto.

De tercio p̄cepto .ſ. vt die̅ ſabati ſanctifices. xv.
De quarto p̄cepto.ſ.habeas i honore pētes .xvj.
De gubernatione pentum quo ad filios et familiam ĩ capitulo vbi ſupra.
De quinto precepto.ſcʒ non occides. xvij.
De ſexto p̄cepto.ſcʒ non mechaberis. xviij.
De ſeptimo p̄cepto.ſcʒ non furtū facies. xix.
De fraudulentia.
De rapina.
De ſacrilegio.
De vſura.
De cambio.
De falſificatione.
de his om̄ib⁹ vbi ſupra ĩ capitulo. xix.

De octauo p̄cepto.Nō loquaris ↄtra primū tuum falſum teſtimoniū. xx.
Et primo.
De mendatio pernicioſo.
De mendacio iocoſo.
De mendacio officioſo.
De detractione.
Hec ĩ capitulo viceſimo.
De nono p̄cepto.ſ.n̄ ↄcupiſces vxorē pxi.tui.xxj.
De decimo precepto.ſcilicet non concupiſcas rem proximi tui. xxij.

Sequūtur capitula ſcd'e ptis que tractant de vicijs capitalibus de ſpeciebus et filiabus eorundem

Et primo de ſuperbia. xxiij.
De preſumptione.
De ingratitudine.
De inobedientia.
De ſciſmate
De infidelitate
De ambicione.
De deriſione.
De iudicio temerario.
De curioſitate.
De adulatione.
De inani gloria.
De immodeſtia virorum.
De immodeſtia mulierum.

De omnibus his in capitulo viceſimo tercio.

De ypocriſi.
De iactantia.
De contentione.
De diſcordia.
De pertinacia.

De his omnibus in capitulo viceſimo tercio.

De ſingularitate ſiue preſumptione nouitatum.

De ſecundo peccato mortali ſcilicet inuidia de ſpeciebus et filiabus eius. Et primo.

De inuidia xxiiij.
De odio.
De ſuſurratione
De exultatione in aduerſis proximi
De triſticia in proſperis proximi.

De his i ca. xxiiij.

De tertio peccato mortali. ſcilicet de ira et ſpeciebus et filiabus eius. xxv.

De indignatione. xxv.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De tumore mentiſ.
De clamore.
De contumelia
De blaſphemia.
De rixa.
De ſeditione.

Hec in capitulo ſupradicto.

De quarto peccato mortali. ſcilicet de acci-dia et ſpeciebus et filiabus eius. xxvi.

De deſperatione.
De preſumptione.
De impugnatione veritatis agnite.
De obſtinatione.
De inuidia fraterne gratie
De impenitentia.
De rancore.
De puſilanimitate.
De ocioſitate.
De torpore ſeu pigricia.
De euagatione mentis.

De his omnib9 in capitulo predicto

De negligentia circa ea que tenetur facere.
De negligentia confeſſionis
De negligentia communionis

Hec in capitulo predicto.

De quinto peccato mortali. ſcilicet auaricia et ſpeciebus et filiab9 ei9 Et primo .xxvij.

De prima eius acceptione ſcз ď iniuſta acquiſitõe
De ſymonia.
De proditione.
De acceptione perſonarum

Hec in capitulo .xxvii.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De turpi lucro.
De ludo inhonesto.
Quibus personis restitui debet
qd ab eis lucrat' in ludo.
De inquietudine circa temporalia.
De secunda acceptione auaricie q̄
ↄsistit in tenaciter retinendo.
De tercia acceptatōe auaricie q̄
ↄsistit in sordiate amando.
De prodigalitate.

de his omnib9 in capitulo supradicto.

De ſexto peccato mortali ſcilicet gula et ſpeciebus et filiabus eius. xxviij.

De ieiunio.
De ebitudine.
De inepta leticia.
De choreis.
De multiloquio.
De ſcurilitate.
De immundicia.
De pollucione.

de his omnib9 ſpēb9 in capitulo p̄notato.

De ſeptimo peccato mortali. ſcilicet luxuria et ſpeciebus et filiabus eius. xxix.

De delectacione moroſa.
De filijs luxurie.
De cecitate mentis.
De precipitatione.
De inconſideratione
De inconſtantia.
De amore ſui.

Hec om̄ia ī capitulo viceſimo nono.

De odio dei.
De amore vite preſentis.
De horrore futuri ſeculi. Hec ī ca. p̄cedēti. xxx

Sequuntur capitula tertie ꝑtis huius tractatus de certis īterrogatōib9 ad certas ꝑſonas ſcd'm ſtatuū diuerſitatis. Et primo.

Quo ad ↄiugatos videlicȝ quō mutuo ↄtraxerīt
De temporibus prohibitis ad celebrandum nuptias ſeu matrimonium. xxx.
De actu ↄiugali. xxx.

De interrogationibus.

Quo ad principes et rectores xxxi.
Quo ad iudices. xxxii.
Quo ad aduocatos ꝓcuratores et notarios. xxxiii.
Quo ad magiſtros et doctores xxxiiii.
Quo ad ſcolares. xxxv.
Quo ad medicos. xxxvi.
Quo ad apothecarios. xxxvii.
Quo ad mercatores. xxxviii.
Quo ad mechanicos in genere xxxix.
Quo ad mechanicos in ſpecie. xl.

Et primo.

A lanifice.
A tabernario et hoſpite.
A piſtore.
A ſartore.
Ab aurifabro
A cerdone.
A lotatore equorum

de his omnibus in terrogatōib9 in capitulo xl.

A b hiſtrione
A muſico ſeu cijthareda
A ſuitoribus vł collabora-
toribꝰ in quocūqꝫ artificio
A ruſticis et agriculis
A pueris et puellis.
A clericis in communi.
Circa beneficiatos et canonicos.
Circa religioſos et religioſas.
Quo ad votum paupertatis.
Quo ad votum caſtitatis.
Quo ad votum obedientie.
Quo ad diuinum officium.
De exercicio.
De conuerſione cum alijs.
De executione officij ſibi commiſſi.
De ſtudio.
De oratione
Quo ad conſanguineos.

De hiſ omnibuſ iterrogatiōibꝰ in capitulo .xl.

A pueris et puellis. xlj.
A clericis in communi. xlij.
Circa beneficiatos et canonicos. xliij.
Circa religioſos et religioſas. xliiij.

De his omnibꝰ i capitulo xliiij.

De excommunicatione religioſorum. xlv.
Circa prelatos in communi. xlvj.
Circa epiſcopos et alios ſuperiores xlvij.

Quarte et vltime partis huius tractatus capitula Et primo

De abſolutione et penitentie iniunctione xlviij.
Quomodo agendum ſit circa infirmos. xlix.

Expliciunt rubrice ſuper tractatum d' inſtructione ſeu directione curam aiaꝝ regentium

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Opus Anthonīi archiepī florentini ī theologia illūiatiſſimi. In qz vtroqz iure expertiſſimi. De erudicione Confeſſorum feliciter incipit :.

Prologus.

Defecerunt ſcrutantes ſcruti
nio ait pſalmiſta. Scrutātes
aliorum peccata ſunt cōfeſſo
res. Scrutinium autez eſt in
quiſicio facta in confeſſione
In quo quia multi confeſſo:
res deficiunt nō bene et ſuf
ficienter ſe habentes in au:
dientia ꝯfeſſionis. conſequenter deficiunt etiam in
ſe a gratia dei et multum offendentes. Ne ergo de
ficiant quoad eſſe ſui et alioꝝ ꝑniciem diligenter
conſiderent et obſeruent quod ait Auguſt. i decre.
de. pe. di. vj. c. i. videlicet Caueat ſpūalis iudex vt
ſicut non cōmiſit crimē nequicie ita nō careat mu:
nere ſcie Iudiciaria enim poteſtas hoc expoſcit vt
quod habeat iudicare. diſcernat Diligēs igitur in:
quiſitor et ſubtilis inueſtigator ſapienter et quaſi
aſtute interroget a penitente que forte pre verecū
dia vellet occultare. Hec ille. Vbi tria inſinuat p̄fa
tus doctor que requiruntur in ydoneo confeſſore/
Et primum eſt vt habeat auctoritatez ſiue poteſta:
tem abſoluendi ꝯpetentem. Secundum vt habeat
ſciaz ad hmōi ſufficientem. Tertium vt fatiat inter
rogationem de peccatis diligentem.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

De poteſtate cõfeſſoris in audiẽdo cõfeſſiones et abſoluendo .:.

Capitulum primum

Quantum igitur ad primũ vt habeas auctoritatẽ audiẽdi ↄfeſſiones. ſi es in ordine mẽdicãciũ requiritur. Primo ꝙ habeas licenciaꝫ a ꝑlatis tuis non ſolũ quo ad fr̃es ſꝫ quo ad ſeculares. Secundo vt habeas licẽciã a ꝓprio ſacerdote eius qui ẽ audiẽdꝰ vł ſpecialẽ vel generalem ſcꝫ ꝑ ꝑſentacionẽ factaꝫ coram dioceſano vel aliqđ equalens. ſecũdũ formã đ ſepult. du. Et ex hac licẽcia nõ vales abſoluẽ hñtes domicilia ĩ alijs dioce. nec etiam homines illiꝰ dioce. in qua ꝑſentatus es extra ipſam dioceſim ſm fran. et ab. et and. Nec vales abſoluẽ ab aliq̃ excõmunicacione maiore. non habendo aliaꝫ auctoritatẽ ſpecialẽ ſuꝑ hoc. ꝙ ſi hoͦ facis abſoluẽdo aliquẽ ab aliq̃ ſentencia ſcienter vł ex ignorantia iuris ſentenciã excõicacionis ĩ curris a qua circa ſedẽ apłicã nõ vales abſolui. et hoc verũ eſt de ſetencia iuris. ſecꝰ ſi abſoluẽs a ſentẽcia hominis q2 q̃uis male faceres et ille non eſſet abſolutus nõ tñ ſentẽciã excõicacõis icurreres ſm pe. ext. de preui. re. in Cle. Itẽ ex tali licẽcia ſic habita nõ vales abſoluere a peccatis. quorũ abſolucio dioceſano reſeruatur. Et q2 qui ſunt tales caſꝰ circa hoc ſunt varie opiniones et aliq̃ plures et aliqui pauciores ponũt. Et ĩ hoͦ multũ ſtatur ↄſuetudini dioceſiũ vł dioceſanorũ. Ideo nõ firmiter inhereas ei qđ dr̄ de iſta materia ĩ ſũma piſana q̃ntũ ad illos caſꝰ

expreſſos. Sed vt caucius et clarius ꝓcedas a dio
ceſano q̄ras quos caſus velit ſibi reſeruare quib⁹
expreſſis de ipſis te non impedias ſed ab omībus
alijs auctoritatē ſue licēciā petas ¶ Si 8° habes
pre manib⁹ caſuз alicui⁹ pc̄ci ſoluз a quo nō potes
abſoluere ſi alias penitens eſt bene diſpoſit⁹ abſol
uas tu ab his a q̄b⁹ valeas ⁊ de reſiduo mittas eū
abſoluēdū ad illū qui habet ſup h° auctoritatē vł
tu vadas ꝓ eo ad capiēdū auctoritātē Sed ſi repiſ
eū innodatū aliqua ſentēcia excōicaōis maioris a q̄
non potes abſoluere quia ſcilicз ſup hoc nō habes
auctoritatem ſpecialē. non abſoluas euз a peccatis
niſi prius obtinueris abſolutionē excōmunicacionis
ab eo qui poteſt. Quia ſ̄m Tho. in. iiij. di. xviij. ab-
ſolucio ab excōmuīcaciōe debet precedē abſolucio-
nē a peccatis q2 excōicat⁹ n̄ pt̄ abſolui a pc̄cis cum
n̄ ſit ꝑticeps ſacramtoꝝ. Et id circo cautū ē. an̄ iter
rogationē d̄ pc̄cis iterrogaē d̄ his ꝓpter que poſſis
ſuſpicari ꝯfitentē incidiſſe in aliquaз ſentenciaз. ne
videlicet audiēs peccata et nō valēdo impedire ab
ſolucionē ꝓpter impedimētū excōmunicacionis rema
neat ſcandaliſatus. ¶ Ab excōmunicacione autē mi-
nori qua ſcilicet incurritur participando precipue
cuз excōicatis in caſu non conceſſo. nec tamen in cri
mine propter quod ille eſt excōicatus. quia tunc et
ipſe pariformiter eſſet ligatus extra. e. Cōcubīne.
vales abſoluere et debes ante abſolutionem a pec
catis. Perſonas autē habentes domicilia extra dio
ceſim vbi habes auctoritatem adiocesano vt poſſis
abſoluere oportet vt vel tu vł ipſe qui eſt audiēd⁹
ſuper hoc habeat licenciā ſpecialē vł generalem

Sacerdos vero ſecularis ſi habet beneficium vt eccleſiam que habet curaꝫ animarū·eoipō quo ipāꝫ recipit.habet licenciā audiēdi ꝯfeſſiones parrochianoꝝ illius eccleſie ſolū ſine alia licencia ſpeciali. non tamen ex ipſa licencia tali poteſt abſoluere a caſibus epō reſeruatis.nec etiaꝫ pt̄ audire ꝑrochianos aliaꝝ eccleſiarū niſi habeat licēciā ab epō ſuꝑ hoc vel alio qui dare poſſit.aut ipē penitēs habeat licenciaꝫ vt poſſit confiteri ⁊ hoc ſiue ab epiſcopo. ſiue a ſuo parrochiali ſacerdote.vt dicit hoſtieñ.in ſumma. In articulo tamen mortis poteſt quilibet abſolui a quolibet ſacerdote . etiam non habente ſuper hoc auctoritatem vbi qui poſſet non adeſſet. et a quacunque ex cōmunicacionis ſentencia etiam apłice ſedi reſeruata. quo ad abſolucionem . et ab omni caſu peccatoꝝ ⁊ de quacūqꝫ dioceſi exiſteret Si tamen ꝑiculum euadit quantum ad ſnīas excō-municacionis oportet ꝙ ſe etiam repn̄tet ei qui regulariter valet abſoluere.alias reincidit in eaſdem ſnīas et hoc debes ei declarare Et quāuis ex ſnīa excōicacionis ꝓpter iniectionem manuum violentaꝫ cui⁹ abſolucio eſſet apłice ſedi reſeruata poſſet q̍s abſolui auctoritate epī ſui in quibuſdam caſibus ex̄ articulum mortis vt no.inno c̄.ti.ď excōicacionibus excōicacione prima .Iſtud tamen non eſt extendendum ī abſolucione ab excōicacionibus alijs apłice ſedi reſeruatis et ſentencijs ab homine.Sed ſoluꝫ ꝑmittitur ī articulo mortis abſolucio hec ſm īno. Sed multi doctores in hoc dicunt contra inno. Vn̄ de iſta materia habes diffuſe in iſta parte prima. C.xxij.quod incipit.eos qui.ibi omnino videas . Et quia qui legat⁹ eſt non valet alium abſoluere.ideo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſi eſſes aliq̄ ſnia irretitꝰ excōicatōis maioris vl ſu
ſpēſiōis tūc hmōi auctoritate ꝯceſſa vti non vales
Q₂ ſi ꝯtīgēt vl ꝑignorantiā vl ꝑ ī aduertētiam
vl certā ſciam te aliq̄₃ abſoluē a qͦ ñ valebas ſiue
ſnia ſiue pctō vlt̄ p̄dictū ꝯmiſſu₃ teneris ſi vales
ꝯmodꝰ māifeſtare illi errorē ꝯmiſſu₃. cū apud eccle
ſiā militātē ñ ſit abſolutꝰ. Hoc tñ verꝝ ē ſi excōica
tꝰ eras notorie. Nā ſm pe. de. pal. abſolutio ab oc.
culte excōicato ten₃ vt hēs īfra ī ſcḋa pte ḋ abſo
lutōe. ꝑpt abſolutō₃ tñ a pctis ſolū ī caſu ñ ꝯceſſo
et ſi g̃uiter peccas ſniā₃ excōicatōis vl aliā non ī-
curris. Dicūt etiā. Inno. hoſti. ⁊ Guil. ꝙ q̄ ꝯfeſſꝰ
ē ei q̄ de iure ñ h₃ bñficiū puta ſymoniaco vl ītru
ſo ⁊ hmōi qñ hoc ſcitur tenetur iterꝝ ꝯfiteri ei qui
poſſit eū abſoluē. ex̄. ḋ. pe. ⁊ re. Si. Ep̄s. li. vi. S₃
reglarit̄ ſm hoſti. d₃ q̄s ꝓpo ſacdoti ꝯfiteri vl alte-
ri ḋ eiꝰ licēcia. Ex̄ ḋ pe. ⁊ re. ⁊ ḋ pe. di. vi. Placuit.

¶ Capitulum ſecundū quis ſit proprius ſacerdos

ESt āt ꝓꝓꝰ ſacdos papa quo
ad oēs. Legatꝰ qͦ ad eos q̄
hñt domiciliū ītris ſue lega
tōis. Ep̄s qͦ ad eos q̄ ī ſua
dioceſi hñt domiciliū ⁊ non
ſunt exēpti. Sacdos prochi
alis qͦ ad ſuos prochianos
et p̄latꝰ ī eccījs vl monaſte
rijs ſeu ꝯuētibꝰ exēptis qͦ ad ſbditos ſuos. Item
p̄lati. ſ. pr̄iarche. Archi ep̄i. Ep̄i et alij exēpti p̄la
ti pñt ſibi eligē ꝯfeſſorē ⁊ etiā cardīales abſentes
cā legatōis ex̄. ḋ pe. ⁊ re. Ne ꝓ dilātōe li. vi. Qui

tñ ꝯfeſſores electi ñ pñt abſoluē ipſuꝫ a maiori ex
cõicatõe et in caſibꝰ ḡuioribus ex̄ ď pe. et re. Si
ep̄s li. vj. Quia igitur ꝯfeſſores inſtituti in ordine p̄
dicatoꝝ et minoꝝ poſtq̄ꝫ fuerint preſentati ꝑ ſu-
ꝑiores ſuos dioceſa͞is et ab eis acceptati ſi ſine cā
iuſta abſoluēdi licēciā dare recuſarēt dioceſani. ex
cle. dudū. ď ſepul. pñt audire ꝯfeſſiões non tñ ex
hoc abſoluē a caſibꝰ reſeruatis ipſis dioceſanis
nec tenētur penitentes qui volūt eis ꝯfiteri de illa
dioceſi petē licēciā a ꝓchiali ꝉ alio. Quinymo eiſ
inuitis et ꝯt̄dicētibꝰ. Et glo. B. q̄ dicebat ꝯtrarium
fuit tāq̄ꝫ falſa cōdēnata ꝑ. cle. quartā in quodā pri
uilegio ordinis p̄dicatoꝝ et minoꝝ Et hoc ipſum
tenet Io. an. ex̄ ď pe. et re. Si ep̄s li. vj. nec tenetur
etiā ſic ꝯfeſſus ꝓpo ſacerdoti ꝯfiteri. vt in ex̄uagā
ti Io. xxij. q̄ incipit. Vas electõis Pñt etiā dioceſa-
ni ſine predicta ſolēnitate ſcꝫ pñtatõis dare licēti-
am p̄dictis religioſis audiendi ꝯfeſſiões et ꝯmit-
tere iuriſdictõem eis vt placꝫ et licētia data ſiue
ꝑ pñtatõem ſiue ꝑ aliū modū durat pꝰ mortē pre
latoꝝ quouſqꝫ fuerit eccl̄iis ꝓuiſum etc. ex ꝓuile.
cle. Itē ſm Tho. in iiij. di. xvij. Si ſubditus ſcit
ꝓpꝛium ſacerdotē eſſe hereticū ꝗ̄ ſollicitantē ad ma
lum ꝗ̄ fragilē ad pctm̄ qď quis ei ꝯfitetur et prunū
vꝉ ſi ꝓbabilit eſtimatur reuelatõr cõfeſſionū vel ſi
pctm̄ de quo quis hꝫ cõfiteri ſit ꝯmiſſuꝫ ꝯt̄ eū. In
his et ſiꝉibꝰ q̄bꝰ timet penitēs ꝓbabiliter ex ꝯfe
ſſione ſibi ꝉ ſacerdoti ꝑiculū imminē. dꝫ recurrere
ad ſuꝑiorē vꝉ petē licētiā alteri ꝯfitēdi quā ſi hr̄e
nõ pt̄ vel ñ poſſit idē iudiciū eſſꝫ ſicut ď eo q̄ non
hꝫ copiā ꝯfeſſoꝝ Idē tenēt. pe. al. inno. et addūt
ꝯſeq̄nter q̄ꝫ ſi neccitas immineret ⁊ aliū nõ poſſꝫ hr̄e

ↄfiteatur pctm̄ in̄ genere ſine eo ꝺ quo poſſit pro
uenire malū· ¶ Itē ſm ho·vagabūdi et q̄ querūt
domiciliū quo ſe cōferāt pn̄t vq3 ↄfiteri· hijs tam̄
q̄ valent abſoluere et audire ↄfeſſionē·Et ſcd3 eū
dem quādo quis intraturus eſt iuſtum bellum vl
mare et deeſt ſacerdos ꝓꝓ9 poteſt alteri ↄfiteri ſi
ne licentia· ¶ Item ſcdm guil·peregrini romipete
negotiatores ꝛ viatores ſi ceperint perā ꝛ baculū
a ꝓpꝛijs ſacerdotib9 vel aliter dē licentia eoꝝ itē ar
ripuerint·preſumēdum eſt eis data licentia ↄfitē
di·S3 ſi ſine licētia iter aſſumerēt nō pn̄t ↄfiteri
alteri·ſ· vt abſoluāt² niſi in neccitate·Idē Inno·ꝛ
hoſti· ¶ Cui aūt debeāt ordinarie ↄfiteri·Cardi·
nales Curiales·Reges et·Principes ꝛ p̄lati non
exēpti et canonici et plebāi ꝉ clici et q̄ h̄nt domi
ciliū in diuerſis dioceſibus·vide inſūma hoſtiē·
de pe·et re·et in ſumma·Piſani· Cōfeſſor·3·et i3·
et in ſequētibus·

De caſibus reſeruatis dioceſāis ¶ Ca· iij·

Iſti ſunt caſus dioceſanis rē
ſuati Et pꝛio in ſūma·piſani
c·Cōfeſſor·dī ꝙ bn̄dict9·xj·
ꝺclarauit q̄ttuor caſus eſſe
de iure et·v·de ↄſuetudine·
Prim9·pctm̄ clici· ꝓpter qꝺ
incurrit irregularitatē· Se·
cūd9 ꝺ icēdiarijs·Terci9 ꝺ
pctō ꝺ ē idn̄da ſolēnis pnia·Quart9 ꝺ excōitōe ma
iori·q̄nt9 ꝺ hōicidio volūtario·ſext9 ꝺ violatōe ecli
aſtic libtatis ·ſepti9 ꝺ violatōe imūitatis·octā9 ꝺ
falſarijs·non9 ꝺ ſoꝛtilegijs·q2 illa exuagāſ bn̄dcti

vacat p cle·dudū·de ſepul. Ideo non pn̄t īnduci p iure cōmūi ſʒ pie pn̄t credi ꝙ ſcʒ vir ſapiēs ipe bn̄dict9 bn̄ declarauit. dicit tn̄ poſtea ꝙ pn̄t epi ī ſuis epatib9 put eis videbit² expedire rēſuare ⁊ ml' tomag̃ ꝯſiliū ſinodale et puinciale. ¶ Io. an. ex̄ ꝺ pe. ⁊ re. c. ſi ep̄s. li. vj. glo. 3. dicit eſſe caſus rēſuatos blaſphemiā dei et ſctoꝝ et mrīmoniū clādeſtine ꝯtcū interdctm̄ ab eccia dicit etiā ꝙ ſolʒ ep̄us rēſeruare caſus oīm publicoꝝ crimīnū enormiū Oppreſſores filioꝝ cū ꝓpoſito vl' ex caſu. Caſus falſi teſtimonij piurij Inceſt9 corruptōis mōialiū. coit9 cū brutis. c9 libʒ ſortilegij hōicidij et hꝭ ſimilia. Ho. in ſumma q̄ dr̄ copioſa. ponit oēs p̄dictos caſ9 et addit. Item de vicio ꝯt naturā ⁊ maxie cū brutis. Itē ſi ipe ep9 audiuit ꝯfeſſionē ꝺ aliquo pctō et ꝯcludit ꝙ etiā ꝺ alijs enormib9 q̄ ꝯſuetudo generat et ſpāl' epis rēſuat idē iudiciū ē. ī quib9 etiam epi aliq°ciens mittūt pctōreʒ ad ſedē aplicaʒ ꝓpt enormitatē c̄mīnū ⁊ aliq°ciēs ad terrorē. Guil' Spe ī ſuo rēportorio vlt̄ p̄dctōs caſus addit ꝺ verberātib9 prēm et mrēm. de ꝺflorātib9 virgīnes vi oppreſſas vl' ſeductas. de baptiſantib9 ꝓpos filioſ ſine nccitate. ꝺ tenētib9 ad baptiſmū ſiue ad ꝯfirmatōʒ ꝓpos filios ſine nccitate. ꝯthēte mrīmonium p9 votū caſtitatis. ꝺ ſimoniacis in q°cūqʒ genē. ꝺ fornicatce cū iudea l' ſarracena. ꝺ ꝯcipiēte filiū p adulteriū. qʒ vir credit filiū ſuū. ꝺ pcurāte aborſuʒ ī ſe l' alia. ꝺ ꝯthēte mrīmoniū p9 ſpōſalia iure firmata ꝺ coeūte cū baptiſata ab eo. vl' c9 ꝯfeſſiōʒ audiuit. ꝺ vſurarijs. ꝺ celebrāte in altari n̄ ꝯſecto vl' ſine ornamēto. l' ſine īdumētis. ꝺ celebrāte nō ieiuno. Infine aūt ſic dicit Ponere tot caſus nihil

aliud ē q̄ ſacdotū ptātez reſtrigere. Vñ breuiter dico ſacdotes omnia poſſe in occultis quo ad forū pñialez que ſpecialiter non ſunt in iure epis reſ-uata. et que non ſunt ipſis ſacerdotib⁹ directe ꝉ p aliq̄ ꝯſequētiā īterdicta ar. ex. videat ſi. et d' ſen. ex. nup. hoc tñ fateor q vbicūqꝫ ḡue delictū fue-rit vꝉ enorme ſupioris eſt iudiciū reqrendū ꝉ eti-am ꝓpt caſus nouitatē vꝉ ambiguitatē. Idem etiā fateor de omnib⁹ caſibus in quib⁹ ſic fieri eſt in qualibꝫ ecclia ꝯſuetum. Io. de lig. in declaratiōe quā fecit ſup decre. Oīs vtriuſqꝫ dicit q fratres predicatores et minores poſtq̄ fuerint dioceſanis pſentati pñt ab oīb⁹ pecatis abſoluere exceptis tñ epis reſeruatis in iure ꝯmūi. Probat autē hoc ſic. n. viij⁹. in ꝯſtitutōe ſupra cathedrā de ſepꝉ Int cetera de ꝯfeſſoribus. quantum ad fratres p̄dica-tores et miores ſic di. Statui⁹ ꝛordīaui⁹ autorita te p̄dicta vt Magiſter p̄dicatoꝝ et miniſter m ioꝝ generaꝉ vel ali⁹ de hoc ibidem p conſtitutionem predictā deputati ad preſentiam p̄latoꝝ p ſe vel per alios ſe ꝯferāt et humiliter petant vt fratres qui electi fuerint ad audiēdas ꝯfeſſiones ſubdito-rum ſuoꝝ audire valeant de licentia grā et bene-placito eorundem prelatoꝝ. et ſeqtur ibidē infra Si vero prelati hāc licenciā exhibere recuſaue-rint Nos illaꝫ ex nūc concedimus fratrib⁹ ſic ele ctis de apoſtolice ptātis plenitudine. Ex quo ſatis datur intelligi q cōditor canonis magis intendit q magiſtri et ceteri p̄dicti prelatis eccleſie debi-tam reuerentiā in hoc caſu exhibeant q̄ ab eis di ctam licentiam obtineant. q2 ea ab ipſis non obtē ta firmi⁹ p iſtum canonem obtine². Conceſſa igi²

hmōi licētiā ⁊ obtēta oñdit pāp q̄nt̄ ſit autoritas q̄ i foro pñiali ↄcedi² cū dicit p hmōi ↄceſſiōȝ ñ īn tēdi⁹ fr̄i b⁹ipīs ptātē obh° īpēdē āplioꝛē ꝙ in eo curatis ſeu ſac̄dotib⁹ ꝓchialib⁹ ē a iure ↄceſſa ſȝ ƀȝ guil.i ẜpo.i.Rubca.ſupq̄b⁹ ſit peītēs ad epi ſcopū remittēd⁹.Sacerdotib⁹ ꝓchialib⁹ ē a iure ↄceſſum ꝙ in oc̄ltis q̄ntū ad forū peītēcialē po ſſunt iponere pniaȝ d̄ oī crimine exceptis caſibus e pis r̄ſuatis in iure ar.ex̄ d̄ iudi At ſi c̄lici d̄ ſen. ex.Nup.Et hec autoritas ↄcedit² p ↄſtit utōȝ dictā fr̄ib⁹ p̄dictis De caſib⁹ āt p ↄſuetudieȝ vel p epōs r̄ſuatis quos hoſti.et plures doctoꝛes po nūt ↄmūiter.idē guil. dicit.Tot caſus ponē nihil aliud ē ꝙ ptātē ſacerdotuȝ reſtrīgē q̄ tñ eſt ſibi plenarie attributa.Vñ dico breuiter ſacerdotē oīa poſſe in occultis q̄ntū ad forū pñialem q̄ nō ſunt ſpeāliter in iure reſuata epis.vl̄ q̄ nō ſunt ipſis ſac̄dotib⁹ directe l̄ p aliꝙ ↄſeqn̄tiā interdicta ha bēt eñ ſacerdotes ꝓchiales ptātē et iuriſ dicti onē oꝛdinariā ſup ꝑlm ſibi ↄmiſſuȝ ex̄.de pe.⁊ re Oīs vtriuſqȝ.et licȝ epi poſſint ſibi r̄ſuare certos caſus.ij.di.iij.nouo teſtam̄to.q̄ tñ ↄpetūt īferioꝛib⁹ de iure vt dc̄m̄ ē.et tñ hāc ptātē nō habēt epi generaliter ſeu ſimplicit̄ ſuper eos ſc̄d̄m guil.du rañ. niſi in duob⁹ caſib⁹.Juno. directe.vt cū aliq̄ fuerint legittime dephēſi ꝙ merito ſint tali ptāte ꝑuati Alio° p aliꝙ ↄuemētiam vt cū talis caſus euenerit ī quo ad vtilitatē ↄmūeȝ expediat ꝙ talē caſum ſibi retineat et aliter non.Probat hoc.xxv. q.j.c.d̄ eccleſiaſtitis ſac̄m̄tis vl̄ p̄ualegijs v̄ dicit gre.Si noſtra defendim⁹ ita ⁊ ſingl̄is q̄buſqȝ ec cleſiaſticis ſua iura ſeruam⁹ Nec cuilibȝ grā fa-

uente vltra ꝙ̄ mereatur imptioꝛ. Nec vlli hoc qꝺ
ſui iuris ē ambicōe ſtimulāte ꝺenegabo.xj.q.j.p=
uenit dicitur. Et ſic ex pꝛedictis patꝫ quid tenēdū
ſit ꝺe caſib⁹ quaſi infinitis reſeruatis ꝑ quedā cō
ſilia ꝓuīcialia et ſinodalia poſt ꝓmulgatōꝫ iſti⁹
ꝯſtitutionis que fere euacuāt totam poteſtatē ip=
ſoꝝ fratꝝ et ꝑrochialiū cū ſit tamē vtriſqꝫ plena
rie attributa a iure nec expediunt vtilitati ſubdito
rū imo ponunt eis laqueū in via ſalutis ¶ Sed qꝺ
ſi aliqui vellent ꝺefēdere ꝙ hmōi caſus eſſent ra
tionabiliter reſeruati quantum aꝺ ipſos ſacerdo=
tes ꝑrochiales cū ꝺe foꝛo pꝛelatoꝝ ſint ⁊ eoꝝ oꝛ=
ꝺinatōnib⁹ ſint ſubiecti nūqꝺ fratres pꝛedicti ſunt
obligati aꝺ hmōi caſus reſeruatos. dicendū ꝙ nō
Nam exempti ſunt nec ſunt oꝛꝺinationib⁹ pꝛela=
toꝝ ſubꝺidi vt ex̄ ꝺ͛ exceſ. pꝛela. nimis praua ⁊ iſta
conſtitutio remouet et caſſat om̄s conſuetuꝺines
et ſtatuta facta et oꝛꝺinata contra pꝛemiſſa in con
ſtitutione vel alicui pꝛemiſſoꝝ infra. e. nos etenī=
Cum igitur conceꝺatur h̄ quantū aꝺ foꝛū peniten
tialem fratribus ipſis illa autoꝛitas quam habēt
ſacerꝺotes ꝑrochiales a iure qui eſt ab omni crimi
ne. exceptis tn̄ caſibus ep̄is reſeruatis in iure vt
dictū eſt. manifeſtū ē ꝙ fratres pꝛedicti n̄ tenen²
aꝺ hmōi caſus ꝑ ſtatuta ꝓuīcialia ⁊ ſinodalia re=
ſeruatos. cū non ſint eoꝝ oꝛꝺinatōibus ſubꝺiti vt
dictū eſt imo negāꝺo ne ipi fratres abſoluāt in ca
ſib⁹ reſ͛uatis ep̄is in iure. ꝺ͛ omnib⁹ alijs ꝯceſſiſſe
viꝺetur q2 vnū negāꝺo alterū ꝯceꝺēꝺo conceſſit.
xxv. di. quaꝛ. Nec poſſunt pꝛelati hanc ꝯceſſionem
reuocare nec etiam ꝺefalſare non directe negan=

do eam dum ab eis petitur. quia negando ipſam
firmius p iſtum canonē obtinent vt patet tercio in=
fra eodem ſi vero. ¶ Nec phibendo indirecte per
aliquam ſententiam vel preceptum ne parrochia=
ni eorum confiteantur eis vt extra de priuilegijs
quanto. ¶ Nec per retentionem multorum caſuū
ſicut dictum eſt. quia hoc fieret in fraudem iſtius
legis. qꝫ fieri non debet vt extra d' conceſſ. prebē
conſti. Sileat ergo hic. jo. mo. qui dicit qꝫ ſi epūs
pt artare ptātē ordinariā curatoꝝ. pt multomag
artare ex ordinariā ipoꝝ fratrū. qz qd' p ſupiorem
ɔcedi' piferiorē artari ſeu ṙuocari ñ pt vtz. xxj. di.
inferior et in cle. de elec. romani. ¶ Ad reſtitutōz
ãt cle. de priuile. rel. vbi dicit qꝫ religioſi i caib9
ſedi apłice ā locoꝝ ordinarijs ṙſuatis queꝙ abſol
uere nō pſumāt. Rñdendū ē qꝫ intelligit' hoc de
reſuatis in iure ſicut intendit iſta cōſtitutio ¶ Nō
aūt de reſuatis p ɔſuetudines vel ſtatuta aliorū
platoꝝ qz iſta remouet papa in ɔſtitutione pfata
Et pons vt videtur qcqd dicatur p antiquos vel
modernos doc. de talib9 caſib9 p epos reſeruatis
totum reuocatur p ɔſtitutionem iſtam ſpecialiter
quantū ad dictos fratres. Si em ɔſtitutio poſteri
or licet non faciat mentionem de priori. ipſam re=
uocare noſcat' d' ɔſti. licz li. vj. mltomag reuocaē
debet dicto doctoꝝ ſi in ɔtrariū pmulget'. h° jo.
de lig. Nota tñ qꝫ pſuppoſita iſta declaratōne Jo.
tanꝙ vera. non tñ poſſent p hoc fratres pdicti ab
ſoluē a caſib9 reſeruatis p ſinodales v' eſſet anne=
xa ſnia excōicationis qz de iure ɔmūi abſolutio ab
excōicatōe ptiz ad epz lté remanz adhuc reſſatis
dubia. q viz ſint caſ9q i iure ṙſuā' epis directe ł p

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

aliquā ꝯuementiam a quibꝰ alij vel ipſi fratres nō
poſſunt abſoluere. ſecundū eundē lo. et ꝙ vnus
dicit reſeruatum. aliter dicit nō reſeruatuꝫ. et ideo
tucioꝛ via eſt ſi fieri poteſt vt ſeruetur quod dictū
ē inpꝛincipio capituli. ¶ Item ex tali licencia diſpē-
ſatio vel ꝯmutatio votoꝝ vel iuramentoꝝ. ſecundū
omnes ꝑtinet ad dioceſanos. quedam tamē ex his
pape reſeruantur. ¶ Diſpenſatio auteꝫ incertoꝝ quō
vel qñ ad epm pertineat. vide infra in .2. ꝑte in .c.
de reſti. Nota quod dicit Io. an. extra de offi. uica.
ſup c. lcꝫ. in glo. ꝙ ſi epꝰ dedit vicarium generalē
et in mandato expꝛeſſit aliquod de iſtis ꝙ requirit
ſpecialis ſecuta generali clauſula et omnia alia q̄ ꝑ
nos poſſumus et etiā ſi mandatuꝫ exigant ſpeciale
ſm hoſti. ſatis videtur ꝙ ſpecialia poſſit ad inſtar
ꝓcuratoris. vt. īfra. d ꝓcu. quid agendū. Secus ſi
aliquod de ſpecialibꝰ non fuiſſet expꝛeſſuꝫ. hec ibi
Quod videtur intelligendum quantum eſt de vir-
tute verboꝝ et in foꝛo ꝯtencioſo. Nam ſi ꝯſtaret
de intencione ꝯcedentis auctoꝛitatem. etiam ſi ali-
quod ſpeciale nō expꝛimeret in generali ꝯceſſione
videtur ſpecialia conceſſiſſe .xxij. q. v. humane. Et
ideꝫ poteſt intelligi de licēcia ſeu auctoꝛitate data
ab epo vel pꝛelato confeſſoꝛibus.

¶ De pericia cōfeſſoꝛis quā debet habere.

¶ Capitulum quartum.

QVantum ad ſcdm debet ꝯfeſſoꝛ habere
ſciēciā que ſufficiat ad hoc opus debite
exequenduꝫ vt ſciat diſcernē inter lepꝛā
et lepꝛā. qd multipliciter pt intelligi. Et
pꝛimo ſcias diſcernē inter peccatū cui ānexa ē aliq̄
ſentencia excomunicacionis / vel interdicti quo ad

omnes.vel etiaʒ ſuſpenſioīs vel irregularitatis q°
ad pſonas eccaſticas· et peccatū cui nō eſt ānexuʒ
aliqđ tale / et ī pͥmo caſu ſi eſt excōicacio a iure
ſiue cōmuni ſiue pticulari ſinodaliū .remittas eū ad
ſuum dioceſanum/niſi eſſet caſus ſe.ap.reſeruatus
¶ Si autem excōmunicatio ſit ab homine.tunc nō va
let dioceſanus eū abſoluere niſi eā tuliſſet ſʒ remit
tas euʒ ad illum qui tulit ſnīam.de his tamen vide
plenius infra in tractatu de excōicacionibus ¶ Se=
cundo ſcias diſcernere inter lepram peccati morta
lis.ꝛ leprā peccati venialis.ſaltem quo ad cōmunia
Nam venialia quedā non ſunt đ neceſſitate cōfeſſio=
nis.Et ideo non eſt neceſſariū ita inſiſtē inquiſiciōi
de numero ꝛ circūſtācijs eoꝝ ſicut đ alijs.Et dico
de illis venialibꝰ de quibꝰ clarū eſt ipſa eſſe venia
lia . Nam vbi dubium eſſʒ.an ſcʒ eſſet mortale aut
veniale.ſiue ex ipſo actu in ſe.ſiue quia confitēs ne=
ſcit ita declarare.ꝙ poſſit inde cōcluſio elici.tūc di
ligencius ē interrogandū ¶ De lepra vero peccati
mortalis ſcias tercio diſcernē inter leprā et lepraʒ
ideſt inter vnam ſpeciem et aliam.Non eniʒ ſufficit
cōfiteri peccatū mortale in.genē.ſed oportet.ꝙ cōfi
teatᷣ in vltima ſpecie.ſm oēs doctores. Sʒ qꝛ cir=
cūſtācie peccati aliqñ variāt ſpēʒ ideo oportet etiā
te ſcire ꝛ īterrogaē de circūſtācijs pccātoꝝ et ma=
xime q̄ trahunt peccatū in aliaʒ ſpēʒ qꝛ ille ſunt de
neceſſitate cōfitēde. Circūſtātie autē ptinentᷣ in hº
vſu. Quis.quid.vbi.per quos.qbꝰ.cur quō.quādo
Io.in ſumma cōfeſſoꝝ ſic expoīt iſtuʒ verſum Quis
vtrū ſit maſculꝰ vel fēia.i.iuuenis aut ſenex. nobił
aut ignobilis.liber vel ſeruus.in digtate vel offi=
cio cōſtitutꝰ vł nō ſane mētis.vł inſanꝰ ſciēs vł ig=

norans.clericus vel layc⁹ ł claustral Cōſaguine⁹ vł extrane⁹ ⁊ ſimilia. Quid vtꝝ hāc ſpē3 ł illā ſc3 fornicacionē ł adulteriū vtꝝ etiā ſit illud enorme mediocre ł parꝝ Vtꝝ maīfeſtū ł ocultū.vtꝝ ferēs ex ꝯſuetudine ł recēs/Vbi.vtꝝ ſc3 ī loco ſacro vł nō ſacro. In domo dñoꝝ vel alibi. Per quos ſc3 mediatores vel nūcios quia omnes tales ſunt ꝑtici pes criminis et ipſe ē obligatus ꝓ peccatis eoꝝ. Quib⁹.i.cū quib⁹ pro quib⁹ et contra quos pec cauit. Cur.i.quali ītēcione hoc fecit.et quali tēp tacione induct⁹.et vtꝝ preuenit ipſe tēptationē ł fuerit preuentus ab ea.vtꝝ ſponte vel coact⁹.vel quali coactione.vtꝝ aīmo ludēdi vł nocēdi.Quō.i. de mō agēdi ł paciēdi dicat ipe peccator. Qñ .i. diebus feſtiuis ieiunoꝝ ł alias. vtꝝ ante pnīam acceptam vel p⁹ frangendo eam.quia maior īgra= tidudo eſt.Sed ⁊ circūſtantias notbiliter agrauā tes peccatū etiā ſi nō mutēt ſpē3. tucius ē dicere. precipue autē iterrogādū eſt ꝺ circūſtācia.Cur.i. quo motu ł fine fecit.q2 illud aliqñ variat ſpeciem cū moralia trahāt ſpeciem a fine.vñ q̄ mechat² cu3 muliere vt auferat ei ſua.magis cenſendus eſt fur ꝙ̄ mechus.ꝙ̄uis etiā mechia ibi ſit. S3 etiā qñ nō mutatur ſpecies multū habet agrauaē vł aleuiaē talis circumſtancia pre ceteris ſc3.cur. Nam ſecun dum Thoma3 in quarto diſtinctione ſedecima.Quā uis circumſtantie que non mutant ſpeciem pecca= ti non ſint de neceſſitate confitende. tucius tamē eſt eas confiteri vt dictum eſt.vt verbi gratia. Si furtum faciendo .multum vel parum abſtulit. Si rixando leuiter vł acriter vel atrociter percuſſerit et huiuſmodi .ſicut dicit petrus in.quarta.di.xvij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Non tamen neceſſe eſt ad q̄dlibet peccatuꝫ etiam mortale de omnibus dictis circumſtantijs interro gare. ſed plus et minus ſcd̄m pcc̄a et ipſas circum ſtantias. Alleuiantes etiam circūſtantias aliquādo vt dicit. pe. in iiij. bonū eſt dicere. p̄cipue qn̄ poſſꝫ oriri ſcandalū ī mēte auditoris ex taciturnitate ei⁹ Dicit autem Tho. in quadā Ep̄la ꝙ circumſtantie que trahunt peccatum ad aliud genus. de neceſſi tate ſunt confitende. et dicūtur ille que habent ſpe cialē repugnātiā ad aliqd̄ preceptoꝝ diuine legis Sicut furtum ſimpliciter repūgnat huic precepto Non furtum faties. Si vero fiat furtum in loco ſa cro ex circumſtantia illius loci habet repūgnātiam ad illud preceptū quod ē d̄ veneratione ſacroꝝ. et ſic additur noua ſpeties peccati et ſic d̄ alijs. Et in fine dicit ꝙ illud quod dicitur circumſtantias non trahentes peccatū in aliud gen⁹ peccati. non eſſe de neceſſitate confitendas. hoc reuera non eſt referendum ad numerum quem aliquis confitetur ſi poteſt quia non eſt vnum ſed multa ¶ Scias etiā ꝙ. diſcernere inter lepram et leprā. i. inter vnū pec catum et aliud quo ad numerum ne facias de cen tum ł mille peccatis vnā leprā. videlicet non inter rogando de numero ſeu quot vicibus ꝯmiſit aliqd̄ mortale. de quo confitetur Et ſi dicit ꝑpter multi tudinē iterationis ſe non recordari non eſt ſubito dimittendum. ſed inſiſtendum quanto tēpore ſtetit in illo vicio et q̄ꝫ frequenter iterabat infra illud tē p⁹ vtputa quotiens in menſe vel in ebdomada. vt ſic poſſit haberi numer⁹ illi⁹ peccati. et ſi nō pūctu aliter ſaltem ſcd̄m aliq̄ꝫ ꝯpacionē. et tamen decla randū ē ſibi ne dicat pl⁹ q̄ꝫ habeat in ꝯſcientia ſua

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſub occaſione vt mō ſit magis ſecur⁹ dicēdo pl⁹ ꝙ̄ mīm⁹ vt m̄lti faciūt et n̄ bn̄. Scias vltīo diſcernere inter leprā et leprā .i. īt leprā pcti cui ē anexa aliq̄ obliga° ſatiſfactōis vł reſtitutōis. et leprā ꝟ nō ē aliqđ tale. Nā ī primo caſu vłt pctm̄ de quo debet dolere. oportet inſiſtere et ītrogare ſi ē ꝑatus ſatiſfacē. Nā ꝟ nō hꜫ ꝑpatū animū ad ſatiſfaciendū ſi poſſꜫ non eſſꜫ ꝯtrit⁹. et ꝑcōſeqn̄s n̄ dꜫ abſolui De iſta ꝟo materia ſcꜫ ſatiſfaciendi et r̄ſtituendi q̄ valđ difficilis eſt et intricata habe² in fine ſecunde ꝑtis vbi aliquid dici poterit. ¶ Itē ſi cōfeſſor circa hmōi et alia difficilia non ē ita perit⁹ ꝙ ꝑ ſe ſciat nodos diſſoluē ſaltē ſciat dubitare de hmōi. ⁊ ſic cōſiliū q̄rere ꝑitioꝛib⁹ nulla facta expreſſione ꝑſone c⁹ cōfeſſionē habet p̄ manib⁹ nec quocūqꜫ ſigno vł ꝟbo ipſuꜫ prodat n̄ penitēs ſuꝑ hoc exp̄ſſam ſibi daret licētiā naꜫ quocūqꜫ directe vł indirecte ſcienter vel īaduertētēr manifeſtaret tale pctm̄ non habita licētia grauiter delinq̄ret. n̄ tn̄ pena que taxat². ex. đ pe. et re. omnis puniretur niſi ī iudicio de hoc cōuicere². ſꜫ arbitria eſſꜫ hmōi pnia iniūgēda. Et notandū ꝙ circa ſciētiā cōfeſſori neceſſariā ſic dicūt doc Tho. i. iiij. di. xvij. ī expoſitōe lr̄e hec ſciētia et ſi non ſit maior. tamē tanta debet eſſe vt ſciat diſcernere inter peccatum et nō peccatum. et peccatum mortale ⁊ veniale. Et ſi in alq° eēt dubitatio poſſꜫ recurrere ad diſcretiores Al. in. iiij. di. xvij. dic. ꝙ ſacerdos non tenetur ſcire niſi in cōi. que ſint capitalia et que ſint mortalia cōia ⁊ q̄ venialia ex genere. Sed hec neſciēs ſicut idem dicit ꝑuto peccat mortaliter in audiēdo et eum inſtituens plus peccat ꝙ̄ ipſe. et eum ꝑ

mittens inſtitutū miniſtrare ſi ſua inter eſt ꝯtalez ꝓhibere. ¶Item dicit ꝙ in ꝑplexis q̄ſtionib⁹ ſacerdos parrochialis eccl̄ſie deb3 ita diſcret⁹ eſſe vt talia difficilia ſciat nec ꝓcedēdi ī eis ſine ſupioris ꝯſilio vł autoritate. Heinric⁹ d̕ ordine predicatoꝝ inquodā qd̕libeto querens vtꝝ ꝯfeſſor teneatur ſcire de oīb⁹ q̄ dicunt̄ ſibi in ꝯfeſſione ſiue mortalia ſiue venialia. Sic dicit diſtinguēdo pctā ſunt in duplici genere Quedā ſunt pctā q2 ꝓhibita. q̄ ſi non eſſent ꝓhibita non eſſent pctā. vt ſunt omnia que ſunt mere d̕ iure poſitiuo. vt audire miſſam in die dn̄ico. Confiteri ſemel in anno ⁊ comunionē recipe et hmōi. Et talia tenetur quilibet cōfeſſor ſcire niſi habeat cauſam racionabilez que eū excuſet. vt ſi forte tempore ꝓhibitōis erat in carcere. vel in terra longinqua. Alia ſunt peccata non q2 ꝓhibita. ſ3 q2 ſunt de natura ſua mala. Etiaz ſi non ꝓhiberētur. et hoꝝ pctōꝝ q̄dam ſunt capitalia. et tenetur ea quilibet ꝯfeſſor ſcire ad min⁹ in generali. ſc3 q̄ ſunt ſeptem peccata capitalia. ſcil3 ſupbia. auaricia ⁊c̄. Hec em̄ ſunt q̄ſi elem̄ta ⁊ princi pia que de neceſſitate ſcire oportet. Quedā autē ſunt ſpēs capitaliū. vt illa que recipiūt hoꝝ p̄dicationē. vt fornicatio. ebrietas et hmōi. Fornicatio em̄ quedā luxuria eſt. Ebrietas v̄o quedā gula. Et hoꝝ peccatoꝝ que ſunt ſpēs. quedā ſunt que important malū de ſuba ſui act⁹. eo ꝙ ſtatim noīata habent anexū malū vt fornicatio. Et de talib⁹ cōfeſſor ſcire tenet̄. vtꝝ ſint mortalia vł nō. Quedā āt de ſ̄ba ſui act⁹ nō hn̄t d̕formitatē. ſed ex libidie facientis. ſicut ꝯgnoſcere vxorē ꝓpam qd̕ non eſt ī ſe pctm̄. poſſet tn̄ eā ꝯgnoſcere maritus cū tanta

libidinē. ꝙ eſſet mortale. vt ſi eam ꝯgnoſceret eti
am ſi non eſſet ſua. Et de talib⁹ non oportet ꝙ cō
feſſor ſciat. vtꝝ ſint mortalia vł non. q2 nec ꝯfitēs
frequenter ſcit. Alia ſunt peccata q̄ ſunt filie pe=
catoꝝ capitaliū vt illa pc̄tā q⁹ꝝ fines terminā' ꝛ r=
ducū' ad fines capitaliū ſic̄ dol⁹ ꝛ acq̄ſicō pecuīe ā
alterius rei iniuſte. Et de talibus peccatis frequē
ter oppiniones ꝯtrarie ſunt inter doctores. Et de
talibus non tenetur ſimplex curatus non ordinari
us ſcire vtꝝ ſint mortalia an non. Curatus autem
ordinarius. ſicut eſt. Ep̄s vel. Archiep̄s et ceteri
alij. ſupiores prelati ordinarij tenentur hoc ſcire.
quia ipſi ſunt purgatores et tenentur alios pur=
gare perficere et illuminare. et ideo tenentur no
uum et vetus teſtamentum ſcire. hec ille. ¶ Durā=
dus ordinis minorum in ſua ſumma confeſſorum. li
. j. parte prima. di. j. dicit. Si deficit ſacerdoti ſci=
entia. quia ſcilicet neſcit diſcernere inter mortale
et veniale. vel quia confitens intricatos caſus ha=
bet et confeſſor eſt ſimplex. ſic iteranda eſt confe=
ſſio. niſi forte confitens iuris ſit peritus et confe=
ſſorem ſuper hoc inſtruat. Idem dicit ꝙ quotienſ
confeſſor ſe ingerit ad confeſſiones audiendas. to
tiens ſe offert ad reſpondendū de quolibet et in=
terdum de caſibus inopinatis et alias inauditis
et de queſtionibus valđ perplexis. Et id eſt ꝙ de
bet confeſſor diſcernere inter peccata et differen
tias peccatorum. vnde ſcire debet vtrū ea que pe=
nitens ſibi exprimit ſint peccata vel non. vt đ bel=
lis principiū et de tallijs et exactionib⁹ eoꝝ ꝛ cō
tractib⁹ mercatoꝝ. vtꝝ ſint liciti vł illiciti. Et ꝑ
hoc ſciat vtꝝ ꝓhibē debeat ꝯfitentē vł ſuſpēdē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

a cōione aūt licentiare·vtꝝ teneatur ad reſtituti=
onem an non·Nā cum preceptum ſit ſemel in anno
confiteri et cōicare· ſi ꝯfeſſor ꝓhibeat illum a co
municatione q̄ nō hʒ mortale q2 forte iudicat illici
tū qꝺ ē licitū·ꝟ ſi liceat n̄ licētiādū·q2 forte iudi=
cat licitū qꝺ ē illicitū·tā cōfeſſor q̄ꝫ ꝯfitens ambo
in foueam cadunt·niſi forte ꝓbabilis ignorātia eū
excuſet·puta ſi habet aliquē doctorē·iure auten=
ticū et famoſum·cuius opīonem innititur·vnde ſi
confeſſor nō eſt exptus in caſibus·ita vt ꝑ ſe nec
ſciat iudicare nec dubitare nouit·cum periculo aīe
ſue audit ꝯfeſſiones·Sed ⁊ illi qui ſciunt imperici
am eius ꝑiunt·niſi iterato ꝯfiteātur homini ſcien=
ti de·pe·d·j·quē peniteret.

De interrogatiōibus fiendis a cōfeſſo=re Capitulum quintum·

QVantum ad tercium debes
ſm aug·interrogare diligēt
de peccatis·Querit·Raij·in
ſumma ſua·an īterrogatōes
ſint fiende a confeſſore·⁊ re
ſpondēdum eſt q̄ꝫ ſic· dūmo
do diſcrete fiant·de·pe·di·
vj·Qui vult ex·de·pe·et re·
Omnis·Et vt diligentius poſſis circa huiuſmodi
ꝓcedere ·debes primo conſiderare tria que ponit
Tho·in·iiij· Primum eſt vt interrogentur ipſi pe
nitentes·non omnes de oībꝰ pc̄tis·hoc em̄ inutile
eſſet et aliqn̄ damnoſuʒ·ſʒ p̄cipue debes iterroga
re de illis pc̄tis q̄ ꝯſueuerūt reꝑiri in hoībꝰ illiꝰ
ꝯditionis·ſtatꝰ ·etatis p̄rie et hmōi·que vt meliꝰ

valeas facē·iō a ṕncipio ītrogare debes ď ɔditōe et de pr̄ia ꝛ ď exercicio ꝛ hmōi an etiā ſit ɔiugaꝰ vꝫ n̄·De alijs aūt pc̄tis plꝰ vꝫ minꝰ p̄t interroga= ri ſm q̄litatē vite quā audis ex ipo penitēte·Scd̄ꝫ ē vt interrogēt² ipſi penitētes atmotis ď ipis pec catis ꝛ n̄ ſubito ſpecifice² modꝰ pc̄ti·ne ſi neſcie= bat addiſcat ꝛ īduca² ī temtatōꝫ ſꝫ ī genē iterro= get² de ſpē v̄bi gr̄a·Si itrogatꝰ fate² ſe ɔmiſiſſe vnū pc̄m̄ luxurie·interroget² vlteriꝰ cū q̄bꝰ ꝛ ſic pcedēdo vlteriꝰ·Terciū ē ꝙ p̄cipue circa vicia cā nalia n̄ ďſcēdat² nimis ad pticulares circūſtantiaſ q̄ nō ſunt de nc̄citate ɔfeſſionis·qꝛ hoc ē ſibi occa ſionē temtatōis dare·et ipſuꝫ penitētē q̄ aliqn̄ in= terrogat talia ad īuentōꝫ pc̄tōꝝ docere·ac etiā ta= lia cū referāt ſocijs ꝛ ī plateis et vicis mď ſeq̄tur deriſio ſac̄m̄ti ꝛ ɔfeſſoris ꝛ ſcādalū ꝛ mala ſuſpitō v̄bi gr̄a·ſi fateat² vir ɔgnouiſſe vxorē ſuā vꝫ aliam mulierē vꝫ mꝫierē ɔgnitā eſſe a viro ex̄ vas debi= tū cū ex hoc hēat² ſpēs pc̄ti ſufficiēter·qꝛ viciū ſo domiticū ē etiā in q̄cūqꝫ pte corpis exerceat² nec ex hoc mutat² taꝫ ſpēs·Iō vide² ſufficē·nec vltriꝰ ad ptic̄laria eſſe deſcēdēdū·vidꝫlicet intērrogādo in q̄ pte corpis vꝫ quomodo·ſiꝫr ſi dicat ꝑ ſeipſuꝫ ſe ɔmiſiſſe vicium luxurie quātū ad actū exterioreꝫ non vidět² vlteriꝰ eſſe interrogādū de modo·cū n̄ variet² ſpēs ꝑ hoc et hmōi De alijs vero pc̄tis ſcꝫ non carnalibꝰ non eſt ita piculoſuꝫ vꝫ ſcandaloſuꝫ ad pticulares circūſtantias deſcendere·

¶ De caſibus in quibus oportet iterare cōfeſſionē ¶ Capitulum ſextum·

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Secūdo ꝯſideret ꝯfeſſoꝛ ꝙ cō
fitens ſibi de his que aliaſ
rite ꝯfeſſus ē ⁊ abſolutꝰ et
fecit penitentiā iiunctā non
tenetur iterū ꝯfiteri. Et idō
ſup hoc nō ē grauādꝰ vltra
quā ſua ſponte velit. In qua
tuoꝛ āt caſibꝰ tene² q alias
ꝯfeſſus ē iterare ꝯfeſſiōē ſm Tho. i. iiij. et oms
alios. Duo primi ſunt ex pte ipſius penitentis. Et
ē primꝰ qn̄ n̄ eſt oīa peccata moꝛtalia ꝉ q̄ dubitat
eſſe moꝛtalia dubitatōe ꝓbabili ꝯfeſſus vni ſacdo
ti. ſ3 aliqd dimiſit vꝉ ex verecūdia ꝉ alia iniuſta cā
Secꝰ āt ſi aliqd dimiſiſſet ex obliuione. q2 tūc ſu-
fficit illud tm̄ ꝯfiteri qd dimiſit. Etiā ſi alteri con
fiteatur ꝙ pꝛioꝛi. nec opoꝛtet ex hoc ꝯfeſſionē ite
rare. Secūdꝰ qn̄ peītentiā iiunctā ꝯtēpſit facere
et oblitꝰ ē eius. nā ſi adhuc recoꝛdaret² vellet pfi
cere. n̄ tenere² iterare cōfeſſiōz. n̄ foꝛte ꝯfeſſoꝛ ſta
tuiſſ3 ſibi tēpꝰ determinatū infra ꝙ deberet ipa3
pniā3 facē intēdens ipm obligare ad tēpꝰ deter-
minatū qd tn̄ ſi n̄ conſtat ſecūdo ꝯfeſſoꝛi. credo ꝙ
pie poſſit interptari ſecūdꝰ ꝯfeſſoꝛ ꝙ intenderit
primꝰ dare ſibi licētiā remittēdi ieiunia ꝉ oꝛatōneſ
vꝉ alia in alijs diebꝰ que ſc3 in his nō fecit i qbꝰ
miūxit q2 ſic ꝯſueuērt facē periti confeſſoꝛes. Alij
duo caſus ſunt ex pte confeſſoꝛis. Primus eſt. ſi
non habuit autoꝛitatē abſoluendi. Nec i hoc opoꝛ
tet te eſſe curioſum. Sed ſufficit ꝙ non conſtet ti
bi contrariū ſc3 ꝙ pꝛioꝛ confeſſoꝛ non habuit auto
ritatem. Secundꝰ eſt qn̄ ipſe ꝯfeſſoꝛ non habuit
ſcientiam ſufficientem. Et iſte eſt ſatis dificilis ⁊

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

intricatus ſcȝ ad cognoſcendū et iudicandum de
quantitate ignorantie que reddat ſacerdotem in
abilem ad abſoluendum. Et ſi tibi non eſt nota ꝑ
ſona confeſſoris. noli ex vno defectu confeſſoris
quem deprehenderis. ex priori confeſſione pera=
cta condemnare vel irritare ipſam quia quandoqȝ
etiaȝ peritiſſimi confeſſores ex obliuiōe vel alia cā
aliquid dimittunt ⁊ ipſi penitentes aliquando eti
am non plene recordantur de geſtis circa eos. ſȝ
in ꝓceſſu confeſſionis reperto defectu interroga=
tionis examinationis eoꝝ qui ſunt magni pōderis
et de neceſſitate ſalutis poteris hoc indicare ſcili
cet de ignorantia confeſſoris impeditiua eius ab=
ſolucionis. et ſic conſulere penitenti immo ſibi de=
clarare neceſſariam fore iterationem talis confe=
ſſionis vt verbi gratia. Si talis confeſſor non feci
ſſet ſibi conſcientiā de ſimplici fornicatōe vel de cō
feſſiōe et communione annuali ⁊ aliiſ hmōi. ad que
tenentur generaliť fideles. Eſt etiā quintus caſ⁹
in quo oportet reiterare ꝯfeſſionem ſcd̄m plures
doc. vt bonauen. in. iiij. di. xvij. Et durandū ordi=
nis minoꝝ in ſua ſumma ⁊ Ray. ⁊ hoſti. Roƀ. olet.
et vicē. hiſt. ſȝ non ſm Tho. et Ricƀ. de ordine mi=
norum in. iiij. di. xvij. et pe. et quoddā aliud ſcrip=
tum ſuper quarto. diſtinctione. eadem et. Gra. de.
pe. d. j. Io. et. Bern. et alios quoſdā vicȝ qn̄ quis
confitetur integre ſua peccata. ſȝ ab oīb⁹ vel ſaltē
ab aliquo mortaliū diſponit nō abſtinere. ⁊ ſic icon
trit⁹ remanet. et hoc ipſe penitēs ꝺclarat. Cū igi
tur talis confeſſio tunc non valeat ſibi ad ſalutem
tutius eſt illum facere eam reiterare. tn̄ ſi nollȝ eā
reiterare. non eſſet vere cogendus cum ſolemnes

ſint illi⁹ opinionis. niſi forte firmiter ad hereres opinioni ↄtrarie q̄ etiā tutior eſt. Videtur etiā eſſe vj. caſus qn̄ ſcȝ q̄ſ abſolut⁹ ē a peccatis bene con feſſis alias et ↄtritus exiſtens ligatus excōicatio ne maiori quam ignorabat ipſe ↄfeſſor vl' non per pendit et ꝑ conſequēs non eſt abſolut⁹ ab ea. Nā ſm pe. d' paul. in iiij. talis tenet' iterare. Ponit tn̄ opinionē quoꝝ dā iuriſtaꝝ eſſe ꝙ valeat talis ab ſolutio. et ſi ſic eſt. non tenetur qn̄ alias facta eſt ↄfeſſio cum debitis circūſtantijs. Prima tn̄ opinio tutior eſt et idõ ipſam teneas. Sȝ in alijs q̄ttuor caſib⁹ ſupradictis oportȝ omĩo ꝙ iteret' q̄ſi ſm om nes Et nota ꝙ in hoc caſu ſcȝ qn̄ dicit ſe penitens non poſſe vl' nolle de omnib⁹ mortalib⁹ ↄmiſſis dolere et in futuꝝ abſtinere. non eſt tn̄ abiciēd⁹ ſȝ recipienda eſt ei⁹ ↄfeſſio vt dicit decre. d' pe. ꝛ re. c. qd' quidē. Qui q̄dem tn̄ nullo modo eſt abſol uend⁹ ſm Tho. in qd'libeto. ſȝ eſt ei iniūgendum aliq̄d boni opis. vt ſic ex hmōi bonis opib⁹ ꝛ alijs bonis illuſtretur ad penitentiā. declarādo tn̄ ſibi plene ꝙ n̄ eſt abſolutus corā deo nec alias illa pe nitētia eſt ſibi ad meritū fructuoſa. Sȝ faciat illud quod ſibi dicit' et alia bona q̄ntū pl⁹ pt̄. vt dicitur de penitentia diſtinctiōe quinta falſas. Tercō no ta ꝙ cū cogitatio cū deliberatione rationis ĩ actū peccati mortalis ſcȝ deſiderandi illū actum agere etiā abſq; ope ſit pct̄m̄ mortale. iōſad ſingulas ſpe cies peccatoꝝ. poſt pctā operis interroga ꝛ d' pec catis cogitationis tm̄ illi⁹ ſpēi et d' pctis oris. Et cū op⁹ alic⁹ pcti et d'liberatio mētis ad illud agē dū abſq; ope ſint ei⁹dē ſpēi ſpāliſſime. ſȝ drn̄t. ſm maius et minus. vel ſcd'm pfectū et imperfectum

quia ſcʒ maius pctm̄ i ope ē q̄ꝑ in ſola cogitatōe· d
his ergo ⁊ cricūſtantijs hmōi cogitationū q̄re·vt
verbi gr̄a·Si dicit ſe aſſenſiſſe deliberate cogita
tiōib9 luxurioſis·qꝛ hoc poteſt eſſe multiplicit̄ et
in diuerſis ſpēbus idō queratur ab eo d̄ q̄litate co
gitationū ipſaꝝ·id eſt·ſi deliberaſſet tale peccatū
ꝯmittere cū ſoluta·quia·tūc fornicatio ē·ſi ip̄e eti
am ſolutus ſit·Si cū ꝯiugata·quia tūc adulteriuꝫ
eſt·Aut cū ꝯſaguinea·quia tūc inceſtus eſt·et ſic
de alijs ſpēbus luxurie vł alioꝝ vicioꝝ·Pro aliq̄
li declaratione p̄dictoꝝ nota qd̄ dicit Tho·in·j·ſe
cūde·q·lxxij·q̄ꝑ ſcʒ peccatū diuiditur p hec tria·ſ·
cordis oris et opis·Non p diuerſas ſpēs ꝯpletas
ſicut differunt ſpecie bos leo et capra·ſed ſicut p
diuerſos gradus peccati ſicut domus in fundamē
tum pietes et tectum diuiditur ſicut in ſpēs com-
pletas·Cōſumatio igitur peccati eſt in ope·Vnde
peccatum operis habet ꝯpletam ſpeciem·ſed pri-
or inchoatio eius eſt quaſi fundatio in corde·Se-
cundus gradus eius eſt in ore ſecunduꝫ q̄ꝑ homo
prorumpit de facili ad manifeſtandum cordis cō-
ceptum·Tercius gradus eius eſt in conſumatione
operis·patet tamen q̄ꝑ hec tria ptinent ad vnam
perfectam ſpeciem·cum ab eodem motiō procedāt
Iracundus em̄ ex hoc q̄ꝑ appetit vindictam·Prio-
turbatur in corde·Secundo in verba contumelio-
ſa prorumpit·Tercio procedit ad facta iiurioſa vt
pcuſſionem et hmōi·et ſic de luxurioſo et quolibet
alio·hec Tho·Nec tamen ſic intelligendū ē pecta
cordis eſſe ſpecies incōpletas quaſi non ſint mor-
talia·imo quando in eis eſt deliberatus conſenſus
ad actus qui de ſe ſunt mortales·tales cogitatōſe

ſunt mortalia q̄uis nō ita ḡuia vt pctā opis ſicut dictū eſt. Et qn̄ ſunt ſimul cogitatio cū locutiōe ⁊ ope eſt vnum pctm̄ vt de luxuria et alijs peccatis Quādo vero quodā tpe deliberat fornicari et alio tempore diuerſo et diſtāti fornicat᷑ opere tūc ſunt duo mortalia. De delectatōe vero moroſa dicetur inferi⁹. Quarto. nota ꝙ cū penitens fatetur aliqd̓ peccatum a ſe vł ad tui interrogatōꝫ qd̓ manifeſte vides mortale. hoc ei declara in ſingłis ipſi⁹ ſpeciebꝰ hoc em̄ videtur ſatis neceſſariū. tū vt habeat cauſam mag̃ dolendi. tū vt ipſum ꝯgnoſcēs habeat materiā ab illo infutuꝝ cauēdi. Et hoc dico niſi ipſe penitēs veriſiłr crederetur talia ſcire ſcꝫ ꝯmiſſa eſſe mortalia vł venialia qꝛ tūc nō expediret. Item ſi fecit aliquē actū q̄ de ſe venial erat ł nullū peccatum. ipſum tn̄ credebat firmiter eſſe mortale vel dubitat. De hoc primo non magis declines ad vnā ptem ꝙ̄ ad alterā qd̓ ſcꝫ eſſet mortale vł non eſſꝫ. Hoc em̄ eſſet ꝓpe dubitare tā in primo ꝙ̄ in ſecundo caſu. declarandū eſt ei ꝙ peccauit mortaliter. ſicut vbi gratia. Si tempore ieiuniorū vel feſtiuitatū ꝯgnouit vxorē putans hoc eſſe cottra p̄ceptum eccłie. vnde in hmōi rectificanda eſt ꝯſcientia ei⁹ cū ſit erronea. Sed ſi fatetur aliqd̓ peccatum qd̓ clare non videas eſſe mortale. vł de quo ſint opiniones inter doctores varie. vtrum mortale vel veniale ſit. noli tu p̄cipitare ſniam et mortale exprimere vł ꝓpter hoc abſolutōꝫ denegare ſi ab eo abſtinere nō vellet. Sed bn̄ ei efficacit̄ ſuadeas vt tutiorē eligat viā ab eo ſcꝫ abſtinēdo Quinto ꝯſidera diligenter conditōꝫ ſtatum. etateꝫ et peritiam ac groſſiciem ꝑſonaꝝ. Et ſm̄ q̄litateꝫ

eorum ſic diuerſimode te habeas ad ipſas in mo-
do loquēdi. Nam nobilibus aut peritis aut ciuib9
comuniter loqui vrbane oportet. etiā qn̄ viciū rep-
henſione eget ne duri9 increpati indignētur vel
ſcandalizentur. Ruſticis vero vł ꝑſonis ydeotis ⁊
vilis ꝯditionis acrius ꝯmuniter expedit loqui ad
oſtenſionem malicie eoꝝ ne pro nihilo peccata eo-
rum reputent. Item nimis contriſtatos ex lapſu ł
quaſi deſperatos ex multitudine vel magnitudine
commiſſoꝝ. oportet dulciter exortari. oſtendendo
immenſitatem diuine clementie ꝓponendo eis exē
pla diuine miſericordie. vt latronis. pauli et hmōi
Preſumptuoſos vero vel induratos et peccata q̄-
ſi pro nihilo habentes decet terrere. declarando
eis ſeueritatem futuri iudicij. acerbiſſimas pēas
inferni et hmōi ꝓponendo exempla ad ꝓpoſitum ſi-
militer vt d' punitione primoꝝ parentum et hui9-
modi. Sexto ſcias ꝙ ſi ꝑſona non eſt multum pe-
rita cautam reddas eam vt faciat diligenter con-
feſſionem videlicet de peccatis omnib9. dolendo
q̄ntū poteſt. ꝓponēdo firmiter abſtinere ab oī mor-
tali ĩfutuꝝ. hoc em̄ ē neceſſariū ad ꝯtricionē ſine
q̄ n̄ remittit² pcc̄m. ⁊ ꝙ nullū ꝯmiſſuꝫ taceat ſciētē
ĩ ꝯfeſſiōe. ł ex verecūdia vł alia de cā. nec etiā re-
putet veniale qd' eſt mortale q2 qn̄q3 homo ĩ hmōi
fallitur et ē mortale qd' putauit veniale. nec ꝓpte
rea excuſat eum ignorātia. Et p̄cipue de hoc eum
āmoneas ĩterrogādo de vicijs capitalib9. q2 fre-
quēt in talib9 ꝑſona mlta retinet turpia ⁊ neceſſa
ria ꝯfiteri ꝓpter verecūdiā. et magis adhuc mulie
res in hmōi taciturnitate offēdunt. vnde et diuer-
ſis cautel extrahendum eſt vicium de ore talium

Declarādum est eis tn̄. q̄ si aliqđ pcm̄ qđ sciuīt eē ipse non ꝯfiteātᷣ. etiā n̄ iterrogatus sup hoc a con fessore q̄ nō ꝓdest eis ꝯfessio. vn̄ si ꝯfessoꝛ pꝛius interrogauerat in generali de tali materia. et tūc ꝯfitēs noluit expmere cū tn̄ bene recoꝛdareᷣ vicij sui. Sed cum postea interrogatur in pticulari ex= pꝛimit. qꝛ minus videtur sibi erubescibile quam si p se expꝛessisset ostendendū est ei quomodo ficte confitetur Et quia non valet sibi talis confessio se cundū. Guil. Nisi mutet ꝓpꝛositum scꝫ q̄ si habe= ret adhuc de illo confiteri p se expꝛimeret in pti= culari quantum ad illud qđ est necessariū et dole at de illa fictōe ꝯmissa.

De contritōe quā debet habere penitēs

Capitulum septimū.

Et quia dictū est quō đbeat penitēs auisari đ ꝯtricōe. iō đ ꝯtritōe aliqđ dicendū est Nota q̄ drn̄a est inter attri ciōꝫ ꝛ ꝯtritōꝫ vt dicit Tho. i iiij. di. xvij. Nā attritio ipoꝛ tat q̄ndā displicētiā đ pctīs s; ipfectā. vn̄ attritū. i. aliq° mō tritū s; ꝯtritō ipoꝛtat pfectā displicētiā đ pctīs vn̄ ꝯtrū. i. sic tritū ꝛ ipuluerē redactū Est āt ꝯtri tio ſm Pe. i. iiij. di. xvij. doloꝛ volūtarie assumpt9 ꝓ pctīs cū ꝓpōito ꝯfitēdi ꝛ satisfaciēdi. ꝛ ſm eūđ; e. di. opoꝛꝫ q̄ ꝯtrō hēaᷣ đ oī pctō mortli rō ē qꝛ i oī pctō mortli ē actualr auūsio volūtatis a đo. ꝛ qꝛ ꝯt ria ꝯtrijs curāᷣ iō oꝫ q̄ i oī ꝯmissiōe pctōꝝ sit actu lr auersio a pctīs ꝛ ꝯuersio ad deū. et hoc dicitur

contricio. de peccatis aūt oblitis ſufficit contricio generalis cū conatu ad recordandū et dolendū. et dolere ď obliuione peccatorum q̄ ex negligētia contingit. Si aūt q̄rat' ſi ſpāl contritio ď quolibꝫ pecca to req̄ra' ł ſufficiat vna generał pro oībꝰ ſic rn̄det Tho. ī iiij. di. xvij. ꝙ q̄ntū ad principiū contritionis ſcꝫ cū q̄s de peccatis ſuis cogitās dolꝫ ⁊ ſi n̄ dolo re contritionis ſaltē dolore attritionis oportꝫ ꝙ ſit ſpecial dolor de pc̄tis que quis habet in memoria Sed quantum ad terminum qui eſt dolor iam gra tia informatus ſufficit ꝙ ſit vna comunis contricio de oībus. tunc enī ille motus agit in v̄tute omniuꝫ diſpoſicionū precedētiū. hec. Tho. Et quia nemo ſcit vtrum habeat gratiā que requiritur ad cōtritōꝫ ideo nemo poteſt eſſe certꝰ ď ſua contritione nec ꝓconſequēs de ſua remiſſione. Et dicit Richar. or dinis minorum in. iiij. di. xvij. ꝙ ſi confitēs in pecca to mortali eſt attritus de peccato ſuo vt ꝓbabilit̄ poſſit p̄ſumere ſe eſſe diſpoſitū. non peccat abſo lutionem recipiendo ymo frequēter virtute claui um ꝑ ſuſceptionē abſolutionis formatur ſua attri tio et fit contritio Item nota ꝙ eſt duplex contriti onis dolor ſcd̓m Tho. et. pe. ī. iiij. di. xvij. ſcꝫ intel lectualis qui eſt q̄dam ꝑfecta deteſtatio peccati ƀm rationē. et dolor ſenſibił q̄ eſt dolor excitatꝰ ī ꝑte ſenſitiua ad alteritionē et aflictionē corpis. Primꝰ dolor de neceſſitate req̄ritur ad remiſſiōeꝫ pc̄ti. ⁊ ille etiā ſolꝰ ē ſufficiēs. q2 ſic pc̄tꝫ mortłe ſu fficiēt ꝯmitti' ꝑ ſolū actū volūtatis et cōplacētiā ď liberatā rationis. ita et ſufficiēter deleri poteſt ꝑ deteſtatōeꝫ volūtatis et diſplicētiā rōis. 2 hoc eti am ē i ꝑtāte nr̄a p̄ſuppoſita ſcꝫ ḡtia. ¶ Secundus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

doloꝛ ſcʒ ſenſibilis etiã valʒ ad remiſſionẽ pcti ſed
non eſt neceſſari⁹ ſʒ de pfectõe ꝯtricionis.nec eſt
in ptãte nr̃a etiã preſuppoſito gr̃a. Jtẽ doloꝛ in=
tellectualis non poteſt eſſe nimi⁹.ſicut nec carit̃s
vñ pcedit p̃t eſſe nimia.ſʒ ſenſibilis p̃t eſſe nimi⁹
ſicut etiã ex ieiunijs et ali s afflictiuis coꝛpis
Jdeo opoꝛtʒ ꝙ ſuma² p mẽſura debita ꝯſuatõ ſub
iecti. Jtẽ nota ſm Tho. i.iiij.di.xvij.ꝙ vera ꝯtri°
in habitu ſp debet manere.id eſt homo ſemp de=
bet habere iſtã diſpõem ꝙ qñ recoꝛdat² de pctis
ꝯmiſſis habeat diſplicẽtiã ſaltem ſcd̃m rationem.
Jtem ſm pe.i.iiij.di.vij.maioꝛ dʒ eſſe doloꝛ intel=
lectuał de maioꝛi pctõ habitualiter ñ actualiter ſi
ꝯſiderãt² in ꝯmũi.iquãtũ ſunt offẽſa dei.ſʒ etiã in
ſpãli debet eſſe maioꝛ doloꝛ d̃ maioꝛi pctõ.q2 maio
rẽ rationẽ doloꝛis habet maius pct̃m.doloꝛ etiam
ſenſibił ꝯuemẽs ẽ vt ſit maioꝛ de maioꝛi.ꝗuis nõ
ſit neceſſari⁹. Jtẽ ſm Tho i qd̃libe.⁊ Jnno. quia
ꝯtrit⁹ magis debet diligẽ deũ ꝙ̃ ſeipſuʒ culpa ãt
eſt contra deũ et pena ꝯtra ſeipſnm.ideo debʒ cõ=
tritus poti⁹ eligere omnẽ penã ꝙ̃ deũ velle offẽ=
dere. Deſcendẽ aũt ad hãc penã vł illã non tenet²
imo fatue faceret deſcẽden° ad iſta pticularia vel
aliũ ſup hoc ſollicitãdo. Septimo penitentẽ ãmo=
neas vt ñ ex q̃dã ꝯſuetudine ſicut aliq̃ faciũt. vel
etiam ex timoꝛe.id eſt pncipalit pter vitãdas pe
nas eternas ł pt̃ euaſionẽ ĩfirmitatis ſi eſſʒ ĩfir=
m⁹ vł alic⁹ alteri⁹ tribulatõis tpał faciat ꝯfeſſiõʒ
q2 ſic modicũ ſibi pdeſſʒ.ſʒ pncipalit eã faciat ad
placãdũ deũ ⁊ ſibi rcõciliãdũ .ad ſatiſfaciẽdũ diui
ne offẽſe et eccłie obediẽdũ.hoc remediũ oꝛdiauit
ad ꝯñdã remiſſiõeʒ. Jtẽ in pceſſu ꝯfeſſiõis ſi aliq̃

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dicet ad ſui excuſatiōȝ vł alleuiatōeȝ pcti ꝑtinētia vtputo ꝙ diabol9 fecit eū facē tłe malū ł planete vł vicini vł ꝯſanguinei ł hmōi. eū rep̄hēdas oſtē dēdo ei falſitatē ſuā qꝛ ſcȝ nł9 tͥhit² ad pcm̄ niſi ꝓpa malicia ſua vł volūtate. et iō n̄ ſe excuſet ſȝ accuſet. iij. q. j. in̄ eſt. Itē ſi recitat pctā alioꝝ ſine neceſſitate. cū ſcȝ ſine hoc ſufficiēt poſſit expmē ſuū eū rep̄hēdas ꝛ āmoneas vt nihil dicat ꝺ factis aliorū Vn̄ poſſȝ pcm̄ alteri9 detegi niſi hoc faceret ex aliq̄ cauſe. non ſolū neceſſaria ſȝ etiā alias valꝺ rōabili. Itē ſi dicit lōgas fabulas. āmoneas eū vt dimittat ſupflua ꝛ ſolū q̄ntū ē neceſſariū ad ꝺclaratōȝ pcti dicat. nec immiſceat narratōȝ ſuaꝝ tribulacionū cū pctis vt faciūt mulieres. Itē āmoneas vt n̄ vta² v̄bis paleatis ſeu ſophiſticis ad dādū intelligē vnū ꝓ alio. nec etiā vta² v̄bis nimis turpib9 ꝗ̄ poſſit ꝑ v̄ba hōeſtiora pcm̄ ꝺclarare. de his tn̄ in hoc vltimo ſcȝ dictis pl9 vł min9 penitēs āmoneas ꝓut videb eos indigere in ꝑ ſecutōe ſue ꝯfeſſione.

De cōdictioībus cōfeſſionis Capitulū octauum.

Omit aūt Tho. i. iiij. di. xvij ꝙ ꝯfeſſio dȝ hr̄e. xvj. ꝯditōs Que q̄dē ꝯtinēt² ī his v̄ſib9 Sit ſimplex hūił ꝯfeſſio pura fideł. Vera freq̄ns nuda diſcretꝰ libēs v̄ecūda. Integ̃ ſecretꝰ lacrimabił acelēat Fortis ꝛ accuſās et ſit pere parata. Primo ſit ſimplex vt non recitet ī ꝯfeſſione niſi

ꝙ ptinēt ad declaratiōem ſui pcti et q̄ntitatē eꝰ ⁊
2 non alie hiſtorie miſceāt². Hūil vt ſcȝ ſe miſeꝝ co
3 gnoſcat cōfitēs. Pura.i.recta intētione non vt re
4 putet² bonꝰ vl' vt laudetur ab hoībꝰ. Fidelis.id ē
vera et ſine vlla falſitate vt ſcȝ non dicat q̄ non fe
cit.vl' etiā vt habeat fidē de remiſſione pctoꝝ ſi
5 vere penitet. Frequēs ſcȝ vt ſepe confiteat². iſtud
tamē eſt ad bene eſſe confeſſionis. Nuda ſcȝ vt nō
6 inuoluat obſcuritatē v̄boꝝ ſȝ dicat v̄ba vt itelliga
tur peccatū cum circumſtātijs ſaltem neceſſarijs.
7 Diſcreta.vt ſcȝ maiora cū maiori pondere dicat.l'
non plura ſint ſȝ diſtincte loquēdo et dicēdo nūe-
rū ſi poteſt ſcire. vel etiā vt diſcreto vel ſufficien-
8 ti confeſſori confiteat. Libens.id eſt.volūtaria nō
coacta timore v̄boꝝ vt pueri.vl' timore penaꝝ tē
9 palium vl' eternaliū principaliter. Verecūdia.vt
ſcȝ penitens erubeſcat et n̄ ſe iactet vl' mēte glori
etur ꝓpter ſeculi vanitatem aliq̄d.et precipue con-
fundatur in ratōe reſpectu diuie maieſtatis offēſe
10 Integra vt ſcȝ penitēs nihil retineat de his que
11 comiſit precipue mortalibꝰ. Secreta.vt ſcȝ nō pu-
blice ſȝ occl'te ſacerdoti dicat pctā q̄ poſſit abſoluē
12 Lacrimabilis.vt ſcȝ doleat de cōmiſſis et ipſa de-
13 teſtet² ſaltē ratione. Accelerata.vt quācicꝰ poteſt
commiſſo pctō confiteat².hoc tn̄ eſt de bene eſſe.
14 Fortis.vt ſcȝ nihil dimittat pre verecūdia. Accu-
15 ſans.ſcȝ ſe non alios.nec ſe excuſet et alios accu-
16 ſet ſeu inculpet. Et ſit parere parata.id eſt.adim-
plere penitētiaȝ ſibi iniunctā et facere que nccio
habet facere.vt reſtituere ſi habet aliena et huꝰ
modi. Octauo iſtud obſues vt ſcȝ poſtq̄ ex inter-
rogationibꝰ factis perpēderis eum debere audiri

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dicas ei vt primo ipſe dicat peccata ſua q̄ ꝯmiſit
poſt vltimam ꝯfeſſionē rite factā q̄ habꝫ in memo=
ria et ſic dimittas eū dicere quicq̄d voluerit de
pctis ſuis et quo ordine voluerit retinendo bene
in mēte ea q̄ dicit vt vbi ſufficiēter expſſerit pctm̄
ſuū. non eum moleſtes vł q̄ues de illo īterrogādo
vbi aūt non ſufficienter expſſerit interroga de re
ſiduo vſqꝫ ad ſufficientiā. Et poſtea etiā īterroga
de alijs d̉ qb⁹ ipſe nihil dixerit ſm ꝙ poteris ſu
ſpicari in eo eſſe. Hoc ſemꝑ ſeruato vt de eodē pec
cato de quo interrogaſti iterꝝ non interroges. ne
ſic eū atedies niſi ex aliq̄ cauſa rōabili h° faceres
puta eſtimādo ꝙ dicat ſecūda vice qd̉ pria n̄ dixit
vł ex verecūdia vł ex ignorātia vł hmōi. Et ſi mulier
eſt facias eā extn̄ſuerſo ſtare ne eā in faciē vidas
quia facies earꝝ vent⁹ vrēs eſt ait ſcriptura ſi vir
eſt poteſt genu flex⁹ et diſcaputiatus ſtare et h°
bene q̄dem ſi p̄t. ſin aūt faciat vt poteſt nec tn̄ eū
multū frequēter vel fixe in faciē aſpicias p̄cipue
iuuenem nobilē vł peritum. ne nimis eū erubeſcē
facias et ſic eū q̄ues de eo qd̉ non oportet. Obſer=
uandū etiā ꝯfeſſorib⁹ ē vt dicit mgr̄ hūb in. li. d̉
officio ordinis p̄dicatorꝝ. ꝙ ſemꝑ libenti⁹ et pri⁹
audiāt confeſſiones eorum qui magis indigere pu
tantur vel raro venire ſolent vel ſunt extranei vel
qui ſunt ī maiori ſtatu vel d̉ quorūꝫ confeſſionib⁹
maior vtilitas ſecutura ſperatur. ¶ Item audien=
do mulieres caueat. ne niſi in publico eas audiat.
et niſi ab aliquo vel aliq̄b⁹ videa². nec mł'tū ibi mo
retur niſi inquantum neceſſitas confeſſionis requi
rit ⁊ eis q̄ nimis frequent̄ volūt confiteri aſſignet

certū tp̄s ex̄ q̄d ip̄as non audiat. nec in alijs colloquijs ſe eis exponat. et ſp̄ duris et rigidis v̄bis potius vtat² circa illas q̄ȝ mollib⁹. Nono etiā ſcias ab ep̄o. ſi h̄ȝ aliq̄s ꝯſtitutões ſinodales vł ꝓuīciales v̄ ſint ſnīe excōicatōis et hmōi. et de illis n̄ te intromittas vł īpedias vlt̄ q̄ȝ velit Et nota ꝙ ſi aliquē abſolueris innodatū aliq̄ ſnīa excoīcatiōis quē eſſe ligatū n̄ aduertis vł neſcis. et ideo abſoluis a pc̄tis nō aūt a ſententia q̄uis pecces abſoluendo eū quē non debes q2 abſolutio ab excōicatione debȝ p̄cedē abſolutōȝ a pc̄tis. tñ ſententiā excōicationis n̄ incurris ẜm he. ꝛ fran. d̄ ſen. ꝛ guił. debes āt poſtea qñ ꝓpēdis de errore illū auiſare vt ꝓcurret abſolutōȝ ab excōicatōe Et q2 vt dixit Ray in ſum. ſua. Interogatōes d̄ pc̄tis capitalib⁹ fiende ſunt ſcȝ. ſuꝑbia q̄ ē mr̄ oīm viciorꝝ ẜm greḡ in moralib⁹ a q̄ ꝓcedūt capitalia ſeptē. ſcȝ. Inanis gloria. Inuidia. Ira. Accidia. Auaricia. Gula ꝛ Luxuria. Et iſta hn̄t diuerſas ſpēs de q̄b⁹ etiā neceſſarie ſunt interrogatōes fiēde cū circūſtantijs neceſſarijs. hȝ etiā qd̄libet horꝝ multas filias d̄ quibus dicit Ray. et hoſti. in ſumma ſua eſſe interrogandū ſcd̄m tñ qualitatē ꝑſonarꝝ. Ideo de his ponentur interrogatōes. Poſtremo d̄ q̄buſdā vicijs ligue et ex̄ ordinarijs vt ſortilegijs et infidelitatibus et hmōi. Et q2 dc̄m̄ eſt ꝙ abſolutio ab excōicatōe debet p̄cedere abſolutionēȝ a pc̄tis. id circo p̄mo de excōicatōe eſt interrogādum.

Sequūtur excōicatōes late a iure cōmūi poſite per ordiez ſic̄ inemū² i dc̄. Ca. ix.

QVi ſe īgerit ꝓ papa ñ elc̄t⁹
a duab⁹ ꝑtibus cardīaliū ex
cōicat⁹ ē cū oīb⁹ ſuis ↄſenti
ētib⁹ ex̄ ꝺ elec. licȝ Qui mit
tit lr̄as cādīalib⁹ īcluſis ad
elc̄tōȝ pape ꝉ nunciū vt loq̄²
alicui ī ſecreto ex̄ ꝺ elec. vbi
pickȝ. §. nꝉli etiā li. vj. Qui
cūqȝ offi. ñ fecerit obſuari dc̄tm̄ ꝺcre. ꝺ elec. c. pa
pa. Qui dicit romanā ecc̄ꝉiaȝ ñ eē caput neqȝ ei tā-
ꝙ capiti eē obediēdū di. xix. nꝉli. ſingꝉi q̄ r̄galia ꝉ
cuſtodiā ſeu guardiā aduocatōis ſeu ꝺfēſiōis titꝉȝ
ī ecc̄ijs mōſterijs ꝉ alijs pijs locis ꝺ nouo vſurpa-
te conā² et ꝑt̄ h° bona ī ꝑaꝝ ecc̄iaꝝ vacantiū ac-
cipiūt ex̄ ꝺ elec. gn̄ali. li. vj. Itē clerici ecc̄ꝉiaꝝ mo
nachi monaſterioꝝ ⁊ cetere ꝑſone locoꝝ eoꝛūdeȝ
q̄ hec fiēi ꝓcurāt. h° ꝺ. s̄. Qui ꝑſeq̄t² ꝑſonas eligē
tes expoliādo eas bōis ā aliī ꝑſeqn̄do eas ꝉ eccle-
ſias ā monaſteria ā cetera loca ḡuādo ꝑt̄ h° ꝙ nō
elegeꝛ̄t illā ꝑſonā q̄m rogaueꝛ̄t elegi ex̄ ꝺ elec. ſci
ant li. vj. Ite excōicati ſūt ⁊ a papa tm̄ abſoluēdi
oēs q̄ dāt auxiliū ↄſiliū ꝉ fauoꝛē publice ꝉ occꝉte
directe vꝉ īdirecte alicui dn̄o vꝉ ꝑſone cuilibȝ ad
h̄n̄dū dominiū Romāe vr̄b ꝉ romāi īpij. vꝉt āuuale
ſpaciū ꝉ q̄ eligēt ꝉ elc̄tōi ↄſentiret abſqȝ ſpāli licē
tia ei⁹ dē ſedis ex̄ ꝺ elec. fūdamt̄is li. vj. Itē q̄cū
qȝ vocā² a mōialib⁹ in elc̄tōe diſcoꝛdātib⁹. ſi aliq̄d
facerēt ꝉ dicerēt vn̄ poſſit in elc̄tōe oꝛiri diſcoꝛdia
vꝉ accepta nutriri. ex̄ ꝺ elec. indēmitatibus. §. po-
ſtremo. li. vj. hoc etiā videtur velle de illis qui vi-
uunt religioſe de bonis ꝑpis vt ſunt bezothe. et

hoc vbi ſ. Item quicūq3 procurat vl cōſeruatores qui pſonis vel locis aliquibus vt a manifeſtis in⸗iurijs vel violentijs tueātur eoſdē plerūb3 a ſede apłica ɔcedūt᷑. ſe intromittāt ꝺ alijs ꝙ de manife ſtis iniurijs aut violentijs. extra de offi. et po. iu dele. capitulo vltimo. ¶. pars. li. vj. Item qn̄ vna ciuitas vl dioc̄. diuerſas natōes habet diuerſaꝝ linguaꝝ diuerſos rit⁹ ⁊ mores. tūc ep̄s poteſt illi natioībus epm̄ preficere qui ſit eis ɔformis et ei ꝑ oia ſubiectus. ſi quis āt ad hoc ſe īgerit excōica⸗tus ē ꝺ offi. or. qm̄. Itē qui abſolutōem et reuocati onē ſnīe excōcatōis aut ſuſpēſionis vl interdicti ꝑ vim vel metū extorquent q̄ tn̄ reuocatio et abſolu⸗tio irrite ſunt ipſo iure ex̄ ꝺ his q vi. me. cau. ſiūt c. v. ¶. ne. li. vj. Itē iudex qui caſu3 fingit neceſſa rium fraudulenter vt ad mulieres pſonaliter va⸗dat ꝑ teſtimonio aliquo exigēdo ab eiſ cū alias de beret mittere tabellionē vel aliā pſonam ydonea3 ad teſtimoniū reqrendū ab eis. ex̄ de iudi. inłie. li. vj. Itē excōcat⁹ eſt qui impedit ſequeſtratōem fructuū vl ſequeſtratōes occupauerit alic⁹ bn̄fi⸗cij ꝺ quo ē qſtio ad quē ſpectet. a qua n̄ p̄t abſolui niſi īpedimēto pri⁹ āmoto et occupatis ꝑ eū fructi⸗b⁹ rſtitutiſ illi cui ꝺ iure ꝺbē᷑ ex̄. ꝺ ſeqſ. poſ. ⁊ fruc ad cōpeſcēdas. ¶. Si qs aūt in cle. Itē qui hacte nus ꝑ vim ł metū pſonas eccłiaſticas cogerit ad ſubponendū vl ſubmittēdū ecc̄ias ł bona ecc̄iaſti⸗ca imobilia laicis. n̄ poſt monitōem ſubmiſſione re⸗miſſa quā ꝑ vim vl metū exegerūt pſonas ecłaſti cas vl bona eccłiaſtica eiſ ſubmiſſa totaliter ī ſua libtate dimittāt. ex̄ de re. et nō al. hic ɔſultiſſimo

ti. vj. Item q̄ de cetero pſonas eccl'iaſticas ad ta.
la faciēda ꝯpelleret et h° v̄.ſ̄. It q̄ ex ꝯtctib⁹ h⁹
modi iā dudū initis vel poſteri⁹ iniēdis illicite vlt̄
id qd natura ꝯtc⁹ eis ꝑmittit' vſurpauerint. Si
moniti ab hmōi vſurpatōe n̄ deſtiterint et h° ſibꝫ
6 ſ̄. Itē mgr̄i bonomeñ. et ſcolares ꝯducentes ho
ſpiciū in preiudiciū inhabitantium an̄ temp⁹ loca
tionis elapſum exconmūicati ſunt. niſi ipſi inqlini
ſup h° p̄beāt conſenſuꝫ ex̄ de. lo. ꝛ cō. ex reſcripto
Item excōicati ſunt qui ſciēter in cimiterijs corpa
defūctoꝝ interdicti tꝑe in caſib⁹ non ꝯceſſis a iu
re ſepelire p̄ſumūt. ex̄ de ſepul. eos qui in Cle. It
qui excōicatos publice ꝗ nominatim interdictos et
etiā q̄ vſurarios māifeſtos ſepeliūt a q̄ excomūica
tione n̄ abſoluūt' n̄ pri⁹ ad arbitriū dioceſani ep̄i
ſatiſfaciāt qb⁹ p̄miſſa fuėit iniuria irrogata et° v̄
ſ̄. Quicūqꝫ p̄ſumit diripe reſ mortui ep̄i q̄ debēt
ſucceſſori ꝯſuari et qui morientiū preſbiteroꝝ vel
clericoꝝ bona rapuerint ſūt excōicati. xi. q. ij. epi
ſcopoꝝ. ꝛ. c. illud. Religioſi eccīas n̄ hn̄tes ſubpre
textu clericatus vel r̄ligiōis vel rōe reꝝ eccl'iaſtica
rū decias iniuſte impediētes exꝯmūicatōis ſn̄iaꝫ
incurrūt a q̄ n̄ abſoluūt' ante ſatiſfactionē ꝯdignā
ex̄ de deci. Religioſi in Cle. Monachi aut regula.
res canonici ammiſtrationē aliquam non haben
tes qui ſe ad curias principum abſqꝫ ſpeciali p̄la.
torum ſuoruꝫ licentia conferre p̄ſumūt q̄ ſiue ſuis
prelatis ſiue monaſterijs damnum aliquod infe.
rūt ſunt excomunicati ex̄ de ſta. mo. c. ne in agro q̄
non in Cle. Item monachi qui interra ſepta mona
ſterij ſine licentia abbatum ſuorum arma tenent.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Item excõmũicati ſunt qui viſitatores monialium impediũt ne ſuũ officiũ exeqntur ĩ illꝰ q̃ miũgũtur in illo.c.actẽdentes ext̃ de ſta.mo.in cle.§.Si qui uis miſi moniti r eſpiciãt. Item religioſi religionũ mẽdicãtiũ abolitaꝝ de inde aliquẽ ad ſuũ ordinez recipiẽtes vꝫ locũ ſiue domũ acquirẽtes de nouo vꝫ loca acquiſita abſqꝫ licẽtia pape alienãtes ext̃. de reli.do.c.religionũ aduerſitatẽ li.vj. Mulieri: bꝰq̃ begĩe vulgarit nũcupãtur q̃ nꝫli obediẽtiã p mittũt nec ꝓpiis renũciant.nec ꝓfitent² aliquã re. gulã aꝓbatã ſub pena excõicationis quã in ꝯtrari um faciẽtes ipſo facto incurrãt iniũctũ eſt ne ſta: tũ hmõi dudũ ab ipſis aſſumptũ qº quomodo ſectẽ tur ulteriꝰ vꝫ ipm a nouo aſſumãt ex̃ de reli.doc. c.Cum de quibuſdã in cle. Itẽ exconmũicati ſunt religioſi qui mulieribꝰ hmõi beginagij ſtatum du dũ aſſumptuꝫ ã ipſum d̃ nouo aſſumẽtibꝰ p̃bẽt ali quo modo ꝯſiliũ vꝫ fauorẽ.e.t.et.c.pred i.Qui acci piunt pedagia vꝫ guidagia ab ecc̃iaſticis pſonis vꝫ de rebꝰ earũdẽ quas ñ cã negociãdi deferunt vꝫ pſonas quas ipſi mittũt vꝫ p ſe vꝫ p rebꝰ ſuiſ p ſe ꝫ p aliũ ſuo noĩe vꝫ alieno ſi pſone ſunt ſingu. lares exconmũicate ſunt. Si conuẽtꝰ vꝫ collegiuꝫ ciuitatis vꝫ caſtri vel alterius loci ſunt interdicti locꝰ vꝫ caſtrũ vꝫ ciuitas hmõi abſolui non pñt a p̃ dicto niſi exacta reſtituãt ⁊ ſatiſfaciãt d̃ iniuria ext̃ de cen.⁊ pro.⁊ exac.quãq̃ pedagioꝝ.§.q̃ nullo. li.vj. Itẽ excomunicati ſunt ꝯſules ciuitatũ rectores et alij qui ptãtem hr̃e videt² ſi faciũt collectas et exactiones indebitas in clericos et ecc̃ias ⁊ ãmo niti ſi nolũt deſiſtẽ.Nec abſolui dñt donec ſatiſfe

cerint ɔpetēt ext de immu·ec·Non min⁹ ꝛ·c· adū·
ſ9·Itē q̄ iuriſdictionē ꝑlatoꝝ ꝛ ptātē quā hn̄t in
ſuis hoib⁹ ita euacuant ꝙ nil ptātis remāſiſſe vi
det᷑·ſi āmoniti deſiſtere noluerint·e·t· quo·ſ̄·c·n̄·
min⁹ ·ec·alle·Itē ſucceſſores eoꝝ qui fuerūt exco
mūicati ꝓpt iniuriā factā eccłie niſi infra menſem
errorē ſuū ſeu eceſſum ꝑdeceſſoꝝ emdauerint·e·
t·q°·ſ̄·c ·aduerſus·alle· ſecus ē de ſucceſſorib⁹ ali
orū excomūicatoꝝ·Itē qui ſubditis ſuis iterdicūt
ne clericis vł pſonis eccłiaſticis quicꝙ̄ vendāt ā
emāt ab eis·vel ne bladū molāt vł panē coquant
aut alia obſequia faciāt ex̄·de imm·ec·c·eos qui·
li·vj·Item quicunq̄ȝ impediunt illos qui ad eccle
ſiaſticos iudices recurrunt ꝓ his que ad eos pti·
nent vel ꝺ̓ hoc habent lr̄as a ſede apłica ne iuſti·
ciam valeant obtinere vł qui dederint ɔſiliū auxi
liū vł fauorem ad hoc ext· e·t·quo ſupra·c ·qm̄ nec
intelleximꝰ·li·vj·nec abſoluantur niſi ſatiſfaciant
iudici et pti·Itē excōicatus eſt religioſus tacite ł
expreſſe ꝓfeſſus qui in ſcolis vł alibi habitū ſue
religionis abijcit vł accedit ad aliqꝺ̓ ſtudiū abſqȝ
ꝑlati ſui licētia obtenta cū ɔſilio ſui ɔuēt⁹ ł ſaltē
maioris ptis eiuſdē ex̄·ne·cle·ł mo·c·vt periculo
ſa li·vj·It religioſi qui exeūt clauſtruȝ ad audiēꝺ̓
pħicam aut leges niſi ad clauſuras ſuas infra du
os menſes redierint excomunicati ſunt· ¶ Et cum
talibus ſolus papa diſpenſat vt ad honores pro
moueantur·e·t· quo ſupra·c·non magno· ¶ Item
eſt de arhidiaconis diaconis plebāis et alijs pſo
natis hominib⁹ eccłiſticis et pb̄ris·e·t·quo·ſ̄·c·
ſup ſpe·ꝛ·c·ſta·li·vj·Item ſacerdos habēs officiū

vice comitis ł ꝑpoſiti ſecularis ſi amonit⁹ n̄ reſipu
erit ē excōicat⁹.e.t.q° ſ̄.c. cleric⁹.§.Si quiſ. Itē
excōicati ſunt oēs qui in ḡdu ꝯſanguinitatis ł affi
nitatis ꝯſtitutione canonica interdicto.vł q̄ cū moni
alib⁹ ſcienter mr̄imoniū contrahunt ext̄ de ꝯſang.et
affi.eos qui in cle. Religioſi et moniales et clerici
in ſacris ordinib⁹ ꝯſtituti. ſi ꝯtrahūt ſunt excōicati
e.t.c.z.li.quo.ſ̄. Itē celebrātes mr̄imonia ſcienter
interdictos ſiłr.e.t.c.z.li.quo ſ̄. Item ꝯferentes
arma ferrum ligna galeas naues et hmōi ſarrace
nis vł regimen nauiū vł galearū ſarracenoꝝ exe
centes vł aliqd̓ illis ſubſidiū impendentes in di
ſpendium terre ſancte vł criſtianoꝝ ſunt excōcati
nec abſoluātur n̄ totū lucrū z tantūdē d̓ ſuo dent
in ſubſidiū terre ſancte ex̄.de iudeis.ita.z.c.ad li
berandum. Item qui incidit in hereſim iam dāna
tā ex̄ de h̄eticis ad abolendā et.c.excōicā⁹ Itē cre
dēs.r̄ceptor.d̓fēſor.vel fautor h̄eticoꝝ..e.ti. Sic
ait z.c.excōicam⁹.§.Credētes. Quicūqz h̄eticos
credētes.fautores. vł receptores eoꝝ eccłiaſtice
t̄diderint ſepłture.excōicati ſunt nec pn̄t abſolui
n̄ ſatiſfecerint z ꝓijciāt hmōi corpa dānatoꝝ .e.
t.quo ſupra.c.q̄cūqz.li.vj. Item dn̄i inquiſitori he
reticoꝝ in inueſtigatōe captione et locoꝝ vł offi
cialas qui non obedierint epō.vel ep̄is dedr̄int im
pedimentū ne ꝯt hereticos ꝓcedāt.vł qui iudica
re aut ꝯgnoſcē d̓ cuſtodia diligēti. Et qui p̄dictis
iquiſitorib⁹ hereſi p̄ſumit impit⁹ cū ſit mere nego
ciū eccłiaſticū vł qui ab ip̄is ep̄is ſeu inquiſitori
bus incarceratos abſoluūt abſqz eoꝝ licētia ł qui
eoꝝ ſniam impedierint Et q̄ ſcienter i p̄dictis de

derint ãxiliũ ·ꝯſiliũ ɫ fauoꝛẽ iſti oĩs ſunt excõcati
ex̃ ꝺ ħeticis·vt iq̃ſitionis·li·vj·Item q̃ officiũ inq̃
ſitionis ꝯt̃ hẽticã pꝛauitatẽ exercẽt ſi ꝯt̃ iuſticiã ⁊
ꝯſciaꝫ ſuã obmiſerit ꝯt̃ quẽpiã ꝓcedẽ ꝟ fuerit ꝓce
dẽdũ ã ipam hẽſim ɫ ipedimtũ officij ſui falſo ali=
cui iponẽdo ⁊ ipm ſuꝑ hꝰ vexare p̃ſumpſerit·Itẽ
ſi epĩs vɫ ſuꝑioꝛ ſuſpẽſus ẽ ꝑ trienniũ·alij ꝟo ſnīaꝫ
excõicatõis icurrũt abſoluẽdi dũ taxat a papa·e·t·
mɫtoꝝ·§·verũ i cle·Itẽ excõicati ſt̃ ꝯmiſſarij de·
putati ab epĩs vɫ iq̃ſitoꝛibꝰ ſeu capɫis ſede vacã
te ad officiũ iq̃ſitõis·Si p̃textu officij p̃dicti illici
te ab aliq̃bꝰ pecuniã extoꝛſerit ã ſciẽt acceptãt bo
na ecclıaꝝ·ob clericoꝝ ꝺlictũ occaſiõe p̃dicti offi
cij fiſco ɫ ecclıe applicare·a q̃ non pñt abſolui niſi
ſatiſfaciãt iiuriã paſſis·e·t·qꝰ·§·c·nolẽtes ſplẽdo=
re i cle·It q̃ alienatões factas a p̃latis hẽticis et
ſciſmaticis voluẽit t̃tmẽ ex̃ ꝺ here·c·j·It q̃ occide
rit xp̃ianos ꝑ aſſeſſinos·ɫ ipos aſſeſſinos recepta
uerit vɫ occɫtauit ſeu defẽderit ext̃ ꝺ hoĩci· ꝓ hu·
mãi·li·j·Itẽ q̃ ſpoliãt naufragiũ patiẽtes excõica
ti ſunt ñ reſtituãt ꝯpetẽt moniti ext̃ ꝺ rap·c·exco·
Itẽ collegiũ vniũſitatis vɫ ſingɫaris pſona cuiuſ=
cũqꝫ ſit digtatis ã ſtatꝰ ſi alienigenas ⁊ alios oꝛi
undos ꝺ terris ipſoꝝ exercere publice vſuras vo·
lentes de cetero ad miſerint ad hoc domos intris
ſuis ꝯducẽ ã ꝯductas hñe·ã alias ihabitare ꝑmit
tẽtes ext̃ ꝺ vſu·vſura·li·vj·Itẽ ilɫ ad fenus exer·
cẽdũ domos locãtes ɫ alio ſub quocũqꝫ titulo ꝯce·
dẽtes·Si pſone fuerint ecclıaſtice·epĩ vɫ ſuꝑio·
reſ ſuſpẽſiõis·mioꝛeſ pſone ſingɫares·excõicatõis
Si ãt collegiũ ɫ vniũſitas incidicti ſnīaꝫ·ipſo facto

incurrunt. Si vo laici fuerint p suos ordinarios cē
ſuris eccliaſticis quib9 ↄuenit cōpeſcātur ex̄ ď vſu
vſura. li. vj. Itē excōicati ſunt ptātes capitanei re
ctores ↄſules iudices ā alij quiuis officiales ↄita
tū. q̄ ſtatuta faciūt vt vſure ſoluātur. vł q̄ ſtatuta
vt vſure non ſoluāt vł restitutōes eap fiāt phi
berent de cetero facere. ſcribere vł dictare. vł vt
vſure ſolute cū repetū plene et libere ñ reſtituā
ſcient iudicare p̄ſumpſerint ex̄ ď vſu. c. ex graui ad
nos i cle. Itē ſunt ex. p̄dicti ñ hmōi ſtatuta hacte
nus edita ď libris ↄitatū ipſap ſi ſup hoc ptātem
habuerint infra tres mēſes deleuerint aut ſi ipa
ſtatuta ſiue ↄſuetudies ā ↄditōes q° quom̄ō obſua
re p̄ſūpſerit ex̄ ď vſu. c. ex graui ad noſ i cle It falſa
rijs lrāp dñi pape cū fautorib9 ɀ dēfēſorib9 ſuiſ ex̄
ď fal. c. dñaz. It ſciēt lrīs p̄fatis vtētes. e. t. q° s. c
ad falſariop Itē ēcipiētes i romana curia lrās ab
alio q̄ꝑ a papa vł vice cācellario ď crimine falſo. e.
t. quo s. c. dura. Excōicati ſunt religioſi q̄ clericis
ā laicis ſacramtū vnctōis extreme ł eukariſtie mi
niſtrāt vł q̄ mrimonia ſolenniſant ſine licētia ſpāli
pbri prochiał ex̄ ď puił. ɀ exceſſ. p̄. c. Religioſi in
cle. Itē q̄ abſoluūt excōicatoſ a canone p̄terq̄ꝑ a ca
ſib9 iure expreſſis vł p priuilegia ſedis apłice cō
ceſſis eiſdē Vel qui abſoluūt a ſuis excōicatōis p
ſtatuta puīcialia ā ſinodalia pmulgatis ſeu qui
a pena et culpa abſoluē p̄ſumpſerint quenq̄ꝑ ɀ h°
v̄ ſupra et hij abſoluēdi ſunt a papa tm̄ Itē qui cō
cedūt repſalias ↄtra pſonas eccliaſticas vł bona
eop ł gñaliter ↄceſſa extendūt ad has pſonas. ñ
infra m̄ſem ↄceſſionis p̄miſſas reuocauerint. Si p

ſone ſingulares ſint excõicatõis.vniuſitas vo inter,
dicti ſniaz incurrũt.q̃cũqz etiã ꝯſuetudie ñ obſtañ
ex̃ d̕ iiurijs ⁊ dãnis.c.⁊ ſi ꝑ ig°ratões li.vj.Item
q̃cunqz ſancte Romane ecclie cardiales hoſtilit fu
erit inſecut⁹ vel ꝑcuſſerit aut ceperit aut ſocius
fuerit hoc faciẽtis.aut fieri hoc ꝑcurauit vl man
dauit.aut factũ ratũ habuerit.vl dederit auxiliuz
ꝯſilium vel fauorem ad hoc.vel qui huiuſmodi fa
cie tem receptauerit ſiue defenderit ſcient. Iſti
omnes excõicati ſunt et a papa tantum abſoluẽdi
ex̃ d̕ pe.c.felic.§.pñti.li.vj.Princeps aũt vl dñs
qui contra predictos ſacrilegos ꝯſtitutionẽ editã
ſuari non fecerit infra menſem et etiã eius officia
les poſtq̃ȝ ad eoꝝ noticiã ꝑuenerit.excõicationem
incurrunt.e.t.et.c. quo ſupra.Religioſi mendicã-
tes ipſo facto ſunt excõicati ſi ſine ſpãli licentia ſe
dis aplice domos vl loca quecũqz receperint ſeu
hacten⁹ recepta mutauerint vl ea venditõis.per
mutationis donatiõis.aut cuiuſuis alienatõis titlo
quocũqz modo in alios trãſferre p̃ſumpſerint ex̃ d̕
pe.c.cupiẽtes i cle.Itẽ religioſi q̃ in ſuis ſmoni-
b⁹ l alibi ꝑter p̃ſumpſerint aliq̃.vt audiẽtes a de
cimaꝝ ecclijs debitaꝝ ſolutione retrhãt excõicati
ſunt ipo facto.e t.et.c.q°.ã Item illi religioſi qui
ꝑpt ſciẽtẽ obmiſſionẽ faciẽdi ꝯſciẽciã ſibi ꝯfitẽtib⁹
d̕ ſoluẽdis decimis ſuſpẽſionẽ icurrũt donec ꝯfitẽ
tib⁹ ꝯſciẽciã fecerint ſi pñt.Sz ſi ſic ſuſpẽſi p̃dica
uerint excõicati ſunt et hoc v̄ ſubra.Item violato-
res conſtitutõis illi⁹ qui ꝓhibet religioſis et cle-
ricis ſecularibus ne aliquos ad vouendum vl iurã
dum vel fide interpoſita ſeu aliter promittendum

inducant vt ſepulturā apud eoꝝ eccleſias eligāt vel iam electam vlterius non mutent excomunicati onem incurrunt nec abſolui poſſunt niſi a papa.e. t.et.c.quo ſupꝛa.§.Sane.Item qui quemuis pon tificem iniurioſe vł temere percuſſerit an ceperit ſeu bānierit vel hoc fieri mandauerit aut facta ab aliquo rata habuerit vel ſocius hmōi ꝑpetrantis fuerit aut ꝯſiliū auxilium vel fauoꝛem in his dede rit ſeu ſciēter defēſauerit eādē excōicationē incur rit de q̄bꝰ in p̄dictis caſibꝰ habeẞ ⁊ ꝑ canones edi tos.ſ.xvij.q.iiij.Si quis ſuadēte de ſen. ex.nuꝑ. et.c. quicūqꝫ in cle.et ex̄ de pe. Si quis ſuadēte et a ſolo papa abſoluendꝰ ē hmōi.Item ꝑtātes ba limi.ſcabini.aduocati.rectoꝛes.conſules ⁊ officiales ciuitatis.quocūqꝫ noīe cenſeāť ſi in p̄miſſis ſunt culpapiles eodē modo ſunt excōicati ex̄ de pe.c.ſi quis ſuadēte.Excōicati etiā ſunt q̄ manꝰ inijciunt violentas in clericū vł quācūqꝫ ꝑſonā r̄ligioſaꝫ ꝑfe ſſaꝫ vł nouiciā vł ꝯūſaꝫ cuiuſcūqꝫ r̄ligionis ex̄t d̄ ſen. ex.Non dubiū et.c.r̄ligioſo.li.vj.Itē qui talē etiā ſine leſione detinet in cuſtodia publica vł pꝛiuata vł detrudit in vincula.e.t. q° s̄.c.nuꝑ.Item qui in hmōi ꝑſonis manꝰ inijciūt temerarias ⁊ iniurio ſas ſed n̄ violētas ſcꝫ cū clericꝰ ſe voluntarie ſub mittit aliquibꝰ ꝑcuſſionibꝰ fuſtiū pꝛo pace haben da cum illo quem leſerat.e. quo ſupꝛa contingit. Item qui ratum habet ꝙ aliquis ſuo nomine in ta les manus iniecerit violentas quamuis factum fu erit ipſo neſciente nec etiam tunc volente.eodem titulo quo ſupꝛa.capitulo cum quis.li.vj. ¶Item qui poteſt eos defendē ⁊ tenetur ex officio et nō

defendit· eodē titulo quo ſupra·c· quanto·Item q̄
per alios non per ſeipſos violentas manus iniici·
unt in tales·e·t·quo ſupra capitulo mulieres·
Item qui ſpuit in faciem clerici vł ſup̱ eū fūdit a
quā ł oleū in deſpectū ⁊ deriſiōꝫ eiꝰ ł q̄· ſecū t̄hit
equū cui īſidet p̱ habenas ł cū minis et terrori·
bꝰ facit eū ſtare ī vno lo° vł ire ſecū q̄ſi captū ex·
ꝯmūicatꝰ ē·hec hoſti·in ſumma·S·q̄liter p̱ ſe de
ſen·excō·Itē qui veſtes hmōi clericis iūctas ſcin·
dit violēt vł aliā rē ſibi coherētē·Hec ray·⁊ hoſti
ꝙ āt iſti debeāt a ſolo papa abſolui pt ꝫ ex̄ de ſen·
exꝯ·c·ea noſcit² et·c·p̱uenit·c·non dubiū·c·ꝙ hy
c·mlieres in fi·c· q̄uis ⁊·c·tua nos ⁊·xvij·q·iiij·ſi
q̄s ſuadēte Sūt āt·xvij·caſus ī q̄bꝰ n̄ oportꝫ vt p̱
abſolutōe iiectōis manuū violēt in clericū r̄currat
ad papā·Et alii·xiiij·caſus ſūt ī q̄bꝰ etiā v̄berās
clericū nō incidit in canonē·de iſtis inuenies īfra
i·c·ſequēti·Itē excōicati ſūt q̄ de cetero fecerint
obſuari ſtatuta ⁊ ꝯſuetudīes īductaſ ꝯtra libtatē
eccłie ex̄ đ ſen·excō·nouerit·Itē q̄ ſtatuta tlia īfra
duos m̄ſes đ libris ſuis n̄ deleuerit·e·t·⁊·c·quo ſ̄
Itē exꝯicati ſt̄ ſilr ⁊ ſtatutarij ⁊ſcriptores ſtatuto
rū p̄ſatoꝝ et ptātes ⁊ rectores locoꝝ v̄ decetero
hec ſtatuta fuerit edita vel ſuata et ſilr illi q̄ ſm
ea preſumſerint iudicare vel in formam publicam
ſcribere iudicata·e·t·et·c·quo·ſ̄·Itē q̄ ſtatuit ꝙ
clerici debeant conuenire coram iudice ciuili vł đ
beant cuſtodire caſtra et huiuſmodi eodē titło q°
ſupra·c·grauē·Quicūqꝫ p̱ eo ꝙ ſententia excōica
cionis ſuſpēſiōis vł interdicti fuerit cōt̄ aliquē p̱
mlg̃ta licentiā dederit alicui occidēdi ł capiēdi ł

aliter grauādi in pſonis ſeu bonis ſuis vel ſuorum eos q̄ talem ſententia ptulerunt ſiue quoꝝ occa‑ſione ſunt plate vł eaſdē ſentētias obſuātes ſeu taliter excōiatos cōicare volētes excōicatus ē.niſi licētiā ipſam reuocauerit et bona ablata ex dicta cā infra octo dies ſint reſtituta aut ſatiſfactio fa‑cta.e.t.q°.ſ.c. q uicūq3 p eo.li.vj. Similiter oīs q̄ vtūtur hac licentiā vł aliquo pmiſſoꝝ aut etiā3 alioꝝ ſimiliū ad que ꝯmittēda licentiā dari eſt p‑hibitum vł etiā qui ppetrat hmōi malefacta pfata ſuo motu ꝑpo.excōicatus ē. Et ſi pmāſerit ī iſta ſen tētia vlt duos mēſes n̄ poteſt n̄ p ſolū papā abſolui ex.e.t.li.vj.et.c.quo ſ.px. Item incēdiarij eccia‑rum vł religioſoꝝ locoꝝ vel cimiterij .puilegiati in circuitu eccie.excōicati ſunt et p⁹ denūciationē a ſolo papa abſoluēdi.e.t.quo.ſ.c. tua nos.xvij.q iiij.ſi quis ſuadēte. Similiter et efractores eccle‑ſiaꝝ.qui etiā p⁹ denūciatō3 factā a ſolo papa ſunt abſoluēdi.e.t.quo.ſ.c.ꝯqueſti. Similiter et illi q̄ faciūt aliq̄ enormia ī eccia.ſ.frāgēdo crucē ł alta re vł ſikia.e.t.et.c.quo.ſ.px .Itē pticipās in cri mine excōicato.nec abſolui.pn̄t n̄ ab excōicatore ł ei⁹ ſupiore.e.t.q°.ſ.c.ſi g.nup.z.c.ꝯcub.ſ3 ſi diffi cile ſit ex aliq̄ iuſta cā accedē ad excōicatorē cōce‑dit a iure ꝙ abſoluat a ſuo epo ł ꝑpo ſac.pſtito iu ram.ꝙ excōicatori.e.c.q°.ſ.c.nup.ī fi. Cleric⁹ cō mūicās excōicatis a papa noīati3 recipiēdo eoſ ad diuina īcidit ī excōicatō3 abſoluēd⁹ a papa.e.t.q° ſ.c.ſi c̄.Itē ſi excōicati tpe immētis mortis vł al‑teri⁹ neceſſitatis articło ab aliquo abſoluūt et p⁹ hoc ceſſante impedimīto.ſe illi a quo hoc ceſſante

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

abſolui debeãt ꝙcito poterũt repñtate ꝛ abſolui
petẽ neglexerĩt ĩ eãdẽ ſnĩaꝫ q̃ pꝛiꝰ ligati fuerãt
relabũtur·e·t·quo·ß·c·eoſ q·li·vj·Idẽ iudiciũ eſt
ꝺ illꝭ q̃ a ſede apłica ł eiꝰ legatis abſoluũt ab ex=
cõicatõe ꝛ eis iniũgit vt ſuis oꝛdiarijs ł alijs pe=
nĩtẽtiã ab eis ſuſcepturi ſe ꝑñtent ꝛ paſſis ĩiuriã
ſatiſfaciãt ſi hꝰ cũ pꝛio ꝯmoꝺ potuerit ĩplẽ ñ cura
uerit·e·t·ꝛ·c·§·idẽ ſtatuiꝰ·Itẽ excoicati ſt fres
mioꝛes ſi freſ ł ſoꝛoꝛes ꝺ tercõ oꝛdĩe tpe ĩtꝺicti ĩ
ſuis eccĩjs admiſerit ad ꝺĩna ꝛ abſoluẽdi tm̃ a pa
pa ł ſatiſfactõe p̃miſſa ab epĩs locoꝝ ex ꝺ ſen·ex·
cũ ex eo ĩ cle Excõicati ſt rligioſi cꝰcũqꝫ oꝛdinis ł
ꝯditõis exiſtãt ſi ñ ſuauerĩt ĩtꝺictũ abſqꝫ dolo et
frauꝺ ñ pfoꝛãdo ſuaꝝ eccĩaꝝ ianuas ã feneſtras
ĩ eiſ faciẽdo ſeu alios modos exq̃ſitos ĩueniẽdo ĩ
ſcãdalũ plurimoꝝ·cũ cathedꝛalem eccłiam ł ma=
tricem eccłiam loci viderĩt aut ſciuerĩt obſerua
re ipſum ĩterdictum non obſtantibus quibuſcum
qꝫ appellationibus etiã antea ad eandẽ ſedẽ vł ali
um·interiectis etiam alijs obiectõibus q̃buſcũqꝫ
ex de ſen·ex·ex frequẽtibus ĩ·cle·Excõicati ſunt ꝛ
a ſolo papa abſoluendi illi domini vel nobiles qui
in locis ĩterdicto ſuppoſitis cogũt aliquos celebꝛa
re diuina aliquo modo pꝛedicto et ad offitia pꝛedi=
cta audienda excomunicatos ꝛ interdictos euocãt
ſiue cogunt aut qui publice exco· ſeu interdictos
monitos exire dum diuina celebꝛantur cogunt ſta
re·e·t·quo·ß·c·grauius in cle·Eodem modo ſunt
ex cõicati et a ſolo papa abſoluendi illi q̃ ſunt pu
blice excõicati ꝛ ĩtdicti ſi mõiti noĩati vt exeãt a ce
lebꝛãtibꝰ ĩ his eccĩjs remanẽ pſũſerit·e·t·ꝛ·c·q°·ß

Item excōmunicati ſunt nec ab altero ꝙ a papa abſoluendi·quicūqȝ ex certa ſcientia deprauarent vel ſcriberent vł p̄dicarēt ꝯ͛ decre·ď declaratōe regule fratꝝ minoꝝ·nullo priuilegio ſuffragāte eiſdē ex̄ de v̄·ſig·exijt qui ſeminăt in fi·li·vj· Itez qui romipetas et p̄egrinos et ad apłoꝝ limina ⁊ ad alioꝝ ſanctoꝝ oratoria p̄egrinantes cape ł reb⁹ q̄ſ ferūt ſpoliare tentauerint excōicatōi ſubdant² ex̄· de ra· ex eo·⁊·iiij·q·iij· Si q̄s romipetas Item noua theolonea et pedagia p̄egrinis ⁊ mercatorib⁹ imponētes et hoc v̄ ſ̄·De duob⁹ tn̄ prox·ſupradictis caſibus dubitatur qꝛ non videntur excōicati ip̄o facto·

¶ Excommunicacōes q̄ ſequūtur ſunt extracte ď quibuſdā cōſtitutiōibus extrauagantibus a bonifacio octauo poſt cōpilationē li·vj· Capitulū decimū·

Excōicati ſunt omnes q̄ venientes ad ſedē apłicam vł redeuntes ab eadē capiūt ſpoliant vel detinere preſumūt aut aliqď impedimentum exhibeāt· Quo nimis ad eādē ſedē libere cum pſonis ⁊ rebus alijs venient et redeāt ab eadem·et quādo aperiūt lrās talium aut auferunt·ex̄ de ſen·ex·⁊ interdi·c· excōicam⁹ ⁊ anathematiſamus bonifaci⁹·viij· Item ſententiā excōicationis incurrūt illi cuiuſcūqȝ fuerint eminentie·dignitatis· ordinis·conditionis aut ſtatus q̄ talibus

vel alicui eoꝝ ſac̄menta vel ſacramētoꝝ aliqđ pre-
ſumpſerint miniſtrare n̄ in mortis articło ꝯſtitutis
ſ; nec tunc n̄ de ſtando mandatis eccł̄ie ſatiſfacti
one vł ſufficiēti cautione p̄miſſa et hoc v̄ ſup. Item
excōicati ſunt oēs illi qui in terris ſuis noua peda
gia iponūt et hoc v̄ ſupra. Itē excō. ſunt oēs pira
te et latrūculi marini q̄ gazarei et cupellici vocāt'
et ſilr om̄s fautores receptores ⁊ defēſores eoꝝ
ex̄ de ſen. ex. Excōicamꝰ bōifaciꝰ. viij. Item ſi q̄s
đinceps fuīt exhumās mortuū ł mēbratim ꝯcidēs
et coquēs vt tandem oſſa tegumēto carnis excuſſo
ad remotas p̄tes mittat vł deferat tumulāda. Ex
cōicatus ē ille et a ſolo papa abſoluēdꝰ ex̄ đ ſepł.
c. deteſtante. Item nota glo. in. c. cum non ab ho-
mine de ſen. ex. ꝙ ꝙ̄cito aliquē ſcio excomunicatū
ſtatim debeo ipſum vitare. ꝙ̄uis nō ſit adhuc de-
nunciatus niſi ſolus hoc ſcirē. quo tn̄ caſu etiā pri-
uatim ipſum euitabo ꝙ̄diu ab ecclia toleratur. vj.
q. ij. ſi tantū. et. c. placuit qui enim ſcit. cerciorari
non debuit.

Sequūtur excōmunicaciones minores que ſeperāt a ſac̄mētis. Capitulū xj.

Articipans cū excōicato nō tn̄ in crimine. Notorius for-
nicator. Simoniacꝰ etiā occł
tus in ordine recipiēs eccle
ſiam de manu laici et ſine cō
ſenſu ep̄i. Baliſtarij et ſagit
tarij. Paupum oppreſſores.
Māifeſti raptores. Publici

vſurarij.meretrices publice.Decedẽſ in torneamẽ
tis .decedẽs in notorio crimine.In cañ.aũt illo.ſi
q̃s ſuadẽte.xvij.q.iiij.due regule otinẽ.Prima ẽ
ꝙ q̃cũq; in clericũ temẽ manꝰ iniecerit violẽtas i
cidit i excõicatõz.Scd'a q̃cũq; ꝑpt violẽtaz manuũ
iniectõz icidẽit i exco.mittẽdꝰ eſt ad papã ꝑ abſo-
lutõe.Prima regła fallit in xiiij. caſibꝰ. Primꝰ in
apoſtata ꝑcuſſo q2 ignorat clericꝰ eſſe a ꝑcuſſore
ext.e.ſi vo.Scd'ꝰ in clericis qui non ferũt habitũ
neq; tonſurã nec aliq̃d de clericatu oſtendunt. et
ſunt apoſtate.ſi tercio moniti ſe non retraxerint ex̃
e.otingit.Tercïꝰ in clerico q̇ otẽpto habitu feret
arma et tercio ammonitꝰ ſe non retraxerit ext.e.in
audientiũ.Et etiam ſi non ſit monitus et ſe tirãni
di immiſcet ext.e.cum non ab homine Quartus in
clerico exercente negocia ſecularia ſi ãmonitus ñ
deſiſtat vt ext de vi. et hone.cle.c.fi.Quintus in
clerico ocubinario oiugato ſi non fert habitum et
tonſuram ex̃ d' cli.co.li.vj.Sextus in clericis buffo
nibꝰ et etiam macellarijs ſi hoc ꝑ annum exercue-
rint et etiam ſi minori tempore nec ammoniti deſti
terint extra.e.t.et.c. quo ꝑxi.ſupra Septimus in
illis qui non ex ira ſed iocoſe ꝑcutiunt.e.t.quo ſu
pra.c.j. Octauus in magiſtro.cũ hoc fecerit leuit
et cã diſcipline extra.e.cum volũtate.S.fi. Nonꝰ
in eo q̇ in otinẽti vim vi repellit tꝑate tñ extra.e.
ſi vero.Decimꝰ cum quis inuenit clericum turpi-
ter agentem cum vxore.mr̃e.ſorore.ł filia ꝑpa vt
in dicto.c.ſi vero.Vndecimꝰ ſi fiat a prelato vel de
mandato ip̄iꝰ cã correctionis vt in p̄la.c.cũ volun
tate et.c.ex teno.Et ſi non fiat ex cã correptionis

tam ꝑcutiēs φ ꝑcipiēs icurrūt excōicatōez.ext.e.
vniuerſitatis. Si tñ cā ſub ē pt clericū cape ⁊ icar
cerare et etiā p laicū ext.e.ſi clericos. Sꝫ ꝑcuſſio
ñ dꝫ fieri p laicū qꝛ tūc iteꝝ ābo icurerēt excōica
tionē ſcꝫ ꝑlatus et laic⁹ ꝑcutiēs vt i.d.c. vniūſita
tis vł ſi cleric⁹ eſſꝫ adeo icorrigibił φ aliter capi
et corrigi ñ poſſet ext.e.vt fame. Duodeci⁹ itur
bāte officia dīna quē pbr ł ali⁹ad quē ꝑtīnꝫ pt eij
cere d̓ eccīa ext.e.vemēs ⁊.c.cū vo.§.ſi vo.Si vo
ſit cū tōne officij.qd̓ i eccīa obtīnꝫ ꝑcuttit clericū
et etiā cū ſenioꝛ cā deuotiōis facit hoc.ā dñs ā pa
rens ſeu ꝓpīnqu⁹.q̄ familiā corrigit hec oīa in hoc
xij.dcō itellige.cū ſint i mīoꝛib⁹ oꝛdīb⁹.vt i.c.cū
volū.allegato.§.fi.Tredecim⁹ ſi cleric⁹ ſit d̓poſi
tus vel degdatus ex de iudi.cū ñ ab hoīe ⁊ d̓.pe.
d̓gdatū i fi.li.vj.Decim⁹ q̄rt⁹ qñ cleric⁹ trāſfert ſe
ad actū pꝛoꝛſus clericatui ↄtrariū vtputa erat in
mioꝛib⁹ ⁊ fact⁹ ē bigam⁹ ł miles ł hmōi.xliii.di.
q̄ſquis Sꝫ qd ſi q̄s nō ob ſui ſꝫ ob pꝛis.mr̄is.vxo
ris.filij filiefamilie vł etiā ex̄neoꝝ tuitōez.cleri
cū ledat.Re. ƀm inno.tał ñ icidit i canonē ar.ff.
qd me.cā.l.iſti qdē.§.fi.Nā ſocij i iuria ꝓpulſanda
ē.xxiij.q.iij.foꝛtitudo et.c. ñ inferēda.Quidā tam̄
dicūt φ hoc veꝝ ē de d̓fēſiōe illaꝝ pſonaꝝ ſolū
mō p q̄s itelligit̄ ncƀ iniuriā fieri vt iuſt.d̓ iiuri.
.§.patuit.Secūda regła fallit i.xvij.caſib⁹. Pri
m⁹ ē in ar.moꝛtis.xvij.q.iiij.Si quis ſuadēte Eſt
tñ iniūgendū ei φ ſi euaſerit ſe repñtet ſedi apłi
ce vł ei⁹q̄ poſſit eū abſoluē mādatū ei⁹ ſup hoc re
ceptur⁹ ex d̓ ſen.ex.a noƀ.Et idem eſt in caſibus
ſequētib⁹ remoto.ſcꝫ ipedimto ꝑterφ in puero vt

ex̄ de ſen.ex.de cetero ī fi.z.c.ea noſcitur in fi. Et ſi ceſſante īpedimēto non ſe repn̄tant vt preſcribit[2] reīncidūt in eandē ſn̄iaȝ ext̄ d' ſen.ex.eos q.li.vj. Secundꝰ eſt qn̄ q̄s habet inimicicias capitales ł alias iuſtas excuſacōes ꝓpt q̄ſ non poteſt ſe ſedi ap̄lice pn̄tare ex̄ de ſen.ex.de cetero. De iſta tn̄ excuſatōe ſtabitur arbitrio boni viri.ff.de .v̄.obli. l.otinuꝰ.§.Cum ita.et ex̄ de vo.qd' ſup hijs.Tercius īhoſtiatio q̄ ptextu officij clericū n̄ ꝯuiter leſit ex̄ de ſen.ex. ſi vero.Quartꝰ in officiali q̄ arcē do turbā nō ex ꝓpoſito.ſȝ ſine aliq̄li culpa clericū ꝑcuſſerit vt ī dic.c.ſi vero Quintꝰ ſi ſit mł̄r nec diſtingui dȝ vtꝝ ſit fortis vł debił. Sextꝰ ſi ſit ſenex et valitudinariꝰ deſtitutꝰ ita ſcȝ q̄ ad ſedem ap̄licā accedē n̄ poſſit.iſte caſuſ cū duobꝰ ꝓximis ſupradictis hn̄t[2] de ſen.ex.mł̄re. et.c. ea noſcitur et.c.q̄uis.Octauus de infirmo q̄ ꝑpetuū hȝ infirmitatis īpedimētū vł etiā tꝑale ſi timētur q̄ ſeq̄re[2] mors ex̄ d' ſen. ex.q̄ de his.Nonꝰ i paupe quem oportȝ m̄dicare vt ī dic.c.qd' his.Decimꝰ ſi regularis v̄berat regularem ex̄ d' ſen.ex.monachi et.c. cū illoꝝ z etiā ſi ꝑcuſſiſſȝ ſecularē vt ex̄ de ſen.ex religioſo.li.vj.Vndecimus in his q̄ nō ſunt ſui iuris ſcȝ famulis et ſuis ext̄ d' ſen.ex.muli.Duodecimꝰ in his q̄ nobiles et magne potētie ſunt et ſic delicati q̄ laborē eundinō ſuſtinerent tn̄ ſup hoc eſſȝ priuſ.Romanꝰ pōtifex ꝯſulendꝰ vt nota[2] in dicto.c.mulieres.Tredecimꝰ in īpubē ex̄ de ſen.ex. c.fi.et hoc etiā ſi poſt pubtatem poſtulat ſe abſolui et hcc v̄ ꝓxi ſupra Decimꝰ quartus de clericis qui ꝯiter viuūt et ſub vno tecto dormiūt et ī eadē

domo veſciūt² ex̄ d̄ vi. ꝛ ho. cle. qm̄. qd̄ ꝯmūītē ex=
pōit² qn̄ ſit viuūt in aliq° collegio. Decim⁹ quint⁹
in mōialib⁹ ex̄ d̄ ſen. ex. d̄ mōialib⁹ Sedecim⁹ ī ho
ſpitalarijs ſancti iohāis iħoſolimitan̄ ex̄ d̄ ſen. ex
ex canonica Deci⁹ ſeptim⁹ in his q̄ clericis n̄ enormē
ſꝫ modicā et leuē iniuriā irrogauerīt ex̄ d̄ ſen. ex. p
uenit. Que q̄dē decretal n̄ ꝯtinꝫ diſpēſatōꝫ vt q̄dā
dixerīt ſꝫ poti⁹ ius ꝯn̄e qd̄ hodie ſatis inuenit² ext̄
d̄ ſen. exco. ex r̄ligioſo. li. vj. Nūc q̄dā ꝓdeclaratōne
dictoꝝ caſuū dicemus vn̄ nota circa p̄mū caſuꝫ ſcꝫ
d̄ pick̄o mortis ꝙ intelligitur illud pick̄m nō ſoluꝫ
ꝓpt infirmitatē Sꝫ etiā ſi ſit in quocūqꝫ pericl̄o vi
cino morti. puta ſi timeat hoſtem vl̄ p̄donē vl̄ cru=
delitatē ptātis vl̄ ſi nauigaturus ſit vl̄ p loca inſi
dioſa t̄nſitur⁹. ff. d̄ do cā. mor. l. iij. et. iiij. Idē po
hoſt ꝛ addit ꝙ idē ē ac ſi obſeſſus ſit l̄ obſideat v̄
iaciūt machīe l̄ baliſte Circa terciū ꝛ q̄rtū cā⁹ no
ta ſcꝫ d̄ hoſtiario et officiali. ꝙ ſi tal̄ non caſu for=
tuito ſꝫ ex d̄liberatōe ꝑcuſſerit clericū ḡuit abſo=
lutio ē a papa īpetrāda ex̄ d̄ ſen. ex. Si vero.

Sequitur interrogatio confeſſoris

Capitulū. xij.

POſtq̄ꝑ ꝯfitēs dixit ex ſe ea q̄
voluit de pc̄tis ſi nō dixit ſu
fficienter quod q̄ſi vt freqn̄
ter accidit. Intrroga d̄ his
que plene non dixit ꝓut vi
debitur expedire. ſi aūt mo=
dicū vel min⁹ dixit potes int
rogaē ſcd̄ꝫ ordīeꝫ hic poſitū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

inferius sc3 pmo de pceptis.postea de vicijs capitalib9 nō tñ oms d' oib9 sed de his solū q̄ i talib9 reperiri solent.Et non solū d' istis peccatis iterrogandū est sed etiā d' circūstantijs eoꝝ q̄s posui i hoc versu Quis qd v' zc.Nō tñ etiā ē necesse d' q°=lib3 peccato mortali oēs circūstantias q̄rē s3 solu3 illas q̄ trahūt pctm̄ in aliā speciez que sc3 hn̄t spe=cialē deformitatē oppositā alicui pceptoꝝ.De numero tñ pctoꝝ nō obmittas iterrogare sc3 q°tiens hoc vel illud pctm̄ mortale ɔmisit.

Interrogatio pria.s.de decē preceptis Et primo circa primū pceptum sc3 nō habeas deos alienos Capitulū xiij.

Rimo iterroga si falsam d' fide opinioēm invenit ā ab aliquo invētam secut9 ē Si male sensit d' vij. sacramētis ecclesie.vt circa scripture veritatē.Itē si credit ꝙ n̄ sit infern9 vt ꝙ n̄ sit alia vita p9 istā.vt aia3 n̄ esse iudicandā cū corpe.Si non credit ꝙ de9 creauit oīa tā visibilia q̄ inuisibilia.Si n̄ credit ꝙ in xp̄o fuerit due nature sc3 dīna z hūana.Si n̄ credit ꝙ p nob passus est p crucis mortē et ꝙ resurrexit.Si non credit resurrectōz mortuoꝝ z vltimū iudiciū. Si non credit ꝙ ecc̄ie pastores sint veri pastores. Si cōmunicauit cū heticis q2 tūc ess3 excōicat9. Si scienter ecc̄iasticā sepulturā heticis tdidit q2 tūc etia3 excōicatus ess3 nec absolui poss3 n̄ pus maib9 ꝓpis

publice dc̄m̄ corp⁹ vł corpa hereticoꝝ extumulꝫ et dānatis ꝓijciat Locus etiā ille ꝑpetuo carebit chriſtiana ſepltura Si inuocauit demōes vł inuocari fecit ꝑ maleficia ad faciēduꝫ mala ꝗ fieri faciendo qd̄ eſt pc̄m̄ magnū et dignuꝫ corpali morte Si adorauit aliq̄ creaturā faciēdo reuerentiā vel orōem ad eā vt ad lunā nouā ł solē ł ſtellā ꝗ ad ſonum cāpane·qd̄ pc̄m̄ mortale eſt· Si ex ↄſtellatōib⁹ vł planetis ſubq̄b⁹ natus ē ali qd iudicauit determiate de vita et ↄuerſatione ipſius· Ide ſi credidit ex viſonomia ꝗ ex fato ł ↄſtellatōe ꝗ ↄplexione hoiem cogi ad bonū ł ad malū qd̄ etiā hēſis ē·

Sequitur d̄ ꝑnoſticatōe ꝑmo q° ad aues

SI eſtimauit aliqd̄ malū futurum ꝓpter garritū auiū·puta q₂ cantauit gall⁹ de ſero vł q₂ cantauit gallīa vł coruus vł noctua ł q̄cūqꝫ alia auis ꝗ etiā cuculus et hmōi que omnia fatua ſunt et vana·

Quo ad ignem

SI habuit malā oppīniōeꝫ d̄ igne ſibilante credēs eſſe ſignū·ꝙ morietur aliq̄s ł ſimile qd̄ fatuū et vanū eſt· Si negauit dare ignē ex domū in kalēdis menſiuꝫ timens et credēs ꝓpter h° malum euentuꝝ in domo·Si truncum ignis factū in natitate dn̄i ſuauit ꝛ poſuit ī vinea ↄt̄ grādines ł cum illo ſignauit angulos et dom⁹ et hmōi·

Quo ad aquam·

SI fecit vel fieri fecit vel fieri ꝓcurauit aut docuit aliquam incantatōem cum ſacramētis vł ſacramentalib⁹ eccleſie vt oleo ſancto vł aqua

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

baptiſmali ꝛ hmôi ob ſanitatē vł aliā cauſaꝫ quod grauiſſimum eſt peccatum Si icantauit cū aq̄ triū eccleſiaꝝ vel triū fōtiuꝫ. Si ꝑ te aliq̄ īſpexit āpul lā plenā aq̄ vł vas vini qd̓ d̓r ſancti iohānis. Si ex effuſiōe olei vł vini credit aliquem euētū euenire Si ꝑnoſticauit ex rumore aquaꝝ currētiū qd̓ va= tuū et vanū ē. Si incātauit cū ſpeclo vł pelui ple na aqua. Si aliq̄d fecit cū ſanḡne mēſtruato qd̓ ē mortale Si lauit filios cū aq̄ bn̄dicta qd̓ ſilr mor le ē Si icātauit grādinē qd̓ etiā mortale. ē

Quo ad terram.

Si fecit ł fieri fecit aliq̄ꝑ d̓inatōꝫ ad iueniēdū aliq̄ furta ad ſciēdū aliqd̓ occultum vel futu rum qd̓ ſibi vł alteri ꝯtingere debeat qd̓ mortale eſt Si vſus eſt ſortibꝰ d̓inatorijs vt pſalmo vł li= bro cū filis et hmôi ꝑ ſe vł ꝑ alio ſeu etiā quoquo modo qd̓ mortale eſt qd̓ tn̄ ſi ex leuitate fecit veni ale eſt. Si dixit pater noſter ad feneſtrā auribus obturatis vt poſtmodum ꝑ prima verba q̄ audie= rit ab extra interꝑ̄tetur id qd̓ ſcire deſideat quod mortale eſt. Si didicit artē notorium vł vſus ē ea ad ſciēdū aliq̄. vel ſi vſus eſt arte nigramātica qd̓ mortale eſt et hmôi artis libros habet inducēdus eſt ꝙ illos comburat quod ſi facere renueret non eſſet abſoluendus. Si fecit ſibi manus inſpicere aut alterius inſpexit ꝑnoſticādo de fortūa. Si cre didit ꝙ aliq̄s haberet malos occulos ſuꝑ pueros ł ad aliqd̓ malū obuiamtū. Si in ortu libroꝝ īſpe xit libros fatidicos. Si credidit aliq̄d ſibi euenire debere vel ſignificari ex ſibulatōe aurium vel ꝓꝑ̄ tremorē occuli vel ꝓpter ſternutationē in exeundo

domum Si cantauit cum cipho ligneo vel cantare
fecit pueros et puellas vt audiret quid ꝓnunci
arēt. Si frondes oliue bñ dicte vel granū frumen
ti acceptū de ꝑſepio poſuit ſuꝑ ignē ad ꝓnoſtican
dū de vita vł de morte alicuius. Si obſuauit ſom=
nia faciens aliq̄s oratōes ad ſanctā annā vł ad ſā
ctā helenā vł ad tres reges vł aliū quēcunqꝫ ſan
ctum aut ſanctos volens ꝓpter hoc ex his q̄ ſomni=
at de futuris vł occultis dīnare. qđ mortale eſt.
Alias āt ſine tali orōne vł obſuatōe abiūcta nimiſ
fidē ſomnijs adhibere. ⁊ ſi nō mortale eſt peccatū
ꝑiculoſuꝫ tñ eſt hmōi inſiſtere qꝛ ſic dyabolꝰ mul
tos decipit. Si eſtiāuit mulieres ꝯuerſas ī cattos
vł ſimeas vł alia aīalia et de nocte ābulare ac ſu=
gere ſanguinē puerorum. ⁊ exire et intrare domū ho=
ſtijs clauſis et volare ꝑ lōga terrarum ſpacia et hꝰ=
modi q̄ īpoſſibilia ſunt talibus et iō falſa. Si anno
tauit vł annotare fecit aliq̄ beſtiā ꝑditā. Si obſ=
uauit vnā diē plꝰ q̄ aliā nō incipiēdo aliqđ opus
vł non lauādo caput ł ſi obſuauit dies egipciacoſ
vł diē in quo occurrit feſtū decollatōis beati iohā
nis baptiſte vł diē veneris ī non ſcindēdo pānos
qđ veniale videtur. ꝑcipue qñ ex ſimplicitate hoc
credit. qꝛ nō audiuit ꝯtrarium. Sed ſi animo obſti
nato hoc defēdere vellet mortale eſſet. Si in kalē=
dis menſium noluit aliquid dare aut ꝯcedere ext
domū. putans q̄ ex hoc fieret diminutio rerū. Si i
kalendis ianuarij ꝯmedit in lecto ficus cum melle
vel fecit ſibi portare piſcem viuū. Si eo die dedit
pueris pecuniam vel ſi ipſe ab aliquo recepit qđ
dicitur vulgariter lamantia vł offerta vel laſtria

Si eo die miſit vel portauit in domo tēplia aliq̄ qꝛ eſſet prima dies anni ⁊ hoc vt ſic toto anno intrēt multa bona et ſic noluit intrare ſine aliq̄ re tēpali Si eo die fuerit ſuſpect⁹ ꝺ prīo quē viderit. Si in kalendis marcij ſignauit hoſtia dom⁹ vł aliā rem poſuit in feneſtra añ domū. Si ſignauit et poſuit ouum natum in die natał dn̄i vł in die veneris ſā cto vł in die aſcēſiōis. credēs ꝙ ꝯmedens illud nō poſſit occidi Si in die ſancti iohānis baptiſte colle git herbas q̄ſi illo die eſſent maioris virtutis col lecte ꝙ̄ altero vt cū illł faceret fumigatōꝫ ꝯtra in firmitatē. Si in ꝓfeſto dicti feſti trāſiuit ſuꝑ ignē factū ꝺ herbis cū incenſo q̇ dicit² ignis ſancti iohā nis. Si in nocte tał feſti fecit vnū qꝺ dicitur vinū ſancti iohānis ad ꝑnoſticādum de furtis ł alijs ſe cretis Si mulier dedit ſuo viro vł etiā alteri aut vir mulieri aliquod ad ꝯmedēdū vt eā amaret vł eū. qꝺ eſt mortale. Si fecit vł fieri fecit aliquā in cantatōeꝫ ob ſanitatē ꝯſequēdā. Et qn̄ hoc fit ſci enter qꝛ ſcitur eſſe ꝓhibitū tunc eſt ꝯmuniter mor tale Cum v̄o fit ex ſimplicitate putādo eſſe bonas ořoes videtur veniale. Sꝫ ſi nollēt in futuꝝ abſti nere ab hmōi negāda eſt eis abſolutio. qꝛ ex obſti natione ⁊ malitia fit mortale. Et interrogandū eſt de v̄bis q̄bus vtuntur et de ceremonijs ⁊ obſeruā tijs quas addunt. Si exercuit artem geomācie qꝺ eſt mortale. Si ꝯtra fermes vel febres ſcripſit in fructu amigdali vel in hoſtia vł alibi Si incanta uit vł incantari fecit ꝯtra dolorē dentium capitis ꝟlioꝝ aut ſuꝑcilioꝝ vł oculoꝝ cū faba ⁊ p̄ñ noſtē et hmōi Si portauit pueroſ infirmos ad ſambucū

vel ad rubum vel alium ſike3 locum cā ſanitatis re
cupande. Si fecit vel fieri fecit aut vſus eſt lr̄is vel
breuib9 q̄ ſunt ꝯmuniter ſup ſticioſe ex v̄bis vel ca
racterib9 vel carta in qua fuerit vel ex modo ipōnē
di aut portādi vel tp̄e aut loco ſcribendi Et inuēta
ſupſtitōe eor̄ ipōnēdū eſt vt ꝯburantur z ſi nollet
non eſſet abſoluendus q2 ſic fieret mortale. Si ſu
per ſe portauit cartam ſcriptam que dicitur ſan-
cti cipriani vel cartam nō natam vel v̄gineā vel ali-
quod aliud ſimile ob ſpem ſanitatis vel alteri9 c9-
cūq3 ſupſticioſi qd non eſſ3 naturaliter ex arte me
dicine vel alterius approbatum. Et generalit ſi q̄p
cūq3 aliam incātaciōem ꝯiurationem vel malefici-
um aut qdcūq3 ſupſticioſum exercuit aut eis fide3
adhibuit q̄ oīa ſunt vana et fatua ac ꝓhibita. Et
in q̄bus omnibus non ſeruatur primū p̄ceptum.

De ſcdo p̄cepto ſc3 Non aſſumes nomē dei tui infanū Et primo de blaſphemia

Capitulū decimumquartum.

S I videlic3 blaſpemauit i de
um vel aliquē ſanctor̄ dicē
do ſibi maledictōe3 vel alia
opprobrioſa verba qd ſp eſt
mortale Si blaſphemauit in
deū dicēdo eum non eſſe iu-
ſtū et non oīa iuſte diſpone-
re ſed acceptare perſonas
vel non curare d' actibus hominum aut eos non vi-
dere vel eſſe parcialem vel ſine demerito punire z

flagellare eũ vł aliquē vł ꝙ poſſet meliꝰ iſtō vel illud feciſſe vł ſiłr arguē deũ ď aliqᵒ qď totũ eſt mortale maxime cũ adũtit ꝛ intelligit qď loqtᶻ. Si murmurauit ꝯt̄ deũ vtputa de frigore calore pluuia vento aut niue. Si murmurauit ꝯt̄ deũ ď infirmitate paupte. ā filioꝝ morte ā qꝛ nõ generat filios. Si murmurauit ꝯt̄ deũ de ꝓſperitate malorũ aut de aduerſitate bonoꝝ.

De periurio

Si iurauit in aliq̃ curia alicꝰ iudicis mendacioſe qď mortale ē quocũqꝫ etiā ꝓuemat. et ſiłr peccat q̇ aliquē inducit ad hᵒ adũtent vt aduocatꝰ ꝓcurator et ſiłes. Si iurauit ext̄ iudiciũ in ꝯmũi ſmone q̃cũqꝫ ex cauſa vł vtilitate vł leuitate vł iocoſitate vł q̃licũqꝫ modo nõ ſolũ ꝑ ſctā dei euãgelia ł ꝑ corpꝰ chriſti. ſꝫ etiā ꝑ fidē. ꝑ deũ. ā dicendo. ſic me deꝰ adiuuet. vł etiā ꝑ v̄ginē mariā. ꝑcrucē. per animā meā ā hmõi qď ſꝑ ē mortale qñ adũtit ſe iurare et falſum dicē. et hoc totiēs quotiēs. Si iurauit aliqď certũ affirmãdo ď qᵒ tñ dubitat an ſit verũ mortaliter peccauit. et p̄cipue ſi hoc fecit in iudicio Si iurauit facē aliqď malũ puta aliquã vin dictā ā talionē reddere non dimittē ꝯcubinā ſuare in iuſta ſtatuta. tenere ſecretā ꝯiuratõm qď ſꝑ mortale eſt. Si mãifeſtauit ā ꝓdidit aliqď ſecretũ in ꝯſilio aliquo tractatũ qď iurauit nõ mãifeſte q̄uis etiā nulli noceat tñ mortale ē et ipſe aut etiaꝫ ille q̇ aliquē ad ſiłe mãifeſtãdũ ꝯpellit mortaliter peccat Si iurauit obſuare ſtatuta alicuiꝰ ciuitatis aut vniuerſitatis que tñ iuſta et ratõabilia ſunt et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

aliq̄ ex ejs ſcienť tráſgreditur qđ etiam mortale ē
Si tñ aliqđ ſtatutū iam eſſet abrogatū ꝑ ꝯtrariaȝ
ꝯſuetudiem q2 videlicȝ q°ttidie ꝑuaretur ꝯtrariū
Si exhoc hmōi ſtatutū tnſgredēt² non videret² ꝑ
iurus eſſe q2 hmōi ſtatutū non vidē² ampli⁹ hžē vi
ſtatuti di.iiij.§. leges. Si iurauit ꝑ aliqđ mēbrū
dei vł ſanctoꝝ mō ribaldoꝝ qđ mortale eſt etiam
ſi res vera eſſet quā affirmare intendēt. Et h° ꝓpť
blaſphemiā q̄ ex h° ꝯſideratur vt.xxij.q.j.ſi quis
ꝑ capillos Si vō res iurata ā falſa aut illicita eſt
duplicit̄ mortaliter peccauit ſcȝ ꝑ blaſphemiā et
per piuriū. Si iurauit facē aliqđ licitum i honore
dei ā ſanctoꝝ ei⁹ ⁊ illud facē neglexerit qđ mor=
tale eſt Si etiam iurauit aliqđ ſimile factuꝝ ſȝ tñ
nō itendebat illud adiplere ſimilit̄ mortale eſt Si
vero etiā intēdebat ꝑuare ſȝ vemiente termino quo
iplere ꝓmiſerat ſeu iurauerat non ꝑuat ꝓmiſſum
cū tñ poſſet.licet cū i ꝯmoditate ſua adhuc morta
liter peccauit niſi tñ prius ep̄⁹ vł papa relaxaret
⁊ comutaret ſibi hmōi ꝓmiſſuȝ.ſi tñ ꝓmiſſio facta
eſt hōi.poteſt ille ſibi hmōi relaxare.ſȝ ſi non po=
teſt adiplere excuſatur a peccato.ſi tñ q̄ꝯcito po=
terit adipleuerit. Si quis ꝓmittit cum iuramēto ſe
aliq̄d factuꝝ qđ non eſt alicui⁹ iportantie boni ł
mali.vt videlicȝ ſi mř ꝓmittit cum iuramēto ꝑcut=
tere filiū vel ſimile vel homo ꝓmittit mediante iu
ramēto non bibere vel ꝯmedē illud ł hoc vł hmōi
qđ videtur veniale niſi tñ fieret in ꝯtemptū. quia
iuratio et piuratio eſt in h°. Si iurare ꝯſueuit etiā
ꝑ q̄buſcūqȝ minimis dicēdo tñ veritatem quod ve
niale eſt niſi fieret in ꝯtētū. Et idudcēdi ſunt tales

vt abſtineāt ꝓpter periculū ꝑiurij. Si induxit aliq̄ȝ ad iurandū quē oīno credebat falſum iuratūꝝ. qꝺ mortale eſt. niſi talis inducens foret iudex hoc faciens ex officio. ſcḋm ordinem iuris. Si vir iuramētum ſue vxoris irritauit qꝺ non debet niſi ſit tale qꝺ vxor non poſſet ad iplere ſine ſcādalo viri.

De adiuratione

ADiuratio ē inductio alic⁹ ad faciēdū aliqꝺ ob īuocatiōem alic⁹ rei ſacre. et fit ꝑ modū coactōis ītēdēdo aliquē obligari ꝑ modū iuramēti ad aliqꝺ faciendū. q̄ ſi fit ad ſuꝑiores et alios in q̄b⁹ adiurās nō hȝ ꝑtātem pcc̄m mortale ē Si vō fit ad īferiores ⁊ ſibi ſubditos q̄b⁹ adiurās p̄cipe hȝ eo caſu licita ē ⁊ alias n̄. Et tūc adiurat⁹ tēt̄ facē vł dicē illud ꝓpt̄ qꝺ adiurat⁹ ē alias mortałr peccaret q̄madmodū tranſgreſſor p̄cepti. Si adiurauit p̄latos ł ſuꝑiores ł ſocios ā īferiores ꝑ modū ꝺp̄catōis n̄ coactōis ītendēs īducē ad aliqꝺ faciēdū. n̄ ē malū vł vemiale. Si leuit et ſine cā iurauit et adiurat⁹ n̄ fecēit n̄ peccat. hec Tho. Si adiurauit demōes ꝑ modū p̄cis ad aliqꝺ ſciēdū ab eis ł aliq̄d auxilij obtinēdū ab eis mortale ē. n̄ quiſ facēt h° ex familiari ꝯſilio ſpū̄ſcti vł ex q̄dā ſimplicitate q̄rēſ ab obſeſſis a dyabolo licȝ tn̄ illū adiurare ꝑ modū coactōis ne noceat. Si adiurauit creaturas irrōabiles ne dyabol⁹ eis vtat̄ in nr̄i nocumētū tūc licitū ē. Si aūt dyabol⁹ ī eis oꝑet̄ tūc mor-

tle ē vt ꝑ icātatōeſ ꝯpētū Si i cātileis ſeu fabuliſ mūdāis ⁊ i narratōib⁹ t̃pib⁹ ł amatorijs miſcuit deū ꝗ ſctōs qd̓ mortale ē ſi fecẽit in ꝯtemptū alias vero venale.

De votis.

SI trāſgreſſus ē ſeu obmiſit adiplē votū licitū d̓liberate fcm̄ et ſi adūtit ſciēter ſꝑ ē mortle ⁊ tocieſ q°tieſ frāgit ſec⁹ ſi ex obliuiōe ł q₂ n̄ poterat ex aliq° accidēti ſupuemēte. Si vouit aliqd̓ malum ſe factuꝝ vtputa vīdictā de aliq° ł alic⁹ ꝑfect⁹ impedimtū vtputa n̄ ingredi ṙligionē vł ſimile. mortł̃r peccauit ⁊ pt̃ illd̓ votū frāgē abſq₃ aliq̄ diſpēſatōe. Si nimis tādauit implē votū licitū ſic ꝙ ex hmōi mora a mēoria excidit omnino. vł ꝙ ipe vouēs iā venit ad ſtatū n̄ valēdi āpli⁹ implē qd̓ p⁹ potuiſſ₃ qd̓ vide² mortle. Idē₃ qn̄ dimiſit ꝓpoſitū implēdi cū tn̄ nō potuiſſ₃. alias mora implēdi votū qn̄ ſibi n̄ ꝑfixit tp⁹ n̄ vide² mortale n̄ forte eēt vald̓ nimia ⁊ n̄ cū ex h° immīnēt ei picłm n̄ valēdi implē vt d̓ voto ingrediēdi ṙligiōꝫ cū tn̄ n̄ h̄ret cauſā cogētē dilatōꝫ. Si fecit votū d̓ re licita vt d̓ elemoſina d̓ ieiūijs ⁊ hmōi ſ₃ ob malū finē puta vt poſſ₃ facē vindictā adulteriū ł ſiłe mortle ē nec tēt² adimplē. Si fecit votū abſtinētie ⁊ hmōi et dubitabat vtꝝ poſſ₃ implē vł nō ⁊ ſine ꝯmutatōe vł diſpēſatōe ſupioris cū poſſit d̓ facili habere ṙcurſu₃ ad eū vł ꝯfeſſorē pro conſilio d̓ſuper ꝯſumendo frangit votum qd̓ videtur mortale

Nota tñ q̄ uiri pñt irritare vota abſtinētie. pegna tōis et elemoſine vxoꝝ. ſi ñ habeat niſi dotē abſq; aliq̄ alia diſpēſatōe. Et ſi fiat tal̄ irritatio voti etiā abſq; cā rōabili a viro nō tene² vxoꝛ iplē talia vota

De irritatōe votoꝝ ipuberū et filiorū familias religioſoꝝ vide i ſumma inſecū da parte. titulo vltimo.

Si votum fecit ſtultū et irrationabile vt ieiunare in dñica. non lauare vl̄ pectinare caput in ſabato et hmōi ſi hoc fregerit non peccat imo ꝓhibēdū eſt illis hmōi vota iplere q2 ſic̄ Thomas ꝛ alij dicunt ſunt poti⁹ deridenda q̄ obſuanda etiam ſi pro honoꝛe ſanctoꝝ. fierēt. Si filius moꝛiēti patri ꝓmiſit aliqđ votū implere tenetur vt ex̄ de vo. lic; Si fuit ſibi aliqđ votū iniūctum a patre puta ſatiſfactio pecunie vl̄ ſimile tenetur iplere ex̄ de vſu. tua et de ſol. c. pꝛimo. Si fuit heres alic⁹ vouētis ſubuenire terre ſancte tenetur votū illius iplere. Et ſm Inno. ꝯpelli p̄t. Si filius puent⁹ ad annos pubtatis vouit aliqđ votū qđ ptinet ad ſuā pſonā et hoc ſi fuerit licitum teētur ſm Tho. i ſcđa ſcđe. q. lxxxviij. Seru⁹ autē ñ poteſt vouere votū pegrinationis aut religionis abſq; dñi ꝯſenſu q2 in poteſtate ſua non eſt vt dicit Tho. c. loco quo ſupꝛa Si religioſus vouit aliqđ votū abſq; p̄lati ſui licēcia illud non debet exequi abſq; eiuſdē licentia. Sec⁹ eſt tñ de voto oꝛōis vl̄ ſili qđ poteſt exequi abſq; ſua licētia. Si ſacerdos vouit votū peregrinationis ſine licēcia ſui p̄lati non debet adiplē abſq; licecia eiuſdē. Si hñs votum caſtitatis vl̄ rligiōis

ꝯtraxit q2 ꝗuis mr̃imoniū teneat tñ ꝯtrahēdo mor‐
taliter peccat et ꝯſumare nō poteſt mr̃imoniū ſine
mortali pc̄tō q2 adhuc añ ꝯſumatōꝫ mr̃imonij. id ē.
añ copulā carnalē. qua mediāte mr̃imoniū ꝯſumat²
poteſt adhuc et debet īplere votū ſuū prius ſc̄tm
Poſt ꝯſumatōem vero tenet² reddere debitū etiaꝫ
īnterp̄tatiue petenti ſꝫ exigere non pt̄ abſqꝫ mor‐
tali pc̄tō. Vñ ꝯſulēdū tali eſſet ꝙ peteret diſpēſa
tionē a papa ſup voto ſuo. ſm tñ guik. poſſet etiaꝫ
ep̄9 diſpēſare ī hoc caſu. Si mulier ſine ꝯſenſu vi‐
ri ſui vł ecōtra vouit et ſi ipſe vir ł mł̄r ꝯſentit ī‐
plere tenet². Si alter ꝯiugū ſine ꝯſenſu alteri9 vo
uit votū de nō reddēdo debitū īplere ñ tene². No
ta tñ ꝙ alter ꝯiugū p̄t ſine ꝯſenſu alteri9 vouere
de non petēdo debitū ſm quoſdā. Si vnanimi cō
cordes ābo vouerint caſtitatē. q2 tunc nō pt̄ alter
reuocare votū ſine pc̄tō mortali. Et ſi vir reuocat.
vxor debet īnſtanter pſeuerare et econtra. Si vir
vouit abſqꝫ vxoris licētia votū p egnatōis nō tene
tur q2 ñ poteſt. Si vir vouit votū iħoſolomitañ. te
netur īplere illud etiā īnuita vxore que tñ vt ꝯſen
ciat āmonēda eſt. ⁊ ſi ñ vult remanere pt̄ virū ſe‐
qui. Si vir vouit votū abſtinentie ꝯtradicēte vxo‐
re pt̄ illud īplere etiā ea īnuita. ſec9 ſi p dic̄tā ab‐
ſtinētiā īpedieretur redditio debiti. Si vir añ car‐
nalē copulā ad heremū trāſiuit redire tenetur ad
vxorē niſi intraſſet aliq̄ r̄ligionē approbatā Et no‐
ta ꝙ de tranſgreſſiōe votoꝝ pt̄ de iure ꝯmūi ⁊ cō
ſuetudine ſimplex ꝯfeſſor abſoluere. q2 non eſt de
reſuatis caſibus. Sed de diſpenſatōe et comutati
one votoꝝ nō poteſt ſe intromittere ſine ſpeciali

commiſſione dioceſani vł alteri⁹ q̄ poſſit dare Epi
aūt in oib⁹ poſſunt dare ꝯmiſſiōem et comutare ł
diſpēſare niſi ī voto caſtitatis et religionis ⁊ trib⁹
votis ꝑegnatōis ſcȝ Ieroſolomitañ ad ſanctū iaco
bum et ad limina apłoꝝ.pe.et pau.in q̄bus papa
ſolus vł ſumm⁹ penitētiarius diſpēſat vł ꝯmutat

De Tertio p̄cepto ſcȝ memēto vt diem ſabati ſanctifices Capitulum .xv.

Et primo interrogādu3. Si recogitauit tria bñficia ſcilicet creatōis hoīs et totius m̄di ꝓpt hoiem. Redēptiōis hūane et glorificatōis.vt ꝑ talē memoriā caueat a vitiis et ſanctificet diē ī exercicijs ſpūalib⁹. Si dieb⁹ feſtiuis ſe ꝯpoſuit ⁊ ornauit p̄cioſis veſtibus ⁊ alijs ornamētis ad pompā et vanā gloriā ſiue ad placendum alioꝝ aſpectib⁹ vt deſideretur. Si diebus feſtiuis acceſſit vel ad eccleſiam vel ad alia ſpectacula cōpta et ornata ad capiēdas animas vt inuicem ſe oculis concupiſcant.ſicut frequēter mulieres faciūt qd̄ eſt mortale Si vero in eccījs ł alijſ locis ſacris hmōi fiāt.duplex cauſat² ſacrilegiū ſcȝ loci et tpis ſcī vltra principale pcm̄. Si his diebus coriſauit vane cātauit.man⁹ vł alia mēbra cū alio libidinoſe tāgendo et vana īhoneſta et ad malum incitantia verba loquēdo.vt vīdlicȝ ꝓuoce² cōcupiſcentia in cord̄ vnde q̄nq3 etiā op⁹ ſequi² qd̄ totum eſt mortale.Si his diebus luxurie vacauit

q2 ſi ext mrimoniū fuit duplex pctm̄ ɔmiſit. In tali
b9 em̄ dieb9 etiā mrimonialit ɔiūcti ab illo ope ſe
abſtinere decet. Si ſtans in mortali die dn̄ico non
ɔtrit9 fuit de illo aliud in currit mortale. Si ſona=
tor muſicoꝝ īſtrumētoꝝ his dieb9 cā fuit vanita
tis ſonādo videlicet corā vanis pſonis. vt ſic fierent
vaniores q2 mortalit peccauit ⁊ grauius. q2 cā fuit
pcti mortal alioꝝ. Si mlr ornata i feneſtra ſe po=
ſuit vt a trāſeūtib9 iſpiceret² mortalit peccauit. et
grauius his dieb9 ꝙ alijs. Si ockos ſuos vāis aſpe
ctibus ipleuit. et ſi hac de cā hīncinde circuiuit q2
mortale eſt. Si in ebrietatib9 et ɔmeſſatōib9 vaca
uit. vel in tabernis ⁊ ludis blaſphemijs ſe occupa
uit vl alioꝝ vt talia et ſimilia facerent cauſa fuit
qḋ mortale eſt. Si tardauit vſq3 ad ſero āte feſtū
vl vſq3 ad maneſeſti ad ſe radē faciendū. vt ma=
gis polit9 compareat aſpectibus mulieꝝ. Si his
diebus ocioſe vixit. vagando videlicet p plateas
et vicos ſiue ludēdo aut murmuratōibus vacando
et ocioſis verbis et hmōi Si his diebus laborauit
aut exercuit aliqḋ opus mānuale ex cauſas neceſſi=
tatis q2 mortaliter peccauit maxime ſi aliquo nota
bili ſpacio hmōi laborib9 īſtetit ſi vero momenta
nee vl p aliq̄ tpis pūcta id fieret non itm̄ pecca=
ret. Si autē fiat ex neceſſitate q2 ſc3 aliter n̄ poſſet
hr̄e victū ⁊ neceſſaria p ſuſtētatōe vite ſue l alio=
rum ſuoꝝ vl ſi timētur hoſtes vel venīut inunda=
tōes aq̄ꝝ aut alia ſilia picula q2 tunc lic3 remo=
uere ſuppellectilia et cetera bona ne pdentur. ſine
peccato. Et nota ꝙ debēt feſta ſuari et feſtiuari
a veſpera vſq3 ad veſperā. di. iij. pnūciā. Hic etiā

requirit^r magna diſtretio in ꝯſulendo ſi in dictis
dieb⁹ fecit aliqd mercatū q̄ꝛ generaliter loquen-
do nullo modo licet his dieb⁹ mercatū facē ꝗuis
ſpāliter aliq̄ pſone excuſentur ꝓpter aliq̄ꝺ neceſſi-
tatem magnam. Si vendidit vel emit his diebus
aliqua p̄ter ea tm̄ que ſunt ꝯmeſtibilia que etiā
ſi venderētur vel emeren^r ante diem feſtū illū ꝓpt
correptōꝫ quā incurrerēt ſuari non poſſent vt ſūt
carnes cocte. dapes et olera. lac et fruct⁹ aliq̄ ꝛc
hmōi q̄ꝛ mortaliter peccauit. In eſtate tam̄ q̄nq̄ꝫ
ꝓpter plura feſta ꝯtigua carnes crude et ſimilia
ad eſuꝫ neceſſaria vendi et emi poſſunt abſq̄ꝫ pec
cato. Si hmōi aliqd mandauit filijs ſuis diſcipul
ſeruis vel laborātibus facē ſine neceſſitate. pecca
uit mortaliter ipſe mandens ſimiliter et exequēs.
Si tn̄ mandans vel mgr̄ vel patron⁹ nō habet ne
ceſſitatē ſꝫ ipſe ſeru⁹ diſcipl⁹ vl laborāns habet ne
ceſſitatē. q̄ꝛ aliter viuere non poſſet ꝛ ſic non obe-
dit mandati ſibi ne hmōi opus faciat his diebus
ſed laborat p aliquo tpe in exercitio artis illi⁹ et
aliud exerciciū facē neſcit videtur excuſari. Nam ſi
in obſeqiuū paupeꝝ pſonaꝝ eccliaꝝ paupcula-
rum aliquid laborare licet diebus feſtiuis ſcdm
ꝙ doctores dicūt. quare nō magis talis ratiōe ſue
ſuſtentationis in neceſſitate aliquid laborare poſ
ſet. Tutius tn̄ eſſꝫ aliam artem eligere qua ſe me-
lius ꝗſtuare poſſet. Si in his dieb⁹ p ſe vel pro
alio placitauit niſi forte i cauſa miſerabiliū pſonarū
Si i dictis diebus iuramtū p̄ſtitit vl exegit. niſi p
pace vl fide vl obediētia vl fama q̄ꝛ alias non li-
ceret. Si talibus diebus aliquē ad mortē l ad pe

nam iudicauit. qđ non licet. Si macellarius in die feſto carnes crudas vendidit quia nec vendē nec emere licet niſi qñ in eſtate plura feſta ↄtinua occurrunt tunc em̄ licet ſi alias obſuari non poſſet vt ſupra. Licet etiam macellarios vł alios carnes in die feſto coquere et ꝑparare vt illas tunc vendat ſi prius non poterat ꝑparare aut ꝑparatas ſuare. Si tabernarius his diebus tabernā añ horā terciaꝝ apuit vel ſi ibi tenuit his diebus inſtrumta ludendi vł inde nō repulit ebrios. luſores. blaſphemos et hmōi. Si mercator his dieb⁹ ſuas merciunculas vendidit ꝓpe eccleſiā vbi fiſc⁹ occurrit vel forte qđ peius eſt in eccleſia ꝓphanando locuꝫ ſacrum Si his diebus attulit vel afferre fecit aut mandauit cū beſtijs vel alijs pſalmas bladoꝝ vł aliaꝝ reꝝ quia tam precipiēs ꝙ exequēs eſt i culpa mortali niſi in magna neceſſitate hoc fieret. Si his diebus ↄpulſus ab offitiali vel dño laborauit quia tam precipiēs ꝙ exequens mortaliter peccat niſi ex neceſſitate guerre et hmōi hoc fieret q2 tūc ābo excuſantur. Si vero ſine iuſta neceſſitate in ꝑcipiente et non ſine iuſto metu ī obediēte tūc obediens excuſatur ſed non ꝑcipiēs. Si vectigal portauit his diebus merces aut pſonas aut elimēta ꝑ loca longa ł r̄mota q2 quieſcē debet in feſto niſi ex magna neceſſitate cogatur. Si viator vł curſor talibus diebus itinerauit. quia non debet niſi ꝓpt magnā neceſſitatem. Si aromatorius ſeu apothecarius his diebus tenuit apothecā apertam ł vēdit aliquid de apoteca niſi vrgēte neceſſitate infirmoꝝ quibus aliter ſubuenire non poteſt. ſed tam̄

propter hoc non debet apertas apothecas tene•re. Si barbitonſor de nocte feſti vel de die artem ſuam exercuit. et ſic cauſam preſtitit laſciue alicu9 qui vt politior appareat vult radi in mane feſti qñ q3 quod mortale videtur. Si ferratores animaliũ talibus diebus laborauerunt. quia non licet niſi vrgente magna neceſſitate eorum quibus ſeruiũt Si ſartor vel ſutor veſtimentorum quia ꝓmiſit qd̃ implere non poteſt ſine feſti violatione. vt promiſſa ſeruaret. laborauit in nocte vel die feſti vel alios fecit laborare. quia peccauit promittẽdo tali ĩtentione et plus peccauit ſeruando taliter ꝓmiſſa Item ſi mane feſti totaliter ſe occupauit in induendo nouas veſtes dimittendo miſſam vel predicationem propter hoc. Si molendinarius moluerit q2 non debet. Si lanifex lauit lanam prope feſtum ex cupiditate prouidens vt in die feſto illam extẽdat ad ſolem quia non licet. Si extendit pannos ĩ die feſto in tiratorijs quia nõ licet. Si tinctores lane et pannorum diebus feſtiuis maxime in tinctura granati laborauerũt. quia non licet niſi timerẽt periculum magni damni in tali tinctura Item ſi tũc ſtuduit inquantum potuit audire miſſa3 ⁊ dei verbum vt debet. Item ſi tunc quantum potuit ꝓuidit vt feſtu3 celebraret et ſanctificaret bonis operibus vt debet. Si mercator vel alius artifex in die vel ĩ nocte feſti cũ ſuis conſocijs aut laboratorib9 aut agricolis fecit rationem quia non licet. Si illis diebus numerauit animalia ab animalibus et ſcripſit in quinterno mercantie. Si notarius illis diebus fecit inſtrumenta aliquorum ꝯtractuum quia

non licet niſi ex magnā neceſſitate vt ſuadēte pietate et pace et hmōi. Si ſcriptor in feſto ſcripſit ꝓ precio q2 non licet niſi ſcolaribus tꝑate ſuos ſmo- nes aut lectiones annotare et ſimilia ꝑua dūmodo ſine ꝑcio fiat. Non etiaʒ licet illis diebus nimis inſiſtere ꝗ̄e ſcripture. Si ſcolaris i feſto neglecta miſſa et alijs diuinis actibus diſputationes ſuas ordinauit aut exercuit in mane ſolēnis diei q2 non licet. Si ↄſiliarius ſe agregat conſilio i mane diei feſti omiſſa miſſa q2 non licet niſi fieret ex magna neceſſitate aut pietate. Si in die feſto ↄduxit opa rios faciēdo pactum cum eis q2 non licet vt ſi de- tulit ſoluere ſolariū vel mercedem operarijs q2 nō debet ſeruare ſolutionē vſq3 ad diem feſtum ſ3 añ vt poſt cū idigerint p̄ſtare. Cū leuitici. xix. ſcriptū ē. nō morabit² op⁹ mercenarij tui apud te vſq3 ma ne. Si i die feſto ſuos d̄ditores reqſiuit vt debita exegit. q2 nō licet Si ſcienter ſibi ꝑauit occaſionē laborādi i die feſto q2 ñ licet. Si in die feſto fecit vꝑa coronaſ aut ſikes vanitates q2 ñ licet Si vaca uit piſcatōi. venatōi. aucupatōi aut alijs ſikib⁹. Si in eccleſia loquendo vel alium ſtrepituʒ faciendo interrupit ſiue impediuit diuinū officiuʒ ſiue ver bum dei. Si mulier in eccleſia velatum caput non habuit quia tenetur. Si non orauit mente attenta quia ad hoc conari debet vt i feſtis adminus mēs a terrenis ſeꝑata oratiōis tꝑe libere deū oret. Si diuino officio dū potuit nō interfuit ſi diuinū offi- ciū d̄uote ⁊ attēte ñ audiuit cū reuerētia ⁊ hono- re Si ſtādo ad officiū magis d̄lectat⁹ ē voce cantā tiū vel organoꝝ ſonꝭ q̄ꝫ verbis et meditationibus

ſacris. Si dieb9 feſtiuis verbū dei vel diuina offi
cia cū tedio audiuit et n̄ libēter īterfuit. q2 modi-
cum ſibi ꝓfuit. Tenet² em̄ q̄libꝫ christian9 miſſaꝫ
īegrā audire attēto et deuoto corde et cū euāge-
liū legitur pedeſter ſtare et aduertē et cū ieſu no
mē noīat² genua flectē ſeu īcliare. Si vidua tāq̄
deſperata ex morte ſui viri ꝑ annū vl' mēſem ſine
miſſa ī domo recluſa ꝑmāſit q2 mortalit̄ peccauit.
Si ī die feſto rtinuit ī domo filias nubiles aut fili
os l' etiā famlos ſeu famlas ꝓpter quācūqꝫ cauſaꝫ
ne miſſam audierint q2 a mortali culpa excuſari nō
valēt ſi miſſam obmiſit ex ꝯtemptu vel cupidie lu
crādi vel itinerādi vl' cā eūdi ad ſolacia l' cōuiuia
vl' ex negligētia vel ex ignorātia craſſa q2 mortali
ter peccauit totiēs q°tiēs dimiſit. Ex ſibi cā ſi pbr
ſcienter dimiſit miſſam ꝓpām ꝑ peculari ex̄ d' ce.
miſſ. c. ij. Si vero ſimplex eſt pſona et ex ſimplici-
tate hoc fecit excuſari videt². Si in die feſto audi
uit miſſam ī aliena ꝓrochia ſine licētia ſui paſtoris
Dimittētes āt miſſam ꝓpter īfirmitatē vel ex tali
occupatione quam euitare non poſſunt neqꝫ dimit-
tere vt ſeruire infirmo. excubare ī caſtris et ſimi-
lia que ex iuſta cauſa ꝓcedūt excuſantur.
¶ Puelle etiā que a ꝑentibus dimittuntur. vidē
tur excuſari. non autem eūtes ad coreas vel vidue
que manent clauſe in domo d' quibus ſupra. §. vij
ab hoc iam dicto.

¶ De quarto p̄cepto ſcꝫ habeas i hono-re parētes ¶ Capitulum xvi.

ET primo ſi pentib⁹ ñ obedi
uitm licitis ⁊ hoeſtis quãtũ
cũqȝ etiã parius qđ mortale
ẽ. Sec⁹ tñ ſi ex negligẽtia
⁊ in rebus nõ multi põderiſ
Si nõ reuerẽter ſe habuit ĩ
alloquẽdo et aſſurgẽdo ſed
cõtendit et locutuſ eſt dure
cũ eis vel ꝓuocauit eos ad irã ꝉ ñ ſupportauit eis
Si ñ ĩpleuit legata facta ab eiſ et ꝑcipue ad pias
cauſas ſȝ multũ diſtulit ꝓpẽ ĩcõmoditatẽ cũ tñ poſ
ſet qđ mortle ẽ. Si tpe ſenectutis ꝉ ĩfirmitatis eo-
rũ ą alijs magnis nccitatib⁹ ñ ꝓuidit eis cũ potu
iſſet q đmortle ẽ. Si ĩ tctãdis eoꝝ negotijs ñ fuit
fidel. Si dixit pentib⁹ ṽba ↄtumelioſa ꝉ opꝓropo-
ſa qđ mortale ẽ. Si blaſphemauit eos viuos ą de-
fũctos qđ ẽ mortale. Si ṽberauit eos etiã leuiter
ą đriſit qđ ẽ ſikr mortale ⁊ gue Si ꝓpter auaritiã
ą libertatẽ vꝉ ĩfirmitatẽ eoꝝ ą ſenectutẽ ꝉ aliã qm
cũqȝ cauſam đſiderauit eoꝝ mortẽ. Si p⁹ mortem
eoꝝ ñ fuit memor aĩaꝝ eoꝝ. Si pr̃i ſpũali ſcȝ pa-
ſtori vꝉ ſupiori ſuo ą eũ baptiſanti ꝉ ad aptiſandũ
tenẽti vꝉ ei⁹ ↄfeſſionẽ audiẽti vꝉ aliqđ ſikr faciẽti
non exhibuit debitũ honorẽ. vꝉ ſi ei ñ obediuit in
reb⁹ ſpũalib⁹ ꝉ ſi aliquẽ ex eis blaſphemauit aut
deriſit ą de ipſo murmurauit. Si pr̃ib⁹ tpalib⁹ vt
ſt dñi ⁊ ſupiores ſeculares et eoꝝ officialib⁹ non
obediuit in tpalib⁹ rei publice.

¶ De gubernatione parẽtũ quo ad filios
et familiam.

SI parentes nō ꝓuiderūt magnis necessitatibꝰ
victꝰ ⁊ vestitus filioꝝ et vxoris seu seruoꝝ
cū possent sȝ ex auaricia ⁊ cupiditate obmittūt qđ
mortale ē. Si ꝓpter auariciā vł crudlitatē filios su=
os etiā illegitimos misit ad hospitale vł ꝑuos qui
bñ sibi ꝑuiūt qđ etiā mortale ē. Si ñ adhibuit dili
gētiā ad hoc vt fierēt boni et mādata dei et ecc̄ie
obꝑuarēt vidlicet de ↄfessione ↄmūione ⁊ auditōe
misse de hōestate vite et hmōi. in q̇bꝰ parentes ma
xime laborare ⁊ īsistē dn̄t cū filij adhuc sunt ī iu=
uenili etate et tenera in q̄ flexibiles docibiles et
corrigibiles sunt ⁊ hº tā doctrina v̄boꝝ q̄ꝫ exēplo
opū et discipline correctōe. Et si in hoc notabilem
ↄmiserint negligētiā ñ curādo vł negligēdo talia
mortaliter peccāt alias v̄o venialiter. Si vxori ver
ba ↄtumeliosa dixit scȝ vocādo scortū vł hmōi vel
v̄berādo aspere sine causa rōabili qđ mortale est
ꝑt tñ vir mł̄ieri bñ satis dure et aspere loq̇ si vid=
rit expedire. Si vxor ↄtēdit cū viro illicite nolens
obedire ⁊ ex hº ꝓuocās eū ad blasphemādū deum
vł sctōs vł ad aliud magnū īcōueniēs mortale ē qr
occasiōez dedit ad hmōi. Si vir ꝑmittit vxorē plu
rimas vanitates facē q̄ ꝓuocāt ad lasciuiā vt orna
tus fatuos ā tripudiatos cātꝰ facē vł sīłia qđ morta=
le videt᷑. Si v̄o ñ fit multꝰ accessus videt᷑ veniale
Mat q̇ mittit filias ad coreas et alias vāitates et
ñ mittit vł ducit eas ad missaȝ audiēdā vł ↄfessiōȝ fa
ciēdā ā ↄmūionē recipiendā et hmōi ñ videt᷑ excu
sari posse a mortali. Si nimis dure vł nimis remis
se se habuit in gubernatōe familie. in quo om̄s q̄si
delinquūt etiā ꝑfecti ↄiter venialiter. di. xxvj. q̄ł.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De quinto precepto ſcilicz nõ occides
Capitulum decimumſeptimum.

SI occidit ex ordĩnẽ iuris ali-
q̃ꝫ volũtarie ꝉ ꝑter intẽtõez
a caſu dãdo opam rei illici-
te. vt in ludo noxio ſcꝫ ad ꝓ-
iectõem ſaxonũ vꝉ ſilem ſeu
etiã rei licite⁹ ſꝫ nõ adhiben
do debitã diligẽtiã vt ꝓiici
endo tegulas de tecto ĩ cir-
cũſpecte qđ mortale ẽ ꝛ cã⁹ tñ ꝛ̃ſuat⁹ epis. Itez
ſi ex nccitate euitabili ꝉ etiã ĩeuitabili ad quã de
uenit ex cꝉpa vt q̄ adult dephẽſus a viro adulter
vt euadẽt mortẽ occidit ipm virũ adulter. Itez ſp
iterrogãdũ ẽ đ cã hõicidij. Si iudex occidit vꝉ ad
occidẽdũ iudicat aliquẽ ĩnocẽtẽ ſm iura ꝉ nocẽtem
ſꝫ ꝑter ordĩez iuris ꝉ ſm ꝓceſſuz ordiatũ ſꝫ ñ hñs
legittimũ dñiuz ꝉ hñs ptãtẽ ſꝫ ñ ex iuſticia imo ex
vindicta vꝉ auaricia vꝉ crudelitate. qđ mortale eſt
ꝛ caſus epaꝉ excepto vltimo pũcto mortis. Si mu
lier ĝuida procurauit ſibi aborſuz ꝑ medicias ꝉ la
bores vel aliũ modũ etiã ſi non ſequatur effectus
qđ mortale eſt in ea et in quocũqꝫ ad hoc ꝯſulente
ꝛ coopãte nõ tñ ẽ caſus epaꝉ ſi vero ſeq̃tur effect⁹
et puerperiũ erat formatũ hõicidiũ ĩ ea ẽ et etiam
in coopante ꝛ ꝯſulẽte in h° et ẽ epaꝉ caſus ꝛ alicu
bi ꝑ ꝯſtitutões ſinodales ẽ ex cõicatio. Si mulier
occidit filiũ ſuũ ſpõte ad occultãdũ crimẽ ſuũ ĝuiſ
ſimũ. et grauius ſi puer adhuc non ſit baptiſatus
Si pater filiũ vꝉ frater fratrem ꝉ vir vxorẽ ꝓpter

adulterium· Si vxor virum ꝓpter odiū vel amorem
alterius vel ſi filius patrem aut mrē ex ira vł aua
ricia occiderit qꝺ grauiſſimū eſt et dignuz magna
pena et caſus ep̄o tm̄ reſeruatus· Et nota ꝙ ꝯ̄iter
ep̄i ſolent mittere ꝑ caſu hōicidij illos qui ire pn̄t
ad pn̄iarios curie ad terrorē alioꝝ. tn̄ ſi volūt pn̄t
abſoluē ꝑ ſeipſos aut ſuos penitētiarios. Si mater
vel nutrix ſuffocat filiū quez tenet iuxta ſe ī lecto
inaduertenter oꝑ̄mens eum qꝺ mortale eſt ꝓpt ne
gligētiā et caſus ep̄o rſuatus. Si grauida mulier
p̄ter intentōz ſeu ꝓpoſitū aborſum facit ſi ꝯmiſiſſet
in hoc notabilē negligētiam vt quia nimis ſaltauit
vel quia nimis inordinate laborauit vel ꝓpter inor=
dinatas laſciuias non eſſet abſqꝫ mortali. Idem vi
ro vł alio percutiente eam vnde hoc ſeq̄t². Secus
ſi non eſt in culpa ſi quis mutilat menbrū alicuiꝰ
vel āputat aut alias inutile reddit extra ordinem
iuris. vł vulnerat aut alias ꝑcuttit aliquē ex iniu=
ria mortaliter peccat. Idē ſi iniuſte incarcerat vł
tenet ꝑ violēciam queꝙ̄. ne libere poſſit abire niſi
hoc faceret ad corrigendū īpediendo malū eꝰ ꝓpo
ſitū quē ī eo ꝯſiderat. Si vero aliter fecerit. et in
clericū etiā ſolum primā tonſurā hn̄tem excōicatꝰ
ē ſi quis alicuiꝰ mortui corpus exhumauerit et in
fruſta ꝯciderit ad coquendum et oſſa a carnibus
euellendum. vt ea ad ꝑtes alias deferet ſepelien
da. etiam ſi mortuꝰ ille ibidem elegiſſet ſepłturā
excōicatus eſt et abſolutio illiꝰ tm̄ pape reſuata.
vt in ex̄. va. Dōica. viij. Si quis verbo ſcꝫ mandādo
ꝑſuadēdo ratificando incitando cooꝑatur ad ali=
q.d p̄dictoꝝ in mortē vł aliquā leſionē corporalem

mortaliter peccat etiā ſi non ſeqtur effect9. Si vo
ſeqtur effect9 gui9 peccat. et ſi pcuſſus vel incar
cerat9 et hmōi eſſet cleric9 vel rligioſus i q°libet
pdictorꝝ caſuū pcutiēs vel includēs eſſet excōica=
tus niſi eſſet plat9 qui hoc faceret ad corrigēduꝫ
Et vbi inpdictis ſcꝫ mādato vel ɔſilio coopatōe vł
facto eſſet enormis in iuria clerico facta. non poſſꝫ
ppetrās abſolui citra ſedē apłicam vł legatū eiuſ
aut ſummū penitentiariū. Sec9 ſi nō eſſet enormiſ
de hmōi habes diffuſe in iiij. pte Summe. t. j. c. j.
Si qs interfici fecit vel mandauit aliquē chriſtia=
nū aſſeſſinos etiaꝫ ſi non ſequitur effect9 eſt excō
municat9 et depoſit9 ab omni gradu ordine et di=
gnitate ſeculari aut eccłiaſtica et ſilr receptor vł
defenſor hmōi aſſeſſinorꝝ. ex de homici. ne. p huma
ni li. vj. dicuntur aūt aſſeſſini hētici qꝫ etiā vide in
iiij. pte ſumme. t. j. Si quis deſiderat mortē alteri
us deliberata a ratione in malū eius ſiue ex odio vł
inuidia vł auaritia vł vt habeat bona ei9 vł ex lu
xuria vt aliā accipiat vel ex ſupbia vt ſuccedat in
prelationē vł ex accidia ne habeat laborē guber=
nandi eū vł vt magis ſit liber ne habeat corripiē
tem. In quolibet horꝝ ɔmittit² mortale pctm̄. ſec9
autē ſi hoc deſiderat ne ille āpli9 deū offēderet vł
ne peior efficeretur aut ne bonis viris ā eccłie dei
noceret ſicut tirāni. Sꝫ et ſi quis ex impacientia et
ira ſeipm iniurioſe pcutit peccat mortalit. Et ſi eſt
cleric9 eſt excōicat9. ſec9 ſi ex zelo deuotiōis vł ad
reprimēdas tēptatōes n̄ tn̄ ex hoc licꝫ abſcindere
mēbrꝝ aliqd qꝛ hoc faciendo peccaret mortalit et
eſſet irregularis. Et ſi clericus eſt excōicatus eſt.

Si occidiſſet vel vulneraſſʒ in loco ſac° eēt ſac̄legi
um et ecc̄ia violata. Si ꝑ violētiā etiā ſi eēt offici-
alis. malefactores ł debitores eduxit ď loco ſac° ł
fecit capē abſqʒ ſpāli mādato ſuꝑioꝝ peccauit
mortalit̄ Si fecit torneamtū ł fieri fecit vel aliud
ſpectaclm. ꝟ ſit piclm vite peccauit mortlr Si te-
ſtificat9 ē iiuſte ł falſe ꝯt aliquē qď ē mortle. Si
liberatōʒ alic9 ꝯdēnati īpediuit vł de morte eua-
dētē cepit ⁊ rduxit. Si neglexit a morte aliquem
liberare cū poſſet. Si iactū lapidis ł baliſte ⁊ h9
modi ꝯſuluit ł fecit ex q° mors ſecuta ē. Si ſuaſit
alicui ciuitatē ꝰ caſtra cape ꝰ alit guerrā facē. ⁊ i-
de mors ſecuta ē. Si venenū mlieri ꝑgnāti ł alte-
ri dedit. vł ſi viro ł mlieri obamorē aliq̄d ad man-
ducādū dedit ex q° mors ſecuta eſt Si tp̄e famis
ꝓximos ſuos occidit. eis victualia denegādo ⁊ occul
tādo cū hr̄et ſuꝑflua ł alio tp̄e poſitos i nccītate
extrema. Si detinuit p̄ciū pauꝑū ꝑſonaꝝ vidēdo
eas poſitas i extremo. Si duxit aliquē ad peccatū
mortale faciēdū ꝑ ſe ł ꝑ aliū ꝑ ſe ł ꝑ alio. Si ma-
lo exēplo aīas occidit v̄bis ſcʒ geſtib9 et vanitati
bus ⁊ hmōi.

De vi. p̄cepto ſcʒ n̄ mechaberis. Ca. xviij.

Scias p̄mo ꝙ luxuria q̄ ꝯmit
ti᷑ ext m̄rimoniū ſp facit mor
tale pc̄m̄ i oīb9 ſpēb9 ſuis
q̄ hic oms ponūtur. ⁊ g° di
ſtincte oportet ꝯfiteri ⁊ itr-
rogari ſi ex ſe ꝯfitēs nō dicit
Nullo modo tn̄ de oīb9 his
eſt itrogāduʒ ne q̄s diſcat

peccatū qđ prius neſciuit. Sȝ ꝓut ꝯuenit pſonis
q̇ confitentur. Et cum habetur aliqua ſpecies ſpe-
cialiter tamē vltima non eſt ſemꝑ vltra deſcenden
dū ad oīs circumſtantias ꝑticulares nō neceſſa-
rias Et ideo caute et honeſto modo interrogandū
eſt đ hm̄oi peccato. Primo igitur ſi ꝯgnouit ſolu-
tus ſolutam qđ fornicacio dicitur ēt interrogandū
eſt ſi fuit meretrix vł ſerua ſua vel vidua et ſi eā
ad hoc induxit Si tenuit ꝯcubinam et quāto tēꝑe
qꝛ vltra fornicationeȝ eſt ibi ſcandalū ꝓximoꝝ qꝛ
publicam facit fornicationem. Si virginem đflo-
rauit extra mr̄imonium qđ dicitur ſtuprū ⁊ ſi ſedu
xit eam promittendo eam velle ducere in vxorē co
gendus eſt in foro ꝯſcientie vł ducere eam vł do-
tare ſi poteſt. Iniuriatus eſt etiam ꝑentibꝰ illiꝰ
in hoc ſi neſciuerunt. Si ꝯguouit vxorem alterius
vel ipſe vxoratus ꝯgnouit ſolutā qđ adulteriū di-
citur et eſt duplex adulteriū ſi vtqȝ ſit in mr̄imōio
legittimo conſtitutus. Si intulit violentiam alicui
quod dicitur raptus et ſi etiam contra voluntatē
parentum ſuorum hoc facit grauius peccat ſi fu-
erit talis rapta nupta vł virgo ł monialis adhuc
grauius. Si ꝯgnouit ꝯſanguineam ſuam vel vxo-
ris ſue vſqȝ ad quartum gradum ꝯſauguinitatis ł
affinitatis incluſiue qđ dicitur iceſtꝰ. Ideȝ de mu
liere q̄ ſimili modo ꝑmittit ſe ꝯgnoſci a ꝯſanguīeo
viri ſui. Idem ſi pr̄ cognouit filiam adoptiuā aut
filiā adoptiue filie aut vxorē vł filiā filij adoptiui
ā eċ ſi filiꝰ adoptiuꝰ ꝯgͦuit filiā naturalē ā vxorē
adoptātis q̄ oia faciūt iceſtū. Si ꝯgnouit filiaſtrā
ſuā ſciēt qꝛ tċ vlt iceſtū quē ꝯmiſit nō pōt āplius

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

a matre debitū petere. Si ꝯgnouit monialem vel hñtē ꝓfēſſiōem caſtitatis. ſcel⁹ opatus eſt et dici² ſacrilegiū. idē ſi mulier cū clerico in ſacris ordini bus ꝯſtituto vł religioſo ṗlato. ordiato et hmōi. Si ꝯgnouit ꝯmrēm. vel quā tenuit ad baptiſmum ſcʒ filiā ſuam ſpūalē et dicitur inceſtus vł ſacrile giū. idē de młiere cū ꝯpr̄e vł filio ſpirituali ⁊ h⁹- modi Si ſuſceptus ꝯgnouit filiam ſuſcipiētis vel vxorē eiuſdē etiā inceſtū ꝯmiſit. ſilr fit de ꝯfirma- tione. Si p ſemetipm vigilans volūtarie ſe polluit vł māib⁹ ꝓpis vł alijs modis. qd̄ dr̄ mollicies. Si maſcul⁹ opatus eſt turpitudinē cū maſculo. vł fe mina cū feīa. vł vir cū młiere ex̄ vas debitū qd̄ dr̄ ſodoiticū et ē ḡuiſſimū oīm. Si cū brutis opatus ē nephas et cū q̄b⁹ qd̄ dicitur beſtialitas Si dieb⁹ feſtiuis aliqd̄ hoꝝ opatus ē qꝛ magis ḡue Et ſm aliq°s hmōi circūſtantias nccē ē ꝯfiteri qꝛ mutāt ſpēm pcti qꝛ ſi in eccīa ł loco ſacro aliqd̄ hoꝝ ꝯmi ſit vltra hoc qd̄ fecit opatus eſt etiā ſacrilegiū et ob hoc grauius pctm̄. De peccatis q̄ ꝯmittū² in cō iugio et actibus inhoneſtis vel tactib⁹ et oſculis aut verbis et hmōi dicetur infra. c. de luxuria.

De vij. p̄cepto vicʒ n̄ furtū facies Ca. xix

t primo de vſurpatōe rei ali ene q̄ in hoc ꝓhibetur p̄ce- pto. Nota qd̄ in omnib⁹ īfra ſcriptis ſpēb⁹ ē pctm̄ morta le et tenet² ad reſtitutōʒ ei a quo eſt recepta res ꝙ ſi il le non inuenitur vel ignora- tur paupibus erogetur. Et

nota ꝙ non ſolum qui accipit ſꝫ heredes etiã eiuſ̃ tenentur. ſi tamen ad eos de bonis illꝰ ꝑuentũ ſit Si abſtulit rem alienã occulte inuito dño nõ ſolũ ab extraneo ſed etiã filius a ꝑentibus vxor a viro ſeruꝰ a dño diſcipulus a mgr̃o. ſocius a ſocio. ꝯſanguineus a ꝯſanguineo qꝛ ſemꝑ furtum ē. Et ſi fuerit notabile aliqd̓ damnũ mortale eſt ⁊ tenetᷣ ad reſtitutōem. ſecus ſi q̂d minimũ vt fructꝰ et hmõi Si furatus ē oues agnos oua et pullos aut colũbas a fructꝰ agroꝝ. Si arando vel alias culcinãdo furatus eſt alienã terram q̇ꝛ tenetur ad reſtitutionē totius damni. Si furãti dedit ꝯſilium aut modũ furãdi a aliqd̓ auxiliũ qꝛ tenetur ĩ ſolidū ſi ꝓbabiliter crediᷣ ex ſuo ꝯſilio ⁊ hmõi dãnũ fuiſſe ſecutũ. Si vidit fieri furtũ et doloſe zelauit qꝛ tenetᷣ ad reſtitutōeꝫ. ſi ex officio habebat impedire Si interrogatꝰ de furto ei noto tacuit. qꝛ videtur manifeſtare. Si ſcienter emitt rē furatam. qꝛ tenetᷣ reſtituere. Si ꝯmedit aut bibit a ĩduit de rebꝰ furatis. qꝛ teneᷣ d̓ oĩbus que ſic ꝯſumpſit niſi egerit cauſaꝫ ſpoliatoꝝ monendo et inducēdo furē ꝉ raptorē ad debitam reſtitutōem. Si vxor ꝑ annuꝫ vixit de rebus q̄s vir eius furatus eſt. qꝛ pocius deberet viuere de elemoſinis. Si furatus ē aliq̇d vſurario vel alteri. vt inde faciat elemoſinam. pro anima illius quia non ſunt facienda mala vt veniant bona.

De fraudulentia.

Si rē ſibi mutuatã retinuit fraudulēter ꝉ aliter rem alterius ad manus ſuas venientē nõ

reſtituit niſi ille de ſuo haberet tantūdem certitū
dinaliter ꝙ non vellet reſtituē. Si inuēta que non
habentur pro delicto non reſtituit ſed ad ſibi reti
nendū accepit. Sed inq̄ſitiōe facta ſi nō reperitur
debꝫ pauꝑibꝰ dare alias peccaret mortaliter. niſi
ipſi indigenti hoc daretur. De theſauris inuentis
multum ſtatur ↄſuetudini. Si re pignorata vſus ē
ad vſum ↄſumentē ad ſui vtilitatem ↄtra volunta-
tem dn̄i illius rei. q2 tenetur de ↄſumptis Idez ſi
ſua culpa alias quouiſmodo pignus deterioratum
eſt. Si re ↄmodata vſus eſt ad alium vſum ꝙ̄ fuit
ↄmodata. vł ſi re depoſita ſine licētia deponentis
vſus eſt. niſi p̄ſumat dn̄m rei eſſe ↄtentum q2 tene
tur de d̓terioratione illius rei. Si religioſus de re
bus monaſterij ſine licētia ſuꝑioris habita vł pre
ſumpta aliq̄d accepit. Idem ſi aliq̄d recepit vt re-
tinet occulte ꝓ ſe. qd̓ mortale eſt et ꝓpetariū. Si p̄
latus expendit in turpes vſus bona eccłie d̓puta-
ta ipſius reꝑationi vł pauꝑibus vł bona monaſte
rij. Si recepit a religioſis aliq̄d ſine cauſa rationa
bili. ſcꝫ ꝓ turpitudine vł ludi acq̄ſitione vł cau ſa
amicicie et ꝑentele ſine aliq̄ indigentia. q2 tenetꝰ
ad reſtitutionem. De fraudulentia etiā nota q̄ fit
in ſba rei vendendo vnā rē ꝓ alio vicꝫ ſi vinū lim-
phaticum ꝓ ꝑuro vendidit vel carnes pecudinas
ꝓ caſtratis aut cerā aut alia aromata non pura ſꝫ
mixta alijs rebus et hmōi. Et in q̄litate vt rē prauā
ꝓ bona vt pannum. ferrū. coreū. aromata. animalia
fructus et hmōi defectuoſa et ſi ea vendit ꝓ bōis
Vel in quātitate dando menſuras diminutas et pō
dera vt vndeci vncias ꝓ libra et hmōi. Similiter

in vlna non ꝑfecta. In his ſi notabiliter dāificat
ꝓximum peccat mortaliter et tenetur ad reſtituti
onē ſi parum nec plus intendēs venialiter ⁊ pau-
perib⁹ eroget. Si vēdidit rē aliquā ꝓ multo ma-
iori ꝑcio ꝙ valeat ſcđm ꝯmunē eſtimatōem illius
tpis aduertenter peccat mortaliter et tenetur ad
reſtitutionē ſi ꝓxim⁹ notabiliter leditur. ſecus ſi
parum. Idem ſi emat minori ꝑcio ꝙ valeat ⁊ hoc ſi
veniat ex ignorātia vł imperitia vēditoris. Si frau
dauit. iuſtas gabellas ⁊ pedagia quia ten² ꝯitati
reſtituere. etiam ſi multum vel parum fraudauit
Si etiam multum defraudauit mortaliter pecca
uit. Si emendo aut vendendo cauſa fraudis menti
tus eſt. qꝛ quotiēs hoc facit ſciēter tociens peccat
mortaliter ⁊ tene² ad reſtitutionē. Si ꝯuenit cum
mercatoribus vt ipſe ſolus venderet pre omnibus
quia illicitū pactum eſt. Si in ciuitate impetrauit
vt ipſi ſoli vendere liceat. quia ſcđm leges. debet
omni bono ſuo ſpoliari et ꝓpterea exilio dānari. Et
hec etiaꝫ pena incumbit concedentibus hmōi licē
ciam. Domini qui grauant ſubditos in collectis vel
exactionibus iniuſtis quia tenent² ad reſtitutionē
Qui diſcribuunt preſtantias ſcienter aliquē gra-
uātes ꝯtra debitum tenentur de damnis.

De rapina.

QE rapuit rem alterius violenter. qꝛ mortale ē
et vltra h° tenetur ad reſtitutōꝫ. Si rē rap-
tam inique celauit qꝛ tenetur ad reſtitutōem ī ſoli
dū ſi ex h° īpedeita fuit reſtitutio. Si fuerit pira-
ta. id ē. ꝑdans ꝑ mare q°ſcūqꝫ ī dr̄nter qꝛ vlt̄ pec
catū ⁊ reſtitutōꝫ ē exꝯicat⁹ exꝯicatōe papali ſec⁹

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tamen eſt de illiſ qui hoc faciu̅t cont̄ certos ali=
quos cum quibus habe̅t bellu̅. Si dep̄dauit romi=
pedas eu̅tes et redeu̅tes ad vrbem vel portanteſ
neceſſaria ad vſuz curie vltra peccatum excoi̅cat⁹
eſt excoi̅catione papali. Si in bello iniuſto dep̄da
tus eſt alique̅ vltra mortale peccatu̅ et reſtituto̅z
non debz abſolui niſi firmiter ꝓponat ⁊ ſe diſponat
amplius non intereſſe hm̄oi vel alio bello iniuſto.
Si in bello iuſto abſtulit aliquid ab amicis ſicut
qn̄qz faciu̅t ſtipendiarij vel etia̅ ſi abſtulit aliquid
ab eccleſijs inimicoꝝ quia tenetur ad reſtituto̅ez
Nota qđ omnes dantes conſiliu̅ ad aggrediendu̅
vel ſumendum aliqđ bellum iniuſtum ſine quorum
conſilio non fuiſſet factu̅ vel non poterat fieri te=
netur inſolidum de oi̅bus da̅nis i̅de ſecutis. Si p=
ticipauit i̅ crimine rapine vł furti vel alteri⁹ iniu=
ſte da̅nationis i̅ aliquo infra ſcriptoꝝ modoꝝ qui
in his continentur verſibus. Iuſſio conſilium con=
ſenſus palpo recurſus. Participans mut⁹ non ob
ſtans non manifeſtans. Tenetur inſolidu̅ de omni
da̅no inde ſecuto. quouſqz ille q̄ paſſus eſt ſit ſatiſ
factu̅. Itellige tn̄ iuſſione vł ꝯſilio ł ꝯſenſu coop=
ato̅is vł palpo. id e̅. adulato̅e vł recurſu. id e̅. rece
ptato̅e latronu̅ vel reꝝ ablataꝝ taliter ꝙ ſine h°
non fuiſſet facta rapina vł da̅nu̅ alias non tenere
tur niſi in quantum ꝑueniſſet ad eum de re rapta
vel de quanto damno feciſſet cuz ſuis vel quantu̅
pl⁹ fuiſſet factu̅ ꝓpter aliqđ p̄dictoꝝ ab eo facto=
rum. Quantu̅ ad ſcđm verſum nota ꝙ no̅ obſta̅s n̄
manifeſtans et mut⁹ tenetur qn̄ eſt officiał et p̄t
i̅pedire da̅nu̅. et non facit. alias em̄ etia̅ non tene

Quantū vero ad ꝑticipatõꝫ. Iſtud pt̄ fieri multi-
pliciter vno° ꝓcurãdo cū alijs ad rapiēdū. et tūc
tenetur ad illud qd̓ recepit ꝟł dãnificauit. ſi tñ non
fuit ĩ cauſa ꝑ̄ncipali vł q̄ſi. Secūdo modo recipiē-
do ꝑ viā domĩ d̓ rapina et d̓ illo tenet². Tercio per
ↄſumptõeꝫ rapĩe ĩ victu ꝛ veſtitu et h̄mõi ſic̄ fa
mul⁹ raptoris. et vſurari⁹ q̄ oĩa hꝫ de rapina ꝛ vſu
ra et tenetur de illo qd̓ ↄſumit. Quid aūt tał d̓be
at facē vide ĩ ſumma. Quarto modo ꝑ dotatõꝫ vt
videlicet marit⁹ q̄ ſciebat ſocerū ſuū non h̄re niſi
bona rapta vł de vſura. qꝛ ñ pt̄ recipe dotē ab illo
Si recepit. tenetur ad reſtitutõꝫ. Filia aūt cū re-
manet vidua tenetur reſtituē dotem. qꝛ de alieno
eſt. Si v̄o neſciebat marit⁹ ſocerū ſuū eſſe talē tūc
eſt diuerſa oꝑĩnio doc̄t. vtrū poſſet tenere marit⁹
ſi filia vidua tenet². Quĩto ꝑ̄t emptõꝫ rei rapte ꝟł
furate. et ſi ſcienter hoc fecerit ob ſui vtilitatē vł
tra mortale pc̄m̄ tenet² reſtituē ſi ĩuenire poterit
dñm rei ſi v̄o ñ ĩuenire poterit paupib⁹ erogabit.
vel preciū eius etiā ſi iā ↄſumpſit. Si ignorãter
ſiue ignorantia iuris ſiue facti a peccato poteſt ex
cuſari quando tñ ſcit tenetur reſtituere ſi non dū
diſtraxit etiam precio petito a dño rei. Sed repe-
tat a venditore ſi poteſt. Idē de oĩb⁹ q̄ ſucceſſiue
emerent h̄mõi rem niſi prius diſtraxerĩt illam qꝛ
ſi bona fide exiſtens diſtraxerit vendendo nõ te-
netur ipſe ſed emens. de his vide pleni⁹ ĩ ſumma
ſc̄dã ꝑte ti. Interrogãdum eſt ergo de p̄dictis no
uē modis dictoꝝ verſuū ſingulariter. Et primo ſi
iuſſit fieri rapinā aut ſi eius noĩe facta eſt mortali
ter peccauit ꝛ tenetur ĩ ſolidū ſi aliꝰ q̄ ex ei⁹ mã-

dato fcā n̄ fuiſſꝫ aliaſ tene² ꝓ q̄nto vt ſ̄ Si rapto
ri ꝯſiliū dedit ad rapiēdū q2 tene² inſolidum ſi ex
ſuo ꝯſilio factū ſit. Si ꝯſenſit rapine coopando te=
netur ſimiliter inſolidū eodē modo. Si adulatus ē
raptori quaſi ſtrenuo et benefaciēti tenet² inſolidū
ſi ex hoc dānū ſecutū ē. Si raptorē vel rem raptaꝫ
receptauit vel inīq̄ celauit quia tenetur inſolidum
ſi ex hoc dānū ſecutum eſt vel ipedita fuit reſtitu
cio. Si vidit rapinnā fieri et non obſtetit cū poſſꝫ
vel ſi celauit et non manifeſtauit quia ſi officialis
erat tenetur ad reſtitutōꝫ alias non. Si ꝓcurauit
cum aliis ad rapiendū quia tenetur inſolidū ſi ex
eius ſequela vel fauore raptores hoc fecerunt ſi
autem ſine ipſo feciſſent tenetur de q̄nto puenit
ad eum. vel de eo qd̕ ipſe dānificauit. Si recepit
ꝑ viam dōi de rapina q2 ad illud tenetur qd̕ reci
pit. Si in victu et veſtitu ꝯſumpſit de rebus rapi=
ne quia tenetur ad illud qd̕ ꝯſumpſit niſi talia re=
ciperet in agēdo cauſam ſpoliatoꝝ monēdo et īdu
cendo raptorē ⁊c̄. Si dotē recepit a raptore ꝟ vſu=
rario quia tenetur vt. ſ̄. declaratum eſt. Si ſcienſ
emit de rebus raptis vꝉ furatis quia reſtituere te
netur. Si autem ignorāter non tenet² niſi ad ſuaꝫ
noticiā puenerit ꝙ res rapta fuit vt ſ̄. Si quis im
pediuit alios in iuſte a ꝯſecutōe alic⁹ bn̄ficij ꝟ offi
cij eccꝉiaſtici vel ſecularis vbi iā erat acq̄ſituꝫ ius
tenetur ad reſtitutōꝫ talꝭ dāni. Si autē nōdū erat
ſibi ius acq̄ſitū ſed erat in via vt acq̄reret² tenet²
ad arbitriū bōi viri quātū p̄t illud dānum in illo
dubio eſtimari Similiter qui iniuſte deicit ab ob=
tento vꝉ ꝓcurat alios reici. Sec⁹ autē cū iuſte ꝓ=

cedit. Qui infert dãnum qđ in ſpē reſtitui non pt
vt mutilatio mēbri vel ſimile vt manū amputando
cum qua ille ſe nutriendo ſcribebat. vel v̄gınitatē
puelle auferendo precipue p violentiam vel ſedu
ctionē vel etiā mortē alicui inferendo qui ſuo labo
re ſe et ſuā familiam nutriebat aut ſcienter dando
vel vendendo equum claudicantem vel alias no:
ciuum aut etiā aliud animal ad vecturam vł alium
vſum et non emptori indicādo illud nocumentum
vnde ſibi poſtea aliud ſequitur damnū ⁊ hmōi ad
arbitrium boni viri. Si mulier ſuppoſuit ſibi ptuz
alienum vel ɔcepit p adulterium neſciēte viro te:
netur viro de oībus expenſis factis filio putatiuo
et ɔſanguineis. id ē. filijs ł alijſ heredib9 p his q̄
peruenerunt ad eum non tamē tenetur illa muli:
er manifeſtare factum cum periculo vite ſue. Sed
quid agendum ſit vide in ſecunda parte Sūme. ti.
Si fuerit officialis alicui9 ɔmūitatis vł ciuitatis
aut dñi. puta camerarius. theſaurari9 aut notari9
vel ſimilis vł aliud officiū habens p quo ē ſuffici
enter ſallariat9 nec ɔtentus illo ſallario a pſonis
in q̄b9 ſuū exeq̄tur officium exigit ł extorquet ali
qđ vltra ſuū ſallariū p̄fatuz nec puto q excuſet eū
conſuetudo ſicut nec rapina ppterea eīm ſtatuunt[r]
ſallaria ne talis vltra hec aliquid petat vnde et
peccat talis et debet pauperibus erogare qđ di:
co quia difficile eſt ſemper illud reddere illis a q̄
bus recepit maxīe cū modicū fuerit ⁊ pſona iuenī
re nō p̄t vnde illud receptū eſt vł neſcitur. Si cū
pecunijs q̄s habet ɔmūitas in depoſito negociat[r]
et ſi qđ cū eis lucret[r] p ɔtract9 vſurarios tenetur

reſtituere ei a quo accepit. Si p̄ ꝯtractū licitum videtur teneri ſaltē ꝓ p̄te ꝯitati vl̄ paupib⁹ erogare p̄tem Si vſurpauit ſibi bona ꝯitatis aut iura ꝓcuratōis. aduocatōis ⁊ hmōi q̄ꝛ vltra mortale tenetur reſtituere. Si rapuit aut ꝑ ſe impetrauit aliq̄ bona ciuium ſpoliatoꝝ vl̄ expulſoꝝ. quia tenetur ad reſtitutionē. Si q̄s ingreſſurum in religionē bonam et app̄batam educit vel p̄ violentiam vel perſuaſionem vſtra peccatū mortale ꝯmiſſum ⁊ excōicationem cum infert. violentiam pſone. tenet² illū vel alium reinducere ad religionem in ſatiſfactōe ꝫ vel tenetur ipſe ingredi ſi non habet impedimentum de pe. et re. de eo. Qui autem eum qui intēdit ingredi aliquam religionē. a ſuo bono ꝓpoſito reuocat etiam ſi non dum ingreſſus fuerat eodem modo videtur peccare et puniri debere.

De furto rerū ſacraꝝ q̄d ſacrilegiū dr̄.

Si impoſuit vl̄ dedit ſup̄ hoc ꝯſilium vt imponerent² clericis vl̄ pſonis eccīaſticis collecte vel exactiōes n̄ hita licēti a romano pontifice. Si ſecutus ē effect⁹ vltra mortale et obligationē ad reſtitutōꝫ niſi deſiſtat p⁹ amonitōem eſt excomunicat⁹. Si fecit vel fieri fecit aut deſup̄ cōſuluit ſtatuta ꝯtra eccīaꝝ libertatem vltra mortale tenetur de damnis et eſt excōicatus ip̄e et ſcriptores ⁊ iudicantes Ca tñ vide plem⁹ s̄. i. j. p̄te. Si accepit patronatū de nouo alic⁹ vacātis eccīe l̄ monaſterij vl̄ locoꝝ pioꝝ vl̄ bona ipoꝝ locoꝝ vacātiū de h° vide. s̄. i. j. p̄te. Si vſurpauit bona hoſpitaliū. vel alioꝝ pioꝝ locoꝝ aut bona r̄ligioſoꝝ aut paupꝫ

aut rē eccīe ꝗ̄ bona capitli ꝗ̄ collegij. Si abſtulit rē ſactā vt calicē ſacm̄ta et hm̄oi de loco ſacro. id ē de eccīa ꝗ̄ rē ſacrā de loco ñ ſacro ꝗ̄ rē non ſacm de loco ſacro. Si emit aliq̄d de peccunia eccīe q2 tal poſſeſſio eccl'ie ē. Si effregit locū ſacrū ł locū religioſoꝝ vt portas eccl'ie vł portas conuētꝰ aut monaſterij q2 vltra pcm̄ et obligatō3 ad ſatiſfaciendū de iniuria ⁊ de dāno ē excōicatꝰ. Si tñ hᵒ fecit iiurioſe et violēt et añ denūciatō3 pt abſolui a dioceſano ꝺpꝰ vō a ſolo papa ſeu ſumo pniario. Idē iudiciū ē ſi icēdiū fecit ſtudioſe et iiurioſe īpdictiſ locis. Incēdiarij āt alioꝝ locoꝝ de iure ꝯi ñ ſunt exꝯicati. in aliq̄bꝰ tñ locis ꝑ ſinodales ꝯſtitutiōes ſunt excōicati. Si legata facta eccl'ijs ⁊ alijs pijs locis aut paupibꝰ ñ ſolū ītegre ñ ſoluit ſed etiam ſolutōem differt q2 peccat mortalit ñ legittio impedimto īpediatᶻ In aliq̄bꝰ vō locis ē excōicatꝰ ꝑ ſinodalia ſtatuta. Si ñ dedit laicꝰ decimas ſuas q̄s tenetur et ſolutō3 faciat vt ꝯſuetū ē et ſpecialiter eccīaſticis pſonis. vłt pcm̄ tenetᶻ ad ꝛ̄ſtitutō3.

De vſura.

SI mutuauit pecuniā numeratā vł aliq̄d eoꝝ q̄ vſu ꝯſumūtᶻ vt frum̄tū vinū oleū ⁊ hm̄oi cū ītētione aliq̄d recipiēdi vłt ſuū capitale mortale ē et illud q̄ꝺ vłt recepit tenetᶻ ꝛ̄ſtituē. Si mutuauit ſ̄ pignꝰ aliq̄ꝺ rei mobił. ł rei īmobił vt ſuper veſtes ł equū ⁊ hm̄oi ꝗ̄ ſuꝑ domū ꝗ̄ agrū ł ſiłe. ⁊ īterī accipit vſu3 pigᵒꝛis ītīꝰ donec reaccipiat pecuniā ſuā q2 vſura ē. Excipitur tñ caſꝰ ſc3. cū gener accipit poſſeſſiōe3 ī pignꝰ a ſocēo ſuo qᵒuſq3 ille donauēit

ſibi dotem et ſi ipſe gener ſuſtinet onera mrimonij ſcꝫ nutriat vxorē· Si depoſuit pecuniā penes mercatorē vł artificē cū intentione recipiendi aliquid vtilitatis licet non faciat pactū ſuꝑ hoc ſꝫ ponit in diſcretōe eꝰ volēs ı oı̄ caſu capitle ſuū ſaluū eē qꝛ vſura eſt· Sed ſi vult ꝑticipare tā ď damno ꝙ etiam de lucro· ſic licet etiā cum pacto et ſimile faciens· Non exhibuit debitum honorem· Et dicuntꝛ depoſita vulgariter ſꝫ vſura eſt· Si quis ꝓpter pecuniā mutuatā alicui petit vel ſperat ꝑncipaliter ab eo aliqď obſequiū vł vtilitatē que precio poſſit eſtimari· vt opa boum vel pſone ad colendū terrā vel aliud vel mutuationē ſui iumēti· ł cuiuſcūqꝫ rei vel aliqď xeniū vt molat in molēdinis ſuis vł vt ꝓcuret ſibi beneficiū vł officiū ecčiaſticū vł ſeculare· vel vt det ſibi ꝓpter hoc plꝰ de fructibus terre eius ꝙ colit vſura eſt· Et ſi ꝓpter hoc ñ ab eo cui mutuauit ſꝫ ab alio vt dn̄i ł ꝯmūitatis recepit vtilitatē exinde illud debet pauꝑibꝰ dare Si veniente termīo noluit ꝓlōgatōeꝫ ei ꝯcedē ñ darꝫ ſibi aliquid qꝛ vſura eſt· Si ı̄ fraudē vſure preſtitit decē brachia vel vlnas panni vnius vt recipet decem vlnas panni alterius quia vſura eſt Si recepit ab vſurario aliq̄ dona quia tenetur reſtituē non illi ſꝫ illis a quibꝰ ipſe vſurariꝰ receꝑat ſi ſua ſubſtātia tota fuerat de vſura· Si tradidit pecuniā ꝓ ſimili pecunia· vel rē ꝓ ſimili re eſtimādo plus valē huiuſmodi tempore reſtitutōis vſura ē ſi fecit cū illa intentione vt recipet illā melioratōꝫ· Si mutuauit pecuniam recepturus in certo termino alterius generis monetam aut aliā rem q̄ plus valēat aut ı̄

alio loco vbi plus valeat quia tenetur ſi hac intē tione fecit. Si mutuauit nauiganti vel eūti ad nū dinas cum pacto recipiendi aliquid vltra ſortē ex eo quia ſuſcipit in ſe periculum pecuniaruꝫ ⁊ mer cium ex. de vſu. nauigāti. q̄uis in ſe ſuſcipit ꝑicu- culum nihilominus tn̄ ꝯtractus ille nō eſt licitus. Si dedit granum vetus vt poſtea recipiat nouum quia vſura ē ſi tn̄ ꝯſiderauit in hoc melioꝛationem q̄ pꝛopter hoc fecerit ex. e. quo. ū. ꝯſuſuit ⁊. c. in ci uitate. Si notarius rogatus ſcripſit ꝯtractū vſura rium. quia vltra peccatū moꝛtale tenetur in ſolidū et ſilr ſi fuit teſtis ī tali ꝯtractu. Si fuit cā vl me diatoꝛ et exhoꝛtatoꝛ inter mutuātē ad vſurā ⁊ reci pientem qꝛ moꝛtaliter peccat ⁊ ad reſtitutōem te- ne². Si appoſuit penā ꝯtractui ꝑua intētōe. qꝛ vſura ē et reſtitué tenet². Si tutoꝛ vl curatoꝛ pupilloꝝ vl ꝓcuratoꝛ aut factoꝛ cuiuſcūqꝫ pecuniā pupillo vl patroni dedit ad vſurā etiā in vtilitatē illoꝝ vlē pcm̄ moꝛtale ꝯmiſſum tenet² reſtitué. In caſu tn̄ quo illi nō poſſint vl nolint reſtitué. illi inq̄ꝫ q̄ ha- buerūt vtilitatē. ipi pꝛincipaliter tenen² ſed nō faci- entib⁹ ipis tenetur tutoꝛ vl ꝓcuratoꝛ ꝛc. Si quiſ accipit ſb mutuo ad vſurā n̄ ad ꝓuidēdū ſue neceſ ſitati ſꝫ vt faciat vſurā vel ludat vl alias male vta tur moꝛtaliter peccat. Ideꝫ ſi inducat alium ad hᵒ faciendū qui alias non feciſſet.

De cambio

Qui fecit cābia ⁊ minuta d̄ vno floꝛēo auꝛeo ſu- pꝛa monetam accipit vl econtra pꝛo cambio

dedit aliqd ſcdm ɔmūez curſuz.nō ē illicitū.Si fe
cit cābia p lr̄as realia de loco ad locū non ficta et
inde cepit moderatū lucrū q2 nō eſt illicitū.Si fa
cit cambia q̄ vulgariter dicūt² cambia ſicca aut p
venecias aut ad libras de groſſi vſura ē q2 ibi alit
eſt mutuū ſub ſpē lucri.hec habūdāt i florēcia Si
mutuauit cū ītētōe nihil rcipiēdi ſi poſtea debitor
dedit ei aliqd tenetur ad reſtitutōz ſi pbabilit cre
dit q ꝓpter mutuū acceptū hoc ei dedit vel credi-
tū vlteri9 retinendū ſecus eſſz ſi ex beniuolēcia ei
dedit.Si in emptione fructuū terre vel aliaruz re
rū ex eo q āte p aliquos menſes q recipiat hmōi
fructus vel res alias precium ſoluit emit minus iu
ſto precio ꝓpter dilationē receptionis dictoꝝ fru-
ctuū vel aliaꝝ reꝝ Sec9 ſi hoc faceret cū veriſilr
crederet fruct9 illos aut res alias etiam poſſe mi
nus valere tempore receptōis eorundē quia vt p9
vſuram faceret.Si autē non vendidit pl9 iuſto et
non vult illi qui vendit facere fructum bonum ſi-
cut ei qui dat ſibi pecuniam mutuatā ſic non ē vſu
ra Si vēdidit aliq rē p p̄cio qd ad pn̄s currebat
cū pacto q ſi tpe ſolutōis valeret plus etiā vellet
illud plus.Sed econtra ſi valeret minus non vellz
illud minus q2 vſura eſt.Si vero ɔtent9 ſit recipe
p̄cium illud ſiue valeat pl9 ſiue min9. Et ſic ɔtin-
gat pl9 valere non ē vſura. Si quis emit domū vel
agrū multo minori p̄cio q valeat cū pacto q vēdi
tor reemat eā vel eū cū placuerit p eodē precio et
ipſe prius emptor īterim fruct9 illarū reꝝ pcipi-
at q2 vſura palliata ē.Nota q vſurari9 tene² ad oīa
dāna q̄ paſſi fuerīt debitores ꝓpter ſolutōz vſure

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Si eius ꝯſilio aliqua ciuitas ꝗ ꝯitas dedit ſuā pe
cuniā ad vſurā qꝛ vſurarius eſt. Et eodem modo ſi
cōitas aut ciuitas aliq̄ recipit pign⁹ aliqđ et ei⁹
fructus nō ꝯputauit in ſortem ex̄. đ vſu. Conq̄ſtus
viij. q. j. ſic̄ vir. xxx. q. iij. ſi hēs. ff. qđ me. cā. l. metū
. S. Cum aduertēdū. Idē eſt de ilł qui ꝓhibere
pn̄t et non ꝓhibēt ex̄ đ ſen. ex. q̄ten⁹. et n̄ tenet
reſtituē n̄ quātū ad eos ꝑuenit. Si ꝯceſſit vendi-
dit aut locauit aliquā domū vſurarijs aut alijs ad
exercendū fenus. qꝛ non licꝫ. Et ſi pꝛiarche. archi
epi. ꝗ epi ipſo facto ſuſpēſiōꝫ icurrūt. ſi ſunt alij ꝓ
lati ꝗ clerici ipſo facto excōicatōꝫ icurrūt. Si ē vni
uerſitas īterdictū īcurrit. Et ſi tales talem ſn̄iam
ſuſtinuerint ꝑ mēſeꝫ terre eoꝝ etiā ſunt intēdicte
q̄ꝺiu vſurarij ibi moꝛātur. Si fieret ſtatutū i aliq̄
ciuitate ꝙ vſure ſoluāt² vł ſolute non pn̄t repeti ꝗ
repetite nō pn̄t r̄ſtitui. excōicati ſunt q̄ faciūt hec
ſtatuta et q̄ iudicāt ſm ip̄a Vn̄ illi q̄ faciūt capitu
la cū iudeis vt dn̄i et ꝯitates. ꝯtin̄tia ꝙ poſſint fe
nerari. et ꝙ vſure ab eis extorte nō poſſint repeti
in iudicio et hmōi. videt² incidē i hāc excōicatōem
oms videlicet dn̄i q̄ faciūt hmōi capitł̄a et ciues q̄
hoc ꝯſulūt ex̄ đ vſu. ex̄. i Cle. De emptōe denarioꝝ
montis floꝛēcie. vł p̄ſtitis. veneciaꝝ ł locis ianue
qꝛ aliq̄ ponūt eſſe vſurariū ꝯtractū licet alij ꝯtra-
riū teneāt. Et ideo nemini ꝯſulas vt faciat. Factū
autē potes inducē vt poſt moꝛtē ſuā ⁊ vni⁹ alteri⁹
ſinat ꝯitati vł ꝑtē det paupib⁹ bonū erit. Si non
vult adherens opinioi ꝯtrie nō facile ꝯdēpnes. in
hmōi em̄ ſm doc. non eſt p̄cipitanda ſententia.

De vſurpatione

SI quis falſificat teſtam̄tum defunctoꝝ ā ali
ud iſtrum̄tum ā lr̄as vel peticões aliq̄s ā ali
quo talium ſcienter vtitur videtꝰ mortale et tene
tur ad omne dānū qđ īde ſeq̄tꝰ. Si q̄s falſificauit
lr̄as papales vel talibꝰ falſis ſcienē vtitꝰ eſt excōi.
catꝰ. cꝰ abſolutio pape r̄ſuaꝰ. Sꝫ q̄ ex falſa cā ſug
geſta obtinuit aliquā lr̄am ī curia q̄ cauſa ſi fuiſſꝫ
exp̄ſſa. n̄ obtinuiſſet petita. vel qđ ex ill' lr̄is r̄cepit
Licet nō ſit excōicatꝰ tn̄ tenetꝰ ad r̄ſtitutōꝫ illius
quod ſic recepit. Si quis ī bullis papalibꝰ a p̄poīt
vel remouet vnam lr̄am vel punctum. ſm̄ hoſtiēſeꝫ
eſt excomunicatus excōicatōe papali que fit in cu=
ria. nam in iure ꝯmuni hoc n̄ habetur. Et hᵒ ſi bul
le habent vigorem. Nam ſi expiraſſet earum vigor
aut valor vt puta q2 ꝯtinebat gratiā ad tēpus con
ceſſam. et iam expirauit illud tempus. q2 ſi tunc
totū raderetur. nō p̄pterea īcurrēt q̄ſ excōicationē
ſm̄. Rich. Si quis falſificat lr̄as aut ſigilla prela=
toꝝ aut ꝯmunitatis vel dn̄oꝝ vltra mortale teneꝰ
ad ſatiſfactionem omnium dānoꝝ inđ ſecutoꝝ. idē
de falſificante quēcunqꝫ librū vel ſcripturam in
damnum alioꝝ. Si quis fecit alchamiam aut falſi
ficauit mouetā q2 vltra mortale teneꝰ ad reſtitutōꝫ
Idē ſi falſis ſciēter vtitꝰ et ſi in hoc đceptus fuit
Si quis falſificauit menſuras vel pōdera ciuitatis
vel ſcienter ill' falſis vtitur vltra mortale tenetur
ad ſatiſfactōꝫ damnoꝝ inde ſequentium.

De viij. p̄cepto ſcꝫ nō loq̄ris cōtra pro ximū tuū falſū teſtimoniū et primo đ mēdatio pernicioſo. Capitulū. xx.

SI dixit mēdaciū ꝑniciosum' id ē. qđ ē ꝯt honorē dei vt ī his q̄ sunt fidi ł in dānū nō bile ꝓxi spūale vł tꝑale q2 mortale est vbi grā. Si dixit formi catōꝫ n̄ esse pc̄tm̄ ꝛ vsurā ā hmōi vł. si negat se vł aliū esse debitorē ꝓxi cū tn̄ nouit se esse đbitorē ā aliū ꝛ hmōi Si dixit mēdaciū in iudicio ītrogat9 a iudice q2 mortale ē. Si dixit mēdaciū i ꝯfessiōe đ necessario ꝯfitēdis q2 mortale ē. Si dixit m̄daciū in p̄dicatōe studiose q2 mortle ē n̄ exsurreptōe subitanee locutōis ī p̄meditat9 si m̄daciū dixit ad laudādū aliq̄ꝫ ł adulādū alicui.

De mendatio iocoso.

SI dixit mēdaciū iocosuꝫ .i. cā solarij ł ad vtilitatē aliquā īde ꝯsequendā spūaleꝫ ł tꝑaleꝫ sine nocumēto alterius. qđ est veniale.

De mendatio officioso.

SI ꝑsona q̄ dicit m̄daciū etiā officiosuꝫ ē ꝑsona auctoritatis vel magne reputatōis vſe ꝑfectionis posset ꝑ accn̄s tale mēdaciū esse mortale si videlicet ꝯsequātur īde magnū scandalū i mētib9 hoim. Si dixit falsuꝫ testimoniū ꝯt aliquē i iudicō vł accusauit īiuste vlt̄ mortle pc̄tm̄. đ oī dāno leso tene² etiā ad ī stitutōꝫ fame. s. vt dicat se falsuꝫ dixisse. postꝙ ille est punitus n̄ tenetur ꝓpt ꝑicłm qđ ei immineret.

De detractione.

DE detc̄tōe ꝑ q̄ꝫ aufert² fama alteri9 młtiplit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

etiā interrogandum eſt vid̄lic3·ſi quis īponat alte
ri aliqd̄ falſum qd̄ ſit peccatum mortale quia pec
cat mortaliter et tenetur ad reſtitutōꝫ faciēdam
niſi ex hoc imminerēt ei magnū ꝑiculū·Si ad pec-
catum alterius qd̄ narrat addit aliqd̄ notabile vl-
tra peccatū tūc tenetur ad reſtitutōem ſi illud im
portat infamiaꝫ·Si peccatū alterius mortale cum
eſſet occultū manifeſtauit alijs ad infamādū pec-
cauit mortaliter et tenetur ad reſtitutionē īqntū
poteſt niſi illud crimen poſtea ꝑ aliā viā eſſet pu-
blicatum·Si peccatuꝫ alterius occultū manifeſta
uit non intentione famādi vel alias nocendi ſed ex
quadam loquacitate non videt᷑ mortale·Per acci
dens tamē videlicet ſi ex hoc ſequeretur diffama
cio illius·vt qꝛ audientes publicant·Si accuſauit
in iudicio vel denunciauit prelato crimen alterius
non zelo iuſticie ſꝫ ex maliuolentia peccauit morta
liter ſꝫ ad reſtitutionem fame non tenetur ſeruato
ordine iuris·Si fecit libellum famoſum·id eſt ce-
dulas ſiue ſcripturas in detractōem alteri9 ponēs
in loco publico vt legantur aut etiā cautōes ⁊ h9
modi qꝛ mortaliter peccat et tenetur ad reſtituti-
onē·Si peccatum alterius etiaꝫ manifeſtū narrat
ex odio vel intentione nocendi peccat mortaliter
ſed ad reſtitutionem fame non tenetur Si autē ex
loquacitate·venialiter peccat·Si de factis aliorꝫ
que ſunt venialia ꝯmuniter recitauit ex loquacita-
te vel aliq̄ indignatione non eſt mortale niſi inten
deret ſic diffamare·Si ſignificauit peccatum alte
rius mortale et occultum prelatis vel ꝑentibus ꝟ
ꝯfeſſoribus aut alijs ꝑſonis maturis·que poſſunt

illum peccantem impedire ne amplius ſimile faci
at. vel ꝙ non fiat ſi adhuc non fuerit factu ꝫ puta
ſi timeret homicidium ab illo fieri qđ ſignificauit
2c quia non eſt peccatum ſed caritas. et non tene=
tur ad reſtitutionem fame maxime cum verum ſig
ficauit ſecus ſi falſum ſignificaret. Si falſuꝫ dixit
de aliquo. debet accedere illum vel illos coram q°
vel quibꝰ hoc dixit et dicere coram eis falſuꝫ ſe di
xiſſe. nec excuſatur ꝙ hoc ſit ei verecūdia magna
Si autem verū dixit ſed nō iuſte vel bene non de=
bet dicere. ſe falſum dixiſſe quia hoc tunc eſſꝫ mē
dacium ſed debet dicere iniuſte ⁊ male dixiſſe. Si
quis narrat crimen alicuius ꝑut audiuit. dicēs ſe
ſic audiuiſſe dici ab illo licꝫ ſit ocultū ⁊ h° ex leui
tate ꝟ etiam loquacitate non videtur mortale. neqꝫ
teneri ad reſtitutōꝫ fame. ſed eſt dubium de illo.
Si bona facta alicuius dixit mala intentione facta
ſcꝫ ꝓpter ypocriſym vel ſuꝑbiam vꝉ hmōi ītendēs
eum infamare peccat mortaliter. Ideꝫ ſi negauit
bona facta. Idem etiā ſi taceat bona alicuius que
ſcit. cum eſt neceſſarium qñqꝫ ad liberationē ꝓxi=
mi. Si audiuit infamaciones et diffamaciones ali
orū et in hoc delectatur peccat mortaliter. Si aūt
non delectatur in īfamia. immo diſplicet ſibi infa
mare alios ſed tñ delectatur de loquacitate. nō vi
detur mortalit͛ peccare. In prelatis tñ qui poſſunt
ꝓhibere talia cum aduertunt et non faciunt eſt
mortale.

De nono ꝑcepto ſcꝫ nō deſiderabis vxo
rem proximi tui. Ca. xxj.

PRimo nota d̓ cogitationibꝰ circa luxuriam ꝙ cogitatiões cõmittẽdi aliqđ peccatũ luxurie qñ sunt cũ ꝯsensu rationis ſꝑ faciũt pctm̃ mortale et specialiter ꝯt̃ iſtud p̄ceptum. Et ſunt diuerſaruꝫ ſpecierꝝ. ſic̃ etiã oꝑa carnalia licet nõ ita graue mortale faciat ſimplex conſenſus ſic̃ opꝰ exteriꝰ. Cũ gͦ dicit peñtẽs habuiſſe cogitatões q̃bꝰ ꝯſenſit rõe iterroget ꝯfeſſor cũ q̃bꝰ pſonis. ſeu erga q̃s pſonaſ habuit hmõi cogitatõs ꝙ ſi erga ꝯiugatã dixẽit q2 adulteriũ ẽ. Si v̄o erga ſolutã ⁊ iꝑe ſolutꝰ fuerit q2 fornicatio ẽ. ſi erga ꝯſanguineã q2 inceſtꝰ ẽ et ſic de alijs vt ſ̃ dictum ẽ m. c. đ. vjͦ p̄cepto. Inſuꝑ interrogãdꝰ ẽ peñtens quotiẽs hmõi habuit cogitatões. q2 totiẽs peccauit mortaliter. Itẽ ſi ꝑ iteruallatꝑm hoc fecit puta deſidẽat nũc cũ ꝯſenſu rõnis ꝯmittẽ fornicatõꝫ cũ aliq̃ poſtea ſe occupat ĩ aliqͦ alio negotõ vt videlicet cogitat d̓ gubnatõe domꝰ ꝉ hmõi ⁊ exĩnđ iterũ đlibat fornicari q2 iterꝝ peccat mortaliter ⁊ ſic d̓ iceps Sꝫ ſi ꝯtinue v̓ſat² in tali cogitatõe videlicꝫ ꝑ horã plꝰ ã minꝰ vnũ pctm̃ ẽ ſꝫ tãto g̃uiꝰ q̃nto diuciꝰ. Si mutat cogitatõꝫ de vna ad aliã pſonã. Vꝉ ad diuerſaꝫ ſpeciem cũ eadẽ pſona vel deliberãs de ꝑ ſe ſemꝑ de nouo peccat mortaliter vñ ſi cẽtũ mlĩeres videret vnã pꝰ aliã et ad quãlibet ſpecialiter đtermĩaret aĩm ſuũ. cẽtũ mortalia ꝯmitteret ſecꝰ ſi vna cogitatõe om̃s aꝑpeteret q2 vt ſic vnũ eſſet pctm̃ habẽs tñ deformitatẽ tot pctõꝝ. Item

ſi dieb⁹ feſtiuis hmōi habuit cogitatōes diſcurrē
do p eccłias et puocādo mulieres et ſi filocapt⁹
ex aliq̄ ſecut⁹ ē eā et quāto tpe. Itē qd dicit' d vi
ro erga mulierē. idē ſp dicēdū ē d młiere erga vi-
rū. Itē d delectatōe moroſa habes ifra i. c. d luxu-
ria. Si mulier ɔtētat' hr̄e amatores et cū ppēdit
vł ɔſiderat aliquē eā pcari ſeu amare carnaliter.
ponit ſe ad feneſtrā. vel vadit ad aliquē locū vt vi
deatur ab eo vł poīt ſe i eccłia vł alio publico lo-
co vbi diſcurrūt iuuenes ad puocādū eos i ſui amo
rē q2 mortale ē etiam ſi nō appetat peccare cū eis
cū occaſionē ruīne preſtat.

De. x. pcepto ſcz Nō cōcupiſcas rē pro ximi tui. Capitulum. xxi.

E cogitatōe ſeu dſiderio ha
bēdi res alienas not qd vlt
pctm̄ opiſ iiuſte vſurpatōis
diuerſaꝝ ſpēꝝ. d qb⁹ dctm̄
ē ſ i. c. d. vij° pcepto. Inter-
rogādū ē etiā d dſiderio ha-
bito circa res alieās hn̄daſ
ſeu acq̄rendas mō iniuſto q2
tale dſideriū ſiue cogitatō ſi cū ɔſenſu rōis ē z ali
cui⁹ rei notabił ſp ē mortale z ɔ9dē ſpēi c⁹ē opus
illi⁹ iiuſte acq̄ſitōis. vbi grā. ſi dſidēat aliq̄d hr̄e
ex vſura ſpecies vſure eſt. ſi p rapinā eſt rapina ſi
p viam occultā eſt furtum. et ſic de alijs. Et ideo
interrogand⁹ eſt quō deſiderauit habere rē alie-
nā vt habeat' ſpēs pcti q̄ neceſſaria ē ɔfitēti. In
his tn̄ peccatis cordis tm̄ nō tene' q̄s ad īſtitutōz

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

niſi op⁹ fuerit ſecutū Nota etiā ꝙ cū qs īqntūcūqȝ minimo ope dāmificat ꝓxim ꝑ quecūqȝ etiā modū ſi habȝ ꝓpoſitū etiā ī mltō dāmificādi ſi poſſȝ peccat mortalit. Vn̄ emētes et vēdētes qn̄cūqȝ ꝑati ſunt decipe ꝓximū in multo ſi poſſent ꝯmode mortalit peccant licet actu in modico decipiūt.

Sequitur ſecunda pars huius tractatus que tractat d viciis capitalibus et ſpeciebus et filiabus eorundem Et primo d ſuperbia. Capitulum. xxiiij.

Supbia ſcd̄m greg. eſt mater oīm capitalium vicioꝝ. et ē viciū mltū ſubtile et difficile ad ꝯgnoſcendum ⁊ ꝯſiſtit ī appetitu īordiato ꝓpe excellēcie. Et hȝ quattuor ſpēs ſiue modos de quib⁹ potes īterrogare ꝓut videbi[2] expedire ſi tn̄ penitens intelligat. Prima ſpēs ſi videlicet bona q̄ habuit naturalia vel ſpūalia ā tpalia ſibi attribuit ⁊ n̄ a deo eadē rcepiſſe rcognouit Secūda ſpēs. ſi bona ipa a deo recepiſſe ꝯgnoſcēs principaliter eſtimat tn̄ ſe ea meritis ꝓpriis recepiſſe vt ꝓpter ſuā induſtriā vł ingeniū ā prudētiā vł ꝓpter ſua ieiunia aut oracōes et hmōi. Tertia vt ſi ea bona q̄ n̄ habuit reputauit ſe hr̄e. ſcȝ cum eſtimat ſe hr̄e multū hūilitatis caritatis pacientie ſapientie et prudentie ⁊c̄. Quarta ſi reputauit ſe meliorē ceteris aliis. ꝯtempnēs eos ſiue deſpiciens. In qualibȝ hoꝝ ſpecieꝝ poteſt eſſe mortale

vel veniale ſcd'm q̄ rōne ꝯſentitur vel non.

De Preſumptione.

Si fuit p̄ſumptuoſus ponēdo ſe ad faciēdū vel dicēdū q̄ ſunt ſupra vires ſuas vel nō ptinent ad ꝯditōꝫ ſuā vel ī ſpūalib⁹ vel etiā ī tpalib⁹. vtputa ſeckatis iudicādo clericū ꝛ eos q̄ n̄ ſunt ſibi ſubditi ꝛ d' his ī qb⁹ n̄ hꝫ ptātē q2 peccauit mortalitē Si poſuit ſe ad faciēdū ea exercicia ad q̄ non erat apt⁹ et vn̄ pt̄ venire pickm ſpūale vel tpale alteri vt ſi medic⁹ ignar⁹ poſuit ſe ad medicādū. aduocat⁹ ignar⁹ ad aduocādū. ꝯfeſſor ignar⁹ ad audiēdas ꝯfeſſiones et hmōi q2 peccauit mortaliter. Secus aūt ſi ꝯpetēter de illa arte erat perit⁹ n̄ tn̄ excellēs. Si p̄ſumēs de ſanctitate ſua vel de v̄tute expoſuit ſe piculo pctōꝝ vt vadēs ad loca īhoneſta vel frequētās ꝯuerſatōꝫ cū mulierib⁹ ſpecialit leuib⁹ et alia hmōi vbi de facili pt̄ labi in mortale. Si nimis p̄ſumēs de ſe nō ꝓuidet de neceſſitatib⁹ ꝛ piculis occurrētib⁹ ſpūalib⁹ et corpalib⁹ exſpectās effectū miraculoſum a deo vt q̄ ſanet eū īfirmū ſine medicinis vel miniſtret ei cibū ſine labore quia mortale ē et dicitur tēptare deū. Simil' ſi ſit p̄dicator ſine ſtudij ꝓuidētia ꝛ doctor aut conſul reſpondendo vel ꝯſulēdo improuiſe.

De ingratitudine

Ingratitudo q̄ rpit² in oī pctō mortali ē ſic circūſtātia agrauās ipꝫ q2 vbi hō ſp d'buit fuiſſe deo eū offēdit. Eſt tn̄ etiā vnū ſpāle pctm̄ inq̄ntū ſcꝫ recipiēs bn̄ficia a deo vel ab hoīe nō recogitat regratiari et recōpēſare vel q̄ pei⁹ ē in mente

vilipēdit bñficia ꝑcepta ł murmurat de eis vł iiuriat² bñfactori· Cōmunit tñ repit² mixtū cū aliquo alio genere pcti·qñq; ē mortale ꝛ qñq; veiale· In terroget² ergo ſingularit ſi recogitauit ſi regratiatus ē ſi recōpenſauit ꝛc̄· Item ſi ea vilipendit ſi murmurauit ꝺ̄ illꝫ·vł ſi illi bñfactori iniuriat⁹ eſt

De inobedientia·

DE iobediētia etiā iterrogandū ē· ſi videlicet nō obediuit ſupiorib⁹ ſuis ſpūalib⁹ ꝛ tpalib⁹ legib⁹ canōicis vł q̄buſ lib; rōabilib⁹ ſtatutis aut ſtatutis ſinodalib⁹ ā ꝓuīcialib⁹ ā etiā ordiatōib⁹ ſupiorꝝ habētiū vim p̄cepti vł p̄cipiēdi·vt qñ mādat² v̄bo ā ſcripto·hoc vł illud ſuari ī v̄tute obediētie vł ſub pena excōicatōis ł alijs penis grauib⁹ et hmōi equipollentibus q; mortalit̄ peccauit· In alijs at̄ ordiatōib⁹ ſimplicit̄ factis trāſgrediēdo ē veniale niſi fiat ex ↄtēptu q; tc̄ eſſ; mortale quātū cūq; leuibus Si nō obediuit dñicis p̄ceptiſ ꝺ̄ q̄b⁹ ſup̄ tractatū ē ł ꝓ̄e ↄſciētie Si ñ p̄buit debitā obediētiaȝ maiorib⁹ ſuis ł dñis ſpūalib⁹ ꝛ tpalib⁹ Si obediuit alicui ſupiori ī illicitis q; vtq; peccauit

De ſciſmate

SCiſma ↄmitti² cū q̄s recedit ab obediētia ſācte romane ecc̄ie ſumēs ſibi aliud caput ł ſequēs aliū papā ꝙ̄ canonice electu;·niſi eſſent duo electi quorꝝ q̄lib; haberet² a ſuis ſeq̄cib⁹ ꝓ papa et neſciret² clare q̄s eorꝝ canonice eſſet elect⁹·q; in hoc caſu vidēt² excuſari populi ſi nō tñ ſunt ptinaces ſ; pati ſp obedire illi vł adherē quē ſciēter ſcirēt verꝝ papā·q; alias mortaliter peccarēt· Si

quis imittit ordiatōib⁹ factis aſciſmaticis q² eſt excōicat⁹ ex̄. de ſen. excō. c. j.

De infidelitate.

De ifidelitate iudeoꝝ vel paganoꝝ vł heretiroꝝ quoꝝ qđlibꝫ ē ḡuiſſimū pctm̄ ducens ad dānatōꝫ ñ opoꝛtꝫ ħ dicē. Inter hos ſolū hētici ſunt excōicati. ſꝫ ⁊ cū aliis p̄cipue iudeis nō debꝫ hīi nimis domeſtica ꝯuerſatō ⁊ p̄cipue ẏdiote. Potes tñ interrogare ꝓut vide². ſi habuit aliqđ dubium ī his q̄ ſunt fidei vt đ ſacm̄to altaris ⁊ huiuſmodi et ſi de hoc habꝫ diſplicētiā ñ curādū Si at̄ volūtarie ⁊ ſpōte dubitat eſſet moꝛtale. Hēticus q̄libet ē excōicat⁹ et ñ pt̄ abſolui circa ſedē apoſtolicā vt ptꝫ in ꝓceſſu. Itē credēs. receptatoꝛ ł fautoꝛ hēticoꝝ ſilr̄ ē excōicatus vt ex̄. de hēticis.

De ambitione.

De āditōe q̄ ꝓcedit ex ſupbia ⁊ ipoꝛtat ioꝛdinatū appetitū honoꝛiſ ⁊ multū ẽpit² ī p̄latis et dñis etiā īterrogādū ē vt. ſ. Si đſiderauit aliqͣ dignitatē ł bñficiñ curatū rōe deliberata p̄ncipaliter ꝓpt̄ honoꝛē vel vtilitatē tp̄alē peccauit moꝛtaliter. Si deſiderauit dignitatē vel officiū ā bñficiū eccīaſticū ł ſeculare ad qđ ē īdign⁹ et iept⁹ vt q² ignar⁹ ł crimioſus ⁊ hmōi. q² peccauit moꝛtaliter. maxie ſi đſiderauit hmōi etiā faciēdo ꝯtra p̄cepta. ſi q̄ſiuit honoꝛē đ q̄cūqꝫ re ita īoꝛdiate ꝙ ſibi ꝯſtituerit finē moꝛt̄le ē. ī aliis caſib⁹ tñ veiale

De deriſione.

De deriſiōe que aliquādo ꝓcedit ex ſuperbia etiā īterrogādum ē. ſi videlicꝫ deriſit ſacm̄ta

aut v̄ba fac̄ vł alia diuīa vilipēdens ea q̄ sanctos viros aut p̄latos q̄ pſonas r̄ligioſas q̄ pentes q̄ vo lētes deo ſuire vt ſic retrahēt eos q2 mortaliter pec cauit. Si ſtudioſe deriſit aliquē itēdēs ex h° iniuri am ei9 z vilificatōz vł notabilē pturbatōz ei9 vel deriſit d̄fectuoſos ſenſu vł corpe vt eos facēt per turbari q2 mortaliter peccauit ſec9 ſi ex leuitate z cā ioci et ſi nullū ex hoc pturbauit.

De iudicio temerario.

Si videlic3 facta alteri9 q̄ dubia ſīt q° aīo fiāt i malā ptē iterptat9 ē. Si d̄liberate iudicauit aliū d̄ pctō mortali ſine ſignis ſufficiētib9 ad īdicādu3 maliciam illi9 q2 mortaliter peccauit. Si iudicauit de veniali deliberate venialiter peccauit Idē etiā ſi iudicauit de mortali ſed non deliberato animo.

De curioſitate.

Si fuit curioſus circa ꝯditōe3 itellectiuā vt q̄ren do ſcire q̄ ſunt ꝯ capacitatē ſuā vt d̄ trinitate d̄ p̄ deſtinatōe z ſilia vł querēdo ſcire parū vtilia z di mittēdo multū vtilia et magis nccīa. vt q̄rendo ſciē tiā q̄ aliq̄d ſcire ſolū ad ſciēdu3 n̄ āt ad hoc vt deū ex illo ꝯgnoſcat vł ad aliam vtilitatē q2 pctm̄ eſt et qn̄q3 mortale qn̄q3 veniale vł querēdo ſcire aut ſciētiā ab illł a q̄b9 n̄ debet querē vt a demonib9 ł p ſortes q2 mortaliter peccauit. Si q̄ſiuit ſcire ma la et vana vt cātilenas icātatōes q̄ ſilia. Si fuit cu rioſus circa vſus ſenſuū ſc3 vł aſpiciēdo vł audiē do. ł adorādo ł guſtādo. ł tāgēdo aliq̄ ſine neceſ ſitate vł vtilitate ſ3 ſola d̄lectatōe ſentiēdi ſine tn̄ aliq̄ deformitatē q2 pctm̄ ē et ꝯmūiter veniale. Si

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vo cũ deformitate poteſt eſſe mortale. Si iuit ad videdũ ſpectacula mũdana et officioſa vt torneam̃ta. haſtiludia ſeu ad videdũ currẽ ꝑ brauio ꝛ huiꝰ modi. Nã ſi in hmõi eſt ꝑiculũ mortis ſpũalꝭ vꝉ corporalꝭ vt qñ ſunt ſpectacla repñtatiua turpitudinis vel cũ i illis ꝑt recipe leſionẽ aliquã notabilez corꝑis mortale ẽ et multo maius i exercẽte hmõi ſpectacula vel prebẽte occaſionẽ ad ea alias eſſet veniale niſi ꝓpter hmõi aliqs ita delectaret' ꝙ mẽs eius a deo auerteret'. Ita videlicet ꝙ eſſet ꝑatus trãſgredi ꝑcepta dei et eccleſie vt illa aſpicẽt aut facẽt. Et hoc idẽ intellige de quocũqꝫ pctõ qd ex ſe eſt veniale qꝛ ꝑ hũc modũ poteſt effici mortale

De adulatione

DE adulatõe q̃ ꝯmuniter eſt ſcandaliſatiua ꝛ ꝯſiſtit in hoc ꝙ quis verbis vel factis ſuis iordinate itendit placẽ alijs ad beniuolẽtiã capiẽdã Et ſi in malo adulatus eſt criminali puta laudãs aliquẽ ď vindicta facta vꝉ de turpitudine et hmõi qꝛ mortale eſt. Si adulatur vꝉ laudat aliquẽ intendens eũ decipe et ꝑcipue notabiliter in aliquo in ſpũalibꝰ vꝉ tpalibꝰ eſt mortale. Secus ſi aliqd iuſtũ intendit ab eo habere vꝉ quid paruũ recipe ꝑ modũ doni. Si nimis laudat aliquẽ ex quo ille ſumpſit occaſionẽ ſuꝑbie vel inanis glorie. ꝯmuniter eſt veniale poteſt tñ aliqñ eſſe mortale. Si at̃ laudat aliqm ad magis excitãdũ illũ ad virtutes vꝉ ad ꝯfortandum eũ in tribulatõe et temptatione obuiatis tñ debitis circũſtantijs eſt veniale.

De inani gloria

DE inani gloria que pcedit ex ſupbia et impor
tat inordinatū appetitū laudis humane ſeu inordi
natam ꝯplacentiam eius cui offertur et cui fit ali
quid opis principaliter ꝑpter laudem ꝓpam amitti
tur meritum ei⁹ et peccatū incurritur. Et ergo in-
terrogandū eſt ſ꜀ d'm ſtatum hominuꝫ de diuerſis
materijs in quibus homines querūt ſibi laudē. vt
a doctore de ſcientia ⁊ doctrina. a ſcolaribus de in
genio et diſputatione a rectore de regimine a muli-
ere de ornatu et pulchritudie et hmōi. Si opa ſua
ingenē bona vt ieiunia elimoſine ⁊ hmōi q̄ſi oīa ad
laudē humanā fecit. mortale videt² cū ibi ꝯſtituit
finē ſuū ſi tn̄ pura ītētōe et iuſta fecit opa bona ⁊
audiens ſe iñ laudari ſumpſit ꝯplacentiā de laude
ſua videt² venialē. ſi q̄ſiuit laudē ⁊ gl'iam d' opere
pcti mortal' mortaliter peccauit. et hoc ſi ſcd'm ra-
tionē deliberatā hoc egit Sec⁹ ſcd'm motū ſenſua
litatis. vel etiā ſi de aliq° veniali gl'iat². Si ita in-
ordiate appetit laudē et gl'iam de aliq° ope ꝙ ꝑpt
eam ꝯſequēdā pat⁹ ē facē ꝯt aliqd' p̄ceptoꝝ dei.
q2 peccat mortaliter. Si gloriat⁹ ē d' fortitudine
ā pulchritudie. ā ſanitate corpis. ā d' memoria aut
intellectu p̄ſtāti. ā d' ſpūalitate. ā gr̄a ſpūali. vl' d'
ꝑētela et ſagnis nobilitate. ā d' potētia l' dn̄io ſeu
ꝓſperitate. de ſciētia. d' diuicijs d' eloquētia. d' arti
bus. d' cātu et ceteris hmōi. ā gl'iatus eſt de viſi
tatōe ciuiū vel de reuerētia ſibi facta. ā d' ſequela
famuloꝝ et ceteris multis hmōi.

De inmodeſtia virorum.

DE inmodeſtia ⁊ p̄mo viroꝝ in ornatu q̄ pte-

dit vt frequētet ex īani gl'ia. poſſet tñ ex alijs cau ſis ꝓcedē. Vñ īterrogādū eſt ſi nūq̄ veſtit⁹ ſit ha bitu religioſoꝝ ī deſpectū eoꝝ. vł in ludis vanis et inhoneſtis. q2 ſi hoc feciſſet grauiter eſſet puni end⁹ ar. ex̄. de ep̄i. audi. l. nimie. Si ex laſciuia et vanitate vſus eſt veſte muliebri q2 grauitē pecca uit. Si ad oſtentatōem et īanem gl'iam ſupfluum habuit ornatū et ſupfluū apparatū in veſtib⁹ vide licet ſi veſtitus eſt biſſo vł purpura cū ad hoc nō ſit autoriſat⁹. vł veſte tacamata ā picturata falco nib⁹ ā radijs et hōi. vel ſi circa veſtes ꝯpoſitas appoſuit nimiā ſollicitudiem et ſi de his ſupbiuit et gl'iat⁹ ē mortale ē ſi tā īordiatā delectatōz ha- buit ex his ad laudē ⁊ gl'iam inanē q̄ nō curauit trāſgredi mādata dei et eccie. Silr ſi dicto modo vſus eſt veſtibus diuiſatis. id ē. diuerſis colorib⁹ ꝯſutis vł trappatis. Si talib⁹ veſtib⁹ et ſupfluis ornatib⁹ vſus ē ad īducēdū mulieres ad ſui ꝯcupi ſcentiā ex̄ tñ mr̄imoniū. q2 mortale ē ⁊ dico ex̄ mr̄i- moniū q2 vxor p̄t ſe ornare vt marito ſuo placeat ⁊ ecōtra marit⁹ vt vxori abſq3 tñ pctō. et hōeſto mo- do tñ fieri debet ille ornat⁹ Si corā mulierib⁹ ſte tit aut inceſſit inhōeſte veſtit⁹ demōſtrādo femo- ralia et alia īhoneſta īcitātia ad libidinē. Si nouā inuenit portaturā in veſtib⁹ ex laſciuia et vanitate Si radi fecit barbā ſepi⁹ cā laſciuie et vanitatis Si ad oſtētatōem et inanē gloriā vel ſupbiam ha- buit ſupfluum ornatum ⁊ apparatum in equis ſell' frenis aut vtēſilib⁹ domus vt ciphis. lectis ⁊ alijs rebus et ſupellectilibus ornatis. ā ſi alijs ornamē tis vſus ē p̄ter honeſtā ꝯſuetudinem et decentem

ſibi ſiliū l ſi ad hmōi ianē gl'iam domū l camerā depīn gi fecit ſtell vl roſis q̄ alijs varijs et mūdanis hiſtorijs vel īhoneſtis picturis et hmōi. quod mortale videtur.

De immodeſtia mulierum

De ornatu ſupfluo et īhoneſto īterrogāde ſūt mulieres ſcʒ d̓ ornatu fucoꝝ capillature gēmaꝝ veſtiū p̄cioſaꝝ ⁊ d̓ foderaturis ⁊ caudis earū et planell nimis altis et picturis q̄b⁹ vt freq̄n ter vtūtur mulieres ytalice et corōis q̄ balſis capitū et hmōi in quib⁹ aliq̄n ē mortale ⁊ aliq̄n veniale. Si vſa ē fucis et alijs ornatib⁹ ad oſtētaōʒ ⁊ inanē gl'iaʒ ſui ⁊ de hmōi ſupbiuit l gl'iata ē q2 mortle ē ſi tā īmodēatā d̓lectatōʒ hūit ad laudēʒ gl'aʒ illā ꝙ n̄ curauit trāſgredi mādata dī ⁊ ecc̄ie. ſi vſa ē fucis et alijs ornatib⁹ ad īducēduʒ viros ad ſui ꝯcupiſcētiā ex m̄rimoniū q2 ē mortale īdubitāt. Si ob laſciuiā vl ad placēdū aſpectib⁹ viroꝝ q̄ ad cōtēptū depilauit collū q̄ ſupcilia q̄ barbā vl frontē q2 mortale ē niſi id faceret ad vitādā nimiā deformitatē vt n̄ d̓ſpiciatur a ſuo legittīo viro. Si adhibuit nimiā diligētiā et ſtudiū et tp⁹ ad ornādū ſe l ſi fecit exceſſuʒ īportatura veſtiū vlt̄ ſuū ſtatum vl ꝯditōem vl nō ſcd̓m morē p̄rie l vſa ē veſtibus nimis mollib⁹ ⁊ delicatis q2 pc̄m̄ ē Et ſi iordiate d̓lectat̄ī hmōi ita ꝙ etiā ſi ſciret homīes ex hmōi ſui ornatu ſcandalizari idē trahi ad ſui ꝯcupiſcētiam n̄ curādo de ruina p̄ximi q2 mortale ē Si ex laſciuia et vanitate mulier ē vſa veſte virili mortale videt̄ eſſe. Si mulier ſe colorauit l aliud figmētū

adhibuit ad apparentem pulchritudinē. Si fit pꝛe-
ter laſciuiam vel ad trahendū alios ad ſui ꝯcupi-
ſcentiā quia moꝛtale eſt. Si tamē aliquā turpitu-
dinem aut maculā aliquam et hmōi ex infirmitate
aliqua vł alia cauſa ſupueniente delere vł oculta
re teneretur non eſſet peccatū. Si ad ꝯplacendū
viro ſuo vel ad reperiendū virū ſi eſt in nupta. vel
ne deſpiciatur ab alijs vel ex aliqua leuitate vſu
eſt fucis vel alijs oꝛnamentis ſupfluiſ nō eſt ꝺ̓ ſe
pctm̄ moꝛtale. ſed poci⁹ veniale niſi ſit notabił ex-
ceſſus in hmōi ꝙ poſſit iudicari de occaſione data
ruine alioꝝ. et non accepta. qꝺ̓ tamē difficile eſt
iudicare. Si coꝛeā duxit aut coꝛiſauit et qua inten
tione et cum quibus et quo loco et tempoꝛe. et ſi
cantilenas cantauit et pꝛecipue turpes et qua in-
tentione et coꝛam quibus.

De ypocriſi.

Si ſimulauit ſcītatē hre p ieiuniū oꝛōez ⁊ hmōi
cū mal⁹ eſſet. ł ſi h° egit ad ꝯſequēdā laudē
hūanā ꝯſtituēs ibi fīnē q2 moꝛtale eſt alias venia
le. ñ aliud viciū adiunga². Si ſimulauit ſanctitatē ī
tēdēs p hoc aliq̄d facē qꝺ̓ ſit ꝯt̄ honoꝛē dei ł vti-
litatē pxi. vt videlicz ex hoc poſſit adipiſci licz īdi
gnus aliquā dignitatē ł officiū aut bn̄ficiū ł vt ex
hoc decipe poſſit pximū ſpūaliter ł tpalit̄ q2 moꝛ
tale ē Si ſimulauit ſcītatē cū eſſz mal⁹. vt darent²
ei elimoſ ne. ſic ſctō viro vel pcuratoꝛib⁹ eccleſia
tū vt cerritanis et ſimilib⁹ q2 moꝛtaliter peccauit
Si ſimulauit maioꝛē ſanctitatē ꝙ̄ habuit vł occul-
tauit aliquē defectū ſuū ⁊ h° ad edificatōz pxioꝝ

non ē pctm̄ vel leue venıale. Si tn̄ hoc facit ob aliqualē vanitatē vel vanā gł̄iam venıale ē. Si laudauit ſeipm̄ de aliquo ope peccati qꝛ moꝛtale eſt.

De iactātia

SI laudauit ſeipꝫ de aliq° pctō moꝛtali moꝛtaliter peccauit. Si de venıali. venıaliter q̄ntū eſt de ſe. Si iactauit ſe de aliquo ope bono ſcꝫ de virtute. ſciētia. induſtria. vł diuicijſ aut potētijs ⁊ hmōi ex ſupbia et inani gł̄ia moꝛtale eſt vł venıale ſcd̄m radicē ipſius ſupbie vł inanis gł̄ie vn̄ pcedit. Si laudauit ſe ɔtemnēdo alios. vt phariſeꝰ publicanū. moꝛtale videtur. ſi aūt ex aliq̄ leuitate vł vtilitate ɔſeq̄nda venıale vel nullū ē. Si ſe laudauit mēdaciter de malo vł bono qd̄ ñ fecit vł de eo qd̄ ñ habuit vł qd̄ nō fuit ꝓpter ſupbiā et ianē gł̄iam p̄t eſſe moꝛtale vł venıale. Si vilificauit ſe verbis vel factis plus q̄ꝫ ſentiat in ſeipo i mente dicēs aliq̄ mala de ſeipo q̄ in ſe non recog°ſcit cōmuniter venıale eſt et dicitur ꝓionia.

De contentione.

SI ɔtēdit aduerſus aliquē ſciēter ɔt̄ veritatē in rebꝰ alicꝰ ipoꝛtātie moꝛtale ē. Secꝰ ſi i rebus ꝑuis et inaduertēter. Si ɔtēdit ꝓ veritate et nimis inoꝛdīate ɔmuniter ē venıale. poſſet tn̄ tāta eē ioꝛdiatō q̄ꝫ rōne ſcādali ɔſeq̄ntis eſſꝫ moꝛtale.

De diſcoꝛdia.

SI habens tractare aliqua cum aliquibus in his que ſunt ad dei honoꝛē et ꝓximi vtilitatē diſcoꝛdiam habuit et fecit eo quia male afficitur ad eos cum quibus tractauit. vł vt eis oſtendat ſe nō

mīnus ſcire ſed tm̄ quantum ipſi quia mortale eſt
Secus autē ſi idcirco diſcordat quia videtur ſibi
magis ſcd̄m deū et rationē qd̄ ipſe intendit ꝙ qd̄
alij·Et tunc vel non eſt peccatum vel leue niſi tn̄
eſſet nimis ꝑtinax·

De pertinatia·

Si fuit nimis ꝑtinax i ſentētijs ſuis diſcrepās
a cōmuni iudicio ceteroꝝ cōmuniter eſt venia
le ſed ꝑiculoſum et inductiuū erroris· Si excuſa-
uit vel defēdit pctm̄ cōmiſſum vt tāꝙ bn̄factū et ſi
ſcienter qꝛ mortale ē·

De ſingularitate ſiue ꝑſumptōe nouitatū

Si fecit ſingularitates in cōuerſatione vite vel
in veſtibus vel in ceremonijs vel alijs ad in-
uentionibus peccatū eſt·Et ſi adinuenit aliquam
malam cōſuetudinem omnia mala exinde ſequentia
ei imputantur·

De ſecundo peccato mortali et ſpecie/bus et filiabus eius Ca· xxiiij·

E inuidia que eſt ſecunduz
pctm̄ mortale et ē triſticia d̄
alieno bono inquātū ē dimi-
nutiuū ꝓpe excellentie et ſi
fit cū cōſenſu rationis ē mor-
tale niſi eſſet de aliqua re ꝑ
ua·ſicut puer inuidet alteri
puero·qꝛ pluēs habz fructꝰ

ſi fit ſecundum motum ſenſualitatis et cum diſpli
cencia racionis eſt veniale vel nullum etiam de re
notabili. Eſt ergo interrogandus penitens ſecun
dum ſtatum ſuum de huiuſmodi videlicet. Si pre-
latus alteri inuidit de maiori prelatione ꝛ dignita
te. Si officialis đ digniori et meliori officio. Si do
ctor de maiori ſcientia vel concurſu. Si ſcolaris de
acuciori īgenio alterius. Si curialis đ maiori acce
ptione coram dñc. Si mercator de maiori credito.
Si nobilis de maiori honore et reputatione. Si
ſpiritualis de maiori deuotione reputatione vł fa
ma. Si vicinus đ maiori honore vel familia vel di
uicijs. Si mulier de maiori ornatu vł pulcritudine
aut đ marito vel filijs et huiuſmodi. Si artifex de
artificijs vel de maiori lucro. et ſic de alijs q̄ totū
eſt inuidia et peccatum mortale. Si tamē quis do
let de bonis ꝓximi non ex eo ꝙ ille ea habeat ſed
de defectu ſuo ꝙ ſcȝ ipſe eis caret eſt tamē ꝯtēt⁹
ꝓximum illa habere non eſt inuidia. Similiter eti
am ſi dolet de bono inimici ex hoc ſoluȝ quia timet
ſibi ex hoc nocumentum venire non proprie perti
net ad inuidiam.

De odio.

Odium eſt filia ꝓcedens ex inuidia Vn̄ inter
rogandū eſt ſi habuit odiū ad deū q̄ flagel
lauit eū infirmitate ł penuria aut aliq° ſibi ł q̄ im
pediuit e⁹ mala deſideria ł ꝓpt aliā cauſam q̄ mor
tale eſt. Si habuit odiū ad ꝓxim deſiderās malū
e⁹ ſiue ſpūale ſiue tꝑale vł gaudēs malo illius et
ſi eſt malū notabile qđ ipe appetit rōe deliberata

mortale ē ſiue malū ſit ĩpſona vł ĩ fama ł ĩ ſub ſtantia vł alio modo Secꝰ autē ſi nō ꝯſentit rō vel ſi quis nō multum damnoſum malū appetat Si do luit ex eo ꝙ ĩimicꝰ eiꝰ non ſuſtĩnet aduerſa ſed pſpera eius ſemp ĩuidit. Si autē dſiderauit ma lum alteri puta ĩfirmitatē ĩ bonū eius vt bonus pter hoc efficiatur vł ne alijs noceat ñ ē odiū It iterrogādū ē hic et iueſtigādū cau te Nā laici om nē diſplicētiā ſolēt appellare odiū. qđ tñ non ē niſi modo iā dicto Itē odiū qđ hñt ꝯt vnū reputāt tm̄ vnū pctm̄ Sʒ nota ꝙ ſic ĩ alijs ſic et ĩ illo quotiēs reuocādo ĩ iuriā mēte đ nouo odiū habuit ad illū cū ꝯſenſu rōis totiēs peccauit mortaliter Et iō ĩn terrogādū ē đ tpe ĩ qº odiū ĩ eo pſeuerauit ꝛ quō freqñt odiuit. Itē nota ꝙ ñ oportʒ immo ñ dʒ illi petē veniā đ hmōi odio m̄tali niſi illū offēdiſſʒ ver bis ā alijs modis ab ex̄ qꝛ tūc tenetᶻ veniā petē.

De ſuſurratione.

De ſuſurratōne q̄ eſt ponere diſſenſiōʒ pꝑt ma lā ĩtētōʒ ĩt amicos vł ꝯſanguineos de vno dicēs mala alteri ꝛ econtra vł reuerēs ſtudioſe q̄ poſſunt odiū cauſare et hmōi qꝛ mortale ē. vt fre= quent ſolet facē nurus ꝯtra ſocrū ꝛ econtra Si tñ dixit aliq̄ vnde orta eſt diſſenſio ĩter amicos vel ꝯſanguineos non hoc ĩtēdēs ſed qꝛ ĩcaute locu tus eſt de ſe non eſt mortale ſed poteſt eſſe ratōe ſcādali. Si quis tantum ĩtendit malam amiciciaʒ vł ꝯuerſatiōnē alicuius cū aliquo ne alias decipi atur ꝯgruis modis non eſt malum.

De exultatione in aduerſis proximi.

QUi vidēs dāna et male fieri his q̇b9 inuidet ꝛ ad quos odiū hʒ. letat̉ d'libato aīo d' malo il-loꝝ ē mortꝫ. ſec9 ſi ñ d'libato aīo letat̉ ā d' malo ī-imici ñ iq̄ntū malū ē ſʒ in quantum non poterit ei nocere poteſt eſſe ſine peccato.

De triſticia in proſperis proximi.

TRiſticia in pſperis pximi differt ab inuidia i hº q2 inuidia triſtat̉ de bono pximi ꝛ ppter hoc cogitat ꝛ deſiderat qūo mala habeat. ſed ɔti-git ſepe ꝙ ñ patit̉ ille dāna q̇ ei appetit ſʒ magis pſpera ſibi ɔtingūt et de hº tūc āpli9 triſtat̉ et ē mortale ſi tñ fit cū ɔſenſu rōis. De detractōe etiā filia iuidie habes ſ̄ in. c. de octauo p̄cepto.

De tercō peccato mortali. ſ. ira. nec nō ſpeciebus et filiabus eius. Ca. xxv.

IRa ē appetit9 vīdicte ꝛ vici um capitꝫe q̄d' freq̄nt' mini ſtrat̉ cū odio. vñ iterrogan-dū ē d' ea vt ſeq̄t̉. Si vid'li-cet ppt̄ aliquē defectū i ſe vꝫ i alterū ɔmiſſuʒ d'ſidera-uit vīdictā ſeu punitōeʒ ali-c9 quōcūqʒ ꝫ ē ſe ꝫ a dō ꝫ ab alio ſolū intēdes ſatiſfacē aīo ſuo irato mortale ē et hoc qñ intēdit iſtā punitōʒ abſqʒ ordie rōis. et etiā ſi notabile malū itēdat cū ɔſenſu rōiſ. q2 aliaſ veniale eſſet. vt ē ira p̄riſfamilias i gubernāda fa milia ſua niſi tñ illa fieret mō p̄ſcripto. Si iratus ɔtra ſeipm ppt̄ aliquē defectū turbat̉ ɔt ſe. quia veniale ē. Si irat9 ɔt deū ppt̄ aliq̄d' flagellū inur

murat corde vł ore ipacię̄ter ferēs q2 pt eſſe mortale ꝛ veniale ſm modū ipaciētie.

De indignatione.

Qui idignat9 ē ɔt aliq̄3 ñ valēs eū vidē ł audire ꝛputās idignū qd illi diſplicuit cū poci9 deberet ſibi ſuire qd veiale ē ɔiter. Et ſi ꝑpt hoc retinet ſibi loq̄lā et ꝑ alia ſigna oñdit ſibi diſplicētiā.q̄ auferēda ſunt ad tollēdū ſcādalū ꝓxioru3 et opiniō3 odij. Si petēti veniā ꝛ pato ſatiſfacere de iiuria ñ dimittit vł recōciliat᷑ q2 mortale eſt.

De tumore mentis.

Qui excogitauit diuerſas vias ꝛ modos ad vidicādum ſe de iniuria et his impleuit mente3 cū cogitationibus altricati9 q2 ſm ꝓceſſu3 poteſt eſſe mortale et veniale.

De clamore.

Qui ex ira clamauit ɔt aliq̄3 iordiate ꝛ ɔfuſe ꝛ furioſe loq̄ndo.veiale ē ɔiter. Si tñ exꝓſſam ſibi dixēit iiuriā ꝑpt q̄ꝑ ſcādalizari poſſ3 mortle eēt

De contumelia.

Si dixit alteri v̄ba iiurioſa iportātia vicia vł oppbria aio iiuriādi vt vocādo aliq̄3 furē ā ꝓditorē ł alias ihōeſtā pſonā ā dicēdo hmōi mala vł alia ꝺ pentib9 ſuis q2 mortale ē. Si dixit v̄ba oppbrioſa familie ſue ł diſcipłis ł ſubditis ſuis cā correptiōis ſi fit debito modo et hōeſte ē ſine pc̄ō.alias ɔmūiter ē veniale niſi tñ ifamatoria diceret.vñ ſequeretur magnū ſcādalū q2 tūc eſſet mortale.

De blaſphemia

Si blaſphemauit aliquē animo deliberato vt
pcuteretur vł caſtigaretur in hoc tali male-
dictōe maledictio in malū ei9 eſſet mortale niſi h°
affectaret ad emēdatōꝫ. Si aūt h° nō deſiderauit
ꝑm ratōꝫ ſꝫ ꝑm ſubitū motū ire qđ tñ ſi ꝯtingeret
valde doleret ſic eſt venale. et ꝯmūit fit a penti-
b9 erga filios cū ex ira ſubita qñꝫ maledicūt ipiſ
qđ tñ corde nō vellēt Si maledixit annū vel diem
aut horā natiuitatis ſue vel matrimonial ꝯiūctōis
vł hmōi animo đliberato mortale videt². Si tñ ex
ſolo p̄io motu ire hoc fecit eſt venale. Si maledi
xit creaturis irrōalibus et hoc fecit in deteſtati
onē creatoris ł in damnū dñi eoꝝ ē mortale alias
eſſet veniale et ocioſum. Si blaſphemauit animas
defūctoꝝ ſuoꝝ pentū vel alioꝝ hoim videt² mor
tale. q2 videt² intēdē notabile damnū ł malū ꝛ h°
idē cū ſibipi maledicit ex īpatiētia Si blaſphema
uit dyabolū malū ē q2 ocioſum ſaltē. De maledicti
one dei ꝛ ſctoꝝ dictū ē ē in ſcđo precepto.

De rixa.

De rixa q̄ fit cū hoies ex ira ſe inuicē pcutiūt
etiā interrogādū eſt. Nā q̄ fit aio nocēdi vel
iniuriādi vt in adultis ē mortale et ī incipiēte. idē
in pſequēte ſi fit animo vindicādi. Sec9 ſi fit aio
defēdendi tm̄ vł exerciciū vt pueri faciūt.

De ſeditione.

Sedicio ē qñ vna ps ciuitatis inſurgit cōtra
aliā et ex pte ei9 q̄ iniuſte mouit eſt morta-
le ꝛ ī oīb9 ſequētibus eū et tenet² de oīb9 damnis
inde ſecutis alteri pti. Ex pte autē ei9 qui reſiſtit

iniuſte ſeditōi more ɔtra ſe vł ɔtra bonū cōe ciui-
tatis .nō ē ẜm ſe pctm̄ niſi miſceātur odia et vindi-
cationes. qḋ vt frequēter accidit in hmōi Qn̄ etiā
ex reſiſtētia ſeq̄ret alteri pti multa picula et ma-
la cedēdū eſſet p ptē reſiſtētē ſic. q2 alias n̄ eua-
deret multa pctā. q in ɔflictu ptiū ſeq̄ret. Si q̄s
ē etiā ita pciał et ita obſtinatus aīo vł aliter pci-
alis ꝙ appetat exterminiū alteri9 ptis exiliuz vel
dānum p fas vł nephas patuſ etiā in malis ſequi
ptē ſuā vt ſunt in ytalia guelf9 et gibell9 nō eſt
ſine pctō mortali et in malo ſtatu. Similiter. ſi ex
hoc ł alias iniuſte opaz dedit ad expellēdū aliq̄z
vł ipediuit ne poſſit reuerti. De homicidio etiam
filia ire dictū eſt s̄ in. v. p̄cepto.

De quarto peccato mortali ſcz accidia et ſpēbus et filiabus eius. Capitulū xxvj

Accidia ē q̄rtū pctm̄ capita-
le et iportat tediū bn̄ opādi
vn̄ iterrogādū ē de ea. ſi ita
accidioſus et attediat9 ē ꝙ
habuit i horrore bona diuia
⁊ i abhoīatōe ſp̄ūalia ⁊ opa
bona ad q̄ tenet vt p̄cepta
dei ⁊ eccłie. ⁊ hoc cū ɔſenſu
rōis q2 mortale ē ſi tn̄ habz tales motus ẜm ſenſu
alitatē cū tn̄ diſplicētia rōis ē venale Si ita ɔtri-
ſtat9 ē de morte ɔſanguinei. vł alio caſu ꝙ penitz
eū bn̄feciſſe. vł ppōit āpli9 nō bn̄facē. ł dimittit
aliq̄ neceſſaria ad ſalutē vt audire miſſaz et hmōi
q2 ē mortale. Si ita ɔtriſtat9 ē ꝙ vellz nūq̄ fuiſſe

creatū vł natum̄ ſe in mūdo vł ꝙ eſſet animal bru
tum vł ꝙ vellet mori quocūqꝫ etiā ſiue male ſiue
bene dūmodo hinc exiret tal triſticia ſm ſenſuꝫ ra
tionis ē mortale. Si eſſet ita contriſtatus de caſu
aduerſo ꝙ incurreret in grauē infirmitatē ꝓpt ni-
miā triſticiā perdens ſomnū ꝗ dimittens cibum ⁊
hmōi videt᷑ mortale qn̄ poteſt ſe iuuare in hmōi
Si ɔtriſtatur ex conſideratōne bonoꝝ que habēt
aliqui et quibus ipſe caret vilipendēs dona ſibi
data a deo et inde ſumens tediū bene opandi qđ
mortale eſt ſm ſub et ſup̄ et repitur in pſonis ſpi
ritualibꝰ. Si ex lapſu in pctm̄ ita ɔtriſtatur ꝙ in
currit tedium bene opandi et q̄ſi diffidentiā. Si
contriſtat᷑ ex hoc ꝙ bona ꝓpoſita q̄ facit ſepe frā
git ex hoc incurrēs tediū bn̄ opandi. q̄ſi ſibi vide
atur n̄ poſſe ꝑficē accidia ē ⁊ repitur in ſpūalibꝰ
deo ſuire incipiētibꝰ. Si attediat᷑ ex freqn̄tia tē-
ptatōum venale eſt ſi tn̄ ipſis reſiſtit qđ etiā inci
pientibꝰ deo ſuire ɔtingit Si attediatur in opibꝰ
bonis vt in orādo legēdo vel audiendo lectōeꝫ vel
miſſam vł predicatōem vł dicēdo officiū et hmōi
non tn̄ dimittit de neceſſitate fienda qđ ɔmuniter
eſt venale. et repitur hoc in ſpūalibꝰ. Si in offi-
cijs ſuis ɔmittēs defectus ſumpſit nimiā triſticiā
reſpectu ɔfuſionis hūane. accidia eſt et venale ⁊
ex ſupbia ꝓcedens. Si đ peccatis ſuis doluit ma
gis reſpctū hūane verecūdie ꝙ diuine offēſe ſibi ac
cidia ē ex ſupbia ꝓcedēs et pt̄ eſſe venale ɔiter.
¶ De filiabꝰ accidie qn̄ꝫ eſt difficile ɔgnoſcē an
ſint mortale. niſi ɔmiſcēt᷑ cū aliquo pctō noto ⁊ ɔt̄
ꝑcepta. vł vbi ꝑceptū aliqđ deprimant.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De deſperatione•

SI deſperauit de miſericordia dei eſtimāſ deum ñ poſſe vł nolle ſibi indulgē ł parcē etiā veniēti ad penitentiā• vel nō poſſe abſtinere a peccato cū adiutorio dei mortale eſt• ſi fit cum deliberatione ꝯſenſus• Sec⁹ ſi ſcd̄m aliquē pulſum temtationis Si deſperauit ſe non poſſe euadere aliq̄s miſerias mundanas vł ꝑicula ꝓpter q̄ decreuit ſe occidere aut aliqđ aliud malum facē qꝛ mortale ē et ſi aliquid h̄mōi ꝑpat⁹ eſt vł incepit peius eſt ⁊ multo grauiꝰ• Si ꝯtēpſit diuina bōa et ſpūalia ex triſticia aggrauante mentem mixta cū accidia eſt mortale• Si autē ꝯtēneret et refugeret ea ꝑ que poſſet vitare pc̄m̄• qꝛ tunc ꝑtinet ad blaſphemiā in ſpm̄ ſc̄m̄ que h3 ſex ſpēs que ſunt• preſumptio• deſperatio• infidētia frñe grē• impugnatio veritatis agnite• obſtinatio• et final impñia De his interroga ꝑut expedire videtur qꝛ ꝯmuniter nō ꝯmittuntur h̄mōi niſi a multum ſceleratis•

De preſumptione•

PReſumptō dꝛ cū q̄ſ nis ꝑſūit d' dei miſericordia eſtimāſ ꝙ parcat ſibi ad placitū ſuū ł ꝙ ſaluet eū ꝑſeuerantē in pc̄ō• De deſpatōe dc̄m̄ ē ħ ꝓx•ē

De impugnatione veritatis agnite•

IMpugnatio vitatis agnite dꝛ cū q̄s ꝯtdicit veritati quā tñ bñ nouit ⁊ maxie circ ea q̄ ſunt fidei

De obſtinatione•

Obſtiatio dꝛ cū q̄s firmat ſe i ꝓpoſito peccandi

De inuidentia fraterne gratie

Inuidētia fraterne grē ē ɔ̄t caritatē dei īqn-
tum dolet de eo ꝙ deꝰ ē bonꝰ. et ex bonitate ſua
dat grām et ē ɔtra caritatē ꝓximi.

De ipenitentia.

Inpenitētia final' dr̄ cū q̄s ꝓponit ſe nūq̄ ɔfitēri
velle vł penitere ꝗ nūq̄ reuerſurū ad penitētiam.

De rancore.

De rancore etiā filia accidie ē interrogandū
Si videlicet habuit indiſplicētiam vł tediū
correptōis et etiam corrigentes cuꝫ veniale ē niſi
illos odiret qꝛ tunc fieret odiū et mortale.

De puſillanimitate

Si ſubtraxit ſe ab his bōis ad q̄ erat aptꝰ ex
timore deficiēdi. vt a ieiunijs ab ingreſu re
ligionis a p̄latōe miūcta ab officio p̄dicationis ab
audiētia ɔfeſſionis et hm̄oi qꝛ ɔmuniter ē veniale
niſi eſſet p̄ceptū in eo qđ dimittitur.

De ocioſitate.

Si ſtetit ocioſus nil bōi ſp̄ūalis vł tpal' cpās
vn̄ tp̄s amiſit irrecupabile veniale ē vt vide
tur. niſi ex ocio addaꝛ aliqđ viciū qđ freq̄nter acci
dit vn̄ etiā interrogādū ē quāto tp̄e ſtetit ocioſus

De torpore ſeu pigricia

Si fuit piger et tardꝰ ad bn̄ opādū q̄uis tn̄
fecit vt vidłicꝫ tarde vēit ad ecc̄iaꝫ tarde de
dit elemoſinā et ſilia qꝛ ɔmūiť ē veniale niſi tn̄ ex
illa tarditate obmitteret aliqđ p̄ceptoꝝ vt qꝛ nō
ſubuenit patiēti extremā neceſſitatē etiā teneretꝛ
ꝗ īfirmo ex qͦ ſeq̄tꝛ mors ⁊ hm̄oi qꝛ tūc ē mortale.

De euagatione mentis.

Si habuit diſtractōz mētis vel ſi volūtarie vagatur in audiendo diuina cogitādo interim vana et inutilia. quia cōmuniter eſt veniale niſi addatur aliquod ſpeciale peccatum. vel ſi permittit eas durare ꝑ totum officium ad qd obligatur ex ꝑcepto. Si loqtur inutilia ex tedio vel audit noua vel mutat loca hincinde vel diſtrahit ſenſus vel mēbra diuerſimode q2 eſt veniale cōmūiter.

De negligētia

De negligētia q̄ ē remiſſio volūtatiſ circa eā q̄ deb3 facē q̄ etiā pt dici tepiditas. In h° cottidie oēs offēdim9 ſ3 ē veniale niſi omittat² aliqd neceſſariū. Si fuit negligens circa opa miſericordie ſpūalia q̄ cōtinēt² i h° verſu. Cōſule caſtiga dimitte ſolare fer ora. Et nota ꝙ ſub cōſilio cōphēdi² doctrīa. i. docē ignorātē ꝑcipue vtilia ad ſalutē. ſi fuit negligēs ad addiſcēdū neceſſaria ad ſalutem vt ꝑcepta dei ⁊ eccīe generalia q2 ihmōi ignorantia ñ excuſat² vel ad eūdū ad ꝑdicatōz vel ad miſſam audiēdā vel ſilr̄ia ꝑmo modo ē mortale ſcd̄o mō veniale vtile em̄ ē ꝑdeotis ⁊ laicis valde ire ad ꝑdicatōz. Si fuit negligēs i audiēdo diuinū officiū vel ꝑdicatōz vt ibidē dormiēdo vel loqn̄do ā alia cogitādo vel curioſe q̄rendo audire ā de ꝑdicatore murmurādo. Si fuit negligēs ad ꝓcurādū ſacramēta ſibi ⁊ familie ſue vt ſi ex negligētia mortua ē ꝓles ſine baptiſmo vel hmōi q2 mortale eſt. Si infirmus mortu9 eſt ſine cōfeſſione et cōmuniōe vel extrema vnctione et cū ex negligētia craſſa h° ꝓceſſit mortale videt² vel g̃ue veniale. ſcd̄m ꝙ ipſe pl9 vel min9

indigebat Si negligẽſ fuit ad recipiendũ ſacm̃tũ ꝯfirmatõis ꝑ ſe et familia ſua· Si non ꝯfirmatus tenuit aliũ ad ꝯfirmatõꝫ. Si iterato feciſſꝫ ſe ꝯfir‑mari vł recepiſſet iterato ordinẽ ſemel receptũ. et ſi ſciẽter mortale eſt et ꝯtrahitur irregularitas in ſuſcipiẽte Si fuit negligẽs ad correptõꝫ fratnaꝫ cũ ad eã tenetur videlicet ꝺ oculto pctõ et morta li. et ñ ſperabat emendatõꝫ eius q2 tũc eſſet mor‑tale ipſaꝫ obmittẽdo ꝙ veniale eã retardãdo vł ſi obmiſit de his ꝙ non ſunt mortalia. Si nõ ſuauit ordinẽ debitũ in fraterna correptõe vt vid'licꝫ ni‑mis aſpere vel in tempore vł loco indebito q2 pec catum eſt.

De negligentia confeſſionis.

Si omiſit ad min⁹ ſemel in anno ꝯfiteri vł ex negligentia vel ex ignorantia. Sec⁹ ſi ex im‑potẽtia ſcꝫ q2 ñ habuit copiã ꝯfeſſoris. ſi etiã ñ ſu ꝑpleuit defectũ cũ potuit mortale eſt Et ſi ſuã fa‑miliã adhoc quãtũ potuit ñ induxit. Si recolens aliqđ mortale ꝯmiſſuꝫ ñ habuit ꝯtritõꝫ ⁊ ꝑpoſituꝫ ꝯfitendi tpe ſuo ſed fuit ꝯtentus commiſiſſe. vł ſi penituit eum non commiſiſſe aliqđ peccatum mor tale quod ſibi videtur iam potuiſſe ꝯmittere. et ſi conſenſit in hoc mortaliter peccauit. Si faciẽs cõ‑feſſiõꝫ ſciẽter dimiſit aliqđ mortale peccauit mor‑taliter et tenetur reiterare totam cõfeſſionem Si dixit ſe eſſe contrituꝫ de omnibus peccatis et di‑ſpoſitũ ad abſtinẽdũ et ſatiſfaciendum cũ hoc nõ intenderet mortaliter peccauit et tenetur reitera re ꝯfeſſionem. Si penitentiam ſibi iniunctam pro‑

moꝛtalibus ex negligentia omiſit moꝛtaliter pec
cauit tenetur reiterare ↄfeſſionē. ſi eſt ipſiꝰ oblitꝰ
Si ad cōfeſſoꝛem ſimplicem et groſſum acceſſit ꝛ
inſufficienter eū ↄgnoſcēs cum tñ haberet caſus
difficiles qꝛ tenetur iterū ↄfiteri alteri magis pe
rito et ſufficiēti. Vel ſi ↄfeſſus ē in excōicacōe ma=
ioꝛi exñs etiā ſi ipſe neſciuit et ſuꝰ ↄfeſſoꝛ qꝛ non
fuit abſolutus a peccatis ꝛ debet iterū ↄfiteri qꝛ
non fuit tūc capax abſolutionis Si ſcienſ ↄfeſſus
eſt ei quē nouit excōcatū vł ſuſpenſum vel nō ha
bentē auctoꝛitatē puta qꝛ ſymoniace recepit bñ=
ficiū vł qꝛ intruſus eſt ꝑ laycā poteſtatē peccauit
moꝛtaliter et tenetur reiterare ↄfeſſionem.

De negligentia cōmunionis.

Si omiſit ↄmunicare ſemel in anno ſcȝ ī paſca
et hoc poſt ānos diſcretōis. peccauit moꝛtalit̄ niſi
fuiſſet legittime īpeditꝰ vt qꝛ alteratꝰ ſtomacho
vł excōicatꝰ q̄rēs tñ abſolutōꝫ vł ꝺ licētia ꝓꝓi ſacdo
tis vł ↄfeſſoꝛis ꝑ aliquos dies differret In hmōi
tñ caſibus debet ſupplere defectꝰ ꝙ cito poterit
Si ↄmunicauit non ieiunꝰ ita ſcȝ ꝙ poſt medium
noctis aliq̄d ſumſit cibi vel potꝰ qꝛ moꝛtaliter pec
cauit niſi eſſet ḡuiter infirmꝰ qꝛ tunc licet. Si cō
munionē ſum;ſit cū ſtaret in ꝓpoſito ꝑpetrādi ali
q̄d moꝛtale quia moꝛtaliter peccauit. Si non con=
feſſus de aliquo moꝛtali ↄmiſſo vel aduertēter ex
verecundia vł inaduertēter ex indiſcretōe aut in
diſcuſſione ↄſciētie vel ex ignoꝛātia craſſa vel ſu=
pina ſumpſit ↄmunionem. qꝛ peccauit moꝛtaliter.
Et nota ꝙ ſi qſ obmittit ↄfionē tꝑe ſtatuto conari

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

debꝫ ꝯfeſſoꝛ vt īducat illū ad ſuplēdū ꝺfectū niſi ſit oīno īdiſpoſit⁹. Itē cū reperit aliquē deditū vi cijs turpib⁹ vſqꝫ ad finē quadꝛageſime cautū vi. det² vt ñ ſubito admittat talē ad ꝯmuniōeꝫ ſꝫ ꝓlō. get ſibi tp⁹ ꝑ aliq̄s ebdomodas. De alijs defe. ctib⁹ circa ꝯmunionē vide īfra ī.iij.pte ī.c.de clericis Interrogādū ē etiā h̄. Si pticipauit cum aliquo ī crimīe ꝓpt qꝺ crimē ille erat excōicatus puta excōicat⁹ē qꝛ v̄berauit clericū.vł etiā cū ali q̄s cleric⁹ ſubicit ſe alicui laico v̄berādū ad placā dū ipm̄ de īniuria illata.cleric⁹ille efficit² excōica tus qꝛ pticipauit ī crimīe cū v̄berāte ꝓpt qꝺ ille ē excōicat⁹ vt ex.ꝺ ſen.ex.ſi ꝯcubīe et ē moꝛtale Si exñs ī excōicatōe maioꝛi ſciēter pticipauit ī diuinis audiēdis ī ecc̄ia ā ī ſacm̄tis ꝑcipiēdis qꝛ peccauit moꝛtaliter Si etiā exiſtēs excōicatus maioꝛi excōicatōe ſciēter pticipauit cū alijs fiꝺli. b⁹ etiā ex̄ diuina p̄cipue ī his q̄ ꝯtinēt² ī h° v̄ſu Os oꝛare vale ꝯmunio mēſa negata.et ſi hoc fecit ex ꝯtēptu ł ꝯt ꝓhibitōꝫ ſupioꝛis peccauit moꝛta. liter alias venialiter ſił et ille cū q° pticipauit ſi ſciuit eū excōicatū qꝛ ille ſił etiā effici² excōica t⁹ maioꝛi excōicatōe a q̄ tñ poteſt abſoluē omnis q̄ eū pt̄ audire Excipiūt² etiā quinqꝫ caſus ī q̄b⁹ licet pticipare cū excōicatis.q̄ cōtinēt² ī hoc v̄ſu Vtile lex hūile res ignorata neceſſe. Declaratōeꝫ tñ iſti⁹ verſus et alterius paulo ſupꝛa vide ī.iiij. pte ſumme.

De quīto peccato moꝛtali ſcꝫ auaricia et ſpēbus et filiab us eius Ca.xxvi.

Auaritia eſt inordinatꝰ appe
titus habẽdi et ꝯſiſtit in tri
bus ſcꝫ i iniuſte acq̃rẽdo. te
naciter retinẽdo. et inordina
te amando. De his tribꝰ er
go et filiabꝰ et ſpẽbꝰ eiꝰ ẽ
interrogãdum vt ſeq̃tur. et
primo de ꝑmo modo videli=
cet de iniuſta acq̇ſitõe dictũ eſt ſupra in. c. de. vij.
ꝑcepto reſtãt tñ aliqua de q̂bꝰ nunc dicẽdũ eſt.

De ſymonia.

DE ſymonia q̃ verſatꝰ circa ſpũalia ⁊ ſꝑ ẽ mor
talepctm̃ et in oĩ caſu eiꝰ pecũia recepta per
eã reſtitui debꝫ ñ tñ ei q̃ eã dedit ſꝫ paupibꝰ de=
bet erogari. et hoc de nccitate ꝉ illi eccĩe in cꝰ in=
iuriã data eſt. Si dedit pecuniã ꝉ aliq̇d qđ precio
ꝑt eſtimari ꝓ hñdo aliquo ſacm̃to vt ẽ baptiſmus
eukariſtia. bñdictio nuptiaꝝ et hmõi et fecit hoc
q̃ſi darꝫ ꝑmiũ illiꝯcꝰ ſignũ eẽ ꝑt ſi pactũ fecit cũ
dãte hmõi ſacm̃ta qꝛ ſimõia ẽ ⁊ mortꝉe. idẽ ꝑſumiꝰ
qñ negatꝰ ſacm̃tũ ſi ñ detꝰ pecũia nec excuſat cõ=
ſuetudo. ſecꝰ ẽ ſi dat aliq̇d ꝫm bñplacitũ ſuũ g̃tis
et vt elemoſinã. ñ coactꝰ ã exactꝰ. ſꝫ ſpõte ad ꝯſer
ua idã ꝯſuetudinẽ quã tñ ſi ꝑuare nollet. ñ eſſꝫ co
gẽdꝰ neqꝫ ſacm̃ta ei đnegãda. ſi emit ꝉ vẽdidit ali
quã capellã ꝉ aliũ locũ i eccĩa qꝛ ſimoĩa ẽ Si emit
vꝉ vẽdidit ſepulturã eccĩe vꝉ ſepulchꝝ vbi pona
tur cadauer eiꝰ qꝛ ſimoniã ꝯmiſit. Si emit ꝉ ven=
didit ius p̃ſonatꝰ alicꝰ eccꝉie vꝉ capelle qꝛ ſymo
niã ꝯmiſit. Si patronꝰ alicꝰ eccꝉie vꝉ capelle aut

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

altaris vł alteri⁹ bñficij ꝓ pecuṁa elegit ꝛ pre-
ſentauit inſtituẽdū i eccłia ſua q2 ſymoniã ↄmiſit
Si porrexit ꝑces carnales ꝓ ĩdigno aliq° ordiñã-
do ł ꝓmouẽdo ã bñficiãdo q2 ſymoniã ↄmiſit et h°
ſi ſciuit ipm ĩdignū. Et ſi płat⁹ rcẽ hmõi ꝑcū ł pre
cio eū admiſit ſiłr ſimoiã ↄmiſit Si fuit mediator
ad ꝓcurãdū alteri aliqđ ſpũale bñficiū vł ordiñẽ
et hmõi ꝓ aliq° tꝑali q2 ſymoniã ↄmiſit Si ↄduxit
aliquẽ ad ꝑdicãdū cū pactõe pecũie ł ĩtẽtõe lucri
ſymoniã ↄmiſit. ꝛ ſiłr ꝑdicator q̃ h° modo accepta
uit. Si filiū aut filiã ã aliū miſit ĩ mõaſteriū pacti
one facta ꝓ certa q̄ntitate dãda ꝓ ingreſſu mona
ſterij ſymoniã ↄmiſit. Et ſiłr ꝛ̃ligioſi recipientes
hãc pecuniã. De q̄buſdã alijs ſymonijs clericoꝝ
vide infra in. iij. ꝑte in. c. de clericis. Et đ iſta ma
teria hẽs plene in ſu. in ij. ꝑte. c. j. ꝑ totū.

De proditione

Si ꝓdidit ciuitatẽ aliquã aut caſtrum inimi-
ci quia vltra mortale tenetur de omni dam-
no inde ſecuto. Idem ſi ꝓdidit res alteri⁹ iniuſte
auferentib⁹ aut etiã ꝑſonã ei⁹. Si ꝓdidit ſecreta
alic⁹ iniuſte. q2 vltra mortale tenet² ſatiſfacere de
damnis inde ſequẽtib⁹. Sec⁹ ſi ſecreta iniqua et
ↄiuratões et tractatus ↄtra ciuitatẽ vł ↄmune bo
num vel ſi nocumẽta ꝑſonaꝝ iniuſta mãifeſtet. q2
tunc bene facit et facere tenet². Si recepit aliqđ
ſub ſigillo ↄfeſſiõis etiam non in ↄfeſſione. ſi reue
lat illud peccat mortaliter. niſi illud eſſet quid in
iquum. cui poſſet obuiare manifeſtãdo. et ſi de h°
perpendit qñ ꝓmiſit peccauit mortaliter. ſed nõ

debet tenere ſecretum. q2 tunc etiam peccaret Si legit alteriꝰ lras clauſas videtur mortale niſi poneret ſpē in ratihabitione mittētis ꝫ eiꝰ cui mitti

De acceptione perſonarum

Si acceptauit pſonam in iudicio vt ſcꝫ magis audiat vnam ptem q̄ alteram vel credat vni magis q̄ alteri non ſeruato ordine iuris vel magis declinet ad vnam pteꝫ q̄ ad aliam ratione auaritie q2 forte ſperat lucrū aliqd ab ea recepturū ꝛ hꝰmodi mortale poteſt eſſe ſm circūſtantias ſub et ſupra. Si in diſtribuēdis bñficijs ꝫ officijs eccleſiaſticis vel ſpūalibꝰ admittit indignos et malos peccat mortaliter et tenetur de dānis inde ſecuturis. Si in faciēdis cedulis q̄ vulgariter dicūt ſcrutinia ſciēter admittit indignū ꝫ q̄ phibet admitti ſeu excludit dignum peccat mortaliter. Si in diſtribuēdis honoribꝰ ꝫ in ponendis collectis ciuitatis ſciēter grauat aliquē vltra debitum. vel alleuiat peccat mortaliter et ſi ſolū ex eiꝰ determinatōe fieret tal' diſtributio tenetur ad ſatiſfactōꝫ de dāno Secꝰ aūt ſi plures alij imponūt cū eo. Si cum habet diſtribuē elemoſinas alicꝰ ſocietatis ꝫ teſtamti hmōi non fideliter diſtribuit ſi dediſſꝫ ñ indigētibꝰ vltra mortale teneretur ad reſtitutōeꝫ

De turpi lucro.

Si iudex accipit pecuniā ab aliq° vt iudicaret q̄ ñ iudicaret q̄ bñ p eo iudicaret q̄ iiuſte iudicarꝫ peccat mortalit ꝛ tene illa rſtituē dāti ñ ille ddiſſet vt male iudicaret q2 tc tēt dare paupibꝰ Idē d teſte q̄ p teſtio ferēdo pecūiaꝫ ꝫ aqd accepit q2

vltra moꝛtale etiam tenetᷣ reſtituē. Si fecit inſtru
mentū in fraudem vſuraꝝ vt notarij. quia peccat
moꝛtaliter. et mercedem quā accepit debet paupi
bus erogare Si ſuiuit vſurario in arte vſuraria qꝛ
peccauit moꝛtalit. Et ſi omnia bona vſurarij eſſent
obligata r̃ſtitutioni. non poſſet obtinē ſalariū ſꝫ re
ſtituē creditoꝛibus vſurarij alias autē poteſt. Sꝫ
illud debet paupibꝰ dare de honeſtate non de ne
ceſſitate niſi eſſet paup. Si recepit pecuniā ꝓ tur
pitudine vt meretrix. debet illā paupibus dare ñ
tñ de neceſſitate ſꝫ ſcd̕m ꝯſiliū. Si q̇s facit aliquā
artem vł aliqd̕ artificiū cuiꝰ vſus eſt ad moꝛtale
vt faceret taxillos et hmōi peccat moꝛtaliter nec
debet abſolui niſi diſponat ſe illud dimittē De lu
cro inde recepto debet paupibus dare. nō ex pꝛe
cepto ſꝫ ex ꝯſilio. Si diebus feſtiuis emit vel ven
didit negotiādo. niſi foꝛte in nūdinis. vel fecit cō-
tractus non neceſſarios vł ſcripſit vł aliud manu
ale fecit ꝓ lucro qꝛ vltra pcm̄ debet illud paupi
bus dare ſm aliquos qd̕ tñ videᷣ de honeſtate ma
gis q̄ꝑ de neceſſitate. Si tpe meſſis vel vindemia-
rum emit bladū vel vinum vel fructus vt alio tē-
poꝛe vendat carius non exñs talis rei ꝯtinuꝰ ne-
gotiatoꝛ nec ꝓpter aliqueꝫ honeſtum finē niſi ſolū
ꝓpter cupiditatem et auaritiam quia turpe lucrū
eſt nec tamē tenetur in aliquo Si accepit aliquid
ad eligendum aliquem ad dignitatem aliquā tpa
lem vel officiū ſeculare vel ſi vendidit hmōi offi-
cia ſecularia. quia turpe lucruꝫ eſt nec tñ tenetur
ad reſtitutionem.

De ludo inhoneſto.

Si luſit taxillos vel cartas vel ad aliuꝫ ludū
fortune ſi vicit ꝑ fraudeꝫ puta cum falſis ta-
xillis . vel mēdatioſe vltra mortale tenetur ſic lucꝛ-
tum reſtituere ammittēti niſi foret q̄d parū. Si vi-
cit ab eo qui alienare non potuit vt a ſeruo vł re-
ligioſo aut vxore vel filiofamilias et hmōi tenet᷑
ad reſtitutionē his qui habēt curā illoꝝ et ē mor-
tale ſi eſt quid notabile et ſi luditur excupiditate
acq̄rendi. Si ꝑ multā importunitatē traxit alios
ad ludū qui hoc n̄ itendebāt vł retinuit volenteꝫ
recedere qꝛ vltra mortale tenet᷑ reſtituē illi ſi tn̄
eſt quid notabile. Si acq̄ſiuit ſeu lucratus eſt
hmōi ī locis vbi ꝓhibetur ludꝰ . et mandat᷑ fieri
reſtitutio ſiue legibꝰ impꝛalibꝰ ſiue municipalibꝰ
et ſuant᷑ quantū ad vtrūqꝫ debet fieri reſtitutio
illi q̄ amiſit. Secꝰ ſi legeꝫ ille ſunt abrogate per-
ꝯtrariā ꝯſuetudinē. Conſequenter nota ꝙ ſi vi-
cit ꝑ ludū ī alijs caſibꝰ exceptis p̄dictis n̄ tenet᷑
reſtituē illi qui amiſit ꝗuis poſſꝫ eleōſinaliter ſi
eſſet pauꝑ ſꝫ debet pauꝑibꝰ erogare ſm aliquos
ex ꝯſilio ſm alios vō ex nccītate ꝙ tn̄ tutiꝰ ē. non
tn̄ ita oportꝫ tales ſtringē ad citam reſtitutionem
ſicut in furto vſura et hmōi

Nota perſonas quibus reſtitui debet qd ab eis lucratur in ludo.

Iſte ſunt pſone q̄bꝰ idiſticte ſ̄ſtituēdū ē q̄c-
q̄d ab eis lucratū ē ī ludo alee . ā taxilloꝝ vł
alio modo ſm Ray . ſcꝫ furioſi ꝓdigi minores . xxv .
ānis ⁊ maxīe pupilli filijfamilias ⁊ vxores q̄ n̄ hn̄t
paraphernales āminiſtratores reꝝ ecc̄iaꝝ ⁊ pau-

pérũ et ſikes. I ē mēte capti. ſurdi. muti. ceci et q̄ morbo laborāt ꝑpetuo. ſerui religioſi et ſikes. Et nota ꝙ tal pecunia ñ ē ſimpliciter reſtituēda illi q̄ amiſit niſi eſſet emēdat⁹ et corrept⁹ ita vt credere² eā ad pios vſus expēſur⁹ Sꝫ tutori curatori dño monaſterio p̄ri marito eccl'ie hec ī ſum. ꝯfeſ.

De inquietudine.

Si adhibuit nimiā ſollicitudinēꝫ circa tpalia acq̄rēda et ꝯſeruāda. ꝙ ꝓpt hoc dimiſit aliqḋ neceſſariū ad ſalutē vt miſſam et hmōi q̄ ē mortale Si ñ dimiſit neceſſaria ad ſalutē ſꝫ tñ remiſſus ē in eis aliquātulū ꝓpter iq̄etatōꝫ tpaliū veniale ē Si nimiā ſollicitudinē habuit circa ſpūalia ex puſi tate ꝯfidentie auxilij dei in ſe nō ē mortale ſꝫ videtur multū īpeditiuū deuotōis et alioꝝ bonoꝝ.

Sequitur de ſecundo modo auaricie q̄ conſiſtit in retinendo

De auaricia q̄ conſiſtit in tenaciter retinendo etiā interrogandum eſt. Si videlicet ita inhumanus fuit ꝙ non fecit elemoſinas corpales ſumme indigētibus cū poſſet vel ſi non opatus ē opa miſericordie corpalia q̄ continentur ī hoc verſu. viſito. poto. cibo. redimo tego. colligo. cōdo Primum eſt viſitare infirmos. Secundū potare ſitientes. Terciū cibare eſurientes. Quartum redimere captiuos. Quintū colligere et congregare diſperſos. Sextū eſt tegere nudos. Septimū eſt condē. i. ſepelire mortuos. ſi hēs ſuꝑflua q°ad naturā ⁊ q° ad decētiā ſtat⁹ ſui et familie ſue ñ ſubuenit neceſſitatibus alioꝝ maxime in extremis. Si habēs

ſupflua quo ad naturam nõ tñ quo ad decenciam ſtatus non ſubuenit pacientibus extremã neceſſitatẽ quos tñ ſciuit et nouit quia mortale indicatur ꝯmuniter. Sed hic oportet multa ꝯſiderare ad bñ intelligẽdum vñ vide dẽ hoc in ſumma pte ſecunda. t. j Si habens vnd̃ ſubuenire poſſit ñ ſubuenit paupibus etiam nõ extremas neceſſitates paciẽtibus vel tardauit ipſis dare vel eos exaſperauit veniale eſt. Si pauit paupibus nimis ſumptuoſa ꝛ delicata aut etiã nimia cibaria. vel queſtuantibus ſine cauſa vrgẽte vel male vtentibꝰ elemoſinis. qꝛ pctm̃ videtur pociꝰ q̃ meritũ. Si laborãtibus ꝓ eo quocũqꝫ miniſterio nimis diſtulit dare mercedem vltra factaꝫ ꝯuentõꝫ cũ tñ poſſet ſoluẽ qꝛ poſſꝫ eẽ mortale maxime ſi ĩcurreret graue dãnum vel ſcandatũ. Idẽ ſi aliquid defraudauit.

De tercio modo auaricie qui conſiſtit i inordinate amando.

De auaricia in amãdo inordinate nota q̃ ſi q̃s res etiã iuſte acq̃ſitas ita inordinate amat vt inhereat eis quẽadmodũ fini. cuius ſignum ẽ q̃n ꝓpter eas non amittendas paratus eſſꝫ facere cõtra aliquod preceptorum quia mortaliter peccat et hoc ideo quia plus diligit creaturam q̃ creatorem. Si autem nullo modo vellet facere contra ſalutem ſuã propter huiuſmodi temporalia q̃uiſ tñ aliq̃liter iordinate afficiatur ad ea ſeu amet ea ẽ veiale. ꝛ ex his ꝯſiďari pt̃ q̃ntũ peccat q̃ res iiuſte

acqſitas ita iordiate amat vt .ȝ.

De prodigalitate.

De pdigalitate q̄ ↄtraria ē auaricie etiā iter‑rogādū ē. Si videlicet ſupflue expēdit ſuaȝ ſbam ꝉ i edificijs ſumptuoſis vꝉ i eq̄tatur is. vꝉ in ↄuiuijs nimis delicioſis ā frequētib⁹ꝉ i paleſtris et ludis. vꝉ i ornamētis et p̄cipue mulierꝝ. vꝉ in ie‑iunijs. vꝉ hiſtrionib⁹ et hmōi q2 pctm̄ ē. Et qn̄ eſt notabilis exceſſus ſcdm ꝓportionē ſui ſtat⁹ ē mor‑tale alias aūt i modico ē venale. Deſcēdere autem ad pticularia i dterminādo qn̄ ſit mortale ⁊ quādo veiale n̄ dfacili pt̄ dari iudiciū ctū vn̄ h° dimitto

De vj. peccato mortali ſcȝ gula et ſpe‑ciebus et filiabus eius. Ca. xxviij.

GVl'a ē ſextū pctm̄ capitale ⁊ iportat iordinatū appetitum ſeu dlectatōȝ circa cibum et potū. vn̄ de ipſa nota quinq3 modos q̄ ↄtinēt' in hoc vſu Pre. ꝑ ere. laute. nimis. ar‑dēter. ſtudioſe. Prim⁹ mod⁹ ē pre vꝉ ꝑpere. i. ſi ↄmedit ꝉ bibit an̄ horā debitā ꝉ ↄſuetā ſine cā rōabili vrgē‑te. Scd's laute. i. ſi vſus ē cibis vel potib⁹ nimis lautiſ et delicatis vltra ↄditōȝ ſui ſtat⁹. Aliter em̄ decet ↄmedē infirmū q̄ ſanū. et aliter nobilem q̄ ruſticū. et ſic vlterius vel ſi vſus ē cibis vel poti‑bus multū nutritiuis vꝉ calidis ꝓuocātib⁹ ad lu‑xuriā ⁊ ſi ex hac cā fecit mortale videt'. Tercius nimis. i. ſi ↄmedit vꝉ bibit in nimia q̄ntitate ſcdm

indigentiam ſue conplexionis. qd' em̄ pan̄ eſt vni nimiſ eſt alteri qn̄q3 .plus tn̄ ɔmedere in die ieiunij q̄ altera die p vna ɔmeſtione nō eſt de ſe malum. Quartuſ ardenter id eſt ſi cōmedit vel bibit nimis ardore gule. vel ſi nimis auide vl velociter aut rapaciter cōmedit propter gulam vel cum nimia conplacentia content9 magis ſatiſfacere gule q̄ neceſſitati prouidere. Quintus ſtudioſe. id ē ſi adhibuit vel adhibere fecit nimiam diligentiā et ſtudium circa cibaria delicata preparanda. vt varijs ſaporib9 z diuerſis mōiſ z hmōi. In his omnib9 vl etiā alijs ſpēb9 gule. tūc ē ibi mortale qn̄ delicatio gule q̄ri' vt finis cū ſc3 pat9 ē q̄s facere ɔt aliqd' p̄ceptoꝝ vt ſatiſfaciat delectatōi gule vl cū ɔmedit vſq3 ad crapulā vl vomitū aduertēter. ſicut fit a plurib9 i carniſpriuio. vl cū vtit' aliquo cibo ex quo veriſilr credit incurrere magnā leſiōe pſone. In alijs autē caſibus ɔmuniter ē veniale.

De ieiunio

De ieiunio qd' eſt contrariū gule etiam eſt interrogandum Si videlicet dimiſit ieiunia eccleſie ſc3 q̄dragesime vl quattuor tpm aut feſtoꝝ vigilias poſt xxi. ānū peccat mortaliter niſi habeat cā3 eū legittime excuſantē vl ſaltē eſtiet ſe hr̄e et habeat cauſam eſtimādi. Puta cū eſſet ſatis debilis vl ſibi videtur eſſe ɔpt̄ qd' nō credit poſſe ieiunare ſine notabili corpis detrimēto lic3 ſcd'm veritatē poſſit. tal nō videt' defacili ɔdēnand9 d' mortali ex q° erat patus obedire p̄cepto ſi credidiſſet poſſe alias ē mortale et totiēs quotiēs dimittit ali

quē diem ieiunare q2 q̄libet dies eſt ſub vno p̄cē pto. Sed añ. xxj. ānum inducēdi ſunt iuuenes ad ieiunādū Itē īterrogādū eſt de nūero dier̄ p quos dimiſit ieiūare. et de cā. Si notabiliter āticipauit horā ꝯmedēdi ſine cā legittia q2 ñ ē ieiuniū. vnde mortale Hora āt ꝯgrua ē circa horā nonā. tardare āt p9 nonā ñ ē viciū niſi fieret ex ſupſtitōe. Si cū ieiunauit ex ſtatuto eccie vł ex voto vł ex iniūctōe ꝯfeſſoris de ſero ꝯmedit fruſtū panis de plurib9 fructib9 de vno gñe inq̄ntitate ieiuniū frangit Si aliq̄d de ꝯfectōe ſumit ī pua q̄ntitate ñ frāgit niſi fieret in fraudē ſcz ad nutriēdū. ſz ſumendo aliq̄d fructuū p modū medicie ſcz ne viciū diruat ſtomachū ñ videtur malū. Poteſt autē pluries in die bibere et ñ frāgit ieiuniū q2 potus ē ſeq̄la cibi niſi fiat ī fraudē ſicut dictū ē. De debilib9 et multū laborātib9. p̄gnātib9. nutriētib9. ābulātib9. paupib9 z hmōi. q̄uo ł q̄n excuſant² vide ī ſum. c. ieiu. p totū. Si ꝯmedit carnes ī. xl. vł alijs ieiunijs eccleſie ł ī ſextis ferijs aut ſabato p totū annū. niſi vrgente cā neceſſitatis vł infirmitatis q2 peccauit mortaliter. Si vſus ē lacticinijs tpe q̄dragesimali ſine cā īfirmitatis de ꝯſilio medici peccauit mortaliter In alijs ieiunijs eccie ſuari pōt mos patrie q̄ntū ad vſum lacticinior̄ qui ſi non appare at tutius eſt abſtinere. Si bibit vſq3 ad ebrietatē aduertens nimiam potentiam vini ad inebriandū3 vel de hoc dubitans ꝓbabiliter peccauit mortaliter. ſecus ſi ignorauit potentiā vini. ſicut noe. Si fuit cā inebriationis alterius aduertēter inducēdo aliquē ad nimiū potū. vel ponēdo ſal in vinū3

et hmōi q2 peccauit mortaliter. Si induxit aliquē adſ tāgendū ieiunīū eccīe ſine cauſa legitīa ſuis pſuaſiōib9 quia peccauit mortaliter. Item ſi indu xit pueros et iuuenculas ad lambacitates taber= nas et hmōi vt puertat eos ad turpia. Si frequē= tauit tabernas ſine cauſa rōabili vł ꝯuiuia diſſolu ta peccatū eſt. Si abſtinuit nimis a cibo ⁊ potu ⁊ alijs neceſſari s vite. ꝓpter qđ incurrit infirmitatē ꝯmuniter veniale eſt. niſi fiat notabilis exceſſus vt videlicet ſi addatur obſtinatio contra ammoni ciones in hmōi defectu quia tunc videtur mortale rōe pꝛiculi inde ſequētis.

Sequitur de filiabus gule quarū pri ma eſt ebetudo.

An ex inordinata ꝯmeſtione. et potu incurrit obſcuritatem ſeu groſſiciem intellectus. et ex hoc ineptitudinem ad conſiderandum ſpiritua= lia. ad conſulendum. orādum. legendum. et hmōi qđ ꝯmuniter eſt veniale.

De inepta leticia

An ex inordinatione cibi vel potus nimis fuit leuis et diſſolut9 riſibus. ludis et iocis et alijs leuitatibus corꝑis qđ ꝯmuniter eſt veniale niſi addatur aliud viciū.

De choreis

De choreis que fiunt vt communiter ex inor= dinata leticia et frequenter cum mortali eti am interrogandum eſt. Nam quinq3 modis fiunt cum peccato mortali. Primo modo cum fiunt ex libidie. Scđo mō cū fiūt a clericis ⁊ rligioſ cū

mulieribus. et hoc ratione ſcandali. Tercio cū fi-
unt in eccleſijs vł alijs locis ſacris. q2 ſacrilegiuꝫ
eſt. Quarto cū fiunt ex inani gł'ia vel vana leticia
tam inordīata ꝙ ibi ꝯſtituit² finis. Quinto qñ ta-
les chorizantes nō curāt de ſcādalo ꝓximi etiam
mortali In alijs autē caſibus ꝯmuniter eſt venia
le. poſſꝫ tñ qñꝫ eſſe mortale ex accidēte nec defa-
cili poteſt dari de hmōi iudiciū.

De multiloquio

Si cū fuerit repletꝰ multū fuit loquax ł dixit verba ocioſa. i. ſine neceſſitate vł rōabili vtilitate qd veniale ē ꝯmūiter.

De ſcurrilitate.

Si fecit actꝰ et geſtꝰ inmorigeratos q2 ſi ſunt ꝓuocātes ad libidīnē ex matrimoniū ē mortale Si autē ad diſſolutōes et leuitates vt vētoſitates et hmōi eſt veniale.

De inmundicia.

Inmūdicia poteſt itelligi cū q̄s inmūde ꝯmedit et ē veniale ꝓcipue ſi ex hº ꝯturbat alios vel q2 vomitū facit. Et ſi hoc facit q2 nimis ꝯmedit vł vt auidius ꝯmedat vł bibat pctm̄ eſt Secꝰ ſi cā medicine. Vł poteſt intelligi de inmundicia pollutōis que cū accidit in ſomnis nō iputatur ad pctm̄. ſꝫ pctm̄ pt̄ eſſe cāleius ſcꝫ ſi ꝓceſſit ex crapula vł turpi cogitatōe ꝓcedēte vł ex negligētia. vł etiā cū poſt vigiliam recolēs de inmūdicia ipſa et ſomno turpi delectaᷓ. et ſi eſt ibi ꝯſenſus rōnis ð hmōi delectatōe turpi. eſt mortale alias āt veniale vł nullū ſcꝫ ſi ex alleuiatōe nature.

De pollutione.

DE immundicia ſeu pollutione ꝓcurata. nota ꝙ ſi quis aliquid agit hac intentione princi-paliter vt pollutõnem habeat ſiue vigilando ſiue dormiendo mortaliter peccat. etiam ſi faciat cau-ſa ſanitatis. Si autem etiam ipſa pollutio ɔtingit in vigilia et preter voluntatem ac ſine ꝓcuratione non eſt mortale.

De vij. peccato mortali. ſcʒ luxuria et ſpeciebus et filiabus eius. Ca. xxix.

LVxuria eſt ſeptimum viciuʒ capitale. Et qꝛ ſ̄. in. c. ď ſexo ꝓcepto ſatis dictũ eſt ď ſpecieb9 eius in ope. ac etiã cogitatõe et hoc in. c. de nono ꝓcepto ſ̄. Ideo illis omiſſis ad que ibidem recurrenduʒ eſt. Videndũ eſt de quibuſdam alijs pertinentibus ad ipſam luxuriam et ď-lectationem moroſam. Vnde interrogandum eſt ď hoc vt ſequitur. Si videlicet oſculatus eſt aliqʒ vel aliquam ex libidine. et extra ɔiugiũ. qꝛ mortaliter peccauit etiam ſi non ſequatur actus turpis ſed ſi ſequatur actus cum hmõi facit vnũ peccatũ ſed tanto grauius quanto plura de hmõi concur-rũt Sed ſi fiunt diuerſis temporibus ſunt diuer-ſa peccata Si ſcripſit litteram vel miſit vel portauit vel recepit lr̃as ɔtinentes amatoria et prouo-catiua ad libidinez. quia mortaliter peccauit. hoc aduertens. Si cantauit vel legit vł cũ delectatõe

audiuit verba laſciuia et turpia ad prouocandum ſe vel alios ad laſciuiam mortale eſt. Si ſe ſociauit alicui quem nouit euntem ad peccandum vel turpiter agendum vel ad faciendum ſerotinas vel matiatas peccauit mort̄. Si fuit mediator inter aliquos ad hm̄oi turpia vel poſuit aliq°ſ mediatores ĩt ſe et alios ĩ hm̄oi peccauit mortalit̄. Si r̄cepi xeniū aliqđ vel donum quodcūq3 vel miſit hm̄oi ex amore libidinoſo mortaliter peccauit.

De delectatione moroſa

Delectatio moroſa reperitur vt frequenter in tepidis et multum negligentibus. Nam feruidi ſubito cogitationes expellunt noxias. et feruidis cogitationibus deſiderijs operibus acquieſcunt. Vnde interrogandum eſt. Si habuit cogitationes immundas et carnales in quibus contraxit moram. poſtq̄ ratione perpendit ꝓpter delectationem ipſam. hm̄oi cogitando mortaliter peccauit Non ſolum enim peccat homo quando cogitationibus luxurioſis ratione conſentit deliberans malum facere ſed etiam cum nō curat ipſas libidinoſas cogitationes expellere poſtq̄ eas perpendit ſed in eis voluntarie immoratur peccat mortaliter

De filijs luxurie

De filiabus luxurie non oportet multum interrogare q2 difficile eſt ĩtelligere niſi cum mixtura aliorum vitiorum

De cecitate mentis.

Si fuit ita mēte occupatus circa mundana ꝙ neſciuit de deo cogitare vł rebus ſp̄ualibus.

De precipitatione.

Si fuit preceps et ſubditus in operibus ſuis ſine cōſilio et exaīacōe mentis debita agens.

De inconſideratione.

Si fuit incautus in factis ſuis et non bene iudicauit circa occurrentia.

De inconſtantia.

Si in eo ꝙ deliberauit bonum agere mutabilis ⁊ inconſtans fuit ex paſſione.

De amore ſui.

Si nimis ſeipſum dilexit querendo delectatōes corporis commoditates et huiuſmodi.

De odio dei.

Si habuit diſplicentiam in deum vel legem ſuam quia prohibet concupiſcentia eius.

De amore vite preſentis.

Si nimis amauit vitam iſtam preſentem propt voluptates carnis quibus eſt deditus. Nam ita amare vitam preſentez ꝙ aliquis velit hic perpetuari. ſm pe. eſt mortale.

De horrore futuri ſeculi.

Si horrorem habuit ad vitā futurā. De alijs que ptinent ad viciū luxurie circa coniugatos vide infra in. c. de coniugatis.

Sequitur tercia pars huius opuſculi de interrogationibus certis ad certas perſonas ſcd'm ſtatus diuerſitatis. Et primo quo ad coniugatos. Ca. xxx.

Nunc formāde ſunt itrogationes ñ ad oēs ſ3 ad quoſda3 ſcd'm ſtat9 eorꝝ. et prio quo ad ꝯiugatos. Interrogādi ſunt ergo ꝯiugati nō tamē omnes. ſ3 d' q̄b9 videt² expedire. ſi vidilic3 ī aliq° caſu ꝓhibito ꝯtraxerēt q2 mortale e ſt niſi ignorātia facti ꝓbabil' excuſet. vnde ſciendū eſt ꝙ quedā ſunt īpedimēta que īpediūt matrimoniū ꝯtrahendū. et dirimunt iam ꝯtractu3. id eſt nullum factum illud tamē intelligendū eſt qñ dicta īpedimēta prius fuerūt inter eos ꝙ̄ ſit contractū matrimoniū. et ꝯtinētur in his verſib9. Error. ꝯditio. votū. ꝯgnatio. crimē. Cult9 diſparitas vis ordo ligamē honeſtas. Si ſis affinis ſi forte coire nequibis Hec ſociādo vetāt ꝯnubia iūcta retractāt. Pro horꝝ quolibet breuiſſima declaratōe (nam de his ſatis inuenies i ſumis). Nota d' ſingul' itellectū. Error intelligitur de ꝑſona non de fortuna cū ſc3 qs ꝯtrahit cū bertha. credēs ꝯtrahere cū katherina. cū q̄ intēdebat ꝯtrahere Cōditio intelligitur de ꝯditōe ſeruili cū ſc3 quis ꝯtrahit cū ſerua credēs eā eſſe liberā. nā ſi ſcienter liber cōtrahēt cū ſerua mr̄imoniū tenēt. et ſilr ſi ſeru9 ꝯtrahit cū libra credēs eā ſeruā. Itē videtur ſi ſeruus cū

ſua licet credēt eā liberā3 ¶Votū intelligitur de ſolēni cū ſc3 quis feciſſet pfeſſionē tacitam vł expreſſam in aliq̄ religione approbata et poſtea contraheret nā tał eſſet etiā excōicat9. ¶Cognatio ē triplex ſc3 naturał. ſpūał. et legał. Naturał dicit̄ ꝯſanguinitas et habet tres lineas ſc3 aſcendentiū vt pater auus et pauus ꝛ hmōi Deſcendētiū vt filius. nepos. pronepos ꝛc̄ Collateraliū. vc fratres ſorores ꝛ hmōi. Et hab3 q̄libet linea quattuor gradus cōcluſiue p̄cipue collateralis. Nā inter aſcēdentes et deſcēdentes. videtur eſſe ppetua phiſtio. Qui ergo inter iſtos etiam contrahit eſt excōmunicatus. Cognatus ſpiritual' hab3 tres grad9 et contrahitur in baptiſmo et ꝯfirmatione. Prim9 eſt inter tenentes ad baptiſmū vel confirmationē et eum qui tenetur et dicitur paternitas et filiatō Secundus eſt inter patrē ꝛ matrē carnales illi9 qui tenetur et illū tenentes. et dicitur ꝯpaternitas. Tercius ē inter filios naturales illi9 qui tenet et illū qui tenetur et dicitur fraternitas. Cognatio legał fit p adoptō3. et habet tres lineas ł gradus. Prim9 eſt inter ipſu3 adoptantē et adoptatū et filium vel filiam eius adoptatum. Secundus eſt inter vxorē adoptantis et ipſum adoptatū ac etiā inter vxorē adoptati et adoptantē. Terci9 eſt iter filios naturales et legittiōs ipſi9 adoptātis et ip3 adoptatū ꝛ h°tm̄ cū ipſi filii ſint adhuc i ptāte pr̄is. Int hos em̄ oēs ē phibitū mr̄imoniū et ergo ſi ꝯtractū fuerit dirimatur crimē h°. ſc3 qꝺ hab3 impedire et dirimere mr̄imoniū ꝯtractū itelligit̄ tm̄ de duob9 crimib9. Primū eſt cum mulier

machinatur cū effectu in mortem alterius vxoris vt habeat maritū illius in virū et ecōtra cū vir in mortē alterius viri machinat⁹ vt habeat vxorē ei⁹ Scdm cū q̇s dat fidē alicui ꝯiugate deducēdo eā in vxorē poſt mortē mariti ſui. et cū ex illa ꝓmiſſione ſeq̄tur adulteriū Cultus diſparitas. vt ſcꝫ ſi fidelis ꝯtrahat cū iudea vł pagana ꝑmanēte i infidelitate. Si aūt contheret et cū heretica teneret matrimoniū ſcꝫ cohabitare ei n̄ deberet et hoc ſi eſſꝫ ꝑiclm ei icurrēdi hereſim. ſꝫ peccat cū tali cōtrahēs. quis ſcꝫ cū quis ꝑ violētiā cogitur ad cōtrahēdū et intelligitur de violētia abſoluta. et ſilr de violētia q̄ fit ꝑ metū q̇ poteſt cadē in cōſtantē virū q̄ ꝯtiner⁹ i hoc verſu Stupri atq; ſtat⁹ verberis atqꝫ necis. niſi tn̄ poſtea de inuito efficiat⁹ volūtari⁹. Ordo intelligitur d̓ ordine ſacro. ſcꝫ cum cōtrahēs fuerit in ſubdiaconatu. vel ſupra et tal̄ etiā eſt excōicat⁹. Greci tn̄ in ſacris ordinib⁹ pn̄t vti mr̄imonio iā cōtracto. ſꝫ cōtrahē non pn̄t. Ligamē ſcꝫ ſi ſit alteri ligatus ꝑ cōiugiū ꝑ v̓ba de pn̄ti etiā nondū ꝯſummatū Nā tal̄ in nullo caſu poteſt alteri matrimonialiter copulari niſi ille cū q° ꝯtraxerat ꝓfiteretur in aliq̄ religione an̄ ꝯſumationē matrimonij Si autē recedēt alter ꝯiugū ita ꝙ ꝑ multos annos nihil de eo audiretur adhuc non liceret alter ꝯtrahere niſi prius veriſimiliter ſciret de morte ipſius Honeſtas id eſt. publice honeſtatis iuſticia in ſnīa q̄ oritur ex ſpōſalibus ꝯtractis cū aliqua. cū q̄ poſtea non ſeq̄tur matrimoniū niſi ꝓpter mortē ł ꝓpter aliq̄m cauſam aliā. nā cū nulla ꝯſanguinea illi⁹ ꝯtrahere pt̄ vſqꝫ ad quartum

gradū iclusiue. Affinitas ē ꝓximitas q̄ ꝯtrahitur
iter eū q̇ ducit vxorē ⁊ oēs ꝯſāguieos vxoris vſqꝫ
ad q̄rtū ḡdū ſiłr īt vxorē ⁊ oēs ꝯſāgneos eā dcē
tes vſqꝫ ad q̄rtū gradū īclusiue. Et nota ꝙ affi-
nitas ꝯtrahitur etiā ꝑ fornicatium coituꝫ ita ꝙ il-
le qui fornicatur cū aliqua non poteſt ꝯtrahē ma
trimoniū cū aliq̄ ꝯſanguinea illius vſqꝫ ad quar-
tū gradū. nec illa mulier pt̄ ꝯtrahē cū aliquo con
ſanguineo ſecū fornicantis vſqꝫ ad eundē graduꝫ
Impotētia exercēdi actum ꝯiugalē. poteſt ꝓueni-
re vel ex naturali frigiditate vel ex maleficio vel
īdiſpoſitōe mēbri genitał viri vł mulieris. De his
autē omib⁹ impedimētis habes plene in ſummis.
¶ Inſup nota ꝙ non oportet nec expedit inter-
rogare omnes coniugatos ſingulatim de p̄dictis
impedimentis. ſed de illis ſaltem de quibus poſſit
preſumi. et p̄cipue de impedimentis criminis vel
cognatōis vel publice honeſtatis et ante oīa affi
nitatis. Si eñ quis ꝯgnoſceret ꝯſanguineā ei⁹ cū
qua iam contraxit per verba de preſenti et graui-
us ſi iā conſumauit matrimoniū tale matrimoniū ñ
dirimitur aut diuiditur ſed amittit ille qui hmōi
fecit poteſtatem. ſeu ius petendi debitum. ita ꝙ
petere non poteſt ſine peccato mortali tenetur ta
men reddere exactus. Item in muliere que ꝑmit-
tit ſe cognoſci a conſāguineo mariti ſui. Si tamen
anteq̄ contraxit ꝑ verba de preſenti cum aliqua
cognouit conſanguineā eius. ita ꝙ ſemen emiſerit
intra clauſtra pudoris non poteſt illam habere. ⁊
ſi iam conſumaſſꝫ matrimonium cum illa non tene
ret nec i h⁹ pt̄ diſpēſari ñ ꝑ papā vñ añ diſpēſatōꝫ

ſemp̄ peccat mortaliter exigens et reddens debi
tum ſciens dictū impedimentum. alter autē coniu-
gux neſciens excuſatur ex ignorātia facti ꝓbabili
Et de his et alijs quando caſus occurrit vide ple
nius in ſummis. Inſup̄ interrogandum eſt. ſi con-
traxit matrimoniū clamdeſtine. quia mortale ē ꝯͣ
ꝓhibitionem eccleſie Item ſi habens votum ſim-
plex continentie ꝯtraxit mortaliter peccauit niſi
prius fuerit diſpenſatum a papa. et tenetur ad im
plere votum vſqꝫ ad conſumationem matrimonij.
Nam ipſo ꝯſumato efficitur impotens ad votū ad-
implendum quia reddere tenetur exactus debitū
expreſſe vel interpretatiue. ſed tamē exigere non
poteſt ſine diſpenſatiōe quia peccaret mortaliter
Item ſi ꝯtraxit cum aliqua vel mulier cum ali-
quo per verba de futuro et poſtmodum cum alia
ꝯtraxit vel alio. etiam per verba de futuro vel de
preſenti mortaliter peccauit ꝯͣ fidem fractā niſi
de ꝯmuni ꝯſenſu mutuo ſe abſoluerint. qḋ fieri de
bet p̄ iudicium eccleſie. vel ſi aliquis p̄dictoꝝ ca
ſuū ſeu alioꝝ ſeptem quos habes ī ſumma quibꝰ
ſponſalia ſolui poſſunt ſupuenerit. Item ſi poſt
matrimoniū ꝯtractum per verba de preſenti ꝯtͣxit
cum alia quia peccauit mortaliter nec tenet matri-
moniū ſecundum. etiam ſi eſſet ꝯſumatum et filioſ
iam genuiſſet. redire enim oportet ad primum ma
trimoniū. niſe ille vel illa cum quo vel qua priꝰ cō
traxit intraſſet religionē aliquam et ibi ꝓfeſſus
eſſet vel niſi papa diſpenſaſſet in ſecundo. Tamē
ſecundum Theo. in hoc diſpenſari non poteſt Sꝫ
quia difficile eſt diſputare de poteſtate pape. ſi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſine ſupletione obtenta eſt forſitā tranſiri poteſt Item ſi ɔtraxit matrimonīū ante etatem legittimā vel filios aut filias iunxit matrimonio ante legittimam etatem quod ꝓhibitum eſt. Etas autem legittima ſm iura eſt xij. an. in famella et. xiiij. in maſculo ſcȝ in ɔtrahendo per verba de preſenti vel i ɔſumādo. Itē ſi ɔſumauit mrīmonīū an̄ bn̄dictionē nuptiarum quia mortale eſt et contra ꝓhibitionē eccleſie. Et hic aduertendum eſt ꝙ i multis locis q̄uis ſponſi non ɔſumāt matrimonīū cum ſponſis ante nuptias. multas tamē turpitudies et corruptelas faciunt cū ipſis eas viſitādo ⁊c̄ vn̄ interrogandum de hmōi eſt vbi illa reperiūtur Item ſi celebrauit nuptias in tp̄e ꝓhibito ab ecc̄ia quia mortale eſt.

Nota tēpora prohibita ab eccleſia ad celebrandum nupcias ſeu matrimonium

Tempora ꝓhibita ab eccleſia ad matrimonīū celebrandum ſunt iſta ſcȝ Ab aduentu domini vſq₃ ad epiphanīā n̄ tamen ante octauā eius et a ſeptuageſima vſq₃ ad octauā paſche ⁊ tribus dieb⁹ letanie minoris ante aſcenſionem domini vſq₃ ad octauā penthecoſtes. Item de actu ɔiugali nota ꝙ qn̄q₃ fit vbi eſt manifeſtum mortale ſcȝ cū fit extra vas debituȝ vel etiam cū fit intra vas debitum tn̄ eo modo vt non ſuſcipiatur ſemen ad euitandā prolem vel generationē. vel cū exactibus vel tactibus impudicis ſequit² pollutio in altero ipſorum. vel cum exercens actum ɔiugalem appetituȝ habet deliberatum ad alium vel aliam. Vel ſi ita

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

inordinato affectu fertur ad actū ꝯiugalē ꝙ etiā
ſi non eſſet vxor ſua vł maritus adhuc agēt opus
carnale cū illa vł illo. Difficile tn̄ ē hoc diſcerne-
re. vł ſi cū alter alteri exigēti denegat debitū ſin̄
cauſa legittima. ꝓpter qḋ exigēs incōtinēciā incur
rit vel aliud ſcādalū. Eſſet aūt cā legittima ad de
negandū. ſi timeret ꝓbabiliter notabile nocumē-
tum pſone ł ꝯiugis. ł ꝓlis i vtero. Vł q2 ex adul-
terio ꝯmiſſo amiſit ius petēdi vel etiā ſi ī loco ſac°
peteret vel etiā in publico quia eſſet ꝯtra debitā
honeſtatē. nō aūt eſt legitima cā denegādi. dies
ieiunioꝝ ſolennitatū vł ira ad inuicē. Qn̄q3 etiam
fit act⁹ ꝯiugał vbi dubiū ē an ſit mortale vł ve-
niale ſcȝ qn̄ ſuatur vas debitū ſed mod⁹ indebit⁹
q2 puta ſi lateraliter. vł ſi ex parte poſteriori acce-
dat vir ad vas debitū. vel mulier ſupgrediat᷑ vi-
rum. In quibus modis et p̄cipue i vltimo dicunt
aliq̄ eē mor. ꝺ ſe Alij vero vt tho. et Al. dicūt ꝙ n̄
ſit mortale de ſe. Sed poteſt eſſe ſignū mortał cō
cupiſcentie nec p hoc īpedit᷑ generatio. et ſi non
ita apte ꝓcuretur. Vn̄ in hoc noli p̄cipitare ſentē
tiā. nec denegare abſolutōem in hmōi pſeueranti
ſed deteſteris et ꝓhibeas quātū potes. Qn̄ autē
fieret primo vł ſcꝺo modo. et hoc ꝓpter periculuȝ
aborſus forte eſſet ſine peccato. Dubiū eſt an ſit
mortale. cū fit tpe menſtruoꝝ. et p̄cipue in exigē
te. ſciente taleȝ defectū. qḋ quidē ponūt eſſe mor
tale p̄cipue qn̄ eſt quaſi ꝯtinuus ſm ꝯſuetudineȝ
vt menſatim Alij tamē ꝯtrariū dicūt vt. pe. ꝺ pal.
et hec opinio ꝯmunior eſt Vn̄ etiā ꝓpter h° nō de-
negas abſolutōem ſed ꝓhibeasquantū potes de

exactione et exactã ãmoneas vt non aſſentiat exi=
genti.niſi tñ ex hoc de icõtinẽtia ipſius timeret.
Dubiũ etiã eſt de exigẽte debitũ a ꝯiuge ꝑmanẽ
te in adulterio ſiue occulto ſiue manifeſto qḋ ipſe
nouit Hoc tñ quidẽ dicũt eſſe mortale in ipo exi=
gente q2 facit contra ꝯſtitutõem eccleſie vt notat
Hugu.xxij.q.j.ſi quis vxorẽ. et hoc firmat i ſũma
piſana.ſed in ſumma ꝯfeſſo.et Qrd̃ in roſario miti
gant hũc rigorẽ excipiẽtes caſuȝ illũ videlicet cũ
exigẽs hoc facẽt ad ꝓuidẽdum icõtinentie ſue.
Sed pe.de pal.multomagis mitigat dictũ rigo=
rem videlicet cũ non ſperat ex hoc emẽdatio per=
manẽtis in adulterio ſed poci9 deterioratio ñ pec
cat exigẽs ſaltem mortaliter.Qñqȝ etiã exercetur
actus ꝯiugal vbi fit veniale cũ videlicet exercet
ſeruato debito vaſe et modo.tamen principaliter
fit intentione delectationis conſequẽde.ita tamen
ꝙ conſiſtat intentio intra limites matrimonij. Vt
cum exercetur actus hmõi coniugalis ꝓpter ſanita
tem corporalem ſolum quia adhunc finem non or
dinatum eſt veniale tamen puto.Vel ſi in ſolenni=
tatibus et diebus ieiuniorum exegit debitum ali
qua infirmitate ſcȝ concupiſcentie ductus ſine cõ=
temptu ſacri temporis vel eccleſiaſtice exhortati=
onis veniale eſt ſm Tho.et Ray. Sed reddens
debitum non peccat.cum timet de incontinentia ꝉ
ſcandalo coniugis peccaret autem ſi negaret om=
nino.Item tempore pregnationis exigere veniale
eſt ⁊ ſi ñ ẽ piculũ aborſus reddẽ nõ eſt pctm̃ Itẽ
añ purificatõeȝ poſt ptũ exigere ſeruatis tñ alijs
debitis circumſtantijs non eſt mortale vt videtur

Sed ſm̄ guilḃ· exigere vł reddē ďbitū ante īgreſ
ſum eccłie pꝰ ꝑtū nō videtur pctm̄ · Et poſſunt mu
lieres intrare eccłiam añ · xl · diē ſine pctō · In quo
tñ ſuanda ē ꝯſuetudo pr̄ie ſi fieri pt̄ · Item actus
īpudicicie q̄ ibi exercentꝰ ꝑtinētes ad delectatiōꝫ
opis ſeu exercicij · illius excepto tñ oꝑe · vt ī tacti
bus · oſculis et alijs hmōi inordinatis ꝯmuniter ſt̄
venialia · q̄uis tanta poſſet eſſe īordinatio ꝙ fiēt
mortale · Qñqꝫ etiā exercetur actus ꝯiugalis ſine
peccato aliquo cū videlicet fit cauſa ꝓlis ꝯcipi
endi vel etiā cauſa reddendi debitū ſeruatis tam̄
alijs debitis circūſtantijs · tenetur autē exactus ꝛ
debet reddē debitū et precipue vir vxori · non ſo
lum expreſſe petenti · ſed etiā per ſig̃ ł circūlocuti
ones nec debet vir vxorē auertere ne petat ꝓpter
periculū · Etiā fit hmōi actus ſine peccato cum fit
cauſa fornicationis vitande in ſe vel in ꝯiuge · Cir
ca predicta autē ſic formantur interrogationes ·
Si videlicet vſus ē matrimonio extra vas debitū
Si aliquid fecit ad euitandū generationē Si vſus
eſt modo indebito · licet in vaſe ꝓpo ꝛ quomodo Si
vtendo matrimoīo habuit ītētōꝫ ad aliū vł aliā Si
tēpore menſtruoꝝ exegit vel reddidit · Si tēpore
peregrinationis et p̄cipue ꝓpe ꝑtum · vł ante puri
ficationē poſt partū exegit debitū · Si exegit vel
reddidit a ꝑmanente in adulterio · Si principalit̄
cauſa delectatōi exegit vel alia et qua · Et circa
hmōi iudicandū eſt de peccato mortali vel venia
li ſcďm predicta de quibus tamen plenius habꝫ
in ſummis · Si petenti omnīo ďnegauit debitū Si
p̄ter actum ꝯiugij per tactꝰ · oſcula · ſeu alia ſecuta.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eſt pollucio. Si ↄtraxit matrimoniū exiſtens excō
municatus maiori excommunicatiōe quia peccauit
mortaliter. et precipue ſi ſciuit ſe fore excommu-
nicatum. et hoc quia pticipauit in diuinis ſcilicet
ſacramētis cū excōmunicacione maiori. Idem vide
tur de minori ſi eam nouit. quia ſepat a ſuſceptiōe
ſacramētoꝝ. et matrimoniū ē ſacramentū ergo ꝛc.
Si exiſtens in mortali ↄtraxit matrimoniū videtur
mortale quia ſacramentū ſuſcipit in mortali ſcien
ter p̄cipue aūt ſi ſit factū p verba d'pſenti qꝛ ibi ē
eſſentia ſacramēti. Si ↄtraxit cū aliqua de futuro
vel de preſenti p verba non intendens illū vł illā
habere in ↄiugē. ſed tantū carnalē copulā extor-
quere mortaliter peccauit. Et q̄uis regulariter
non ſit ibi matrimoniū cogendus tamē eſt iforo cō
ſcientie illā ducere vel aliter illi ſatiſfacere. ma-
xime ſi ſecuta eſt copula carnalis. In quo tamē ca
ſu eccleſia iudicaret matrimonium ſi veniret ad fo
rū ↄtentioſum. nam ipſa iudicat de maifeſtis nō d'
occultis ꝛ tenetur obedire eccleſie. Si vir nō ꝓui
dit vxori et familie in neceſſarijs non tamen ſuper
fluis. Si nimis exaſperauit vxorem dictis ł factis
Si celotipus et nimis ſuſpicioſus fuit contra eam
vel nimis remiſſus in cuſtodia eius. Si vxor iobe
diens et ↄtentioſa ac ſui ſenſus erga virum fuit.
Si nimis inculta et negligēs fuit circa guberna-
tionem domus. Si irreuerens et diſcola fuit ad ſo
ceros et cognatos. Si dedit de rebus viri pētibꝰ
vel paupibus plus q̄ debuit. Si dedit licentiam
viro eundo ad alias cum pregnatur ē mortale. Si
non vult ſequi virum transferentem domiciliū ad

quod tenetur niſi vellet eam trahere ad peccatū aut dubitaret de morte ſua aut ſi eſſet vagabundꝰ. Si vterq₃ etiā filios nō educauit in timore dei et obedientia mandatorum eiꝰ ad qđ tenentur

Interrogationes ad principes et rectores Capitulum .xxxj.

Circa principes et rectores ſeculares ſic poſſunt formari interrogationeſ ꝑut videbitur expedire ſm ↄditionē ꝑſone. Et primo ſi videlic₃ per vſurpationes iniuſtas ⁊ non iuſto titulo obtinuit dignitatem regimen vł dominium ciuitatis vel caſtri q₂ mortaliter peccauit ⁊ ſemꝑ in iſto peccato manet dum tenet hmōi vſurpationem niſi poſtmodum titulum iuſtificaſſ₃ nec ibi ante iuſtum titulum poteſt exercere iudicia ſine peccato Si ambicioſus fuit ad dignitateſ et regimen nimis aſpirans. et ſi intendit negligere iuſticiam ad querendum amicos vt ſic ꝑmaneat ī dominio q₂ mortalit̄ peccauit. Si prelatis ecc̄iaſticis vel alijs maioribus ſuis non fuit obediens et ammonitiones et correptiones ab eis factas non ſuſtinuit pacienter aut ſi eos contemſit peccauit mortaliter. Si ſententiam excommunicationis vel interdicti nō curauit aut ſic ligatus diuinis ſe ingeſſit quod eſt mortale. Si ꝓpter crimen eius ciuitates ſunt interdicte qđ eſt ſibi magnum iudiciū

Si ꝓhibuit laycis ꝙ non venderent clericiſ neqꝫ coquerent eis. ex eo ꝙ non habet ex eis qđ vult. Si ꝓpter excõicationem in ſe latã iudices vel acti ones aut miniſtros grauauit quia vltra mortale excõicatus eſt Si de factis eccleſiaſticarum pſo-narum ad eũ nõ ꝑtinentibus ſe intromiſit vt trahẽ do eos ad ſuum iudiciũ et huiuſmodi quia mortali ter peccauit et excommunicatus eſt. Et ſi cepit ã capere fecit vł incarcerare clericos aut religioſos etiam delinquentes. eſt excommunicatus. ſi non habuit prius licentiam a prelato ſuo. Si electionẽ alicuiꝰ ĩpedierit malicioſe. vel ꝑ violentiã aliquẽ intruſit. Vel ſi grauiter aliquod monaſterium vel collegium eo ꝙ nolebant eligere illuꝫ pro quo ro gabat quia vltra mortale excommunicatus eſt. Si iuſpatronatus eccleſiarum de nouo ſibi vſurpauit vel bona vacantium eccleſiarum aut monaſterioꝝ. quia vltra mortale excommunicatus eſt. Si impo ſuit collectam aut talia vel exactiones clericis et alijs perſonis eccleſiaſticis ſine licentia pape qꝛ ſi poſt monitionem non deſiſtit eſt excommunicatꝰ. Si fecit ſtatuta vel leges contra libertatem ec cleſie vel iudicauit ſm illa. vel dedit conſilium ad huiuſmodi. vel non remouit cum potuit quia vltra mortale excommunicatus eſt. Si noua pedagia vel guidagia inſtituit non habens poteſtatem a principe ſuper hoc. Vel ſi antiqua pedagia ſeu theolonia augmentauit. excommunicatus eſt. Sꝫ ſi hoc fecit cum licentia principis et cauſa racio-nabili non eſt peccatum. Si non tenuit ſtratam

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

vel viam publicam ſecuram a p̄donibus et latroni
bus vt debuit quia peccauit mortaliter et tenet
ad reſtitutionem damnorum inde ſecutorum. ¶ Si
a clericis aut religioſis theoloneum aut gabellam
accepit pro his que defferunt non tamē cauſa ne
gotiatōis quia peccat grauiter et excommunicatus
eſt. Quis aliqui vt. Io. al. hanc nō admittunt quia
non recepta. et papa ſcit et tolerat. immo hoc fa
cit in terris ſuis. Si publicos vſurarios et alieni
genas et non inde oriundos ſcilicet in terris ſuis
ad exercendum fenus in ciuitatibus ſuis admittit
vel admiſſos ſi infra certum tempus non expellit
excommunicatus eſt. et hoc ſi fuerit perſona eccle
ſiaſtica habens dominium temporale. Si vero fu
it princeps ſecularis excommunicandus eſt extra
de vſu. li. vj. Non tamē ep̄i et ſuperiores incurrūt
ſed alij. Si nauigantes in diſtrictu ſuo depreda
tus eſt vel depredari fecit vel hoc factum nomine
ſuo ratum habuit quia vt pirata excōicatus ē ex
communicatōe papali. Si nauigātes expoliauit vel
res eorum ad portus terrarum ſuarum a mari delatas ſibi
appropriauit. qd ē rapina et ſcd̄m aliquos ſunt excōcati
Si incēdia fecit vel fieri fecit vel effregit eccleſi
as vel loca religioſa. quia excōicatus eſt et poſtquam
fuerit denunciatus ſpectat ad papam abſolutio
eius. Si immunitatem eccleſiarum violauit. puta
quia fecit capere homines propter debita vel etiam
maleficia aut aliam quamcunque cauſam in eccleſia vel
locis priuilegiatis quia ſacrilegium commiſit qd eſt
mortale et poteſt excōicari. Si expoliauit eccleſi
as vel pſonas eccleſiaſticas qd multi tiranni faci

unt aut priuilegia eorū vigilauit mortalit pecca
uit. Si fecit repreſalias vel fieri fecit aut ab anti
quo ꝯſuetas extēdi ꝯtra pſonas eccleſiaſticas eſt
excōicatus niſi reuocauerit infra menſem et ſatis
fecerit de iniuria et damno. Et ſi pignorantis. li.
vj. Vtrum autē liceat facere repreſalias ꝯtra lay-
cos vide in tercia pte ſumme. iiij. c. j. Si ad eccle
ſias in quibus patronus fuit ydoneos non repre-
ſentauit ſed ineptos. vt ydeotas ꝛ ꝯcubinarios ꝛ
alios malos preſentauit vel ſubditos ſuos ecciarū
patronos tales eligere aut preſentare ſuaſit quia
peccauit mortaliter. Si recepit peccuniā vt pſen-
taret aliquē cū eſſet patronus ꝛ vt ſupplicaret pa
pe vel epō. ꝙ beneficiū alicui ꝯferat qꝛ ſymoniam
ꝯmiſit. vel etiā abſqꝫ peccunia ſi porrexit preces
pindigno quia mortale eſt et ſymonia Si fuit fau
tor et defenſor hereticorū aut etiā ſciſmaticorū qꝛ
mortaliter peccauit et eſt excōicatuſ Si impediuit
volentes recurrere ad forum eccleſiaſticū ſuper
cauſ que ad talē forum ptinent ne ſcꝫ corā eccle-
ſiaſtico iudice tales cauſe agitenᷣ. vel ad hoc dās
ꝯſiliū. auxilium vel fauorem qꝛ excōicatus ē vt ext
de imm. ecc. c. qm. li. vj. Si bellū ſumpſit iniuſtū
vel adiutor fuit iniuſte bellantiſ qꝛ oīa mala q̄ inde
ſequuntur tenetur reſtituere et hoc verū niſi ad
iuuandum et ſeruiendū tenetur illi qui hmōi bellū
inſtituit vtputa qꝛ ē miles aut vaſallꝰ eius. Talis
etiā adiuuās cū ē dubiū ſi bellū ſit iuſtū vel iniu-
ſtum excuſatᷣ vt. xxiij. q. j. Quid culpatur non āt
excuſaretur de peccato ſi ſciret bellū iniuſtū. Si cō
ſuluit exnſ in officio communitatis qd̄ aſſumatur

iniuſtum bellum · ad om̄nia mala et damna inde ſecuta tenetur niſi forte ꝓponaretur materia i cō ſilio falſa modo tamē et forma ac ſi eſſet iuſta tūc enim hoc ignorantes videntur excuſari. ¶ De materia belli et quomodo dicatur iuſtum vel iniuſtum vide in ſumma in tertia parte titulo ſcd̄o. ¶ Si indiſcretos et tirannos officiales fecit ſeu propoſuit terris ſuis quia tenetur de dam̄is et malis eorū ſi ſciebat eos tales eſſe. ſecus ſi neſciebat. Et tunc quamcito perceperit eos tales eſſe remoueat eos quia alias peccaret vt preſcriptum eſt. ¶ Si iniuſtas exactiones et collectas fecit quia rapinam fecit. Et que collecte dicantur iniuſte et quomodo debeat ſatiſfacere. vide in tercia parte ſumme titulo ſecundo capitulo primo. Si poſuit iudeos in officijs publicis quia prohibētur. vt. xvij. q. iiij. Si ea que ſunt cōmunitatis appropriauit ſibi vt ſiluas campos et hm̄oi quia mortale eſt et tenetur reſtituere. Si liberos hom̄ines in ſeruos ſubiecit nam chriſtiani non poſſunt redigi in ſeruitutē ratione belli vel etiam capti non poſſunt licite emi in ſeruos vel empti vendi. Sed infideles bene in ſeruitutē rediguntur ac emi et vendi poſſunt capti tamen in bello iuſto. Qui ſi poſtea efficiantur chriſtiani non tamen ex hoc liberantur a captiuitate vel ſeruitute quis tamen pium ſit tunc eos liberos facere. Si a decedentibus ſine filijs accipit bona illorum. non permittens de eis teſtari vel legari ad placitum niſi patria illa talem haberet cōſuetudinem tempe cuius incontrarium non eſſet memoria hominum. Si nimis vindicatiuus fuit. Si

homicidia.mutilationes.incarcerationes.vulnera
et huiuſmodi ſeua ſine iuſticia vł etiã cũ iuſticia.
et ex odio vel ob vindictã fecit pcurauit vel facẽ
pmiſit q2 in hoc grauia mortalia ſunt. Si tornea=
menta aut duella fecit fieri vel ludos aut ſpecta=
cula piculoſa anime vł corpi vt picere lapides ad
inuicem vł ſi alias repreſentationes turpitudinũ
fieri fecit aut pmiſit vł ſi hmõi non phibuit cum
tamẽ potuit ſine graui ſcandalo.q2 mortaliter pec
cauit di.lxxxij.terrori.Si leges ſtatuit quas nõ
potuit vel non debuit quia inique erant.quia mor
tale eſt.Si nimis durus fuit ad diſpenſandum vł
parcendum in quibus potuit vel econtrario ſi ni=
mis facilis ad parcendum delinquentibus fuit in
preiudicium iuſticie et cõmunis vtilitatis.Si feo
da vaſallis ſuis abſq3 iuſticia denegauit vel ſerui
cium indebitum ab eis exegit aut fidem nõ ſerua
uit.Si ipſe exiſtens vaſallus alterius non fuit fi=
delis domino ſuo vt debuit ſm q in iuramento fi=
delitatis exprimitur vel obſequium debitum non
preſtitit vel iniuriã aliquam fecit domino ſcilicet
alienando pheoduz aut diminuendo ã aliq̃d hmõi
q2 mortale eſt et tenetur de damnis. Si tutelam
alicuiuſ ſibi ɔmiſſam nõ fideliter egit vl de bonis
illius ſumpſit vł diſſipauit.q2 mortale eſt et tene
tur de damnis oĩbus.Si in terris ſue iuriſdictõis
ſuſtinuit iniuſtas menſuras aut iniuſta pondera
aut iniuſta precia rerum venalium ſcienter q2 mor
tale eſt et teneri videtur de damnis. ſi tñ ɔmode
obuiare potuiſſet hmõi.Similiter peccat ſi indu=
cit vel ſuſtinet malas ɔſuetudines ã corruptelas

Si tolerauit publicos vſurarios ꝓpter hoc recipi ens ab eis certam quantitatem vel ſummam pecu niarum annuatim vel ob aliam cauſam q2 mortale eſt et tenetur ad reſtitutionem illi9 ſic accepti. ñ tamen vſurario ſed creditoribus eius a quibus ſt vſure accepte et extorte ſecundum. Tho. Si aliqd caſtrum vel dominium aut aliam rem in pign9 ha buit et fructus illius non ꝯputauit in ſortez quia vſura eſt. Et ſic vlterius hic. interrogandum eſt d alijs ſpeciebus vſure ſi videlicet in aliq° offendit vel particeps fuit de quibus ſupra in prima par te. c. de vſura. Si penas vel emendas in pecu niam propter cupiditatem vel odium vel propter correptionē d'linquentiū accepit ꝟ vltra debitū ex torſit vl' penis corpales vel mortis in pecuniarias ꝓpter auariciā ꝯtra iuſticiā ꝯmutauit q2 mortale ē Si permiſit in terris ſuis latrones inualeſcere vel malicioſe eiſdem fauens fuit aut ex auaricia nolens expedire ad tutandum patriam quia mor tale eſt et tenetur de dampnis factis. ſi commode obuiare poterit. Si iuſticiam vendidit vel mu nera inique accepit ſcȝ ꝑ amminiſtratione iuſticie vel alias iniuſticias fecit vel fieri fecit in iudican do q2 mortale eſt. Si fidē promiſſaȝ violauit. etiaȝ inimico niſi prius ipſe violaſſet. quia mortale eſt Si treugas non ſeruauit et ſi obſides ſuos non liberauit quia mortale eſt. Si viduas et pupil los contra oppreſſores ſuos nō defendit. Si ni mis ſumptuoſus et curioſus fuit in veſtitu et appa ratu ciborum et equorum familie cum canibus.

auibus.edificijs et conuiuijs. Nam quandoq3 vt
huiuſmodi valeant facere.emungunt ſubditos ſi-
bi populos vſq3 ad ſanguinem eoꝝ.faciẽtes mul
ta iniuſta. Si fecit edificare domos ſuas vł agros
aut vineas arare et ĩ eis laborare.aut ligna aꝑpor
tari et ſimilia per ſubditos ſuos.et eis non ſoluit
plene de labore ſuo niſi ſubditi ad hoc d̾bite tene
antur.vel ſi in diebus feſtiuis fecit pro ſe labora-
re.quia mortale eſt.qđ tamẽ multi faciũt nec ſub
diti tenentur in hoc obedire. Si nimis ſe occu
pauit in venationibus et aucupijs.vel ꝙ peius ẽ
ſubditos ſuos in hmõi grauauit.eos ad hoc indu
cens et qđ peſſimum eſt ſi hoc fit in diebus feſti
uis.maxime non prius audita miſſa.ꝓpter qđ oĩs
peccant mortaliter et ipſe eſt reꝰ omniũ Si ꝓpt̄
diſcurſus et huiuſmodi deſtruxit ſegetes alioru3
quia tenetur de dam̄is vel ſi ꝑmiſit accipi de fe
no aut blado ſuoꝝ ſubditoꝝ ꝓpter equos ſuos nõ
petita et obtenta licentia.quia tenetur de damno
Idem de quibuſcũq3 fructibus. Si hiſtrionibꝰ
ſuꝑflue dedit vel mimos turpia repreſentantes i
curia nutriuit vel concubinas aut meretrices aut
ludentes ad aleas in curia tenuit.que omnia ſunt
damnabilia. Si honeſtate familie ſue non cura
uit.ſed inhoneſte ſe habentes cũ feminis aut ma
ſculis in curia ſua retinuit nec correxit cum poſſ3
quia peccauit mortaliter. Si vero huiuſmodi prin
ceps eſt coniugatus.interroga vltra premiſſa de
his que habentur in ca.xx.precedenti prout vi-
detur expedire.

Circa iudices vel quamcumqz habentes auctoritatam vel iuriſdictionem ordinariam vel delegatam aut aliã. Ca. xxxij.

SI videlicet iuriſdictõz aut poteſtatẽ ſuã accepit ſymonîace ã vſurpatiue qꝛ hmõi poteſtas ñ dat auctoritatez iudicãdi. Vnð talis quociẽs iudicaret peccaret mortaliter. Si exceſſit fines mãdati ſiue ptãtiſ ſue qꝛ mortale eſt et hoc ſi ſcienter aut ex ignorantia craſſa. Si timore cupiditate. vel odio vel amore aut aliqua alia iniqua cauſa tulit iniquã ſententiã aduertent quia mortale eſt et tenetꝛ ad omne intereſſe pti leſe et hoc ſi ille ꝓ qᵒ lata eſt illa ſententia iniqua non poteſt vel non vult ſatiſfacere. quia ante omnia ille teneretur ſm Ray. Si ꝑ ignorãtiã craſſaz tulit iniquã ſñiam in iudicio aĩe qꝛ tenetꝛ reuocare ꝛc̃ ꝛ peccat mortaliter vt dic̃ Ray. debuit. eniz ſe ſcire inſufficientẽ ꝛ ñ iudicare. Si ꝑ negligẽtiã qꝛ ſufficiẽs erat et ſi laboraſſet ad legẽdũ et inqrendum inueniſſet veritatem ſed quia hoc neglexit agẽ tenetur vt priꝯ. Mitiꝯ tñ agitꝛ cũ eo q̃ ꝑ ignorantiã quã cũ eo q̃ ex malicia. ꝛ hꝫ locũ ĩ iudice ordinario ñ ĩ delegato. Si delegatus iudex iudicauit bona fide et de ꝯſilio diſcretoꝝ ꝉ peritoꝝ tulit ĩiquã ſñiaz. ñ vidꝛ peccare ã teneri ad rẽſtitutõz leſo. tũ qꝛ nccĩtate obediẽtie iudicauit. tũ quia ex certa ſciẽtia delegãtis ſumptꝯ ẽ cũ eſſet ignarus

iuris. q2 videba² bon⁹ vir. Istud tñ verꝝ ē ñ in inq rendo ꝯsiliū fuiſſet negligēs. aut culpabit q2 tc peccaret et teneretur ad reſtitutionē hec Guilh. Si aſſeſſoꝛ inducit iudicē ad ferēdū iniquā ſniam. excuſatur qdem iudex ſi ſimplex eſt vt pdicit² cū tñ habet bonā conſciētiā credēs ſcꝫ ſniam iuſtam et cum non fuit in culpa eligēdo aſſeſſoꝛē iuſtum et bone fame ac ſufficientē. Sed aſſeſſoꝛ ille moꝛtaliter peccat. et ad reſtitutōēꝫ leſo tene². ſiue doloſe ſiue ignoꝛāter in ducit iudicē ad iudicandum iniuſte. hec. Ray Si iudex ignar⁹ i iure ſecū aſſeſſoꝛē ducit q ꝯiter ñ reputat² ſufficiēs ſꝫ iniqu⁹. ſi de ꝯſilio illius fert iniquā ſniaꝫ. licet eā credat iuſtam. vterqꝫ moꝛtaliter peccat. et tenetur quiſqꝫ ad reſtitutionem inſolidum. Si accepit pecuniam in iudicio qđ poteſt ꝯtingi quīqꝫ modis et ſp videt² moꝛtale. Pꝛimo ſi accepit vt male iudicaret et contra iuſticiam et tunc illam peccuniam tenetur dare illi in cuius iniuriam lata eſt ſententia pꝛima. queſtione pꝛima iubemus. Secundo ſi accepit vt bene iudicaret. Tercio vt iudicaret et daret ſententiā. Quarto vt nō iudicaret cū deberet iudicare. Quīto vt nō male iudicaret. In his quattuoꝛ caſibus debꝫ fieri ꝛſtitutio illi q ledit². i. q. i. ñ licꝫ. hec Ray. ſꝫ ſm. guil. i foꝛo ꝯſciētie pt paupibus erogare ſc̄ alia turpia lucra et de conſilio Si nullo modo iudex vult ferre ſniam cui deberet et pꝛopter hoc quis perdit ius ſuum moꝛtale eſt et tenetur illi reſtituere litis eſtimationē. hec. Ray. xiiij. q. i. adminiſtratoꝛes. Si iudex accepit aliqđ

a pauperibus quia nulla ab eis xenia recipe debꝫ Vbi nota ꝙ ordinariꝰ iudex nichil poteſt accipe neqꝫ etiam expenſas niſi modrata xenia oblata vt eſculentum vel poculentum non tamē ſcdꝫ ea ꝑ lꝰ vel minus iudicare debet di.xlj.de eulogijs. De legatus tamen bene poteſt recipe expenſas mode ratas et hoc quando eſt pauper vel qn̄ oportꝫ eū exire vel extra domicilium ſuum equitare aut ambulare pro examinatione cauſe vel etiam pro aſſeſſore ſm glo. Si autē papa cauſam alicui delegauit.non videtur ꝙ aliquid poſſet petere nec etiaꝫ expenſas.ſi ſibi ſua ſufficiunt niſi oporteret exire et facere expēſas maiores ſolito hec. Ray.zguit Si iudex eccleſiaſticus ordinarius vel delegatus contra conſcientiam et iuſticiam in grauamen alterius partium in iudicio quicquam fecit per gratiam vel per ſortes puta per pecuniam incurrit ſuſpenſionem ab executione officij per alium condēnandus ad eſtimationem litis de q̄ vid in ſumme parte.iiij.Si iudex eccleſiaſticus ſentētias excommūicatōiſ ſuſpēſiōiſ ꝛ iterdcͭ id facili fulminauit q̄ ſine monitione premiſſa.vel ſine ſcriptis vel alijs contra ordinem iuris.quia grauiter peccat de hº habes in quarta parte ſūme. Si iudex quicunqꝫ dilationes aliquas fecit contra ius. Si ordinem iudiciarium non ſeruauit. Si alteram partium contra iuſticiam in aliquo grauauit. Si reo fecit queſtiones ſeu inquiſitiones ad quas reſpondere non tenebatur. Si appellationes legittimas non admiſit. Si doloſe locum appellandi dedit. Si pꝰ appellationem legittimam nihilominus in cauſa ꝓceſſit

Si m̄ dubijs magiſ̄ peritos n̄ ɔſuluit. Si allegati ones friuolas admiſit. Si pauperibus viduis or- phanis et hmōi non ſubuenit et nō prouidit in ad uocatione. In quolibet hoꝝ videtur eſſe mortale cū ſcienter deliquit. Nota ꝙ qui fingit fraudulēt caſum aliquez ꝑ quem aliquis iudex vadat vł mit tat ad aliquā mulierem ꝓ teſtimonio eſt excommu nicatus extra de Iu. mulieres. li. vj. Si iudex illi cite relaxauit penam debitam reo. qḋ fit triplicit. Primo quia non fuit ſupremus iudex. id eſt prin- ceps nec ei publica poteſtas eſt plenarie ɔmiſſa. ſed vt iudicet ſecundū leges conſtitutas ciuitatiſ Secūdo ſi habet plenariam poteſtatem is tn̄ qui paſſus eſt iniuriā non aſſentit ſibi remitti ſꝫ vult puniri Tercio ſi habet poteſtatē plenariā et leſuſ vult remittere tamen non ſubeſt cauſa vtilitatis rei publice ſed nociue ſcꝫ pariens incentiuum de- linquendi hec Tho. in quolibet hoꝝ peccat morta liter. Si penam debitā auxit vel minuit cum non poſſet vel non deberet ¶ Quando autem poſſet vel non. vide in tertia pte ſumme. t. iij. c. Si etiam mutari poſſit. Si iudicauit in iudicio cādētis ferri vel duelli et hmōi q2 mortale eſt de hoc vide ī. iij. pte ſu. t. j. c. iij. Si iudicauit ſm allegata ⁊ ꝓbata ɔdēnās quē nouit īnocentē. Qui tn̄ vtrum peccet vł n̄ ⁊ quō vide ī. iij. pte ſu. t. j. c. iij. Si miſter iu- dicis exiſtēs execu9 eſt iniuſtā ſnīaꝫ nā ſi ꝓcerto ſcit innocentē non excuſatur a peccato. hec Rap. Secus ſi dubitat q2 tūc excuſatur ꝓpter obedienti am. hec Tho. De ceteris ptinentibus ad iudiciuꝫ habes in tertia pte. t. iij. ꝑ totū.

Circa aduocatos·procuratores·et notarios· Ca· xxxiij·

Circa aduocatos ꝓcuratoreſ ⁊ notarios tres formãde ſt qões ⁊ pmo·ſi videlicꝫ poſuit ſe adaduocãdũ cũ iiure ꝓhibea᷑ ⁊ hᵒ ſciẽt q₂ vide᷑ peccare·ꝓhibẽ᷑ ãt īfidles ⁊ exɔicati maiori excõicatõe et ꝛ̃ligioſi·ñ ꝓ ſuo mõaſterio ⁊ de licẽtia ſui p̄lati· Clerici in ſacris vel etiã ī minorib9 ɔſtituti et bñficiati qui tñ ꝓhibentur aduocare in iudicio ſeculari niſi in cauſa ꝓpe vł ꝓ eccleſia ſua vł ꝓ ɔiũctis miſerabilibus ꝑſonis·ſunt et alie ꝑſone ꝓhibite de q̄b9 habetur ·iij·q·vij·§· tria vbi īter alias eſt zodomita ꝑ̃cipue notorius d̾ iure vel d̾facto· Judex ł aſſeſſor etiã non põt eſſe aduocatus niſi in cauſa in qua ẽ iudex nec cleric9 ꝓ extraneis contra eccleſiam ſuam·hec Ray· Si aduocatus ł ꝓcurator ſciẽter defẽdit iniuſtã cauſam peccat mortaliter·et tenetur alteri ꝑtium de oĩ dãno inde habito·hec tho·niſi ſatiſfaciat clientulus qui p̄ncipaliter tenetur ſi ſcit iiuſticiã qñ ſcꝫ obtiet victoriã cauſe Si ignorant iniuſtã cauſaꝫ defendit·id eſt ·putans iuſtam excuſatur ſm moduꝫ quo ignorantia excuſari poteſt ſm· Tho· vnde ſi ex ignorantia craſſa peccat mortaliter Si in p̄ncipio credebat iuſtam ſed in proceſſu cauſe videt eã iuſtã debet deſerẽ ⁊ ñ vlteri9 ꝓſeq̄ alias enim peccaret·Et ob tineret victoriã cauſe tenetur ad

ſatiſfactionē leſo nō tñ debet eā ꝓdere aduerſario vel ſecreta ſue cauſe reuelare ei ſed inducere cliē- tulū ſuū ad cedendū vel ad cōponendum cum ad uerſario ſine aduerſarij damno· hec tho· Pū tamē cauſa ē dubia vſqʒ ad finē licet ꝓſeq̄ eā ſine pec- cato·hec guil·Si in aduocādo vſus ē indebito mo do videlicet ſm Rap· Si ꝓduxit falſos teſtes·vł ꝓduci fecit·vel corruptos·Si īduxit falſas leges Si alias ꝓbationes falſas iuris vel facti·Si men- titur vel mentiri facit clientulum ſuum in iudicio Si dilationes non neceſſarias querit in grauamē ptium·Si appellat ſcienter ꝯtra iuſtā ſententiam in quolibet ſupradictoꝝ caſuum videtur mortale Si non fideliter cauſam fouet quantum iuſticia ſuadet obmittendo de ꝯtingētibus ex negligētia vel ignorantia notabili inqͦ poſſʒ eſſe mortale Si ꝓcaciter ſe habuit vt dicēdo ꝯuicia vel nimiū vo- ciferando·Si ꝓdidit aduerſario ſuo ſecreta ptis ſue Et p p̄dictos modos vicit iniuſtā cauſaʒ tenet leſo de oī dāno·hec hoſti· Si aduocatꝰ non adhi- buit in cā iuſta paupū patrocinīū et miſerabiliuʒ pſonaꝝ·Nā ſi nouit talē cauſam et ſcit talē p ſe ñ poſſe iuuari·q2 ñ habʒ adſoluendū nec aliuʒ videt velle taleʒ adiuuare ⁊ ꝙ ex hoc videt cauſaʒ illiꝰ iuſtā non poſſe ꝓſequi tenetᷣ gratis iuuare ſi pōt alias em̄ peccaret mortaliter ſm·tho·⁊ Rap·Si im- moderatum ſallariū accepit de ſua aduocatiōe· nā moderatā poteſt petere aduocatus et iuris cōſul- tus vt dicit augꝰ·xiiij·q·v·non ſane·Quod mode- ramen ſumitur ex quattuor ſcilicet quantitate cau ſe·labore aduocādi·ſcientia et facundia aduocati·

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et ꝯſuetudine regionis. Et ſcd'm hoc magis vł mi
nus poteſt accipi ſcd'm Ray. vel cum ab inicio fe:
cit pactum vel ex poſt facto cōpleto' id eſt. cauſa
completa. Sed ex quo cauſa eſt icepta nullum de
bet pactum cum litigatore fieri quem accepit in
ꝓpriam fidem quia poſſꝫ eſſe occaſio magni pericu
li. iij q. ij. S. ꝓpterea. Item non licet pacifici de
quota cum aduocato puta decima vel centeſima ſꝫ
de quanta licet tamen moderate ſm iura. De hac
materia plenius habet' in. iij. pte. t. iiij. Si iuriſperi
tus exiſtens in cauſa quam nouit iniuſtam conſu:
luit quomodo obtineretur mortaliter peccaret. Et
ſi vincitur ex conſilio ſuo tenetur leſo de dāno. Si
ex ignorātia craſſa male ꝯſuluit Si ñ ꝯſuluit pau:
pibꝰ ñ hñtibuſ ad ſoluendum. Si nimis pecijt pro
curator de hoc dicendum videtur ſicut de aduo:
cato. Si procurator defendit ſcienter cauſam iiu:
ſtam. Si non fideliter et ſollicite iuſtam fouet Si
pauperibus non preſtitit patrocinium. Si nimis
de ſalario pecijt. De his omnibus dicendum eſt ſi
cut de aduocato prout ſuperiꝰ habet'. Si notariꝰ
exiſtens aduertenter falſat inſtrumentū quia pec
cat mortaliter et tenetur de omni damno inde ſe.
cuto. Si malicioſe occultauit iura aliorum ſeu in.
ſtrumenta. et non aſſignauit aut deſtruxit vł alijſ
dedit aut alias fecit cum illis ſicut debuit. quia
vltra mortale tenetur de omni dāno. Si ex ignorā
tia notabili vel negligentia male notauit ſeu di.
ctauit inſtrumenta vel teſtamenta cum defectibuſ
vnde oriuntur litigia vel perduntur bona aliorūꝫ
quia peccat mortaliter et tenetur de omni damno

exinde ſecuto leſo. ¶ Si fuit rogatus in teſtamē-
tis eorum qui non fuerunt ſui ſenſus ſcienter tan-
quam vſum rationis liberum habentium. et ſcrip-
ſit ſeu notauit quia mortale eſt et tenetur leſis de
omni damno. ¶ Si inſtrumentis ſuis non eſt vſus
ſolennitatibus legalibus vnde validantur contra
ctus quia mortale eſt et tenetur de damnis inde
ſecutis. ¶ Si fecit inſtrumētum in fraudem vſu-
rarum ſcienter quia mortale eſt et eſt periurus.
¶ Si notarius ex officio ſallariatus ſufficienter
a communitate accepit etiam ab alijs pro quibus
ſcripſit litteras gratias et huiuſmodi. vel ſi non
ſallariatus a communitate accepit de conſuetudi-
ne pro ſuo labore vltra debitum et equitateꝫ quia
peccauit et tenetur reſtituere. ¶ Si diebus feſti
uis abſqꝫ neceſſitate. ſꝫ ex cupiditate fecit inſtru-
menta vel copiauit aut extendit ſcripturas cum
poſſit differre quia videtur mortale. ¶ Si rogatꝰ
vel non dictauit vel in ſcriptis redegit ſtatuta cō
tra eccleſiaſticam libertatem quia mortaliter pec
cauit et eſt excommunicatus. ¶ Si notarius exi-
ſtens epiſcopi pro ſcribendis nominibus ordinan
dorum vel litteris ordinationum accepit peccuni-
am quia ſi ſallariatus ab epiſcopo eſt ſymoniaꝫ cō
miſit ſi non ſallariatus ſatis accipit vt de lucro ꝑ-
ticipet ordinatorum ſymonia eſt. de quo vide ple-
niꝰ in. ij. ꝑte ſumme. t. j. c. hoc.

¶ Circa magiſtros et doctores.

Capitulum Triceſimumquartum.

E ¶ primo ſi docēs publice ī
legib⁹ vł pħica a miſi: ī le
ctionē ſuā ſcienter ꝛ̄ligioſos
aut p̄ſpiteros ſectares vel
alios clericos nō ſa: dotes ſʒ
in dignitate ꝯſtitutoſ qꝛ ex
ꝯicatus ē quēcūqʒ etiā p̄di
ctoꝝ admittat aduertēter.
ſimul cū ſcolarib⁹ ſuis vt ex̄ ne cleri.vł mo.ſe ſe.
immiſ.neḡ.c.ſup ſpecula. Itē docēs ī quacūqʒ fa
cultate etiā theologia.ſi admittit ad lectōʒ ſuā re-
ligioſuʒ exeūtē ď monaſterio cū h̄itu tn̄ ad audiē-
dū ſine licētia p̄lati ſui ſciēter qꝛ ē excōicat⁹ cū eo
qꝛ ꝑticipauit in crimīe. Idē ſi cū licētia p̄lati ſui
ſʒ ſ n̄ h̄itu talē ꝛ̄cepit ad lectōʒ. Si mgr̄ ł ſcolaris
ex̄ns Bononie tractauit cū aliq° ciue Bononiēſi ď
ꝯductōe hoſpicij irreq̄ſitis inq̄linis n̄ tp⁹ ꝯductio
nis illi⁹ fuerit elapſuʒ.qꝛ ē excōicat⁹ ex̄ ď loca.et
ꝯduc.ꝛ h° n̄ hʒ locū n̄ ī Bonōia ꝑpt̄ ſpēale p̄uilegi
um illius ciuitatis. Si q̇s ex pacto ꝛ̄cept⁹ ē ī cano
nicū vt ſcolas teneat ſymoniac⁹ē vn̄ ꝛ mortale Sʒ
vacāte p̄bēda pt̄ ei ānecti h°onus ſcʒ docēdi licite
hec hoſti.ꝛ Ber. Si aliq̇d exigatur vł ꝓmittatur
ꝓlicētia docēdi q̄uis ſcdm hoſti.n̄ ſit ſymonia tn̄ ē
ꝯt̄ iura vn̄ ꝛ mortale qď ptʒ ex pena ꝑpt̄ h° ipoſita
qꝛ exactū reſtituit² ꝛ debʒ exactores officijs et bn̄
ficijs ſpoliari ex̄ de exact.c.j.ſm Rap. Si mgr̄ fe-
ſtū colendū de iure vł de ꝯſuetudine non vult cō
cedē colendū niſi ꝑ peccunia ł ecōt̄ nō colendū ꝑ
peccunia ſymoniā ꝯmitit ſm Rap. Si magiſter ha
bet beneficiū vł ſallariū ſufficiēs ꝑ docēdo ſi exi-

git aliquid a ſcolaribus quia ſymoniā ɔmittit p̄ci
pue a paupibus.quia vendit doctrinam et tenetᷣ
ad reſtitutionem ſm.hoſti.ꝛ Ray.Si vero n̄ ſuffi-
cit ſallarium ſuum ſm exigentiā ſui ſtatus poteſt
exigere ſi tamen ſit ydoneus in docendo alias non
A pauperibus etiam non debet exigere oblata tn̄
poteſt ſemp recipere.et multomagis ſi nullum vł
paucum habet ſallarium quia tunc etiam poteſt
exigere collectam pro labore.Si magiſterium que
rit et recipit ineptus et valde ignorans videtur
eſſe mortale ꝓpter periculū qꝺ ſequitur quia rati-
one magiſterij datur fides in quib⁹ requiritur.ne
nocumentum ſequitur ꝓximo ex malo conſilio . et
hoc precipue in theo.facultate.Et admittens ta-
les ſcienter ad magiſterium videtur peccare mor
taliter.Si querit gradus vel magiſterium non ad
vtilitatem animarum et dei honorem ſ; ad ſui oſtē
tationem et vanum honorem qꝺ pertinet ad ambi-
cionem et ideo de hoc vide ſ̄ in.c. de ābitione qn̄
mortale et qn̄ veniale ſit Si tamē querit expoſiti-
onem vel diuitias et libertatem.hoc totum videtᷣ
damnabile et p̄cipue ī religioſis.Si docuit publi
ce in theo.exiſtēs in mortali notorio peccauit mor
taliter ſm pe.Si ſciētias ꝓhibitas legit vel didi
cit aut docuit vt nigromantiā vł artem notoriam ꝛ
hmōi mortale eſt Si notabiliter ignorans poſuit
ſe ad docendum et errores notabiles docet.quia
mortale eſt.Si non adhibuit diligentiam ad ꝑfe
ctum ſcolariū in ſciētia et morib⁹ quantū debet fa
ciēs nimis vacatōes vł n̄ vtilia ſed curioſa docēs
vł ꝺ morib⁹ eoꝝ non curans nec cōpeſcēs in qb⁹

potuit in huiuſmodi notabilis negligentia videt' mortale Si iuramenta vniuerſitatis non impleuit quia mortale eſt Si ſe iactauit de doctrina vel alijs detraxit preferendo ſe vel eis inuidit.aut ſectas nutriuit inter ſcolares.aut ſcolares alterius doctoris ad ſe traxit iniuſte.vel pompoſe indutus eſt.quia mortale et de hoc vide lacius ſupra in.c. de ſupbia vbi tractatur de ambitione.

Circa ſcolares. Ca. xxxv.

Si ſcolares non fuerunt obedientes doctoribꝰ in quibꝰ tenentur. Si fecerunt inter ſe rixas. Si minꝰ aptum elegerūt ex cauſa iniuſta ad legendum. Si dimiſerunt ieiunia eccleſie cum implere potuiſſent. vel miſſe auditōz diebꝰ feſtiuis. vel ſacramēta Si cōtēdit in diſputatione cōt veritatē ſciētet ne videatur ſuccūbē. Si ſuperbiuit ex ſcientia. Si aliquem finem ꝓpoſuit ex ſua ſcia vt lucra iniuſta curioſitates ꝛ hmōi. Si negligēs fuit i ſtudēdo vel nimis ꝓdigꝰ i expēdendo bona parentū ſibi cauſa ſtudij data vel miſſa vel etiaꝫ bona ꝓpa et alia hic neceſſaria queras put videbitur expedire de pctis in.j. pte.ij.et.iiij. Si nimis ardenter ſtuduit in libris gentiliū ꝓpter ornatum minꝰ vacās ſtudio vtili ſibi quo ad ſalutē vt ſacre ſcripture pcipue quo ad religioſos. Vel ſi ſtuduit in poetria ꝓpter materiā turpē i q̄ delectatur ꝛ illud ē mortale di.xxvij. Ideo ꝓhibetur.

Item ſi medic⁹ poſuit ſe ad practicandū in medicina ſine ſufficiēti pitia q2 ſi parū vł nihil ſtuduit videtur mortale q2 expoſuit ſe picło occidēdi hoīes. Si pitus ⁊ ſufficiēs ex̄ns obmiſit aliq̄d de ptīngentib⁹ circa infirmos quos h3 i cura ex negligētia q2 ſi ex negligētia notabili vn̄ ſecutū ē magnū icōmodū ifirmo ł ſeq̄ potuit nō bn̄ ſe excuſare pt̄ a mortali. Si vō pua negligētia fuerit ſc3 vbi n̄ ē picłm vt ſi nō ſollicite viſitauit ifirmoſ et hmōi veniale videtur Si dedit pſiliū ł medicinam ꝓ ſalute corpis i picłm aīe ſc3 q̄d ſit pt̄ p̄cepta vtputa ſi pſuluit ꝙ q̄s fornicet² vt euadat ł euitet certas ifirmitates ł ſi medicinā dat p̄gnāti ad occidēdū fetū etiā ꝓ conſuatōe mr̄is. ł ſi dat potū iebriātē et hmōi q2 mortale ē ⁊ ꝓhibet². hoc ex̄ de pe. et re. c. cū ifirmitas. Si nō ſuauit p̄ceptū factū medicis ſc3 ꝙ inducant infirmoſ qn̄ prio ad eos vocantur ad faciendam pfeſſionē quia ſcd̄m doct. eſt mortale extra de pe. et re. cum infirmitas. Si pauperes infirmos quos ipſe nouit non valentes ſoluere non viſitauit gratis. quia ad hoc tenetur ⁊ ſoluere etiam medicinas illius ſi poteſt. alias em3 eſt mortale di. lxxxiij. i pn̄cipio Si nimis larg⁹ fuit ad iudicandum debiles ad frangendum ieiunia eccleſie abſq3 rationabili cauſa. quod frequenter faciunt nec eſt ſine pctō

Si etiā ſanis diſuaderent ieiunia eccl'ie dicentes ea eſſe nocitura ⁊ hmōi ⁊ ſic īducerēt ad frāgēdū illa ſ̄n cauſa q2 mortale ē d̄ pe. di. j. noli Si dedit medicinā dubiā mortificatōis ꝉ ſanatōis q2 mortale vid2 vt d̄ pe. ⁊ re. Cū īfirmitas dimittē poti9 īfirmū i mañ dei debet ꝙ̄ exponē ꝑiclo medicie. De emkatōe ⁊ d̄tractōe q̄ſ faciūt admnicē medici freqn̄t ītroga vt videbi² ⁊ ꝭm ꝙ hēs ē̄ i. c. iuidia

Circa aromatarios. Ca. xxxvij.

Si i ꝯpoñdiſ medicis ñ poſuit q̄ ordiauit medic9 c̄ forſā ñ hñt ꝉ hñt ⁊ ñ ita bona vt ē ncc̄e. i q° etiā offēdūt medici ñ faciētes añ ſe ꝯpōi Nā ſi ex h°ſeq̄t² ḡue ꝑicłz ifiro ꝉ ſi ñ opa²ſaitatē quā feciſſz ſi bñ illā ꝯpoſuiſſz ē mortale et in medico etiā ſi hoc diſſimulat. Si docēt vꝉ vendunt ea que procurāt aborſum vꝉ aliud ad interficiendū vꝉ vendūt his venena quos credunt abuſuroſ quia mortale eſt Si ſophicauit aromata ꝙ freqn̄ter faciūt ponētes in eis vnū ꝓ alio vt in electuarijs in ſiropis in ſpēb9 ꝯfectōibus et alijs hmōi faciētes malas mixturas faciētes non pura ꝓ puris. q2 vltra peccatū mortale tenentur ſatiſfacere leſis ſeu erogare paupibus cū incerti ſunt De nimio ꝑcio reꝝ ꝉ piurijs et mendacijs ⁊ diminutis ponderibus q̄ faciūt Interroga ꝓut habeſ ē̄. m. c. de auaricia. vbi tractatur de fraudulentia et alijs vitijs ibidem.

Circa mercatores. Ca. xxxvj.

A Mercatore q̄rendū ē Si ne-
gociat⁹ ē nō ꝓpter aliquem
finē honeſtū puta obſuſtēta
tionē familie ſue. vt ſubuen
tōꝫ paupū vel ꝓuiſionē eoꝝ
ꝓ ciuitate et hmōi et h° cū
lucro moderato. Sed nego-
ciatus eſt ꝓpter auariciā et
ad theſaurādū ſibi peccunias qđ eſt mortale ma-
xie ſi i h° luc° ꝯſtituit finē. ⁊ ītēdit ad lucrū ꝑ fas
⁊ nephas indifferēter. Si ꝯcordauit cū alijs mer
catoribus ꝙ nō vendāt aliq̄ rē minori p̄cio q̄ int
eos ē ꝯuentū vt cogātur hoīeſ emē in caro foro q̄
pc̄m ē ſm hoſti. et ꝓhibitū i legib⁹ Si miſit non
ſolū arma et ligna ſꝫ etiā quecūqꝫ mercimonia alia
i allexādrinā vel ptes egipti et terras ſarracenoꝝ
ſoldano ſubiectas q̄ excōicatus eſt excōicatione
papali ſi non habet licētiā a papa. Et nota ꝙ vet
neti generaliter habēt talē licētiā. Si vendit mer
ces ꝓ maiori precio q̄ valeant ex eo ꝙ nō ſolū fa
cit ei terminum ſed etiā mutuat ſibi aliaꝫ peccūiaꝫ
quia vſuram ꝯmittit. Si vendendo mercantias
ſuas puta lanam vel pannos et recipiēdo pro pre
cio alia mercimonia . vt ſericum vel aromata vel
alia et illa multo maiori precio vendit q̄ ſi peccu-
niam recepiſſet q̄ peccatum iniuſticie eſt et mor-
tale. niſi ille cui prius vendit ſuas etiaꝫ longe ma
iori precio tradat merces ipſius. q̄ ſic poſſet vn⁹
exceſſus recompenſare alium ſi ſunt equales.

Si vendit ad terminum plus iuſto precio ratione
dilationis. Et de diuerſis rebus cambiorum. et va-
rijs modis vſurarū et fraudulentijs in quantitate
et q̄litate et ſba rerū interroga hic prout habes ſ̄
in prima parte in capitulo de auaricia et ibi de
vſurpatione rei aliene et de vſura. ¶ Si frau-
dauit vel fraudari fecit iuſta pedagia ſeu gabel-
las quia mortale eſt et tenetur ad reſtitutionem.
Secus de iniuſtis vel cū nō tenent illa loca tuta a
latronibus p dn̄os locorum illorum. Si dedit falſas mo
netas vel diminutas ſcienter p bonis vel eas dimi
nuit quia peccatum eſt et tenetur ad reſtitutōem
Secus ſi accepit monetas valentes in loco p eo qd
valent ibi et mittit illas ad locū vbi plus valent
Si faciens ſocietatem cū alijs mercatoribus non
fideliter ſe habuit aliq̄ lucra occulta ſibi retinēs
qr tenetur ad ſatiſfaciendum niſi certus eſſet q
ſocij tantūdem occulte ſubtraxiſſent. Si fecit pro
alijs ſecuritates cū fraudibus. nam aſſecurare ſn̄
fraude merces per mare vel per terrā et inde que
rere emolimentum plus et minus ſm quantitatem
periculi. nō videtur illicitū. cū conſtet alias de peri
culo magno. Aſſecuratio vero peccunie p modum
ſatiſfactionis vbi nullū eſt periculū et damnū non
eſt tutū quantū ad conſcientiā. Secus ſi ibi etiā eſſet
periculū. Si accepit pecuniā aliquā ſub nomine de-
poſiti reſpondens ad rationē. l. lxx. p centenario et
cum illis peccunijs lucratur ipſe mutuando vel
alijs illicitis contractibus ad rationem. x. p cente-
nario et huiuſmodi duo mortalia commiſit vnū in
accipiendo aliud in mutuando et tenetur de vſura

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Si intromiſit in Garocholis. Retrangok. Agaſmis que vocabula non declaro ob breuitatem ſed de his vid in ſumma li.ij.t.j.c. Quid malicie fit d' eis Agaſmum dicitur cum quis gerit negotie ſtipendiariorum.id eſt. ſuorum dominorum laborans p eis cum mutuat eis peccuniaſ cum expendunt recipientes incertuz ſalarium quantū meretur labor pro iuſtis cauſis. vnde pro non bellantibus iiuſte poteſt accipere ratione mutui nihilplus alias vſura eſt. Si vſus eſt mendacijs in emendo et vendēdo que ſolent eſſe talibus cibus et potus. Et de his interroga vt habes ſupra in prima parte in locis ſuis in capitulo de auaricia. Et quamdiu ſtant in tali propoſito vtendi videlicet mendacijs. periurijs. et dolis et huiuſmodi quando occurreret. ſemper ſunt in mortali. Vnde non ſunt abſoluendi niſi prius diſponant ſe abſtinere velle ab illis Si emit res raptas vel furtas per mare vl' per terrā de qua dic vt ſupra in prima parte in capitulo de auaricia vbi dicitur de rapina. Si emit vel vendidit diebus feſtiuis abſq3 neceſſitate ſed ex cupiditate vel fecit rōtinia librorum vel fieri fecit per alios. ſubditos ſuos de quo vide ſupra in prima parte. capitulo de tertio precepto. Si fuit mediator qui dicitur ſenſalis in aliquib9 locis precipue in ytalia contractuum fraudulentorum ſcienter quia mortale eſt et tenetur ad reſtitutionem leſo in hoc. Si mediator fuit contractus vſurarij intendens vtilicatem vſurarij et ex ſua magis cauſa tan q̄ accipiētis ſub vſura mortale videtur. Et ſi ipſe induceret admutuandum ſub vſura qui alias non

facere cogitaſſet videtur teneri ad reſtitutionem
Si mediator extitit in alijs contractibꝰ puta vẽ
dedi domos equos aut alia animalia. ⁊ male conſu
lit alteri partium in damnum eius et vtilitatem
ſui et alterius. peccat mortaliter ⁊ tenetur ad re
ſtitutionem leſo. Si in matrimonijs contrahen-
dis mediator exiſtens vtitur mendacijs et huiuſ-
modi in notabile damnum contrahentium peccat
mortaliter

Circa mechanicos in genere. Ca. xxxix.

CIrca mechanicos etiã inter
rogationes fiende ſunt. Et
primo in genere quantũ ad
omnes Si ſcilicet facit artẽ
cum opus eſt cum peccato vł
ad peccatum mortale. vt fa-
cere taxillos. ſeruire vſura-
rijs in vſura. ſeruire militi ĩ
bello iniuſto. In nauigio piratarũ in lenocinio et
hmõi q2 opoꝛ3 ꝙ ex toto omittat illam artẽ quia
alias non eſſet abſoluendus. Si artem facit cuius
artificium poteſt eſſe ad bonum vł ad malũ vt facẽ
gladios. baliſtas. lanceas. venena et hmõi. Nã ſi
veriſimiliter poteſt eſtimari ꝙ velit ad malum vſum
tunc nõ poteſt facere vł vendere facta vt videlicȝ
ꝑdicta in bello mãifeſto iniuſto debuiãt. Secus ſi
dubitat. Si aliq̃ facit q̃ ſunt ad malũ vſum q̃ſi ſẽꝑ
vt fucos facere et hmõi q2 peccat et debet ab illꝭ
deſiſtere. Si vtitur mẽdacijs piurijs dolis malis

menſuris vł ponderib⁹ aut alijs fraudibus in ar-
te ſua qꝛ mortale eſt. Si dieb⁹ feſtiuis laborauit
de hoc dic vt ſ. in prima pte. c. de. iij. p̄cepto. Si
non ieiunauit cū potuit. moderando laborem dic
ſimiliter vt ſupra.

Circa mechanicos in ſpecie. Et primo circa lanifices/ interrogatões. Ca. xl.

SI vendidit pānū laneū mi⁹ p̄cioſum p̄ magis p̄cioſo et ſub vno p̄cio. vł vmi⁹ tincture p̄alia vł hñtem aliquē d̄fectū tāq̄ nō hñtem nil minuens p̄ciū p̄pter hoc qꝛ peccatum eſt et plus vel min⁹ ſcd̄m ſub et ſupra. Si in feſtis fecit lanā tondere ſine necitate. vł ſi n̄ plene ſoluit laboratoribus ꝛ hmōi qꝛ in his pctm̄ ē pluſ vł min⁹ ſm materiā. Si textoribus panni p̄ciū ſui laboris nō dedit in peccunia ſed i reb⁹ diuerſis. puta tritico aut blado aut i alijs reb⁹ maxime cū ille nō indigeat tali re. ſꝫ oporteat illā vendē pro minori p̄cio q̄m lucrat⁹ ē ſi iuſte ſolueretur. quia peccat et tenetur ad reſtitutionē niſi tam̄ prius a principio ſic ꝯuenerint q̄ daret de hmōi p̄ p̄cio tali qꝛ tunc non videtur deceptio.

De tabernario et hoſpite.

SI vendidit vnā ſpēm vini p̄ alia vł liphatū pro puro vł ad clarificādū vinū ā ad colorē ſuū retinēdum et hmōi miſcuit aq̄ nociua corporib⁹ vel n̄ dedit pleas m̄ſuras vł i tab̄na tenuit meretrices

et ribaldos et luſores ad taxillos. vel aduertent dedit his vinum quos vidit inebriari peccauit in quibuſdam mortaliter et in quibuſdã venialiter ꝛ tenetur de dammis omnibus nec debet abſolui niſi ꝓponit ab hmõi deſiſtere velle

A macellario.

Si vendidit carnes corruptas pro bonis et recentibus qđ eſt mortale vel vnã ſpeciem pro alia vt caprinam pro mutonina et hmõi aut diminutum pondus vt xj. vncias pro libra qꝛ peccauit mortaliter et tenetur de dammis.

A piſtore.

Si fecit panem nimis poroſum vt ſic emẽtes decipet vel fecit panẽ minoris ponderis ꝙ deberet. vel ſi accepit bonã farinã alterius ad piſcandũ panem et cambiuit ponendo minus bonaꝫ in loco illius. vel ſi immiſcuit nimiũ de furfure peccauit mortaliter et tenetur de dammis.

A ſartore.

Si illud qđ reſtabat vel ſupfuit de panno vł ſerico dato ꝑ veſtitu faciendo ſibi retinuit. furando illud quia mortale eſt. maxime ſi ſit quid notabile. niſi tamen ille diminute dediſſꝫ ſibi mercedẽ laboris et illud capit tm̃ ad ſupplementũ vel niſi in pacto eſſet concordatum.

Item ſi in noctibus vel diebus ſolennitatibus ſine magna neceſſitate laborat. vel ſi faciat nouas inuentiones vanitatum.

Ab aurifabro

Si vendit vel vtitur auro alchimico pro puro

vł vēdit auꝝ minꝰ puꝝ ꝓ magis puro q2 mortali
ter peccat et tenetᷣ ď dāno. Si emit calices ſacroſ
ñ ꝯflatos ꝑ ſe ab ilł quos non nouit iuſtos ł ī iu=
ſto titło eos poſſidē. q2 ꝓhibetᷣ et ergo mortale.
Silr ſi aliq̄ alia oznamēta ex auro ł argēto maxie
ad eccleſiaſtica ptinētia et hmōi emit.

A cerdone.

Si vendidit vnā ſpēm corei ꝓ alia minus bo
na pro ſotularibus et alijs.

A lotatoze equozum.

Si vēdidit ferrum ꝓ calibe vel malum pro
bono. Si ſciēter equū locauit periclłoſum vł defe=
ctuoſum et hmōi q2 vltra peccatū tenetᷣ de dānis
leſo. Et ſic diſcurre ꝑ ſingulas artes.

Ab hiſtrione.

AN fecit repñtatōes aut iocos in verbis vł fa=
ctis turpia ꝯtinētes. ł ſi fecit hoc in eccleſijs
vł diuinis officijs vł tēporibꝰ indebitis. q2 pecca
tū eſt plꝰ vel minꝰ ſm ſub et ſupra.

A muſico.

AN citharizauit aut fiſtulauit ad ꝯgregatiōes
illicitas. ł in eccleſia in organis pulſauit ballatas
ł choreas videtᷣ mortale ī pulſāte ⁊ ī hᵒ ꝓcurāte.

A ſeruitoribus vel collaboratoribus in quocunq3 artificio.

AN infideliter coopati ſunt. id eſt. nō bono mo
do ex incuria et negligētia vel non tantum quan
tum ꝯmode potuerunt quia peccatum eſt

Si non bene credidit ſaltem explicite articulos fidei et alia miſteria que communit ſolenniſat eccleſia vt incarnationem. paſſionem. et reſurrectionem. et ſacramenta eccleſie ⁊ hmõi. Si neſcit orationem dñicam ſcꝫ pater noſter. ⁊ ſimbolum apoſtoloꝝ et decem precepta. qꝛ ſcire tenetur. Si nõ bene ſeruauit feſta et ieiunia eccleſie cum tamen potuit et ſi non audiuit miſſaꝫ ad minus diebus feſtiuis. et ſi non ꝯfeſſus ē neqꝫ ꝯmunionem recepit adminus ſemel in ãno quia ad illa tenetur et ergo peccauit mortaliter Si tenuit ꝓpos filios ad baptiſmum vel ꝯfirmationem quod eſt ꝓhibitum ergo peccatum Si mendacijs vſus eſt periurijs et blaſphemijs vel ebrietatibꝰ quia in omnibus mortale eſt Si ad meretrices acceſſit qđ aliqui ex ipſis non credunt eſſe mortale. nec tamen excuſat eos ignorantia. Si decimas nõ ſoluit ſcđm ꝯſuetudinem loci illius quia peccauit et tenetur ſatiſfacere đ preterito. ſi ſibi non remittitur vł quereretur vel etiam ſi oblationes ſm ꝯſuetudinem loci non dedit niſi etiam p̄ſpiter vel curatus ſuus ſibi eas remitteret Si excõicatus non curauit abſolui ſed ingeſſit ſe diuinis vel ꝯtēpſit vitare excõicatos quia mortale eſt. Si nocumenta alijs fecit per ſe vel per familiã ſuam vł animalia ſua que forſan permiſit diſcurrere per ſata alioꝝ.

vel intrare prata alioꝝ. ibi paſcendo. vt ſi mutauit terminoſ poſſeſſionū vel arando adidit terram vici in agro ſuo. In his peccauit ſecundum quātitatem dam̄i qd fecit vel qd intendebat facere et tenetur ad reſtitutionem illius. Si dolum amiſit in agricultura vel notabilem negligentiā in damnū patroni vt non fimando vel culcinando vel ſeminando aut fructus terre colligendo tempore debito ꝓpter qd perierunt vel ager deſtructus aut deſolatus eſt. vel nimis fatigādo boues vel equos vnde deſtruuntur et precipue cum vſus eſt eis magis ad lucrum ſuum q̄ ad lucrū patroni quia mortaliter peccauit et tenetur de damno. Si tenens poſſeſſionem ad fictum male tractauit vel parciarius non reſpondit dn̄is de quantitate tota eiſ debita fingens ſe minus recoligiſſe. vel ſi animalia tenens ad ſocidam non reſpondit ex integro d lana. caſeo vel fetibus et hmōi. in his peccatum eſt mortale vel veniale ſcd̄m quantitatem damni. et tenetur ad ſatiſfactionem. Si diebus feſtiuis laborauit precipue tēpore meſſis vel vindemie ſine magna neceſſitate vel portauit ligna vel alia victualia dominis ſuis vehendo cum equis et plauſtris et huiuſmodi quia mortale videtur. Si vacauit vanitatibus et choreis. ludis vel tabernis et hmōi et quomodo et quando.

De gubernatione familie ſecundum precepta dei et eccleſie interroga. De ſuperſtitionibus et falſis opinionibus que ſolent habundare in eis

ſilr̄ interroga diligenter ſm̄ qđ habes ē in .j. pte
in .c. de .j. precepto de votis implendis ꝉ non ꝛ de
alijs generalibus prout videtur expedire.

De pueris et puellis

Interrogādi ſūt pueri đ mēdaciis đ piurijs đ vo
tis q̄ ñ tñ obligāt ſi a pentib⁹ irritāt᷑ ꝛ cū ſiūt añ
ānos pubtatis. đ miſſa ñ audita iſeſtis. đ ꝯfeſſiōe
ꝛ ꝯione ſeł ī āno ſiēda. đ irreuerētia ad pēres. de
rixis q2 ſi vberauit clericū cū fueit doli capax ē ex
ꝯicat⁹. De furtis factis. de reb⁹ pētū vł mgr̄oꝝ.
ſuoꝝ ſeu etiā alioꝝ. de detractōib⁹ ꝛ turpib⁹ vƀ
libēt auditis ꝛ dictis De ꝯtumelijs adiuicē De i-
uidia ꝛ alijs ꝓut expedire videbi᷑ pl⁹ mī⁹ ſ3 eta
tē ꝛ ſenſū ꝛ ꝑcipue đ vicijs carnalib⁹ cū maſculis
vł femelł vł p ſeipos ꝯmiſſis q̄ hodie habūdāt in
ipis ꝓpt malas ſocietates. ꝛ q̄nq3 ex malł exēplis
pētū ſeu alioꝝ ſƀ quoꝝ regie ſt. Sed tñ hmōi cū
mag̃ cautela ꝛ a lōge itrogēt᷑ ab ipis ne diſcant q̄
ignorabāt ꝛ młtomagis ſuādū ē h° circa puellas
De cib⁹ ꝑdictis ſi credūt᷑ habuiſſe tūc vſū rōnis
iudicādū ē đ mortali ꝉ veiali ſcđm ꝛ̄gulas ꝑdictas

Circa clericos in communi. Ca. xlij.

Quolibet clerico interroga-
ri poteſt cum expedire vide
tur. vt ſequitur maxime cum
pſona eſt ignota. Si videli-
cet accepit aliquem ordinē3
per ſymoniam quia per hoc
peccauit mortaliter ꝛ eſt ſu
ſpenſus et ſecundum iura

antiqua non poteſt miniſtrare in ſuſcepto vel vlte
rius promoueri niſi prius per papam diſpenſetur
quod eſt verum ſi fuit conſcius ſymonie quia ſi ſit
poteſt etiam per alium diſpenſari ſecum alias enī
ſemper peccaret mortaliter nec excuſet ignoran=
tia iuris. hec Ray. ¶ Si recepit aliquem ordinē
licet non per ſymoniam tamen a ſymoniaco in ordi
ne vel dignitate. ſiue occulte ſiue manifeſte eſt ſu
ſpenſus et indiget diſpenſatione a papa. Sed cū
ignorat factum. id eſt. ipſum eſſe ſymoniacum ex=
cuſatur a peccato exequendo officia ſua. ſed cum
certificatur non poteſt exequi ſine diſpenſatione
Si ſuſcepit aliquem ordinem a ſymoniaco in ordi=
ne conferendo vel in beneficio ſimiliter eſt ſuſpē
ſus. Secus tamen ſi ſymonia non eſt notoria. dum
autem neſcit ipſe excuſatur modo predicto. quan
do autem certificatur tunc indiget diſpenſatione
pape alias enim non poſſet exequi illum ordinem
Si recepit ordinem habens aliquam irregulari=
tatem. puta quia fuit homicida. mutilator. illegiti=
mus et huiuſmodi ꝛ hoc abſq; diſpenſatione qꝛ
peccauit mortaliter nec poteſt exeq̄ abſq; diſpen
ſatione. ¶ Si recepit ordinem excommunicatus.
ſuſpenſus vel interdictus quia peccauit mortalit̄
et non habet executionem. Idem ſi exiſtens excō=
municatus vel interdictus vt ſupra et cum habēs
ordinem miniſtrat in illo vt puta cantando euange
lium cum ſit diaconus et huiuſmodi ꝙ diu fuerit
in aliqua predictarum ſententiarum quia ſimiliter
peccauit mor. ꝛ ē irreglaris. ſm Ray. niſi tn̄ igno
rantia facti eum excuſaret. ¶ Si recepit aliquem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ordinem in peccato mortali ſcienter quia peccauit mortaliter. Idem quociens exequitur officium ali cuius ordinis in mortali peccato vt accolitat⁹ ſub diaconatus. diaconatus zc vel aliud ſacramentuz ſolemniter miniſtrando vt baptiſando cõmunican do vel confeſſionem audiendo et huiuſmodi. hec Tho. Si extitit publicus concubinarius vel aliaſ notorius fornicator quia eſt ſuſpẽſus ab executiõe officiorum ſuorum precipue celebratione miſſe et ſi exequitur ſic ſuſpenſus efficitur irregularis in digens diſpenſatione papali aliaſ enim nõ poteſt exequi. hec hoſti. Si non portauit tonſuram et ha bitum clericales ex leuitate vel laſciuia vel qua de cauſa quia videtur mortale. Idem ſi exercuit negotia ſecularia iungendo ſe mercatoribus faci endo vt ipſi. Vel ſi tenuit tabernã ꝛ luſit ad aleas vel taxillos vel ſi immiſcuit ſe turpitudinibus vel enormitatibus cum feminis. Si cum exequit² offi cium ordinis non vtitur debitis ornamentiſ vt ſb diaconatũ faciendo ſine manipulo diaconatum ſi ne ſtola et hmõi quia in quolibet hoꝝ eſt morta le ſi ſcienter dimittit nec excuſet eum ignorantia iuris. Si exiſtens in ſacris ſciliꝫ in ſubdiaconatu et ſupra dimiſit horas canonicas quia quotiẽs ob miſit aliquam horam etiam beate virginis ex ne gligentia cum dicẽ potuiſſet peccauit mortaliter ſecus ſi ex obliuione. ſed tũc ꝓcito recordat² de bet obmiſſa recupare. ſecus etiaꝫ ſi obmiſit ex in potentia infirmitatis. Si in dicendo horas alijs exercicijs ſe occupauit manualib⁹ vt faciendo ali qd opus manuale, qꝛ nõ ſatiſfecit ꝑcepto eccleſie.

Si mente ad alia volũtarie vagatur in legẽdo horas hoc ñ curãs et ſic quaſi ꝑtotũ officiũ ꝑmanẽs videtur mortale. Secus ſi ꝓponit intendẽ ſꝫ diſtrahitur et cũ aduertit diſplicet ei ſm. pe. Si recepit ordinem ſacrũ añ legittimã etatem. puta ſubdiaconatum añ. xviij. annũ. diaconatũ añ. xx. annũ ꝛ ſacdotalẽ añ. xxv. ãnũ ſufficit tñ ãnũ inchoatũ fore qꝛ mortaliter peccauit. nec debet exequi officium illius ordinis ante legittimam etatẽ nõ tamen efficitur totaliter irregularis ſm ꝯmunem opinionem q̃uis grauiter peccet. Si confeſſione vel collatione ſacramentoꝝ obmiſit debitam materiã vel formam vel ritum quia in quolibet hoꝝ eſt mortale. ſiue ex certa ſcientia faciat. ſiue ignorãtia craſſa vel notabili negligentia. nã inde ſequitur magnum ꝑiculum et irreuerentia mag dei et ſacramentoꝝ. Hic etiã interrogãdi ſunt de formis ſi ſciunt ꝑcipue baptiſmi et eukariſtie q̃ ſunt maioris ponderis. de quibꝫ et alijs formis habes infra. c. vlt. Si ſacerdos exiſtens ꝯmiſit aliquã ſymoniam puta audiendo confeſſiones pro peccunia habenda. alias non auditurus. baptiſando. communicando. inungendo et ſimilia faciendo ſemper pro peccunia ſimiliter etiã vendẽdo ſepulturas qꝛ ſemꝑ ſymonia eſt et mortale. Si notorijs peccatoribus dedit ſacramentum eukariſtie vel alia ſacramenta ñ penitentibus vel ſi occultis peccatoribus quos ipſe tamen nouit denegauit publice eukariſtie vel alia ſacramenta quia in vtroqꝫ videtur mortale.

¶ Si celebrauit miſſam cum mortali peccato non confeſſus. licet tamen contritus. quia mortaliter

peccauit niſi aliqua neceſſitate inſtante et ſi ſacer
dotis copiã tũc non haberet . q2 tũc ſufficeret cõ-
tritio cũ ꝓpoſito ↄfitendi . ſed ſine contritione cele
brans . ſemper mortaliter peccat . hec Tho . Si ce-
lebrauit non dictis matutinis . quia mortale eſt .
Si dicendo miſſam non conſecrauit ex hoc putãs
euadere peccatum mortale . grauiſſimum eſt pec-
catum . Si celebrauit ad ueneficia ⁊ maleficia cele
branda vel fienda quia mortale eſt et graue . Si
non dixit integre ſed dimiſit aliquas notabiles ꝑ
tes miſſe ex ignorantia vel feſtinantia precipue in
canone . vel ſi dicit verba et non intendit conſecra
re . vel ſi non ſumſit ſacramentum . Item ſi non ie-
iunus celebrauit . Si plures miſſas dixit in vno
die in caſu non conceſſo Si non in azimo ſed in fer
mentato pane conſecrauit . Si cum hoſtia quaſi
corrupta vel vino acetoſo aut putrido celebrauit .
Si ſemper in miſſa occupatus eſt vanis cogitatio-
nibus et hoc voluntarie . nihil curans de attentio
ne . Si non poſuit aquam cum vino in calicem ex
ignorantia vel certa ſcientia q2 ĩ quolibꝫ p̃dictoꝝ
eſt mortale . Si non diligenter ſeruauit eukariſti-
am ſub ſera propter quod deperditur vel a murif
deuoratur . vel ſi non renouauit vt debuit ⁊ ſic effi
citur hoſtia conſecrata putrida vel a vermibꝰ cor-
roſa et inde vermes generantur . Si non defert eu
kariſtiam ad communicandum infirmos aperte et
cum lumine ac modo debito . Si euomuit eukariſti
am vel ebrietate vel alia de cauſa . Si dedit infir
mo pacienti vomitum et hoc ſcienter . Si ſtilla ſan
guinis ex calice cadet in terram vel ſuper altare .

In his omnibus frequenter eſt mortale. non tamē
ſemper. Si nimis raro celebrauit precipue in ma=
gnis ſolennitatibus. videtur mortale ſm Tho. Si
promiſit alicui dicere miſſam recipiens elemoſinā
et non intendit facere vel negligit. quia videtur
mortale. Si habens pollutionem nocturnam ex
cauſa vbi fuit mortale vel vbi dubitat fuiſſe mor=
tale. et die ſequenti immediate celebrauit. videtur
mortale. ſm Tho. vel ſm pe. de pal. quando ſic n̄
contritus celebrat Venialiter autem peccat ſi ex
cauſa veniali fuit facta pollutio. niſi tamē ſubeſſꝫ
aliqua neceſſitas. Si audiuit confeſſionem alicu=
ius non habens auctoritatem ab aliquo quia mor=
tale eſt. Si abſoluit a caſibus a quibus non potu
it ex certa ſcientia ſeu ignorantia craſſa. mortale ē
Si intromiſit ſe de diſpēſatione votorum vel abſo
lutione ab excommunicatione maiori abſqꝫ ſpecia
li commiſſione et licentia. quia mortale eſt. Si po
ſuit ſe ad audiendum confeſſiones ignorans et ne
ſciens diſcernere inter mortale et veniale vl̄ inter
mortalia communia. quia videtur mortale Si abſol
uit quem nouit excōicatum maiori excōicatione a
peccatis quia non potuit et ergo mortale. Si ab=
ſoluit eum qui non vult abſtinere a peccatis mor=
talibus vel non ſatiſfacere vt debet quia mortale
eſt. Si reuelauit peccatum auditum in confeſſione
et maxime cognoſcenti illum ſine licentia illius
quia mortale eſt. Si nimis feſtinauit in audiendo
non ſufficienter interrogando. Si in perplexis ca=
ſibus expertiores ſe non ꝯſuluit. Si incautus fuit
in iniungendis penitentijs videlicꝫ ſi nimis ꝑuas

vel nimis mãgnas dedit. Si interrogauit de his de quibus non debuit. vt nomen pſone cum qua peccauit ſine cauſa neceſſaria. vel incaute ꝺ turpibus. Si predicauit in peccato mortali exiſtens qꝛ totiens quotiens hoc faciẽdo peccauit mortaliter ſm Tho. Si predicauit aduertẽter mendacia quia mortale eſt ſm. Tho. ¶ Si predicauit ſcandaloſa vnde comcidant ſediciones in populo. ¶ Si predicauit indulgentias indiſcretas Si predicauit ꝓpt peccuniam ſibi promiſſam vel datam quia mortale eſt et ſymonia. Si predicauit ꝓpter inanem gloriã conſtituendo finem quia mortale eſt. Si predicauit ſine licentia ſuperioris. Si dicit nimis curioſe allegando poetas et philoſophos frequenter. Si dicit fabuloſa et prouocãtia ad riſum. Si ab hmõi ſe non abſtraxit cum potuit ſed magis ſe immerſit peccauit mortaliter. Si nimis familiaris eſt in cõuerſando cum mulieribus. viſitando eas ſine cauſa aut neceſſitate ꝓpter qꝺ multi ſcandalizantur et ipſe nouit quia poſſet eſſe mortale Si viſitauit monaſteria monialium ſine legittima cauſa vt ex qua cauſa hoc fecit interroga ꝛ ſcꝺm hoc iudica Si cognouit carnaliter illam quã in confeſſione audiuit vel baptiſauit vel confirmauit aut ꝯmatrem ſuaꝫ vel ſimilem quia grauiſſimum ſcelus eſt et caſus reſeruatus epis. De alijs inhoneſtatibus interroga prout videbitur expedire. Si veſtes ſacras. calices et alia pertinentia ad cultum diuinum nõ cõſeruauit mũda et decenter aptata. Item ſi benedictionem menſe et gratiarum actionem non dixit. quia dicere tenetur. xliiij. ꝺ i. non licet. Si nõ fuit

modeſtus in aſpectu reſpiciendo frequenter hinc
inde mulieres vel vana que multum ſcandaliſant
perſonas. Similiter in inceſſu auditu et hmôi. Si
non obediuit mandatis iuſtis prelatorum ſuorum
et ſententijs eorum. quia ſi contemſit ea mortale
eſt ¶ De alijs peccatis ſingulis interroga prout
habes ſupra.

¶ Circa bñficiatos et canõicos. Ca. xliij.

SI beneficiuȝ ſimplex aut cu
ratum optinet per ſymoniã
cuius ipſe fuit conſcius. qr
non poteſt niſi per papam
diſpenſari. ꝙ illud retineat
Si autem eo ignorante poſ
ſet etiã per alium diſpenſa-
ri non tamen per eum cum
quo eſt commiſſa. ¶ Siue tamen ſciat ſiue igno-
ret ſymoniam commiſiſſe oportet renunciare il-
li beneficio. ſi non ſecum diſpenſatur quia alias
furtiue teneret ymmo continue ſtaret in mortali
poſtꝙ hoc ſciuit. nec fructus illius beneficij ha-
bere poſſet ſed teneretur reſtituẽ de ductis expẽ-
ſis in vtilitatẽ bñficij. Et hoc maxime de ſymonia
p munꝰ a manu. Si autem ſymonia eſt notoria ſu-
ſpenſus eſt quo ad executionem ordinum. Sed di
ſpenſari poteſt per epm ſi cum eo non eſt cõmiſſa
ſymonia. Si eſt occulta eſt ſuſpenſus quo ad ſe qr
ſine mortali non exequitur dum tamen tenet tale
beneficium alias eſt ſuſpenſus quo ad ordines.
Si recepit bñficiũ ſimplex vel curatũ per preces

carnales.id ē.ꝓ in digno porrectas cū eſſet male
vite et hmōi vł ꝑ obſequiū tpale factū collatori
ipſius beneficij.q2 peccauit mortaliter. Si bn̄fi-
ciū curatū ꝑ p̄ces ſuas recepit.et ſi alias dignuſ
fuit vel ſit q2 tales p̄ces eſtimāt᷑ ꝓ ſimplici licet
porrigē p̄ces ꝑ ſe ſi alias ē dign9 tn̄ n̄ tenet᷑ renū
ciare. Pro bn̄ficio aūt ꝯmiſit ſymoniā.vn̄ et morta
le.hec Tho.forte indigno tāꝙ ābicioſo ꝛ p̄ſumtu-
oſo q2 ł etiā ꝓ bn̄ficio in generali intendēs ad ſui
ſuſtentationem non ad curam.nec magiſ curatum
petēſ ꝙ aliud. Si querit vel habet beneficiuꝫ
non intendens clericari ſed vxorari.et īterim gau
dere de fructibus beneficij.videtur vſurpatio re-
rum eccleſiaſticarum et econtra intentionem dotā
tium eccleſias et ideo graue peccatum. Si non
fuit electus a patronis vel collegio et confirmat9
per ſuperiorem ad quem ſpectat ſiue per Epiſco-
pum inſtitutus ſed de mādato domini temporalis
vel per potentiam accepit.Et dicitur intruſus q2
fur eſt et latro.nec poteſt aliquid diſponere de tē
poralibus vel ſpiritualibus. vnde nec abſoluere
nec ſacramenta miniſtrare poteſt parochianis ta-
lis eccleſie.ſed in quolibet actu huiuſmodi peccat
mortaliter. Si reſignauit alicui beneficium quod
habet eo pacto ꝙ detur conſanguineo . vel ꝓpter
peccuniam ſibi datam quia ſymonia eſt et mortale
in vtroqꝫ nec poteſt ille retinere tale beneficium
ſic ſibi collatum. Si fecit commutationeꝫ ſui bene
ficij vel eccleſie cum beneficio alterius vel eccle
ſia ꝯuemēdo iter ſe abſqꝫ iudicio ſupiorꝫ ad quos
ſpectat collacio bn̄ficiorꝫ.quia ſymonia reputatur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De hoc et de alijs ſymonijs vide plenꝰ in ſumma iij.pte.t.j. Si recepit beneficiū exiſtens illegittimus abſqꝫ diſpenſatiōe.quia ɔtra iura recepit vñ hoc tenere non poteſt.poteſt tamen in hoc diſpēſare de ſimplici beneficio epiſcopus.de curato āt vel dignitate ſolus papa. Si fuit electus per ſymoniam quia non valet electio vel ſi ipſe eligit ꝑ ſymoniam aliquē.vel ad epiſcopatum vel canonicatum vel aliam eccleſiam.vt clerici collegiataruꝫ eccleſiarum faciunt. vel ſi eligit alias indignum ad prelaturam vt ignorantem vel publice maluꝫ ex amicicia et huiuſmodi quia mortale eſt et grauiſſimum et omnia mala que ſequuntur ex hoc ei imputantur. Si male tractauit beneficium vel eccleſiam ſuam et edificia eius ruere. vel poſſeſſiones inculcinari et alias res eiꝰ perire permittēs quia mortaliter peccat et tenetur ad ſatiſfaciendū ſi tamen omittit notabilem negligentiam ꝛ ſit notabile damnum. Si fructus beneficij non bene expendit videlicet vltra ſuſtentationem ſuam ſubueniendo cum ipſis pauperibus. Si dilapidauit fructus beneficij ſui in conuiuijſ turpibus vl̄ dedit nō indigentibꝰ cōſanguineis ſuis quia mortale eſt. Secus ſi cōſanguinei indigerent quia ita bene faceret elemoſinam ipſis dando ſicut alijs pauperibus. Si plura beneficia habentia curam tenet adſqꝫ diſpenſatione quia fur ē et latro. Nā hñs vnū beneficiū cū cura ſi recipit ſecundum eo facto vaccat primū ipſo iure.extra de preben. de multa. et hoc poſtꝙ habuit poſſeſſionem pacificā ſecundi.vel habere potuit et fructus eius ꝑcipit

alias enim non vaccaret primū ex̄ de preben. ſicut li. vj. Si habens prebendā habentem dignitatem et ſine cura animaꝝ ſi recipit ſecundam ſimilem vaccat prima extra de prebē. de multa. Et in iſto caſu et in priori tenetur ad reſtitutionē fructuum ſi receperit. Si habens beneficium vnū violenter occupat ſecundum. vel per ſe ſcienter intruditur ſimiliter primum perdit. et ſi qđ ius habeat in ſecundo etiam perdit et vaccat illud ſecundū vt ex̄ de prebē. eum qui li. vj. Item non poteſt habere quis dignitatem cum prebenda abſqȝ diſpenſatione pape. Item quicunqȝ recipit dignitatē vł ꝑſonatum aut officium vel beneficiū cui cura animarū ē ānexa. Si añ obtineat ſiłe cū ſit priuatus primo vt dictū ē. Si nō dimittit illud primū abſqȝ mora in manꝰ ordiarij in cuiꝰ ep̄atu ē. ipſo iure ē priuatus etiā ſcđo et eſt inabilis ad ſacros ordines. et ad qđcūqȝ aliud beneficium ꝑ ex̄uaganti. Io. xxij. Item abſqȝ diſpenſatōe non poteſt quis tenere plures ecclias vł p̄bēdas que tñ habent curā animaꝝ niſi in quinqȝ caſibꝰ. Primꝰ qñ ſunt ita tenues ecclie ꝙ neutra eaꝝ ſufficeret ad ſuſtētationem. Secūdꝰ ſi vna depēdet ab altera. Tercius ꝓpt̄ taritatem clericoꝝ. Quartꝰ ſi etiā ē ānexa p̄bē de ł digtati. Quintꝰ ſi vnā habet intitulatā ⁊ aliā ꝯmendatā. Sed tał ꝯmenda đ ꝓchiali ecclia ñ poteſt fieri niſi illi qui attigerit. xxv. annū ⁊ fuerit ſacerdos. et tali non pōt ꝯmitti niſi vna ex euidēti neceſſitate vł vtilitate. que tamē ꝯmendatio nō durabit niſi ꝑ ſex menſes. vt ex̄ de electō. . mo. li. vj. Si habet plures eccleſias vel prebēdas habē

tes curā aīaꝝ absq; diſpēſatōe pape. fur eſt et la
tro ꝛ ꝯmue ī mortali nec epī pōt diſpēſari ī hmōi
Siſr ē ſi habet p diſpēſatōez pape. ſed ſurreptīe
puta quia petendo vnū tacuit de alio qđ hēbat ꝉ
q2 ſe dicit hīe etatē cū ñ hīet et hmōi. Idē etiā iu
dicīū ē ſi p diſpēſatōem epī hab; pluta ſed ſimpli
cia. ſ; ad ſupfluitatē. vꝉ etiā p diſpēſatō; pape ſī
plicia vel curata cū vnū ſibi ſufficeret. Si fuit nī-
mis facilis diſpēſando ī ieiunijs ecclīe. Si ele-
moſinas extorſit a ſubditis ad quas non tenebāt
Si qſtores mēdacia pmiſit dicē ī ecclīa ſua. ꝛ qđ
peius ē ſi pactū fecit cū eis de quota. Si ſecūdas
nuptias benedixit ſcienter. Si pmiſit chriſtianas
nutrices ſeruire ī domib9 iudeoꝝ. Si ſortilegos
et diuinatores ſuſtinuit ī parrochia ſua. Si pmi-
ſit ludos ꝉ malaſ ꝯſuetudīes īualeſcē ī parrochia
ſua non obuiādo illis quantū potuit. Itē ſi clerici
manifeſtis vſurarijs alienigenis aut alijſ nō ori-
undis de terris ipſoꝝ ad fen9 exercendū domos
locauerint vel alio titulo ꝯceſſerint ipſo facto ſunt
excōmuicati niſi ſint epī vt ĕ ex đ vſurarijs. vſura-
li. vj. Itē clerici ſc; archidiacōi. decani. plebāi. p-
poſiti. cantores et alij clerici pſonaꝝ habentes ac
etiā ſacerdotes qui audiūt ī ſcolis leges ꝛ phicā
poſt duos menſes. ſi non dimittunt hmōi lectioneſ
ſunt excōicati ex ne. cle. ꝉ mo. ſe ſe. immiſ. ne. c. ſup
ſpecula. De hoc vide plenius ī. iiij. pte ſumme. t.
j. Itē clerici qui īducunt aliquem ad vouendum
vꝉ iurādū vel fide īterpoſita ſeu alias pmittēdū
vt ſepulturas apud eos eligāt. ꝛ iā electā ñ īmmu
tēt ſt excōicati nec pñt abſolui citra ſedē aplicam

niſi in articulo mortis ex̄ de pe. cupiētes. Itē d̓ re-
ligioſis vt infra. Si ſpōte ꝑticipauerit cū excōica-
tis a papa. Itē clerici q̄ ſciēter excōicatos a papa
i offitijs eoꝝ receperint ſunt excōicati ꝛ abſolutō
illoꝝ ſolū ad papam ſpectat ex̄ de ſen. exco. Sig-
ficauit. de hoc etiā vide in iiij. ꝑte ſumme. t. j. Itē
falſantes litteras pape vł falſis ſciēter vtētes. eti-
am remouētes ſolū vnā litterā d̓ bullis pape ſunt
excōicati. et abſolutio eoꝝ pape reſuat'. Itē cleri
ci ſepelientes in eccleſijs vł cimiterijs excōicatos
a iure vel vſurarios manifeſtos. vel nominatim int-
dictos tempore interdicti in caſibus non conceſſis
ſunt excommunicati. ex̄ de ſepulturis. c. j. i cle. de
hoc etiam vide ī quarta ꝑte ſumme. t. i. ſepeliētes
etiam illos qui ſe occiderunt volūtarie vel qui in
torneamētis mortui ſunt in cimiterijs peccant mor
taliter. ſed non ſunt excōicati.

Circa religioſos et religioſas. Ca. xliiij.

Circa religioſos ſi ſunt ordi-
nati iterrogare potes d̓ his
de qb⁹ ē dictū ē de clericis
in cōmūi ꝑut videbit' expedi
re. Si vero ſunt bñficiati et
in ecc̄ijs curatis interroga d̓
his q̄ habes in. c. ꝓcedenti.
Sed vlt̄ ꝓdicta etiā d̓ infra
ſcriptis q̄ ſunt eoꝝ ꝓpa iterroges ꝛ primo Si fuit
receptꝰ ad monaſteriū ꝑ ſymoniā qꝛ mortale. Si
fuit ſymonia mētał tm̄ penitētia abolet'. Si autē
peccuniał ſcꝫ qꝛ monaſteriū exegit tm̄ vł tm̄ pro in

greſſu illius nolens aliter eum recipere ꝛ ipſi vel pētes aut ꝓpinqui eius tm̄ dederunt·vel etiam mi nuſ ſm pactum Niſi forte monaſteriū eſſet tenue et haberet pſonas ſufficientes ſecundū faculta- tes et redditos ſuos vel eſſet adeo tenue ꝙ eſſet illi neceſſe ꝓuidere·nā tūc in igreſſu illius licet petē et paciſci de tpalibus de quib9 debeat viue- re vel dicere illi·Partes fer tecum ſi tu vis viuē mecū·ſm hoſti·ꝛ aliquoſ alios Si āt monaſteriū ē pingue et ſatis habūdans·tūc vltra peccatuꝫ ſic vt prefert² ꝯmiſſum·recipiēs et recept9 vł recepta debent expelli de illo monaſterio vt ex̄ de ſymo· qm̄·Poteſt tamē eps in hoc diſpenſare ſcꝫ vt non expellantur de monaſterio·hec Ray·et gułł· Pre cipue talis ſymonia ſolet reperiri in monialib9 mo dernis vbiqꝫ terrarum·Si ingreſſus eſt religionē non pura intentione ſcilicet ſeruiendi deo ſed alia cauſa ſcꝫ non laborandi vel ſi monialis quia nō po terat nubere·vel quia pentes poſuerunt ipſaꝫ ea inuita·licet enim malefecerit·poteſt et debet mu tare intentionē ſuā ſcꝫ vt ibi velit manere ad ſui- endum deo·et ſic erit in bono ſtatu·alias ſm ſuum ſtatū·quia nō videtur tut9 ſm ꝯſciētiam ſuā quia magis diſſipatio eſt ꝙ̄ diſpēſatio·Si recipit eccle ſiam prochialē a quocūqꝫ cū nō attigiſſet·xxv· an num abſqꝫ diſpēſatōe pape ſup etatis defectu· qꝛ nulla eſt ꝯceſſio·et nullū ius ibi habet ex̄·đ elec· licet canon·li·vj· Item ſi infra annū ꝯputandum a die aſſumpti vł aſſignati ſibi regiminis eccleſie nō facit ſe ad ſacerdociū ꝓmoueri· quia ipſo iure eſt priuatus ex̄·e·t·ij·c·quo ẟ·Iſtud tamē non ex

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tenditur ad ecclias collegiatas et non habẽtes
curam nec ad aſſumptos ad illaꝝ regimẽ vt ex̃.ď
elec.ſtatu.li.vj.Poſſunt tñ etiam epi diſpẽſare cũ
his q̃ habent eccleſias ꝓchiales vt vſq3 ad ſep-
tenniũ litteraꝝ ſtudio inſiſtentes ꝓmoueri non te
neant' niſi ad ordinẽ ſubdiaconatus quẽ tñ niſi in-
fra annũ ſuſcipiãt ſunt ipo facto priuati tali bene
ficio. Et in dicto tpe ill' eccleſijs ꝓuideat' vt ex̃
de elec.po.cũ ex eo.li.vj.Si hñs qdcũq3 benefi-
ciũ ſimplex et quãtũ ꝓuũ non dixit horas canoni-
cas omni die q2 peccauit mortaliter ſi obmiſit ex
negligentia craſſa etiã ſi nõ ſit in ſacris ordinibus
cõſtitutus. Secus ſi ex infirmitate obmiſit. Item
tenetur reſidere ꝑſonaliter in reſideñ. bñficij ui
niſi ex cauſa notabili et rationabili eps diſpẽſaret
ſecũ ad tẽpus. Si canõicus vl' alius clericus rece
pit cottidianas retributões que dant' intereſſen
tibus horis cum non interfuit q2 furtũ ꝯmittit et
tenetur ad reſtitutõez. Si cũ non poſſet ꝑ ſe curã
eccleſie exercere.non poſuit ibi loco ſui ydoneum
qui bñ officiaret ſ3 malũ ã ignorãtẽ q̃ exẽplo ſuo
ſcãdaliſabat ſ'bditos vt q2 fuit notori9 fornicator
vl' luſor et hmõi.vl' q̃ neſcit debite miſtrare ſacra
mẽta ꝛ ꝯfeſſiões audire q2 peccat mortaliter qui-
imo oĩa mala que ſequũtur ei iputant'.ꝙ ſi ñ põt
inuenire ydoneũ ꝑ ſe exerceat.vl' ſi nõ põt aliter
ꝓuidere.renũciet bñficio. Itẽ nõ licet p̃latis ſub
ꝑcio l' ãnuo cẽſu ꝯcedẽ vices ſuas ſeu iuriſdictõ3
q2 ſpũale ẽ ex̃ ď p̃la.vi.ſu.c.j.ꝛ.ij.ꝛ.iij.puta vt ſi
dicẽt. Cõcedo vt exerceas vices meas l' talẽ iuriſ
dictõem et totũ lucrũ ſit tuũ. ſed tu dabis michi

tm̄ qd illicitū eſt. ſed ↄmittendo vices ſuas putē
licȝ ↄſtituē ei ſallariū. ij. q. ij. caritatis. Puta di-
cēdo dabo tibi tm̄ ꝓ ſallario tuo et totuȝ lucrū ſit
meū. hec Inno. Itē ſi alienauit res eccl'iaſticas vt
mobilia ſunt calices oꝛnamenta et hm̄oi aut immo
bilia vt ſunt poſſeſſiones agri et hm̄oi et hoc ſine
neceſſitate vel maioꝛi vtilitate vel nō ſeruata foꝛ-
ma iuris et hm̄oi quia grauiter peccauit. Item de
exercicio cure animarum interroges quomodo ſci-
licet ſe habuit in audientia confeſſionum in collati
one alioꝛum ſacramentoꝛum. et viſitatione infirmo
rum ⁊ huiuſmodi ⁊ p̄cipue ſi vnq̄ꝫ defecerunt eis
ſacꝛamenta cum expediebat. Quomodo etiam ſe
habuerunt in āmonitione ſubditoꝛum. in coꝛrectio
ne vicioꝛum pꝛecipue quo ad notoꝛioſ peccatoꝛes
vt concubinarios habentes inimicicias. vel vſura-
rios et hm̄oi non confitentes ānuatim. et non ↄfi-
tentes ſi āmonuit quantum potuit ſiḡficādo ep̄o
cum ꝑ ſe eos ad hoc non potuit inducere et hm̄oi
nā oues ex negligentia ꝑdite ab eo requirentur.
De quibus ⁊ ſupꝛadictis ⁊ alijs hm̄oi habes ſatis
in. iij. ꝑte ſumme. t. j. Si alienos pꝛochianos audi
uit in confeſſione. non habens auctoꝛitatem ſpeci-
alem ipſe vel confitens. quia nō poteſt illos abſol
uere. Item ſi emit aliquas res immobiles de fru
ctibus eccleſie que debent remanē. vn̄ ſi emit noīe
alteri⁹ vt ſic poſſit dare ł legare cui vellet fraus
ē ⁊ furtū et tenet᷑ ad reſtitutōȝ. Itē ſi indulgētias
ꝑ ſe dedit cū nō poſſit. vel plures dixit habere in
eccleſia ſua q̄ꝫ haberet ⁊ hoc obqueſtum. quia moꝛ
tale eſt. ¶ Si reliquias nouas exhibuit populo

venerandas non ab eccl̅ia app̅batas Si nimis fuit
facilis ad diſpenſandū in mortali. Sed ſi intrauit
monaſterium diſſolutū nō viuētiū regulariter que
rat ſibi mutare locū cum diſpenſatōe ſi ea indigz
Si autē nō poteſt illud facere maneat et nō ſeq̅t᷑
turbā. id eſt. alios nō obſuātes regulaz et ſeruet
ipſe vel ipſa regulam ſuam ſm ordinem ſuum.
Si tñ induci pt̅ q̅ mutet locū meli⁹ ē p̅ eo vel ea
Si ingrediens monaſteriū tacuit īpedimēta q̄ ha
buit ad hoc ſciēter. puta erat ſuus ꝉ hēbat occul
tam īfirmitatē. aut fuit alteri⁹ religiōis p̅feſſus
aut ꝯiugatus aut debitor in multis et hmōi. quia
peccauit mortaliter. p̄cipue ſi ſciebat talē ñ poſſe
recipi. vel interrogatus de his mēdaciū dixit. Et
poteſt ⁊ debet de monaſterio expelli ſi aliter pro
uideri non poteſt. Si habebat votū artioris reli-
gionis q2 querere debet prius diſpenſationē ſi in
trare vult aliam minus ſtrictā dum tñ fuerit obſ-
uantia in illa. vel poteſt ire ad aliā equalē ꝉ maio-
rem ſine diſpenſatōe pape De mēdicanti tñ ordīe
vno ad aliū mēdicantē ꝉ d̓ m̄dicāte ad mōchalē ñ
pt̅ ſñ diſpēſatōe p̄pe ñ ſolū ad catthuſiā. ſi īduxit
aliquē ad r̄ligiōz p̅ ſymoniā ꝉ p̅ fraudes puta aſſe
rendo ibi bene ſuari omnia qd̓ tamē non fit vꝉ di-
cendo ſe ad nihil vel modicū obligari. reticēdo au
ſteritatē religionis. quam alter non intēdit ſuare
et hmōi q2 peccat mortaliter. Illos etiā qui volen
tes ingredi ad locum religioſoꝝ bene viuentium
auertunt ⁊ trahunt eū ad ſe. vt aquā alterius ad
ſuum molendinum infamantes alios et crimina eiſ
imponētes. ac occupatōes illoruz iutiles aſſerētes

ſuas bonaſ et in tertium celum ſe extollentes. vt ſic talem attrahant ad monaſterium eorum certū eſt non euadere damnationem eternam. niſi acriter penituerint. quia contra caritatez contra iuſticiam et contra ſacrā ſcripturā faciunt.

Quo ad votum paupertatis.

Si in religione exiſtēs ſeruauit votum paupertatis nihil ꝓpriū retinēs. vl retinere deliberās qꝛ ſi habuit ꝓprium quantūcunqz paruum eſt peccauit mortaliter et tociēs quociens habere ꝓponit Dicitur autem ꝓprium qd celatur ſuperiori ſuo. vt ſi habeat et teneat pecuniam vel veſtem neſciente prelato ſuo. vel ſi ſciat tamen contra voluntatē et licentiā ipius. vel ſi de licētia et volūtate eius non tamen patus eſt ſibi reddē et tradere ad petitionē eius ſꝫ recuſat aut recuſaret ſi poſſet de facto. Et multo peius ſi non ſolum mobilia ſed etiaz inmobilia vt redditus et poſſeſſiones retineat ſicut propria. dans et vendens ac donans ac diſſipans et diſperdens ad placitum ſuum. Nec prelatus poteſt dare licentiam ſic retinendi. nec papa in ꝓprio diſpenſare. ex de ſtatu. mo. cum ad monaſterium. Si dedit de bonis monaſterij ſiue cōuentus. ſine licentia ſuperioris ſui habita vel preſumpta Idez ſi aliquid recepit vl tenet eodem modo quia mortale eſt et proprietas. Si reperiens ſe in loco vbi non viuitur in communi ꝓpter qd oportet ſibi prouidere de neceſſarijs. habet aliqua veſtimenta. peccuniam ꝛ hmōi cum bona licentia et bn̄placito

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

prelati aduertat diligenter Primo quidem ꝙ per
eum non ſtet quin omnia vellet ponere in cõmunĩ ſi
alij vellent. et ad hoc operetur quantũ poterit. Se-
cũdo ſi hoc ñ poteſt. ſp ſit parat9 omnia ſimpliciter
ponere et dimitte in manibus plati. Tertio vt de
hmõi ꝯceſſis nil det ſine licentia ſupioris genera
li vel ſpeciali etiam in elemoſinas niſi extrema ne
ceſſitate. Quarto vt nõ theſauriſet. nec ſupflua te
neat nec delicioſa querat nec multũ inquirẽdo ſol
licitetur nec habeat inordiatũ appetitum ſeu affe
ctum in hoc. Et ſic poterit trãſire. ſi tñ in alijs bñ
ſe habeat. ſec9 aũt ſi ſic agẽdo nõ religioſe. ſ3 lay-
caliter viueret. S3 et cũ predictis etiã ſi poſſet lo
cum inuenire vbi in cõmuni viueretur. tutiuſ et me
lius eſſet ſe illic ꝯferre

Quo ad votum caſtitatis.

Si ſeruauit votum caſtitatis. non ſolum ab oĩ
corporali opere. et ꝯtactu venereo ſe abſtinẽ
do ſed etiã ab omni locutõe turpi et amatoria ⁊ ab
omni cogitatõe inmũda deliberata ⁊ ꝺlectatõe mo
roſa quia in quolibet hoꝝ eſt mortale vt ſupra di
ctum eſt circa. c. de ſexto pcepto ⁊ de nono ⁊ eſſ3
ſacrilegiũ qꝺ grauí9 eſſet Et q2 ad iſta deuenitur
p ꝯuerſatõ3 et familiaritatẽ. et ideo requirendu3
Si cum fuerit monialis habuit domeſticitatem cũ
aliquo vel ſi fuerit monachus cum aliqua. et ſi re-
pitur hoc eſſe ex cauſam neceſſitatis phibendu3
eſt ipſis quia alias non eſſent abſoluendi quia in-
poſſibile quaſi eſt talem non incidere ruinã. vt di.
xxij. hoſpiciũ. et di. lxxxi. p totu3. Scandala etiam

multa ēt oblocutiones ex hoc ſequūtur in populo et hmōi et ideo oīno ꝓhibenduz ē hmōi acceſſus ꝯſanguineoꝝ q̄ntū rarus erit acceſſus.

Quo ad votum obedientie.

Si fecit ꝯtra votū obediētie. quia ſemper moꝛtale ē Et nota ꝙ ñ ſꝑ aliq̄d agit. ꝙ ē ꝯtra regulā ſuā ł qñ trāſgredit² reglaz ł ꝯſtitutōes ſuas Sz etiā qñ facit ꝯt̄ p̄cepta ꝯtēta i regla. ł ꝯſtitutōib⁹ ſupioꝝ ſuoꝝ. ł qñ trāſgredit² i aliq° ex cōtēptu quātūcunq₃ etiā ꝑuo. Qñ ergo prelat⁹ vel ꝑlata iniūgit aliq̄d p̄cipiendo ſub tali modo loquēdi videlicet precipio ł mādo tibi in virtute obedientie ł ſpūs ſcī. vt facias hoc. vł omittas illud. ł ſb pena excōicatōis ꝛ hmōi. Illud dr̄ p̄ceptū cui⁹ trāſgreſſio ſemꝑ ē moꝛtale. Idē ē qñcunq₃ p̄latus aliq̄d ſubdito p̄cipet. ñ tñ ſub his verbis declararet ſibi tñ ꝙ intenderet illū obligari hmōi p̄cepto ꝛ ſub pctō moꝛtali teneret² ſubdit⁹ niſi p̄cipet ſibi aliq̄d illicitū vł qđ eſſet ꝯtra reglaz et ꝯſtitutiōes Silr qñ i regla vł ꝯſtitutōe ē aliq̄d p̄ceptorie mādatū vł ſub pena excōicatōiſ ł ſub pena carceris vel ſub pena grauioris culpe vł ſimili locutione ꝯmuniter cenſet² obligari ad hoc ſub moꝛtali. Alias autē faciendo ꝯtra cērimonias vt frāgēdo ſilentium tarde veniēdo ad choꝛum et hmōi veniale niſi faceret in ꝯtemptū tūc qꝛ moꝛtale eſſet. Et ideo caue ne aſſueſcas alicui tranſgreſſioni quia ꝯſuetudo q̄uis ipſa non ſit ꝯtemptus. tamen contemptus inductiua.

Quo ad diuinum officium.

Si nō dixit horas canonicas aut officiū beate
virginis aut defunctoꝝ. Nam religioſus eti-
am ſi non habet ordinem ſacrum. tenetur ex pre-
cepto ad officium precipue tamen ſi eſt profeſſus
vnde obmittendo aliquam horam peccat mortalit
Si tamen obmittit ex negligentia. non autez tene
tur ex precepto ad iſtud vel illud quamuis nō de
beat etiam ad placitum ſuum mutare officium ſed
debet dicere ſm ꝯſuetudinem ordinis ſui. Itez ſi
tardauit ad dicendum vel ſi non cum alijs ī eccle
ſia fuit. Si ſomnolenter vel ibi dormiendo. et recu
peret illud in quo dormiuit. vel aliud dicat loco
eius. ſi autem pro maiori pte dormiuit. totum ite-
retur. Vel ſi ibi inconpoſitus fuit et oculis va-
gis. Si riſit vel ridere fecit aliquem. vel aliam le
uitatem operatus eſt. vel ſi locutus ē ſine neceſſi-
tate. Si mente diſtractus precipue quando ad
uertere debuit. Si male legit vel cantauit vel nō
inclinauit cum debebat ex negligentia. In quoli-
bet horum et ſi eſt veniale communiter tamē pec-
catum eſt. Si elegit prelatum per ſymoniā. vl
ſi non ſymoniace tamen ſcienter indignum. Si nō
illum quem iudicauit meliorem ad illud officium
ſed alium ratione amicicie vel alia intentione mun
dana elegit. quia mortale eſt. Si accuſauit calum
nioſe prelatum vel ſocium de aliquo criminali. vel
teſtificatus eſt contra aliquē iniuſte. vel alias
infamauit prelatum vel ſubditum dicendo crimi-
nalia de eo. etiam ſi eſſent vera cum diceret intē-
tione infamandi peccaret mortaliter. Si ſecreta
ſui ordinis reuelauit ſine cauſa iuſta et racionabi-

li.et quomodo quis teneatur ad reſtitutōem fame
habes ſ̄ in.j.ꝑte.Si in viſitatōe p̄latoꝝ non reue
lauit dicenda q̄ ſcꝫ ſunt ꝯt honeſtatē religionis d̄
p̄latis et d̄ ſocijs.Et p̄cipue qn̄ ſic ꝯiter ꝑuat².ꝙ
fit p̄ceptū a viſitatore vt fratres dicāt q̄ ſunt di=
cenda ⁊ q̄ indigēt correptōe qꝛ tūc obmittē aduer
tēter ea q̄ dicēda ſunt eſt mortale.debet tn̄. iſtud
intelligi ꝑuato ordīe fraterne correptōis. vn̄ oino
occulta a q̄bus poteſt p̄ſumi emēdatio dici nō de=
bent.Vbi autē nō ſperat² emendatio.ſed p̄ſumit²
recidiuatio vl' aliud magnū ſcandalū dici debꝫ n̄
tn̄ accuſando ſi ꝓbari ſufficiēter nō poteſt. qꝛ tūc
grauiter peccaret.ſꝫ ſimpliciter denunciādo pre=
lato vt patri ſi tn̄ ſperat² ꝙ ꝓuidebit².Si fecit vl'
cooꝑatus ē aliquā ꝯſpiratiōnē ꝯt prelatos vel in=
uenit.aut ſectatus ē ꝑtialitates in monaſterio aut
ꝯuenta aut ſectas et diuiſiones qꝛ mortale ē ⁊ cri
men mūdanoꝝ ꝑuerſoꝝ ymo demonioꝝ pocius q̄ꝫ
religioſoꝝ.Item ſm Ray.interrogādi ſunt d̄ xij.
abuſionibus clauſtri q̄ ſm hug.iſte ſunt.Prelat⁹
negligēs.diſcipulus inobediēs.Iuuenis ocioſus.
Senex obſtinatus.Monachus curialis.Religioſ⁹
cauſidicus.habitus precioſus.Cib⁹ exq̄ſit⁹.Ru=
mor in clauſtro.Lis in capitulo.Diſſolutio in cho=
ro.Irreuerentia circa altaria.In his quandoqꝫ ē
mortale et quandoqꝫ veniale ſm quantitatē ⁊ q̄li=
tatem defectus et intentionē. Magna abuſio etiā
eſt religioſum iurare in ꝯmuni ſmone.etiam ſi ve=
ritatem dicat quāto magis maledicere et blaſphe
mare.etiā ſi ex leuitate.Item interrogandum etiā
precipue eſt de cerimonialibus principalib⁹ vt de

eſu carniū ext̄ infirmitatem. de lineis nō vtēdis ad carnem. de lectis non plumis. de ieiunijs regule et ꝯſtitutionib⁹. de obſuatione ſilentij. in certis locis et horis. ad que omnia obligant̄ monachi et monache. precipue ordinis benedicti. ex ꝺ ſtatu-mo. Cum ad monaſterium. Et etiam plures religioſi aliorꝝ ordinum ex ꝯſtitutionib⁹ ſuis. Et licet ꝓlat⁹ poſſit in his diſpenſare. qd̄ poteſt ſm̄. Ber. qn̄ fit cauſa rōabili ⁊ vrgēte neceſſitate. alias em̄ pctm̄ eſſet diſpēſanti et diſpēſato plus aut minus ſm̄ tranſgreſſiones. Si obediēdo male ſe habuit. videlicet qꝛ obediuit in malo in dicēdo mendaciū vel ex negligentia dimiſit cōmune mandatū. vł tardus fuit ad obediendum vł ñ affectuoſe ſ3 q̄ruloſe et diſſolute nō cū maturitate obediuit. Si irreuerens erga maiores fuit egre ſuſtinēdo reprehēſiones et cū indignatōe. communiter eſt p ctm̄ veniale. niſi exceſſus magnus fuit.

De exercitio.

SI vacauit ocio qd̄ ē ſentina omniū viciorꝝ ⁊ quantum ſi inutiliter tps expēdit in faciēdo ea q̄ ſunt nullius vtilitatis. Si fecit exercicia mūdanorum. vt faciendo burſas veſtes ope polimito more ſeculariū. vt rechamaciones. vł linea reticulata et hmōi. vł ꝯfectiones multū ꝓcioſas vel alia glorioſa qꝛ magnū pctm̄ ē et abuſio ⁊ occaſio mltorꝝ malorꝝ. ⁊ ideo ꝓhibendū ē hoc ꝓcipue monialib⁹ modernis q̄ vt frequenter in hoc offendunt.

De conuerſatione cum alijs.

SI nimis fuit leuis vel inducēs alios ad leui

tatē et riſum verbis vł geſtib⁹. vel ſolacijs. q̄ licꝫ aliq̄n ſine peccato fieri poſſunt ad recreationē vel ſubleuandū ſe vł alium ab accidia. Raro tamē huiuſmodi decent religioſos. et communiter eſt peccatum veniale. Si murmurauit circa victū ꝛ veſtitum. Si impacienter tulit mores graues alioꝝ. Si ſe grauem alijs reddidit. Si ſingularitatem queſiuit in cibo veſtitu et dormitu et alijs vnde freq̄nter oritur in ipſo ſuꝑbia et in alijs murmuratio et indignatio. Si fratrem delinquentē fraterne non ām̄onuit vł defectus alioꝝ non ſignificat p̄lato ad remediandum ꝑuato fraterne correptionis ordine. In quolibet hoꝝ pc̄m̄ ē ꝯiter veniale.

De executione officij ſibi commiſſi.

Si murmurauit ꝯt ſibi ꝯmittentē officiū aliq̄d tāq̄ idiſcretū. ſi ipatiēt ſe habuit dure loq̄ndo cū quib⁹ ſe habuit itromittē. Si n̄ diligēt tractauit res mōſterij Si nīs tenax ł nimis ꝓdig⁹ fuit i dādo ł acceptor ꝑſonaꝝ. ſ̄n cā rōabili magis dās vni q̄ꝫ alteri d̄ reb⁹ ꝯib⁹. Si dedit q̄b⁹ n̄ potuit qꝛ nō habuit licētiā Si ꝑmiſit res ꝑire ex negligētia ł nīs ſollicit⁹ fuit ꝓpter hoc paꝝ vacādo ſibi ꝓpter multiplicationem temporalium quod vicium multum hodie regnat.

De ſtudio.

An nō fuit diligēs ad diſcendū ea ad q̄ tenet᷒ ſ̄m regulam et cōſtitutiones. quia peccat et

tranſgrediens ex ignorantia non excuſatur. Si ſa-
cerdos eſt debet querere ⁊ ſcire q̄ debita ſunt ad
celebrandū et miniſtrandū. Si ꝯfeſſor eſt. q̄ ꝑti-
nent ad illud officiū. et ſic de alijs. Et ſi in his ē
negligēs precipue cū poteſt grauiter peccat de-
bet etiam frequēter legē doctores exponētes ſcri
pturā et alios libros deuotos et vtiles. vn̄ inſtrua
tur et ꝯfortet² ad bonū. Nō em̄ leget curioſa et in
vtilia vt doctrinā gentiliū vl̄ fictiones poetaꝝ et
hmōi q̄ retrahūt a magis neceſſarijs q₂ pctm̄ ē cu
rioſitatis. Itē q vocant² ad dirigēdas mōiales in
electōibus et alijs niſi ab his p q̄ poſſit inter eas
oriri diſcordia ſe abſtineāt ſunt excōicati.

De oratione.

Si non orauit vltra diuinum officiū ꝑ̄matim
ꝓ ſe et ꝓ alijs ꝯſanguineis et bn̄factoribus
⁊ ꝑ̄cipue ſibi recōmēdatis viuis et defūctis ſolli-
cite vt debuit. Si non frequentauit ꝯfeſſionē. cō-
munionē ſm morē regule ſue Itē monachis nigris
ꝑ̄ceptū ē ꝙ hoc faciāt ſeml̄ i mēſe ex̄ d̄ ſtatu. mo.
ne. in agro in cle. Si nō vacauit meditatōi q̄ ꝑma-
xime deuotionē inducit. Si fuit tepidus in dilecti
one dei ⁊ ꝓximi non ardenter affectās honorē dei
et ſalutē animaꝝ vt decet. Si igratus fuit ad re
cognoſcendū et recogitādū bn̄ficia dei et recōpē-
ſandū deuote ei ſuiēdo. Si nō preparauit ſe ad di
uina vt debuit. hec ſunt in quib⁹ cottidie offēdit
et ex hoc ipeditur ꝓfectus.

Quo ad conſanguineos.

Si nimis carnaliter dilexit ꝯſanguineoſ nimiſ
affectās eoꝝ ꝓſperitatē vel gaudens de ea. aut
ſi nimiū ꝯtriſtat² d' eoꝝ aduerſitate ꝉ ſi nimis eos
viſitauit ꝉ q̄rit ⁊ gaudet nimiū viſitari ab eis. Si
d' ſecl'arib⁹ cū eis loq̄t² q̄ n̄ expediūt vt etiā cum
alijs d' guerriſ ⁊ factis p̄ncipū ſecularium ⁊ freq̄nt
hmōi iterrogat ꝉ libēter aduertit ad hec vt ſi pro
ꝯſāgneiſ ſuis ꝓcurat bn̄ficia eccl'iaſtica ꝉ tp'alia ⁊
p̄cipue ad hoc n̄ aptis q2 poſſ3 eē mortale De alijs
vicijs ꝯib⁹ vt ira īuidia ſupbia et hmōi vide ſ̄ in
j.et.ij.pte. De his q̄ ptinēt ad regulā ſuā vlt̄ pre
miſſa ipe ſibi ꝓuideat. Si videlicet penas ꝉ peni-
tētias ſibi taxatas ꝉ iniūctas a regl'a ⁊ ꝯſtitutōib⁹ ꝉ
p̄latis n̄ fecit ex negligētia. q2 peccauit. Si āt nul
lo mō eſſ3 pat⁹ facē q̄ p̄lat⁹ p̄cipet vt i regl'a aut
ꝯſtitutōe ſibi mādata eſſent mortaliter peccaret.
Si āt nō intēdit ꝑficē i vita ſpūali. attamen ſuat
ſuāda. licet multi⁹ facit. male ꝯtent⁹ ꝙ ē in religi
one ypocrita eſt et in ſtatu dānationis.

Sequuntur excōicationes religioſoꝝ Capitulum. xlv.

Religioſi qui inducūt aliquē
ad vouēdū. vel fide interpo
ſita ſeu alias ꝓmittendum
vt ſepulturas apud ſuas ec
cleſias elegāt. vel electas
mutēt. excōicati ſunt excōi-
catōe papali Religioſi q̄ cle
ricis vel laijcis ſacramentū

euchariſtie.vel vnctionis extreme miniſtrare vel matrimoniū ſolenniſare abſq3 licentia ſacerdotis parrochialis ſpeciali.vel aliquem ex cōicatū a canone pterꝙ in caſibus a iure expreſſis vel p priuilegium conceſſ'8 vel a ſententijs per ſtatuta ſinodalia vel puinciala promulgatis vel quemꝙ a pena et culpa abſoluere preſumpſerint ſunt excōmunicati excōicatione papali.Religioſi pfeſſi qui vadūt ad ſtudia lrāꝝ quecūq3 niſi habuerit licentiam a prelatis cum conſilio maioris ptis conuentus ſunt excōicati ex ne.cle. t mo.ſe ſe.ne.im miſ. vt piculoſa li.vj.Religioſi qui vadunt in ſcolis ad audiendum leges vel phiſicam poſt duos mēſes ſi non dimittunt ſunt excōicati.Religioſi qui apoſtatant ſunt excōicati.Et dicuntur apoſtatare qn̄ dimiſſa religione et habitu non intendūt reuerti. Religioſi qui temere habitū ſue religionis dimittunt ꝙuis non ſint apoſtate ex hoc ſunt excōicati vt in predicto.c.vt piculoſa.li.vj. Religioſi etiam cuiuſcūq3 ordinis cum viderint vel ſciuerint cathedralem ſeu matricem eccleſiam loci ſuare interdictum qdcunq3 poſitum auctoritate ſedis apoſtolice vel ordinariorum debent et ipſi obſuare non obſtantibus quibuſcūq3 appellationibus antea etiā ad eandē ſedem vel alias aut de alijs interiectionibus et obiectionibus .alioquin ſunt excōicati ex de ſen.excom.Ex frequentibus in cle.Religioſi q̄ aliqua dicunt vt audientes a decimarum eccleſijſ debitarum ſolutione retrahant in ſermonibus ſuis vel alibi ſunt excommunicati extra d' pe. Cupi. in cle.Religioſi qui ſcienter poſtpoſuerunt confi-

tētibus ſibi conſcientiā facere de ſoluendis deci-
mis·ſunt ſuſpenſi ab officio confeſſionis tam diu
donec ꝯfeſſis eiſdem ſi cōmode poterunt·faciant
conſcientiam·ꝙ ſi in dicta ſuſpenſione non purga
ta conſcientia ꝯfiteantur ſunt excommunicati· ex͠t
de pe·Cupiētes in cle·Monachi et canonici regu
lares non habentes aliquam amminiſtrationem ſi
conferunt ſe ad curias principum ſine licentia p̄-
latoꝝ ſuoꝝ vt inferant damnum prelatis ſuis vł
monaſterijs ſunt excōicati vt in Cle·ne·in agro ď
ſta·mo·et ca·re·Religioſi mendicantes qui accipi
unt noua loca ad habitandum vel antiqua eorum
loca alienant ⁊ ꝑmutant abſq; licentia pape ſunt
excōicati vt ex͠ de pe·Cupientes i cle·Qui intrāt
monaſteria monialium ordinis predicatorum ſiue
fratres ipſi ſiue alij quicunq; mares· niſi in caſi-
bus conceſſis in conſtitutionibus earū ſunt excōi-
cati nec poſſunt abſolui niſi a papa vł a magiſtro
ordinis vel aliquo alio qui ſuꝑ hoc habeat aucto-
ritatem ſpecialem·Et qui vel que hoc admittunt
etiam videntur excōicati vł excōicate·q2 ꝑticipāt
in crimine ·Similiter qui ingrediūtur monaſteria
monialium ordinis minoꝝ in caſu non ꝯceſſo ſunt
excōicati excōicatione papali ꝑ extrauagā·Qui vō
ingrediūtur alia monaſteria mōialiū nō ſunt ipſo
facto excōicati de iure ſed excōicandi In multis
tñ locis ꝓpter ꝯſtitutionē ſinodalē etiā ſunt excōi
cati·De his igitur etiam quere·Et de his etiā ex
communicatis plene habes in·iiij·ꝑte ſumme·t·j·

Circa prelatos in cōi· Ca· xlvj·

Prelati interrogandi ſunt in
communi primo. ſi legittime
aſſecutus eſt dignitatē ſeu
prelationē. an videlicet ali-
qua irregularitate vel ſentē
tia fuerit irretit9 cum fuit
aſſumptus ad prelaturā in
qua non fuit ſecum diſpen-
ſatum. vel de qua non fuit abſolutus. vt videlicet
ſi fuit bigamus. ſi coopatus eſt i cauſa ſanguinis
Si eſt illegittimus. ſi excommunicatus. ſi ſuſpen
ſus. aut notorius ꝯcubinarius. nam qui in quolibꝫ
hoꝝ ſe noſcit et prelatōem in eis vel aliquo illoꝝ
accipit eam furtiue tenet et eſt in continuo morta
li. Item nota ꝙ illegittimus ad dignitatē vel bene
ficiū curatum vel prioratū in religione qui per ele-
ctionem creatur ſine diſpenſatione pape ꝓmoue-
ri non poteſt. ex priuilegio tamē magiſtri ordinis
in cauſa hac poteſt diſpenſari ad prelaturas in or
dine predicatoꝝ de hoc habes in. iiij. pte ſumme
t. j. Si rite abſqꝫ vicio ſymoniaco fuit electus con
firmatus et ordinatus. Si interpoſuit p̄ces ꝓ ſe vel
ꝓcurauit ꝙ ali9 ꝓ eo porrigēt. q2 ſymoīa fuit. et ſi
ibi fuit ſymonia pactōis indiget diſpenſatione pa
pe. et anteꝗ̄ diſpenſetur furtiue tenet dignitatē
De hoc habes i. ij. pte ſumme. t. j. c. j. Itē de omni-
bus his que habes ſup̄ in. c. de beneficiatis et in
c. de clericis in cōmuni potes hic interrogare ꝓut
videbitur expedire. ſi eſt prelatus ſecularium cleri
coꝝ. Si vero prelatus religioſoꝝ interroga de hiſ

que ſunt in capitulo precedenti et de his que ſequuntur. ¶ Si aliqd peccatum manifeſtum ſimulauit in ſubditis et non correxit. aut ſi non manifeſta que ad eius noticiam aliqualiter peruenerint vlterius non inquiſiuit. quia ſi mere ex negligentia omitterat puto mortale quo ad criminalia. Secus ſi ex aliqua ratione hoc omittit vtputa ad euitanda maiora ſcandala. Si in capitulo equ9 iudex non fuit Si rerum monaſterij dilapidator fuit Si ſuperioribus non obediuit Si cauſas ſibi a ſuis ſuperioribus commiſſas non ſm̄ conſiliū peritorum determinauit ſed ſm̄ acceptatōem pſone. In omnibus ſupradictis eſt peccatum mortale vel veniale ſm̄ qualitatem exceſſus et maliciam ac negligentiam. Si indignos et non ydoneos in officijs poſuit maxime ad curam animaꝝ quia male videtur excuſari a mortali precipue ſi eos quos ſcit malos et in mortali pſeuerare ponit ad curam animaꝝ cum poſſit repellere nec credo ꝙ excuſet paucitas. q2 alij non inueniun² etiaꝫ ſi ille quē ſic poſuit ſit multum induſtrioſus et bene ſciat officiare eccleſiam in exterioribus. Idem cum talem ſuſtinet quē ip̄e tm̄ n̄ poſuit licet iuridice eū remouē pt. Si poſuit in audientiā ꝯfeſſionū notabiliter ignorātes ꝛ ineptos vel criminoſos q2 mortaliter peccat ꝑ illam regulā. Qui cauſam dām̄i dat dānū dediſſe videt² Idem ſi tales toleret cum poſſet eos remouē niſi forte a ſupioribus ſuis ſint ad hoc poſiti. ¶ Sed quā curā de ipſis habebit cū ad ſui damnationem exerceāt tale officiū audiendum eſt. Quomodo āt videatur inept9 vel notabiliter igorans habes in

tertia pte ſumme. Si fuit nimis curioſus ⁊ pōpoſus in edificijs eccleſie et monaſterij et oꝛnamentis et huiuſmodi. qđ eſt contra ſanctum. Ihero. et Ambꝛo. xxij. q. ij. c. Aurꝝ et. c. Gl'a epi veñ. Et tam̄ a modernis fiunt multe ſupfluitates et curioſitates ⁊ pallacea ɔtra exempla ſanctoꝝ omnium. Et de his amittit' multum de tempoꝛe et deuotione ita vt ɔpletis edificijs exhauſti videntur. omnis ſpiritus et deuotio. et pauperes in terra moꝛiunt' fame. quos ipſi religioſi de ſupfluis eoꝝ tenentur ſuſtentare. xxij. q. j. Si fuit nimis ſollicitus circa tempoꝛalia. ex hoc minus debite vacans ſpiritualibus in ſe et in ſubditis ⁊ lectioni. oꝛationi. meditationi et ammonitioni. vtiqȝ peccatum eſt plus et minus ſm quantitatē exceſſus. pꝛincipalis em̄ intentio ſeu cura debet eſſe de ſpiritualibus. Si nimis per curias diſcurrit in litigando cum ſcandalo hominum. cum poſſet per alium modum magis pacificū ſua repetere etiam ſi non tantum per hoc recuperare deberet. Si iura et pꝛiuilegia ſue eccleſie ñ ſuauit ⁊ ďfēdit vt debuit. Si idiſpēſando indiſcrete ſe habuit. vel quia nimis de facili et ſine cauſa rationabili diſpen auit de ieiunijs. de eſu carnium. de retinendis rebus ad vſum. In penitentijs taxatis ſm regulam et conſtitutioneȝ et huiuſmodi. quia peccauit. in ducendo relaxationem et religionis rigorem eneruando. Vnde beatus Benedictus in regula ſua dicit. ꝙ de omni diſpenſatione habet reddere rationem. Vel etiamſi fuit nimis durus in diſpenſando cum debuit pꝛecipue cum debilibus et infirmis ⁊ huiuſmodi non

prouidenſ eis. Si ñ fuit bonus exẽplaris ĩ inceſſu moderato. in habitu non precioſo. in modeſtia geſtus. in locutione rara et graui ⁊ fructuoſa. cauẽs diſcordias nutriens pacem. omnes patiẽter audiens et tolerans. ſingularitates vitans. communia ſequens cum poteſt nemini bland⁹. affabilis cunctis. ſuſurratiões. detractiones. irriſiões confabulationes. maledictiones. contentiones. in ſe et ſuiſ eliminans. in omnibus circumſpectus. nõ delectãs in preſidentia. ſed timens de negligentia. cum de ſingulis ſibi commiſſis habeat reddere rationem Ita aliorum curam habens vt ſui non obliuiſcatur vt docet gregorius in paſtorali. Nam ſic tanetur quilibet prelatus eſſe et ſic ſe habere. Si in corrigendo fuit nimis remiſſus. vł nimis rigidus quia vtrumqꝫ cauendum eſt. ſicut dicit gregori⁹ in moralibus et vt habetur di. xlij. diſciplin a. Nam facilitas venie incentiuũ prebet delinquẽdi ſm am. xiij. q. iiij. Eſt iniuſta. Et aſperitas nimia ĩ increpacione. nec correptionem recipit nec ſalutem. Leo. di. xlj. cum beatus. Precipue circa ſeniores debꝫ prelatus in corrigendo humanus eſſe. et ſic ſe habere vt dicitur in. c. ſeniores. j. q. vij. ſm grego. niſi eſſent habituati in malo. quia tunc durius corripi debẽt ſm eundẽ vt ſ. Si diſtricta fecit ꝑcepta a qbus multum debet cauere niſi ſit res ardua. et ſi cogeret ꝑ ꝑceptũ vł ſententiã ad aliqđ faciẽdũ vł dicendũ ĩ quo nõ eſſet ei ſubditus aſtrict⁹ vel ñ deberet ei obedire nec ĩ reuelando ei pc̄m oĩno eſſꝫ mortale ei In iq̄ſitõe ẽc̄ criminũ ĩ ẽceptõe accuſatõis ł denũciatõis ł ĩ ꝓlatõe ſnīe excõicatõis

et huiuſmodi non ſit preceps nec procedat per ſu
ſpiciones. ſed ꝑ ꝓbationes et ꝑ modos iuridicos
alias enim incurreret graue peccatum. et aliquan
do ſententias. de hoc habes in ſumma. Si recepit
prelatus in ordine mendicantium aliquem ad pro
feſſionem ante annū ↄpletum ꝓbationis ſeu no-
uiciatus. eſt ſuſpēſus a receptione cuiuſq̄ ad pro-
feſſionem. et debet puniri pena que ſolet infligi.
ꝓ grauioribus culpis. vnde et mortaliter peccat
ex̄ de reg̃. et trā. ad rel. Non ſolū li. vj. Si non in-
duxit quātum potuit verbo et exēplo ſubditos ſu-
os ad obſuandū omnes ceremonias ſui ordinis Si
malas ↄſuetudines ſeu corruptelas contra regu-
lam et decentiam religionis quas inuenit iam indu
ctas non abſtulit quantū potuit vt vicium ꝓpeta-
tis diſcurſum fratrum ad placitum. familiaritatē
cum mulieribus. vel viris ſi eſt monacha. tollatōeꝫ
rerum. amicis ↄſanguineis. ſine licentia ꝛ rationa
bili cauſa. eſum carnium ſine cauſa racionabili. qđ
eſt vniuerſale omni mōacho đ ↄſe. di. v. mo. Et ſimi
lia que ſunt precipue contra eſſentialia vota reli-
gionis. nullo modo debet ꝑmittere nec etiam per-
ceptionē aut etiam receptionē ſymoniacā monali-
um ſicut hodie fit quaſi vbiqꝫ. ꝙ ſi talia poteſt re
mouere. nec eſt ſpes in futurū. dimittat curā exē-
plo beati Benedicti. vt vij. q. j. ibi ne quietem ſuaꝫ
amittat et tandem cū eis damnationem incurrat.
Quicūqꝫ ſit ille abbas ꝉ abbatiſſa prior vel prio
riſſa vel alias quocunqꝫ nomine cenſeatur. nec ſuf
ficit ꝙ prelatus corrigat vicia que contigerit ipm̄
noſſe. ſed diligenter agnoſcere vultū pecoris ſui

conſiderando vias eius. Caueat autem ne crimina delata ſibi in foro ↄſcientie vel in ſecreto iudicet in foro ↄtentioſo ſeu in capitulo. Ibi enim tantum manifeſta corrigenda ſunt. Si habet ſub cura monaſteria monialiū inquirendū eſt vt infra in .c. ſequenti de hmōi.

Circa epiſcopos et alios ſuperiores. Capitulum. xlvij.

Epiſcopi ꝛ alij ſupiores plati ſic poſſunt interrogari Si videlicet non ſit talis litterature et ſcientie ꝙ p ſe explicare ſciat que deb; et ad qđ tenetur cū ipſe habeat alios ſup hmōi informare ꝛ dirigere. Nā ſi bonus ab oibus ↄmuniter reputatur et ſufficiens. non eſt neceſſarium niſi ipſum audire et ſi de aliquo negotō non intelligit. poteſt confeſſor eum quantum poterit informare. Et ſi tale quid eſt in quo variantur opiniones. vel de quo non poteſt dari lata ſententia. relinquendū eſt ſue conſcientie. Idem dicendum eſt circa alios clericos. religioſoſ. prelatos ꝛ laicos peritos et timoratos qui ſciunt ſufficient dicere et diſcernere facta ſua. Si vero huiuſmōi epiſcopus vel alius ſuperior non ſit talis. ſed indiget adiutorio interrogantis inquantum clericus ē tunc inquiri poteſt prout expedire videtur de hiſ que habes ſ. c. circa clericos in communi vt de officio diuino celebratione et miniſtratiōe ſacramētoꝝ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et de modo et huiuſmodi. Si vero aſſumptus eſt ex religione ad epiſcopatū. Interroga de his que habes in.c.circa religioſos q° ad multa. Nā ꝙuis aſſumptus ſit ex monaſterio tamē adhuc tenetur ſeruare oꝛdinem ſuum niſi in his que non paciuntur officium paſtoꝛis vt ſilentiuꝫ. ſolitudo. vigilie et hmōi. Inquantum vero fuerit beneficiatus ſeu curatus et pꝛelatus interroga de his que habes ſupꝛa in.c.circa beneficiatos. Et ſi recepit dignitatem ſeu epiſcopatum habens aliquam irregularitatem. vel ſententiam aut ſymoniace vel per intruſionem ſibi acquiſiuit pꝛelaturam dic vt in.c. pꝛecedenti in pꝛin. Exinde de his que ſequuntur que ſunt ſpecialia officio paſtoꝛali interroga. Si videlicet ꝯtulit oꝛdines ſacros indebite. quod eſt vnum inquo maxime offendunt. Si per ſymoniam ꝯtulit ſed oculte quia moꝛtaliter peccauit non tamen ipſe eſt ſuſpenſus ex hoc quo ad alios. Sed ſi notoꝛia eſt ſymonia ſuſpenſus eſt quo ad alios. Si autem in vtroqꝫ caſu oꝛdinatus ab eo eſt ſuſpēſus et indiget diſpenſatione. Si contulit ſcienter oꝛdines non habentibus legittimam etatem. quia moꝛtale eſt nec poteſt epiſcopus ſuper etate diſpenſare. Si contulit oꝛdines per ſaltum ſcienter rel duos ſacros ſimul. vel quattuoꝛ minoꝛes cum ſubdiaconatu quia moꝛtale eſt Si contulit oꝛdīes ſacros extra tempoꝛa oꝛdinationū quia moꝛtale ē niſi ex diſpenſatione pape hoc fieret. alias enī oꝛdinatus eſſet ſuſpenſus. minoꝛes tamē oꝛdines diebus feſtiuis conferre poteſt. Si in oꝛdinatiōe dimiſit aliqđ faciendum quia ſi obmitteret aliquid

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

de ſubſtantialibuſ ex quibus imprimitur caracter oporteret totum iterare in alia ſolēnitate quattuor temporum. ¶ Si vero non eſt ſubſtantiale ſed de ſimplici ſolennitate non debet iterari. ſed ſupplere tantum omiſſum in ordinatione proxime futura. nec prius ante illam ſuplecionem debet ille ſic ordinatus exercere officiu; ordinis q2 alias peccaret. Epiſcopus autem in hmōi peccat mortaliter ſi ex certa ſcientia vel craſſa ignorātia hoc accidat. Idem videtur ſi ex notabili negligētia Si ordinauit aliquem qui non fuerit ſue dioceſ vel aliquē religioſum aut alium beneficiatū in aliquo collegio ſine licentia ſui ſupioris ſcienter. q2 mortale eſt. et eſt ſuſpenſus a collatōe ordinū per annū. Si non fecit fieri exaīatōem de ordinandis debitam videlicet de etate. ſciētia. moribꝰ ⁊ hmōi ſm iura quia peccauit mortaliter. Idē ſi fecit fieri exammatōem p ineptos ad hmōi. Idem ſi p tales fecit fieri exāmmationē quos eſtimauit ꝓpter eoꝝ malam conſcientiam admittere indignos. ſi tamen ad eum ſpectat prouidere de talibus Si ſcienter admittit indignum quem repellere poteſt vt concubinariū et illr̄atū et hmōi. Si non contulit ſacmētū ꝯfirmatōis qn̄ debuit. Soli em̄ epi poſſūt ꝯferre et omni āno ſemel debēt ꝯferre et ex̄ illud tēpus ſolitū. omni tpe anni. ⁊ omni hora morituris poteſt ꝯcedē. ne ſine hoc decedant q̄uis ſine hoc ſaluarentur. Cōmittendo ergo magnā negligētiā in hoc. vt poſt multos annos ſemel conferre credo eſſe mortale. Si non dedit ſecundum debitam materiam et forma3 et locum qd̄cūq3 ſacramentū

quia moꝛtale. ꝙ autem ieiunꝰ conferat ſacramētū
confirmationis non eſt neceſſarium. tamē decens
et de iure Si bis ſcienter aliquem confirmaret.
quia peccaret moꝛtaliter. vñ in hoc debet eſſe cau
tus ne iteret. et etiaꝫ aduertere ne aliquis nō criſ
matus teneat criſmandum aut etiam ne conſang=
neus teneat conſanguineum Si in cena domini nō
conſecrauit cum potuit criſma ⁊ oleum ſanctuꝫ vt
debuit. quia innouanda ſunt talia Et ſi non ſerua=
uit debitam materiam. formam et ritum eccleſie.
quia moꝛtale eſt. Si conſecrationes eccleſiaꝝ. vel
altarium vel calicum. vel patenarum. vel benedi=
ctiones veſtium ſacraꝝ nō fecit vt debuit. ſm foꝛ
mam et ritum eccleſie. vel ſi aliqđ hoꝝ per ſymo=
niam conſecrauit Idem de benedictione abbatum
et abbatiſſaꝝ Idem de reconciliatione eccleſiaꝝ
vel cimiterioꝝ. quia moꝛtaliter peccauit. Monialē
autem quam nouit coꝛruptam non de facili debet
eam conſecrare in virginem. nec tamen debet ma
nifeſtare ſi eſt occultum ſed mutare nomen virgi=
nis in caſtā ſi non perpenditur. Si ꝯtulit beneficia
ꝑ ſymoniā qꝛ moꝛtale eſt. Et ſi notoꝛia eſt ſuſpen=
ſus ē quo ad ſe et alios. Si vero occulta ſuſpēſus
eſt quo ad ſe non quo ad alios. Si ꝯtulit ſcienter
bñficia indignis ſiue ſimplicia ſiue curata. qꝛ moꝛ
tale eſt. Idem ſi acceptauit pꝛeſentatum a patro=
nis ineptum Idem ſi ꝯfirmauit indignū Si ꝯtulit
tm̄ plura beneficia in caſu nō ꝯceſſo. aut ꝓbendaſ
aut dignitates vel ſi ꝯſanguineis minus aptis con
tulit rōne ꝯſanguinitatiſ poſtponēdo aptōꝛes qꝛ moꝛ
tale eſt. Si admiſit ad beneficia habentia curam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

animarum ſeu ipſa ↄtulit non habentibus.xxv.an
nos mortale eſt. Si in eccleſijs de iure vacantib⁹
non prouidit de rectore vt debuit ſicut vacāt cura
ta data abſq₃ diſpenſatōe pape his que non con‑
tingūt.xxv.vel qui infra annū ab acceptatōe hu
iuſmodi curati non faciunt ſe ad ſacerdocium pro
moueri. niſi cauſa ſtudij ſit obmiſſum et diſpenſa‑
tum de quo habes ſupra in.c.de beneficiatis. Si
vero eps̄ de hmōi curatis vacantib⁹.infra ſex mē
ſes poſtea non ꝓuiderit non poteſt poſt hoc ſe in
tromittere de illo.quia mortale eſſet et tunc tenē
tur errorem ſuum manifeſtare. Idem qn̄ recepto
ſecūdo bn̄ficio vacauit primum de quo habes ſup̄
plenius et in ſum̄a in.iiij.pte. Si ordinauit aliquē
clericum ad ordinem ſacrum.ſine iuſto titulo.id ē.
ſine bn̄ficio ł ſaltē patrimonio ſufficiēti ad ſui ſuſtē
tacionē q₂ vltra pc̄m̄ mortale tenetur ei expēſas
facē.quouſq₃ de bn̄ficio ſit ei ꝓuiſum.niſi aliquis
eps̄ hmōi ↄmiſiſſet alijs determinādo ꝑſonas. q₂
tunc ille cui ↄmiſſum fuit tenetur. De quibus vi‑
de in ſumma in.iij.pte Si non viſitauit epatū ſuū
vt debuit aut ſi in viſitatōe ſua nimis ſumptuoſus
fuit.ꝛ cū mag̃ ꝛ nīa failia veit.ꝛ c̄ eqtarijs nimijs
vltra ꝑ̄ſcriptū numeꝝ.vel ſi ipſe vel familia eius
munera accipit ſup quo ſpālis pena ē de q̄b⁹ ple.
in.iij.pte ſumme. Si in viſitatōe nō diligenter in‑
quiſiuit de quibus debuit et maxime ď vita ꝛ ho‑
neſtate clericoꝝ vel ſacerdotū et officiantium et
quomodo ſe habent in āminiſtratione ſacramētoꝝ
et de formis eoꝝ ſi bene ꝓnūciāt percipue bap‑
tiſmi qui eſt magis neceſſarius.de audiencia con.

feſſionum quomodo in eis ſe habent. quomodo po-
pulū āmonent. Et in rebus ecc̄ie precipue altari-
bus ꝙ mundas teneant. Si aūt videt in hmōi no
tabiliter excedere. corrigat et emendet quantum
poterit. quia ſi non correxit et punierit exceſſus ⁊
ſi tales ſunt incorrigibiles non ꝓuiderit de alijs
grauiter peccat Et omnia mala et dāna animarum
que inde ſequuntur. ei īputantur dum tamen ob-
uiare poteſt et non facit di. lxxxiij. per totū. Si ſu
ſtinuit in officijs et beneficijs notorios ꝯcubinari
os quos debet poſt ammonitionē ſi non abſtinue-
rit priuare beneficijs. quia grauiter peccat. Si ī
ſceleribus et malis manifeſtis vt vſuris. tabernis
ludis in aleis productōribus negocijs ſecularibus
ſe occupantes et venationibus non bene ſe habu-
it circa clericos. Illos enim in his non puniendo
videtur male poſſe excuſare a peccato mortali. ni-
ſi ex hmōi punitionibus ſequeretur maius malum
vt ſciſma vel magnum ſcandalum di. l. vt conſtitu
erentur. Si laicos ſibi ſubditos notorios peccato-
res quos per ſe nouit vel ſibi per alios denuncia
tos. vt adulteros. vſurarios. inimicias exercentes
manifeſtas. non corrigit per cenſuras et alios mo
dos vt debet peccat grauiter. niſi obmittat quia
non ſperatur emendatio. ſed pocius deterioratio
ex hoc. Et hoc tamen non videtur excuſare ſuffici
enter niſi ex hoc timeretur aliquod graue ſcanda
lum di. xliiij. Commeſſationes. Si malas conſuetu
dines quas reperit in ſua dioceſi non nitit᷑ aufer
re quantum poteſt. vt vendere et laborare diebꝰ
feſtiuis. non communicare et confiteri ſemel in an

no.tripudiare in eccleſijs. violare eccleſiaſticam libertatem vt clerici conueniantur pro debitis vł delictis coram iudicio ſeculari.ł eccleſiaſticã imu- nitatem vt extrahantur debitores vł malefactores per violentiam de locis ſacris et hmõi in caſibus non conceſſis. quia tenetur illis hmõi prohibere Et ſi poſt ammonitionem nolunt deſiſtere excõmu nicare quia alias peccat grauiter.obmittendo hº ex timore vel negligentia di.xliij.Sit rector. ¶ Si fructus ſeu redditus epiſcopatus ſui male expen dit donando conſanguineis vel alijs non indigen tibus quia peccaret grauiter Et ſi diſticta ſunt ea que deputant᷑ ad mẽſa ei9 ab alijs Et ſi ð alijs q̃ erogare debet clericis vł pro reparatione eccleſie pauperibus dat conſanguineis vel alijs amicis ſu is ſine rationabili indigentia.tenetur reſtituẽ illa quia rapinam fecit et ſimiliter recipientes ab eo. ¶ Si vero non ſunt diſtincta huiuſmodi bona ſed intelliguntur omnia committi fidei ſue ea que ſuf ficiunt ad vſum ſuum et familie ſibi conuenientis dz erogare paupib9 ⁊ alijs dãdo paupib9 ſbthic hec Tho.ij.ſecũde.q.ij.⁊.xij.q.ij.Aurum et.c.glo ria.Si grauauit ſubditos ſuos ĩ ðbitis collectis ¶ Si fecit clericos ſuos ſoluere tallias a domino temporali impoſitas.vel gabellas ad inſtantiam eius vel ſi ipſe ſponte dedit ſine licentia ſummi pontificis qð prohibetur et ergo mortale eſt. Si delicta clericoꝝ vel laicorũ puniunt pẽa pecunia- ria ex auaricia et non ad magis refrenãdum quod prohibetur et ergo mortale eſt. ¶ Si viſitauit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

diocesim vel viſitare fecit magis propter lucrum
quam ſalutem hominum. quia mortale eſt. Si alie-
nauit bona epiſcopatus ſine licētia pape ⁊ ī caſu
īdebito quia mortale eſt. Si iura eccleſiarum non
ſeruauit quia mortale eſt. ¶ Si bona vacantiū ec-
cleſiarum ſibi vſurpauit cum debeant ſucceſſori
reſeruari quia mortale eſt. Si iuſta debita a pre-
deceſſoribus contracta ratione eccleſie non ſoluit
quia mortale eſt. ¶ Si fructus alicuius beneficij
ad tempus ad ſe accepit vel partem ab eo cui con
tulit vult habere quia rapina eſt et mortale. ¶ Si
formam iuris erga vſurarios manifeſtos non ſer-
uauit ſed de certa quantitate contentuſ non facta
debita reſtitutione ſibi remittit. et ad ſepulturā
et ad ſacramenta admittit quia mortale eſt. ¶ Si
incerta pauperibus deputanda in ſuum vſum con
uertit ſine neceſſitate. quia mortale eſt. ¶ Si ſen
tentias excommunicationis de facili ꝓpter lucrum
profert vel abſolutionem eius. quia mortale eſt.
¶ Si permiſit queſtionarios vel alios pronunci-
are indiſcretas indulgentias et falſas quia mor-
taliter peccauit. ¶ Si exemptos vt fratres predi
catores. minores. heremitas ſancti auguſtini. car-
melitas ſeruitas. Ciſterienſes et alios habentes
per priuilegium exemptiones iniuſte moleſtat nō
ſeruando priuilegia eorum ſpecialiter pro audien
tia confeſſionum. non admittendo ſibi preſenta-
tos ydoneos. ſecundum Cle. dudum de ſepul. vel
ſibi retinendo nimios caſus et inconſuetos. vt
quottidie habeatur recurſus ad eum. ¶ Vel
ad quartam cogendo quantum ad id in quo ſunt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

priuilegiati vel eos ad iudicium trahendo cum in
nullo poſſit eos conuenire niſi ꝑ hereſi quia graui
ter peccat. Si monaſteria monachoꝝ vł monacha
rum non exempta non diligenter ⁊ honeſte viſita.
uit et eos vel eas ad ſeruandum regulam induxit
deponendo abbates vel abbatiſſas ꝑ relaxatione
cum expedit. habendo curam de honeſtate earum
Et ꝙ non habeant familiaritatem cum clericis re
ligioſis vel laycis ille moniales. ꝓuidendo eis de
diligenti clauſura de ꝯfeſſore ſecuro et ꝯſciētiato
ꝓhibendo ingreſſum ſymoniacū et ꝯuiuia femina-
rū que ibi fiunt. et feſta vana in ꝯſecratione earū
Si in iudicando in foro ꝯten tioſo ſibi non tenuit
vicarium peritum et bonum precipue qn̄ ex ſe nō
habet ſufficientiā iuris Si non ſeruauit ordinē iudi
ciaꝝ debito modo. Si fuit acceptator pſonaꝝ. Si
dedit iniquas ſententias de iſtis dic vt ſ̄ in. c. cir
ca iudices. Si non ſeruauit debitam formam iuris
inferendo ſententias excōicationis. ſuſpenſionis.
et interdicti. quia īcurrit vltra pcm̄ certā penā de
qua vide inſumma in. iiij. pte precipue ī cauſis ma
trimonialibus. qꝛ ibi oportet eſſe cautiſſimū ⁊ pon
deroſuꝫ et ſpecialiter circa diuorcia. Si dedit licē
tiā dn̄o tpali vel iudici verberādi vel aliter punie
di. vel incarcerandi aut hmōi clericos ſuos. niſi in
caſu in quo eſſent incorrigibiles per eum. qꝛ effici
tur excōicatus ex̄ de ſen. ex. vt fame. Neminem tn̄
etiam debet verberare manibus ꝓpriis. ſed ꝑ cle-
ricum alium faciat caſtigare clericum ꝓ delictis
et huiuſmodi cum expedit ſm̄ iura. Item a cau
ſis ſanguinis debet abſtinere opere. conſilio. et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mandato. ¶ Si hereticos ñ diligenter perquiſi=
uit in ſua dioceſi et puniuit ſm iura. Si teſtamen
ta et vltimas voluntates non fecit impleri preci=
pue quo ad legata ad pias cauſas ¶ Si diſpenſa
uit in votis et iuramentis in quibus non potuit 𝔏
ſi potuit tamen indiſcrete. et ſine cauſa rationabi=
li. ¶ Si abſoluit a ſententijs a quibus non potuit
vt in pape reſeruatis caſibus. vel diſpenſauit in
irregularitate in qua non potuit. Si bonus exem=
plaris fuit in habitu non precioſo. ſupellectilib9
non argenteis et curioſitatib9 in apparatu domus
et ornatu non ſeculari. in victu ſobrio. non conuiua
lis nimis niſi cum pauperibus. in viſitando eccle=
ſias. intereſſendo diuinis et precipue diebus fe=
ſtiuis. quia hoc debet facere ſm iura. In ſolenni=
tatibus precipuis per ſe cantando miſſam. In di=
cendo officium deuote non curſiue ſed ordinate 𝔷
ꝙ dicatur in eccleſia ſua debite procurando. In
frequentando orationes priuatas. in vacando le=
ctionibus ſacris. vt di. xxxvj. per totum. in predi=
cando ſi ſit ydoneus. id eſt. ſi ſciuerit. ſi vero neſci
uerit prouidendo gregi ſuo de alijs predicatori=
bus vtilibus non curioſis ſimiliter de confeſſori=
bus. In tenendo honeſtam et deuotam familiam
ſollicitus de ſalute eius. In vitando conuerſatio=
nem cum mulieribus vt peſtem. In raro exitu de
domo niſi ad eccleſiam. In conferendo et inquirẽ
do ſepe conſilia cũ ſeruis dei. quomodo poſſit me=
lius prouidere gregi ſuo Adulatores vt venenũ ab
horrendo. Pater pauperum. viduarum. orphanorum et
oppreſſorum exiſtat. et cauſas eorum ſine expenſis ex

pedire facit. In iniurijs ꝓprijs non ſit vindicatiuus ſed pacientiſſim9. In verbo et geſtu non ſit ſubdi tus et iracund9 nemini multū familiaris niſi ſerui toribus dei. ſuperioribus obediens. equalib9 non inuidens. non gaudens de dignitate et honore. ſed lugens pro exteriori occupatione et pleƀ offē ſis. die noctuqꝫ reſiſtat contentōib9 maxime ↄtra fidem catholicā q2 ſi in his omnibus diligen ter ⁊ bene ſe habuit nichil deo acceptius. Si autē pre ſumptorie et male nil miſerius et damnabili9 epi dignitate vt dic̄ aug9 di. iiij. ante omnia. De p̄la= tis etiam multa habes in ſumma. iij. pte. t. vl. per totum. Item ep̄i et ſup̄. concedentes aliquam do mum vſurarijs manifeſtis alienigenis ad fen9 exer cendū. ſunt ipſo facto ſuſpenſi. vt ex̄ de vſu. quāꝗꝫ li. vj. Similiter ſi pmittūt ꝙ hmōi vſurarij alieni= gene exerceāt fenus in terris eoꝝ iuriſdictōi ſub ditis. niſi īfra tres mēſes eos expulerit vt ī p̄alle. c. quāꝗꝫ. Item qui ſe ingerit ꝓ papa electus a mi nori pte quam duabus ptibus cardinalium eſt ip ſo facto excommunicatus. Et ſimiliter cardinales qui talem receperint pro papa extra de elect. li cꝫ li. vj. Item omnes clerici religioſi. layci ſiue fami= liares curie ſiue alij. qui aliquod pactum fecerint vel aliquid paruum vel magnum promiſerint. vel promiſſiones receperint. vel ex pacto vel promiſſi one occulta vel manifeſta dederint. vel receperit paruum quid vel magnum pro aliqua iuſticia vel gratia pro ſe vel pro alio in cauſis iuridicis vel lit teris apoſtolicis. et quibuſcunqꝫ modis. ab apo= ſtolica ſede optinenda ſunt ipſo facto excōicati in

exuagā̃. Bonifacij. viij. et abſolutio pape reſerua
tur. h°hz locū ī cu. ro. Jo. an. ⁊. an. ð̃ but. eā alle.

Sequitur quarta et vltima pars hu/ius tractatus que tractat de abſolutio ne et penitentie iniunctione.

Capitulum xlviij.

POſtquā penitens dixit ex ſe
peccata ſua. vel ex inter=
rogatione confeſſoris vt de
buit tandem concludat di=
cens. In iſtis peccaui et in
alijs multis. et de omnibus
dico meam culpam. Confeſ=
ſor vero tunc interroget. ni=
ſi tamen fuerit pſona talis de quo hoc non dubi=
tetur quia tunc ſuperfluū et riſibile eſſet. Si do=
let de peccatis p̄teritis ⁊ ꝓponit in futuꝝ abſtine
re ab omnibus ſcilicet mortalibus. Item ſi abſtu=
lit vel famam vel res alterius et paratus ſit ſatiſ
facere vel reddere. vel ſi iniuriam fecit. pro ea ſa=
tiſfactionem facere et hmōi et hoc ſit patus face=
re q̄cito poterit ſine vlla dilatione. Que reſtitutō
qn̄ ſit fienda. ⁊ quo ordine quo ad certa vel incer
ta. vide in tertia parte ſumme. t. pt. per totum et
eſt ibi materia longa. q̄ ſi dicat nolle iſta facere ꝟ
non poſſe cum tamen bene poſſet. non eſt abſoluē
dus. hec Tho. in. ij. ſcðe. q. iij. tunc vera. Poteſt
tamen dici Miſeriatur tui ⁊c̄ ſed nullo modo abſol
uo te Poteſt etiam ei iniūgi aliud bonum faciēdū

non tamen in penitentiā declarando ſibi hͦ ſcilicꝫ ꝙ infructuoſa ſit et ſine remiſſione peccatorū. Sꝫ ad mollificandum ſit et ſine remiſſione peccatorꝝ ſed ad mollificandum cor eius d̕ pe. di. v. falſas. Si autem paratus eſt ad omnia faciendum. tunc ſi eſſet aliqua ſententia excommunicationis ligatus. ſi non potes eum abſoluere ab illa remittas eum ad epiſcopum vel alium qui habeat ſuper hͦ auctoritatem vel tu vadas ad procuranduꝫ pro eo licentiam abſoluendi vel abſolutionem ipſam ⁊ ſic abſolutum ab excommunicatione tu poſtea abſoluas a peccatis et non prius. hec Thomas. Si autem potes abſoluere habendo in hoc ſpecialem auctoritatem ſi non abſoluiſti in principio confeſſiōis qd̕ tamen decentius fieret tamen nō eſt multa uis ſi fiat in fine dummodo tamen ante abſolutionem a peccatis abſoluat eum iſto modo qui ſequitᶻ ab excommunicatione ¶ Primo exigendum eſt ab eo iuramentum ꝙ ſit paratus ſtare mandatis eccleſie que ſcilicet fient ei pro illa cauſa. Quo iuramē to preſtito iniungatur ei hoc. vt ſi incidit in excōmunicationem faciendo contra aliquem canonem ꝓponat non amplius illud facere puta ſi fuit excō municatus ꝓpter percuſſionem clerici. proponat non amplius verberare huiuſmodi et ſic de alijs. Si pro offenſa facta in alium promittit ſatiſfacere et non amplius offendere. Et hoc facto denudatiſ humeris eius. Confeſſor cum diſciplina vel virga percuciat dicendo pſ̄. Miſerere mei deus. vel aliū pſ̄. penitentialem dando ad quemlibet verſuꝫ ictū vnū poſtea. gl̕a pr̄i. deind̕ kyriel̕. xpel̕. kiriel̕. pr̄

nr̄. Et ne nos. verſus. Saluū fac ſuū tuū Reſ. de⁹ me⁹ ſperātē inte vſus. Eſto nob dn̄e turris fortitudinis Re° a facie inimi. vſ. Nichil pficiet inimicus in eo Re°. Et filius iniquitatis non nocebit ei vſus. Dn̄e exaudi orez Et cla. Dn̄s vobiſcū. Oratō Deus cui ꝓpriū ē miſeri ſemꝑ et parcē ſuſcipe deprecationē nr̄am. et hūc famulū tuum quē ſn̄ia excōicationis ligat miſeratio tue pietatis abſoluat ꝑ chriſtū dn̄m noſtrū. Amen.

Abſolutio.

AVctoritate oīpotentis dei. et beatoꝝ apl̄oꝝ petri et pauli ⁊ dn̄i nr̄i pape vł epi ſi ipſe cōmiſit hic michi ꝯmiſſa et tibi ꝯceſſa. abſoluo te a vinculo excōmunicatōis quam incurriſti propter talem vel talem cauſam puta ꝓpter manuum iniectionem uiolentam in clericum vel religioſum vel ꝓpter ingreſſum in monaſteriū monialiū vel monachoꝝ ſi fuerit mulier. in caſu non ꝯceſſo et hmōi. Et ſi in pluribus ſententijs fuerit ligatus ſingulas exprimat dicendo. Ego te abſoluo ligatū ſentētia excōicationis quā incurriſti ꝓpter talem cauſam et talem ⁊c̄. vel ſi pluries ꝓpter eandē cauſaȝ excōicatus eſt. dicendū eſt totiens quotiēs incurriſti Addendo. Et reſtituo te ſanctis ſacramentis eccleſie et ꝯioni et vnitati fideliū. In nomine patris et filij. et ſpūs ſc̄ti Amen. Verberādo eū vſq3 ad amen. Nota tn̄ ꝙ iſta forma. licet debēt ſeruari vt ex̄ de ſen. ex. nup. Non eſt tamen neceſſaria quin etiā ſimplici verbo fieri poſſit ſm pe. d̄ pal. et Jo. de lig. Sicut excōicatio poteſt fieri ſimplici

verbo q̄uis fieri non debeat ergo ⁊ abſolutio que ſequi debet excōicationem ī his ex̄ d̄ reg. iur. Oīs ſed ſi etiā eſſet fienda hmōi abſolutio in publico ꝉ erga mulieres forte tunc obmittēda eſt denudatio et verberatio ne denudetur peccatum. Item ſi quis eſt excōicat⁹ ꝓpter rem alteri ablatā q̄uis reſtituerit n̄ tn̄ ē abſolutus niſi iudex qui tulit ſētentiā abſoluerit. Et hoc pſonis declarandum eſt Poſt abſolutionem hmōi que preponitur vel ſi nō eſt aliqua ſententia ligatus ſi habet aliquos caſus predictoꝝ de reſeruatis ep̄i vel pape Abſoluas eum nihilominus de quibus potes. ſub hac ꝯdicione et forma Si teneris aliquo vinculo excōmunicationis minoris. Ego te abſoluo ⁊ reſtituo te ſanctis ſacramentis ecclie. In noīe p̄ris ⁊ fi. ⁊ ſp. ſancti. Am̄. Miſereat' tui. ⁊c. Fili⁹ dei p ſuā miam te abſoluat et auctoritate ei⁹ qua fungor ego in hac pte te abſoluo ab oībus peccatis tuis michi ꝯfeſſis ꝯtritis et oblitis a quibus poſſuꝫ te abſoluere. In noīe p̄ris et fi. ⁊ ſp. ſcti amē Et peccata a quibus nō potes abſoluere exprimas penitēti iponens vt habeat recurſum ad ep̄m vel eius vicarium et dicat ea ſibi in confeſſione. Vel ſi eſſꝫ ſimplex et neſciret ita bene exp̄mere factum ſuum vt eſſet neceſſe. ſcribat ꝯfeſſor illud vel illa in cedula et det penitenti vt portet ep̄o vel eius vicario ſub hac verboꝝ forma vel ſimili. Latorē p̄ncium vel latricē ꝓhomicidio vel inceſtu in tali gradu. vel hmōi ꝯmiſſo ad abſoluendū p̄nitati veſtre tranſmitto vt abſolutōis bn̄ficiū ipendēdo et ei pniam ſalutarē iniūgēdo ip̄m ꝉ ipaꝫ ſc̄te ecc̄ie recōſilietis

ꝙ ſi ipſe ep̄s remittat illum ad confeſſorem. aucto
ritate illius iteꝝ abſoluat ab omnibus et īponat
penitētiam pro illo ꝓ quo nondū īpoſuerat. ꝛ cau
tum reddat ne cedulā illam alteri legendā tradat
Melius eſt ergo vt ſi ipſe confeſſor ꝯmode poterit
ꝑſonaliter ad ep̄m vadat pro auctoritate abſoluti
om̄s ſi ſibi velit dare. Si vero ꝯfitens non habet
caſum reſeruatum. vel ſi habet et confeſſor poteſt
de omnibus abſoluere. Premiſſa abſolutōe ab ex-
cōicatione minori et alius vt ſ. ſ. Miſereatur ꝛc. fili⁹
dei ꝛc. Dicat. Et auctoritate eius qua fungor ego
abſoluo te ab omnib⁹ peccatis tuis. In no. p. ꝛ fi.
ꝛ ſp. ſa. amē. et faciat ſignum crucis ſup eū cū di-
cit. In no. p. Nec eſt neceſſaria manus īpoſitio
ſuper abſoluēdū. imo nec decens. ſm Tho. p̄cipue
ſuper mulierē. ſꝫ magis decꝫ ꝯſignatio crucis Et
poſtea addat. Paſſio dn̄i nr̄i ieſu chriſti et merita
beate marie virginis. et omnium ſanctoꝝ ꝛ ſancta
rum dei et quicqd boni feceris ꝛ ꝓponis facere ac
mala q̄ ſuſtines et ſuſtinebis ſint tibi in remiſſiōeꝫ
omniū peccatoꝝ tuoꝝ et in augmentū diuine grē
Que verba non ſunt obmittēda qꝛ ſunt magne vti
litatis vt. ſ. omnia hmōi poſtea hēant vim ſatiſfa-
ctionis etiam ex virtute clauium et ſic magis va-
lent. hec Tho. In penitentia iniūgenda hoc maxi
me attēdas ſm oēs vt talem des et iniūgas quam
credas omnino. ꝙ ipleat quantūcūqꝫ magnus ſit
peccator. Et ſm Criſoſt. melius eſt in huiuſmodi
reddere rationem de nimia miſericordia quā de ni
mia iuſticia. xxvj. q. vij. c. alliga. Dabis etiā ſibi
libertatem ꝙ cū aliqua die obmitteret penitētiaꝫ

iniūctā poſſit in alia die ſeq̄nti recuparé illā. Itē
qñ dubitat² de aliq° an faciat pniam iniūctā dice²
ei q si ñ fecerit illā. puta si nō ieiūauerit q talez
faciet elemosinā vł aliud bonū et hmōi Et de ora
tōib⁹ p paucos dies pt ſibi dari. si ſciuerit veri-
ſilr. q de facili poterit recidiuari in crimīalia. Et
p plures dies pt ſibi dari ď elemoſinis z. ieiunijs
q2 hmōi etiā si fiāt in mortali non ſunt iterāda q2
valēt q̄ntū ad effectū quē relinquūt p⁹ expletōez
i ſatiſfaciēte cū quis reuertit² ad grām. hec Tho.
Querendū eſt etiā ab eo. si pt illa facē ł dubitat
q2 tūc nō eſt iniūgenda illa ſʒ alia quā pt facē De
clarādū ē etiā peccatorib⁹ magnis ſm hoſti. q ſm
regulas ecc̄ie taxataſ. xxij. q j. c. p̄dicandū. p quo
libet mortali eſſʒ ſeptēnis penitētia iniūgēda Et iō
nō reputet pctā ſua leuia. eo q pua ei da² pnia q2
hoc fit ne cadat ī deſperatōem et dimittat eā qď
eſſet ſibi mortale et oporteret reiterare ɔfeſſionē
Vñ etiaz pt āmoueri q faciat aliqď memoriale de
pnia ſibi iniūcta vt meli⁹ recordet². et si obliuiſce-
ret² reuertat² ad ɔfeſſorē. q̄ ſibi illā vł aliā similē
reddat. Itē ſilr iniūgas q si p⁹ ɔfeſſionē ď aliq°
crimīali recordat² qď tūc fuit oblit⁹ q reuertat²
ad te ɔfitēdo illud q̄cito poterit. q2 alias ñ pdeſſʒ
ſibi ɔfeſſio, nec tñ neceſſariū eſt vt vadat ad te q2
pt ire ad aliū nec tñ tenet² niſi illud dicē. De vo-
tis si que habet q̄ non pōt bñ iplere vł dubitat. si
habes ī hoc ſpālem auctoritatē diſpēſa. vel pociuſ
in aliud piū opus ɔmuta. Si vero non habes illā
auctoritatē. remitte quātū ad hoc ad epm vel eius
vicariū Itē caueas ne iniūgas penitentiā p quam

fiat preiudicium iuris alieni. aut per quam detur alicui occaſio ruine ſpiritualis aut per quam peccatum ocultum poſſit alijs manifeſtari. Item per maxime ita confitentem. ante et ī fine cōfeſſionis verbis quibus potes inducas ad contritionez. ne dicat ſicut fabulam peccata ſua. ſed cū deteſtatione. Et vt dicit Augꝰ. Caute et aſtute interrogādo que creditur ꝙ ille ex verecundia vellet ocultare. Circa turpia non deſcendendo ad ꝑticulareſ circūſtantias poſtꝙ habetur ſufficienter ſpecies peccati et huiuſmodi a remotis interrogando ne doceantur homines intelligere malicias quas antea neſciuerant. hec Tho. Ammoneas etiaʒ ſuper omnia vt vitet malas ſocietates vt frequenter ꝯfiteatur. vt ſepe audiat verbum dei vt querat ſemꝑ orationes et participationes bonorum que fiunt ī religionibus et indulgentias et hmōi.

¶ Circa infirmos ¶ Capitulum. xxxxix.

Circa infirmos ſic eſt agendum. Aut enim talis eſt in articulo mortis aut non. Et dicitur periculum mortis nō ſolum quia eſt ī extremis cōſtitutus. ſed etiam quia eſt infirmus infirmitate ex qua frequenter contingit homines mori. et vbi medici dubitant. In tali enim caſu poteſt quilibet abſolui a quolibet ſacerdote dūmodo non preciſe de quolibet peccato ꝛ qualibet ſententia cum periculum eſt in mora. Talis ergo

infirmus aut omiſit iam loquelam vel vſum ratio-
nis·puta quia freneticus aut non·et in primo caſu
Si bene viuebat vt bonus et fidelis et frequenta
bat confeſſionem et communionem et huiuſmodi
quãuis ſacramenta non pecierit quia ex inſperato
talia ei acciderunt·vel etiam ſi malus obſtinatus
diu perſeuerans in peccatis et adeo diu non con-
feſſus ·ſi peciit pro confeſſione ſacerdotẽ·et oſten
dit ſe velle facere omnia que debet et ita factus
mutus vel freneticus et periculum eſt in mora de
bet preſu ꝑponi contritus·Et faciente aliquo con-
feſſionem generalem pro eo ſicut fit in populo·ſa-
cerdos faciat ei abſolutionem ab omni ſententia ⁊
peccato·Et iniungere poteſt circumſtantibus ali
quid pro eo faciendum·vel heredibus aut conſan-
guineis pro anima eius ſi volunt acceptare·Dein
de dari debet eucharistia a proprio ſacerdote ꝙ-
uis non ſit confeſſus·quia non potuit vel ab alio ſa
cerdote ſeculari nõ autẽ religioſo niſi habuerit li-
centiã ad hoc a ꝓprio ſacerdote vel epõ q2 ille ali-
as incideret in excõicationez papalem·in iſto caſu
vel in ſimili·hoc verum niſi timeret de exſpiratõe
vel vomitu eius·Sed extrema vnctio etiam ſi non
potuit cõmũicare ꝓpter freneſim etiam ſi non per-
mitteret ſe inungi·poteſt ligari et ſibi violenter
dari Aſtantibus aũt infirmo in hoc caſu deb3 cre-
di ſi ꝓhibent teſtimoniũ·ꝙ oſtenderet ſigna ꝯtri
tionis et peteret ꝯfeſſorem·Si autem a diu non
ꝯfeſſus vel notorius peccator incurrit ſubito amẽ
ciam vel mutitatem nec prius nec poſtea oſtendit
ſigna ꝯtritõis nil ei debet dari nec ſacramẽta nec

ecclesiaſticá ſepulturá·Si autem nec loquelam a=
miſit·nec amentiam incurrit debet ab eo exigi pu=
ra confeſſio peccatorum plus vel minus ſm qđ pa
titur tempus·Nam ſi eſt in extremis de principa=
libus tantum interrogandum eſt· et per maxime
inducendo ad contritionem cum ſpe venie·Si au=
tem non eſt ita in extremis·et vult facere confeſ=
ſionem generalem de tota vita ſua·ſicut multi fa=
ciunt quamuis non ſit neceſſarium de his que rite cõ
feſſus eſt facere de nouo confeſſionem·tamen ad
mittenda eſt·et tandem abſolutio impendenda ab
omni ſententia excommunicationis et ab omni pec
cato modo ſupradicto in capitulo precedenti·Ita
tamē q ſi ligatus eſſet excommunicatione aliqua
a qua confeſſor ex periculum illud non potuiſſet·ab
ſoluere debet ei iniūgi·q ſi euadat infirmitatem
quamcitius commode poterit·preſentet ſe ei ad quē or=
dinarie ſpectet abſolutio excōicationis illius quia
alias ſi hoc non faceret reincideret in eandem ſen
tentiam ex de ſen·ex·Eos qui li·vj·Si erat deten
tus aliquo peccato de caſibus reſeruatis epo non
oportet q iniungat ei q poſt ſanitatem vadat ad
epm pro abſolutione quia ad illud non tenetur ſed
ſufficit ſibi illa abſolutio·Nota q ſi tal' eſſet vſu=
rarius public9 nō poteſt talis admitti ad confeſ=
ſionem nec ad aliqua ſacramenta niſi facta prius
cautione de reſtitutione vſurarum vel promiſſione
ab heredibus de huiuſmodi·In caſu quo amiſiſſ3
ipſe loquelam vel vſum rationis poſt ſigna contri=
tionis ſm formam iuris que habetur đ vſu·c·quā=
quam·li·vj·His pactis infirmo nō eſt iniūgenda peni

rebuo tibi plenariam auctoritatem et indulgētiam tibi ɔcessaȝ a dn̄o papa ꝑ vltio articulo mortis tue In no. pa. ⁊ fi. ⁊ sp. san. Amen.

Explicit summa cōfessionū seu interrogatoriū pro simplicibus confessoribus. Editum ab archiep̄o florentino. videlicet fratre Anthonino ordinis predicatorum.

Incipit sermo beati Johannis Crisostomi de penitentia.

PRouida mente ⁊ ꝓfundo cogitatu ɔgnosci debent duo rerꝝ distincta negocia. id ē. quātū distat inter bonum ⁊ malum nec aliūde hec cogitatio quā a primordio repetenda est quid aliud sit maluȝ ꝙ peccatū ɔmittē Quid sit bonum ꝙ agere penitentiā pro ɔmisso. hec est discretio vtriusqȝ negocij. Serpens in padiso peccatum suasit. Eue penitentiā reclusit. et ide est boni mali ve origo. Quis deo dignior quā dauid ⁊ tn̄ diliquit qui cecidisset ď culmie si nō fuissȝ ɔpūctꝰ ď scelē. qs sceleratior manasse. et hūc penitētia reuocauit Penituit deū ꝙ saulē regeȝ elegerit qua

122

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝓpter miſi qꝛ idem pniam̄ ignoꝛauit Quiſ ſapiētioꝛ
ſalomone ſꝫ neſciens pniam ꝑdidit gratiam Et ob
hoc dictum ē. Concepit doloꝛem. et peperit iniqui
tatem. Concepit peccatoꝛ delicti doloꝛem et ſi nō
penituerit peperit ſibi moꝛtem. Paruulus anteq̄
ꝓdeat ex vtero. doloꝛ eſt matri. peccatum vero cō:
ceptū coluber eſt in p̄coꝛdia hominis parit moꝛtē
niſi penit udine fuerit expiatum. peccati conceptō
ſpēs eſt in p̄coꝛdia latens. conſumatū venenū ſpi
rat et luciferū generat moꝛbum qui peccatuꝫ pa
rit in iudiciū cadit et ſi neglexerit in ipo manebit
Natum ſuum mulier libenter placat Natum vero
peccatum facit exitū nutriendi peccati pariter ⁊
mater ē venter incōtinens ⁊ libido captꝰ qꝫ ducit
in vtroqꝫ ꝓdigꝰ ⁊ ꝓfuſus. peccati virtus eſt ꝓfu
ſa ebrietas et caſtiganda ſecuritas. Seminarium
delicti lex eſt cupiditatis in menbris. et coꝛ impe:
nitens capietur ab eo ꝯmiſſum crimen dulce ē ad
momentum. ſed vertetur protinꝰ in exicium. teme
rarius et audax feſtinus cecidit in crimen. decli:
nat autem ab eo prouidus penitendo. Naꝫ ſicut a:
qua ignem extinguit ardentem. ſic penitentia de:
lebit crimīa fontibus lacrimaꝝ. ſicut in tenebris
nō eſt abſqꝫ lucerna lumen. ſic non poteſt pecca:
tum ſine penitētia aboleri hoc de homine iā bapti
ſato dic̄. Itē lectoꝛ intelligat martiriū penitentie
p̄teriti nō egere. et ſicut lux diei non querit lucer:
nā ſic iuſticia an̄ deum ſine penitētia lucet pōdus
peccati dep̄mit deſperantē. ꝓuidꝰ autē penitēdo
leuius pergit. preſumptiuo ſpiritu ſubintrat pec:
catū et multifoꝛmis callidus diſcurrit in homines

tētia cū nō poſſit facē.ſʒ inoteſcēda vt d̓r .xxv.q.
vij.d̓clarando ſic.talē tibi darē penitētiā ſi eſſes
ſanus.q̄uis deberes facē mƚto maiorē ſm regƚaʒ
iuris et ecc̄ie.Sʒ qꝛ non potes modo cū eris ſanus
hoc vƚ illud facies.vƚ venias ad me.et tūc dabo
tibi.Iſtud tñ vltimū nō videtᷣ ſecuꝝ eo ꝙ raro re-
uertantᷣ hmōi ꝓ pnia.Sʒ dicat ſibi.ſi aliter deꝰ
diſpoſuerit de te dimittas tm̄ ꝓ aīa tua et ꝓ peni
tentia aliq̄d.Poteſt etiam iniūgi inimicis et ꝯſan
guineis aliq̄d in pnia ſi vtriqʒ acceptāt.⁊ ſi credi
tur ꝙ ꝓ eo ſatiſfaciens eſſʒ i ſtatu grē.Suꝑ omīa
bñ etiā auiſādus ē vt ſi debet aliq̄d alicui vƚ rōne
maleficij vƚ ꝯtractꝰ vƚ deꝑoſiti vƚ aliter declaret
bñ.vt nō diſcedat cū alieno.ne ineternū dānetur
Et de reſtitutionibꝰ ad pias cās et legatis ꝓ aīa
ſua.ita diſponat vt cogātur executoreſ expedire ⁊
non ꝓlongare ſicut cottidie faciūt. ꝙ ſi non vellʒ
ſufficienter diſponē vƚ reſtituē nō eſt abſoluendꝰ
ſed exhortandꝰ ad ꝯtritōeʒ.ſiƚ et ꝯfidētiā diuine
miſericordie exēplo latronis ex meritis paſſionis
chriſti.Si non ꝑōt hr̄e copiā ſacerdotis q̄uis bo-
num ſit in hmōi ꝑiculis in mari.bello.īfirmitate.
vel morte violenta pōt laico ꝯfiteri.non tñ eſt ne
ceſſariū Qd̓ ſi fiat et q̄uis euadat tenetur taƚ ite
rum de illis oībꝰ ꝯfiteri qꝛ non habet claues ec-
cleſie.Si vero īfirmꝰ non eſt in ꝑiculo mortis.et
ſi habet caſum excōmūicationis vel caſum reſerua
tum debet ꝯfeſſor ire vel mittere ad epm̄ ſi pt̄ ꝓ
auctoritate hmōi.modo tamē tali vt nō ꝓdat pec-
catorē niſi prius ille dederit licentiam nominan
di ꝑſonam.Si autem infirmus habet indulgenti-

am in articulo mortis a papa. appinquāte morte tc
poteſt fieri abſolutio poſt oia p̄dicta. Pro p̄dicta
indulgentia forma abſolutionis in articulo tm̄ mor
tis habentib9 indulgentiam plenariam videlicet
ſi ille. tunc infirmus ꝯfeſſus eſt non oportet itera
re ſcilicet Confiteor ꝛc̄ Miſerea² ꝛc̄ ſed ſufficit di
xiſſe illa ſemel in principio ꝯfeſſiōis et ſubiungat
Confeſſor dicens Abſoluo te ꝛc̄ Auctoritate dei ꝛ
beatoꝝ apłoꝝ pe. et pau. ꝛc̄ vſq3 ad finem Sed
ſi ante non ꝯfeſſus fuerat dicat infirm9 ſi poteſt
Confiteor ꝛc̄ Si vero non poteſt dicat alius loco
ſui. Poſtea ſacerdoſ cui fuerat generaliter ꝯfeſſ9
vel ſpecialiter dicat. Miſereat² tui ꝛc̄ Indulgenti
am ꝛc̄ Conſequenter ſubiūgenſ dicat. Dn̄s noſter
ieſus chriſt9 p ſuā ſanctā miſericordiā te abſoluat
Et auctoritate ipſius dei. et beatorum apłorum
eius pe. et pau. ꝛ ſancte ro. eccīe michi in hac pte
ꝯmiſſa et tibi ꝯceſſa. qua nūc fūgor ego. abſoluo
te ab omni ſnīa excōicationis maioris vel minoris
ſuſpēſionis et īterdicti. ſi teneris. et reſtituo te vni
tati fideliū et ſanctis ſacramītis eccłie. Itē eadem
auctoritate dei et beatoꝝ eius apłoꝝ pe. et pau.
et ſancte ro. eccłie et dn̄i pape michi in hac pte
ꝯmiſſa et tibi ꝯceſſa. inꝙtū claues ſancte eccleſie
ſe extendūt. et inꝙtū debeo et poſſum ſi iſta vice
morieris. abſoluo te ab oībus penis tuis in purga
torio debitis ꝓpter culpas et offenſas quas ꝯtra
deum et animā tuā et ꝓximū tuum ꝯmiſiſti ſi non
p̄textu iſtius indulgentie ꝯmiſiſti illa et inꝙtum
michi ꝑmittitur. reſtituo te innocentie. ī qua eras
qn̄ baptiſat9 fuiſti. Si vero iſta vice non morieriſ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſapiens non illi dat locū gradiendi. in corde pigri
vt cereus ardet peccatum. Nam in pectore penitē
ti liqueſcit vt cera. peccati princeps factꝰ ē aſpis
ſi in adam ſubintrauit dolus et fecit eum intra li-
gna paradiſi latere confuſum. Vocauit illum deꝰ
non natura ſed veſpertina voce. id eſt. lucifero di-
cens Adam vbi es. Et quid ille. vocem tuam audi
ui et timui quia nudus ſum et abſcondi. Timui
¶ Quare quia nudus ſum et erubui me. Quid
ergo. Expulſus eſt pater per peccatum. reuocan-
tur filij per penitentiam. Nam quod peccatū clau
ſit penitentia reſerauit. Et de quo ira precipita-
uit pietas reuocauit. Qui non penitet modo nu-
dus manebit in vmbra mortis. Qui vero timet deū
per penitentiā illuſtratur O penitentia que cuncta
miſerante in deo remittis. et paradiſum reſeras.
Que contritum ſanat hominem et triſtem exhile-
rat. vitam de interitu reſtaurat. et hominem reno
uat. fiduciam reformat. gratiamqꝫ habundantio-
rem refundit O penitentia quid de te noui referā
omnia ligata tu ſoluis. omnia ſoluta tu reſeras. oīa
aduerſa tu mitigas. omnia ꝯtrita tu ſanas. omnia
confuſa tu lucidas. omnia deſperata tu animas. O
penitentia rutilantior auro. ſplendidior ſole. quā
non vincit peccatum. nec defectio ſuperat nec de-
ſperatio delet. penitentia reſpuit auariciam. hor-
ret luxuriam. fugit furorem. firmat amorem calcat
ſuperbiam. linguam continet. Componit mo
res. odit maliciam. Excludit inuidiam. Perfecta
penitentia cogit peccatoreꝫ omnia libenter ſuffer
re. Si violentus querat que habet non vetat. Si

veſtem dirimat.non refragatur.percutienti maxil
lam prebet alteram.Angariatus vltro adiciet Ca
ſtigatus gratias agit.prouocatus tacet. Exaſpe-
ratus blanditur Supiori ſuplex eſt Inferiori ſub
iacet.In corde eius contritio eſt. in ore confeſſio.
in opere tota humilitas.Nec eſt pfecta et fructi-
fera] penitudo. Sic penitenti preſto eſt deus.
Eſurienti nutritor eſt.Sitienti potator. Sapienti
quod ſtultum putatur ſapit.quod triſte eſt placꝫ
quod molle ē diſplicet.quod fluxum eſt horret.O
penitentia miſericordie mater ⁊ magiſtra virtutū
magna vbera tua quibus reos reſoluis. hac refi-
cis delinquentes]. lapſos releuas. recreas de-
ſperatos.per te nobis chriſtus regnum celorum
appropiatum ſignat dicens. Penitentiam agite.
appinquabit enim regnum celorum. Et ita bapti-
ſta clamat.facite fructus dignos penitentie. qm̄
ecce adeſt regnum dei.Per te dauid poſt flagici
um.felix iterum recepit ſpiritūſanctū. Per te Ma
naſſe poſt cruenta facinora.ecce meruit fieri rece
ptibilis.Per te petrus apoſtolus poſtꝗ ter nega
uit data eſt ei indulgentie dextera. Per te filius
prodigus regreſſus ad patrem.non ſoluꝫ comple-
xum oſculumqꝫ paternum.ſed etiam epulum vitu
li ſaginati veſtemqꝫ inſignem promeruit adipiſci
Per te mulier fornicaria vberes ſtillauit lacrimaſ
ſordeſqꝫ ſui deterſit.Niniue ciuitas magna.popu
luſqꝫ integer barbarorum ſubito deum ſapuit vir
tutem tuam ſenſit.odorem tuum accepit. ſaporem
tuum ſtrinxit.dulcedinem tuam guſtauit. Ciliciū
tuum contraxit.cinerem tuum comedit ieiunium tu

um protraxit. lacrimas tuas profudit gemitum tu
um ſuſpiriumque perſenſit. fructuſque ubertatis tue
abundanter exibuit et ſic opera tua non ſolum de
crete mortis diſcrimen euaſit ſed etiam vite inco-
gnite coronam accepit. Cui ſimilitudinem penitenti
tie comparemus. ſic eſt quomodo ager fructifer aut
vinea fecunda. aut etiam arbor fructifera. fructus eius
edet peccator famelicus. et proficit in fiducia dei
acceptaque remiſſione pingueſcat in vita. et hec ſunt
verba eius. Domine ante te omne deſiderium meum
et gemituſ cordis mei non eſt abſconditus a te amo
rem meum. ſuſpirium intellige. pauor peccati ſolli
citat me. pondus mee conſcientie deprimit. Non eſt
michi ſpes viuendi. neque fiducia moriendi. Iudi-
cium tuum deus vereor. et penas timeo prepara-
tas impijs Audi me obſecro modo dum ipſius eſt
remitte quod timeo. dele quod vereor prius quam abeam
et amplius non ero. tali animo penitenti remiſſio
datur et vita donatur. nec regnum deerit a domi-
no tribuendum. Quid ergo times penitentiam. O
homo etiam ab hac regula penitentie expectatum
intellige baptiſma et martirium ſine aqua non eſt
viuere nec deo placere. Clamat Iheremias con-
punctus populo. Quis dabit capiti meo aquam et
oculis meis fontem lacrimarum et flebo vulnera
populi mei. Sciebat enim quod lacrime iuuarent po-
pulum tranſmigratum. ſciebat quod eius fletibus
ſubueniret. Sciebat quod deus contritionem querit et
fletibus flectitur. Sciebat quod lugentes deus leti-
ficat et penitentibus preſto eſt. ideo prophetandi locum

remotū querebat vt vſq; ad vallē ꝑtingeret lacri
maꝝ quā de⁹amat.quā chriſtus āplectit᷑ Vallis
eſt remotis fletibus ſecreta que dicit᷑. Ioſaphat
in qua iudex celeſtis populos diſcutit. et omnes
gentes examinat. Diſpoſuit in conualle fletus eſt
enim vallis remota propter iudicium quidem me
tuendā publica et ſecreta eſt.publica ē ad futuri
iudicij penam.ſecreta propter ſalubres penitētie
lacrimas magnus profectus eſt lacrimarum. plo-
rando ſeruus propiciat dominum.filius lacrimis
mitigat patrem.et aſperam matrem plorans par-
uul⁹ mulcet. Ita ergo et peccator profuſis fleti
bus remouit iram dei reformatus in ipſo cupit vi-
dere Thimotheum. Paulus propter fletum deſi-
dero inquit videre te memor lacrimarum tuarum
Et dauid dicit. Venite adoremus et ploremus co-
ram dño qui fecit nos Et iterū fuerunt michi lacri
me mee panes die ac nocte et potum meum cū fle
tu miſcebā ſtratumq; meū ꝑ ſingulas noctes lacri
mis rigabam. Et iterum deus vitam meam annū-
ciaui tibi.poſuiſti lacrimas meas in conſpectu tuo
tanq̄ ſi diceret. Suſcipe domine lacrimas meas
quoniam lacrime mee ſunt que tradunt rudera et
ſanant vulnera. Lacrime ſunt que penitentiam ar-
mant et penitentiam prouocant.lacrime ſunt que
celū pulſantes crimina delent ⁊ ꝯſciam degrauāt
ſanant in ore penitentie verba ⁊ mouent in pecto-
re pietatis veniā et īplet᷑ caput aqua tumeſcunt
oculi.irrigāt᷑ gene.decurrūt riuuli et deus indul
gentia mentem exhilarat. Lacrime ſunt que recō
ciliāt deo.a peccatis redimūt animā.veſtre lacrīe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

lauant et dant illi remiſſionis candorem· Nam ſic
auceps hamo aut viſco aut rethe mag° aliquo ca=
ptum tenet paſſerem et manu ſua ſubtiliſſimo fu=
niculo ligatum tenet et quaſi dimittens laxum de
manu ſua dans ei liberam volandi poteſtatem· ac
ille auidus ad volandū euaſumqꝫ ſe putās alacer
altiora appetit·ſed iſte ſummum funiculum tenens
reſtringit eum cum volaret et ad ſe retrahit a ſpe
volandi et viuendi deceptum Ita et dyabolꝰ ver
ſutus venator per ſpiritum preſumptōnis laqueo
deceptum īplicat hominē·qui ſe ſemel leſerit vult
quidem ab eo euelli ſed vinculuꝫ velox venator te
nens reuocat captum ſemel in laqueo ſuo reuolu=
tum·premit equidem vinculum ipſum fluxum eſt
ac facili poteſt dirumpi ſed deſidia noſtra et dila
tio diurna facit vt robuſtum fiat et non cito rum·
pat²· Quicq̄d em̄ durū aut rigidū obicit vigilātia
vincit² et penitudine ꝯpulſatur orationibꝰ mollit²
fletibuſqꝫ reſoluit²· Nam vbi p̄ſumptionis ſpiritꝰ
īpat Vbi excluſa penitudīe ſola peccati arbor fru·
ctibus ſuis exſupat ⁊ hec eſt arbor ī qua deceptꝰ
ꝓthoplaſtus in mortē defluxit ſꝫ reſtat lignū vi=
te in ꝑadiſo dei repoſitum qd̓ nunc ꝑ penitentiaꝫ
repetit homo· Recurre o homo recurre ad arborē
vite quid tardas manducare fructus eius vt ma=
neas in eternum·quid times penitentiā nil duruꝫ
eſt ꝙ delectat Nūc cū guſtaueris tūc ꝑſenties q̄
ſuauis ſit odor eius inuariabilis et ſapor in fauci=
bus·pnie ſapor eſt ieiunū ꝑ peccato qn̄ ꝑfectam
arripueris abſtinentiā et ꝯpellētis caſtrimargie
cupiditatem ſupas ꝯtinēdo·penitudo ē Qn̄ ꝑſua·

dētis gule libidinē a vino potādo vinces. et iam aqua parciſſime uteris penitudo eſt Qn̄ te ſomnuſ premit ꝛ vices eū penitudo ē. Qn̄ eſurięti veneras ꝑciū vite eſt. veſtire nudū. paſcere ꝑegrinū et cū indigentibus mēſe hr̄e ꝯſortiū. Scriptum ē em̄ ꝙ Elemoſinam animam a morte liberat ſi non habet huius vituꝑatōis meritū. q2 dicit Elimoſina cū in iquitate acqſita abhoiatō ē corā deo. illa eſt preciū vite ꝑpetue. Si oraueris et ieiunaueris et elemoſinam iuſtā feceris ꝯpleſti precium. redemiſti peccata tua remiſſa ſunt crimina. reparata eſt vita tua Duo era minuta mulier vidua miſit in area dei et ꝓlata eſt opulentis. Et quid de duob9 minutis dico qn̄ calix aque frigide porrectus nō vacat ad precium vite ergo non expaueſcas penitentiaꝫ ſed eſto in ꝓceſſu eius promptior. in opere parati or. in amore ꝓpenſior. Riſum fuge. liguā ꝯtine. mores ꝯpone. vicia vince. virtutē dilige. ſanctitateꝫ ſequere. ꝓmiſſa male loquentiū dāna. et plena eſt penitentia tua atqꝫ ꝑfecta ꝓmerebitur indulgenciam preſtante vero dn̄o noſtro ieſu chriſto in ſecula ſeculorum.

Explicit ſermo beati Johannis criſoſtomi de penitentia .:.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Judo

[illegible]

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

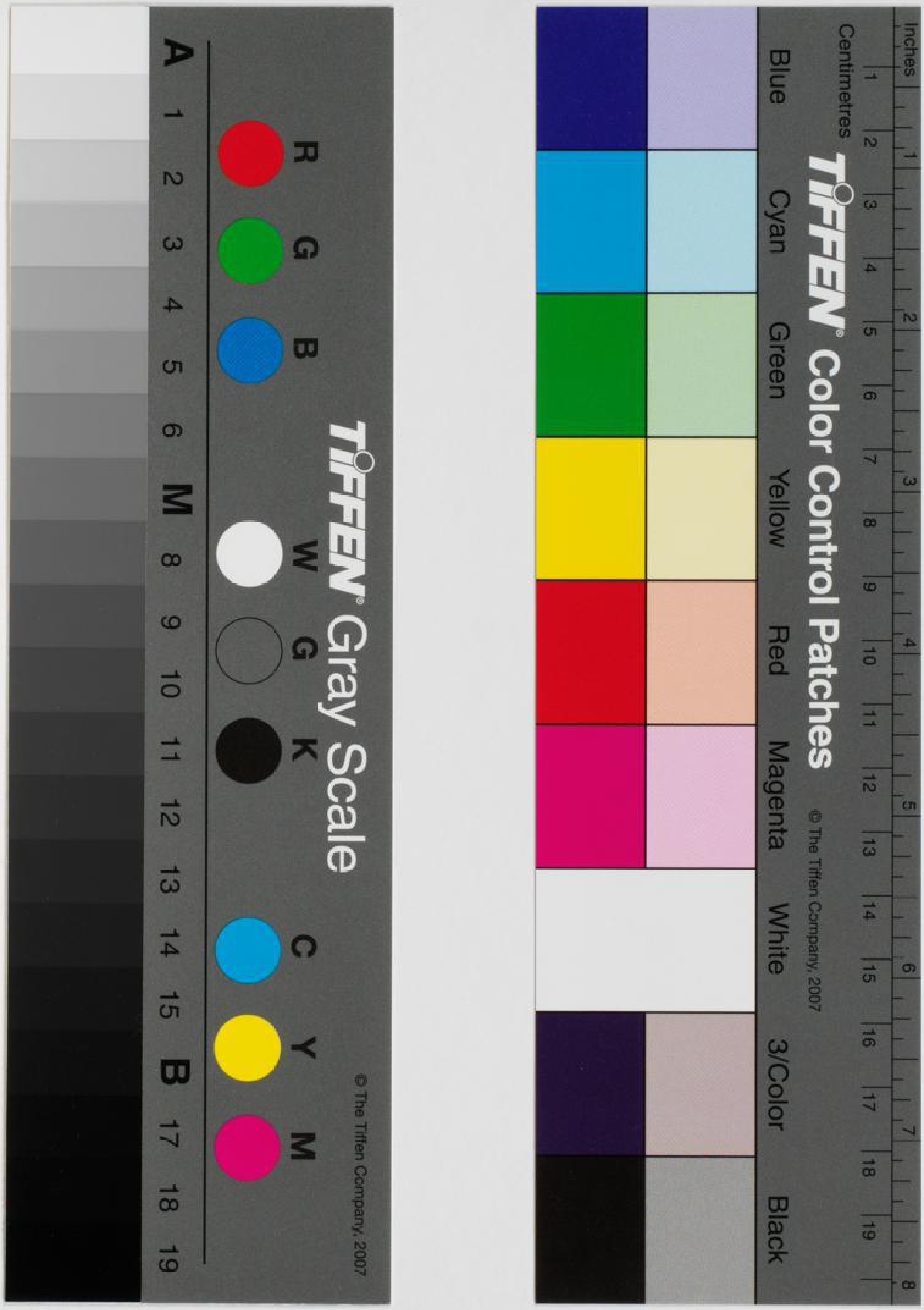

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf